ئادىل تۇنىياز

تاشقا سۆزلەۋاتقان ئادەم

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

与石头对话：维吾尔文/阿地里江·吐尼亚孜著. —乌鲁木齐：新疆人民出版社，2012.1
ISBN 978-7-228-14952-0

Ⅰ.①与... Ⅱ.①阿... Ⅲ.①诗集—中国—当代—维吾尔语（中国少数民族语言）Ⅳ.①I227

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2011)第 281938 号

责任编辑	古丽巴哈尔·艾海提
责任校对	古丽夏尔·尼格买提
特约校对	万力·在顿
美术设计	艾克拜尔·沙力
美 术 字	阿布里米提·吾斯曼
出版发行	新疆人民出版社
电　　话	0991-2827472
地　　址	乌鲁木齐市解放南路 348 号
邮　　编	830001
印　　刷	新疆新华印刷厂
经　　销	新疆维吾尔自治区新华书店
开　　本	880×1230 毫米 32 开本
印　　张	13.5
版　　次	2012 年 2 月第 1 版
印　　次	2012 年 2 月第 1 次印刷
印　　数	1—4000 册
定　　价	41.00 元

نەشرىياتتىن

شائىر ئادىل تۇنىياز 1970 ـ يىلى قەشقەر ۋىلايىتىنىڭ قاغىلىق ناھىيەسىدە ئوقۇتقۇچى ئائىلىسىدە تۇغۇلغان. 1993 ـ يىلى شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتى ئەدەبىيات فاكۇلتېتىنى پۈتكۈزۈپ، شىنجاڭ خەلق رادىيو ئىستانسىسىدا خىزمەت قىلغان.

شائىرنىڭ ھازىرغا قەدەر «سۆيۈپ قالسام سېنى ناۋادا»، «بويتاق شائىرنىڭ مەخپىيىتى»، «چۈمبەلدىكى كۆز»، «دېڭىزدىكى كوچا» ناملىق تۆت پارچە شېئىرلار توپلىمى ۋە «پەيغەمبەر دىيارىدا كېچىلەر» ناملىق ماقالىلەر توپلىمى نەشر قىلىنغان.

مەزكۇر شېئىرلار توپلىمىغا ئۇنىڭ ئىزدىنىش روھىغا باي بىر قىسىم شېئىرلىرى كىرگۈزۈلگەن بولۇپ، شائىر ئۇيغۇر ئەنئەنىۋى شېئىرىيىتى بىلەن گۈڭگا شېئىر ئوتتۇرىسىدىكى بوشلۇقتا ئۆزىگە خاس ئۇسلۇب ياراتقان. شېئىرلىرىدا شەكىل جەھەتتىن ئەنئەنىۋى شېئىرلارنىڭ تۆتلۈك شەكلىنى بۇزۇپ تاشلاپ، تۇيغۇ ئاساسىدا شەكىللەنگەن يېڭى تىل مۇناسىۋەتلىرى ئارقىلىق ئۆزىنىڭ يېڭىچە ئىزدىنىش روھىنى نامايان قىلغان.

مەزمۇن جەھەتتىن گۈزەل مىسرالار ئارقىلىق قەدىمكى مەدەنىيەتنى، ئەنئەنىۋى قىممەت قارىشىنى ئۇلۇغلاش، ھايات، ئۆلۈم، كائىنات ھەققىدە پەلسەپىۋى پىكىر يۈرگۈزۈش، ئىنسانغا، ئىنسانىنىڭ ھاياتىي كۈچىگە، تەبىئەت گۈزەللىكىگە مەدھىيە ئوقۇش، ياقا يۇرتلاردا ۋەتەننى سېغىنىش، قايناق ۋەتەنپەرۋەرلىك ھېسسىياتى بىلەن ۋەتەننى كۈيلەش ئىدىيەلىرى ئالغا سۈرۈلگەن. بەدىئىي ئالاھىدىلىك جەھەتتە شېئىرىي تىل بىلەن ئېغىز تىلى، لىرىك ھېسسىيات بىلەن دىراماتىك خۇسۇسىيەت، يېڭىلىق بىلەن ئەنئەنىۋى ئۇسلۇب مۇۋەپپەقىيەتلىك بىرلەشتۈرۈلگەن.

مۇندەرىجە

ئۈچ يىلدىن كېيىن 1
تۆپىلىكتە ئۇتلاۋاتقان ئات 3
گۈگۈم ۋە تاش 4
ئەتىگەن سائەت تۆتتىكى ھېكايە 6
سۆيۈق ئەينەكتىكى چىرايىم 8
ئۈچ پۇتلۇق لوڭقا 10
قىزىل بۇغداي 12
قار ھەققىدە شېئىر يازسام دەيمەن 13
مېنى كىم ئويغاتتى 16
ئۆزۈمنىڭ ئۆيىدە 18
چاشقان ئەمدى قاچالمايدۇ 20
يالغۇزلۇقتىكى گېئومېترىيەلىك شەكىللەر 21
ئۆرۈك پۇرىقىنى پۇراپ قالدىم 22
كېچە ئۆزۈمنىڭ تېلىدا 24
ئالما دەرىخى يىتىپ كېتىپتۇ 26
سەئۇدى ئاياللىرىنىڭ ئايىغى 27
تاشپاقىنىڭ قۇلىقى 29
ئۈچ تۇپ ياڭاق ۋە بىر پادىشاھ 31
چىراغنى ئۆچۈرۈۋەتتىم 33
مۈشۈك بىلەن بولغان ئارىلىقىمىز 34
كىرىستال ساتايمۇ ياكى يازدىن چىقىپ كېتەيمۇ 36
ئادىل تۇنىياز نەگە كەتكەندۇ 38
ئورما ناخشىسى 41

ئۈرۈمچىدىن ئۇچقان ئايروپىلان 42
بىر تال ئېغىر پەي 45
كۆلكىنىڭ ئىچىدە 46
پەيدا بولۇپ، يوقىلىپ تۇرىدىغان يۈز 48
ھېلىقى 49
مەن شامالغا قاراۋاتىمەن 50
بەش ئەزانىڭ قورشاۋىدا مەن 51
مۈشۈكۈمنى ئىزدەيمەن 53
ئۆمۈر روجەكلىرىدىن قىرىقىنچى كېچەمگە قاراپ 54
ھەممە نەرسىدىن سوئال سورايمەن 55
ئۇيقۇسىزلىقنى سىزغان ئادەم 57
قىزىلگۈلنى ئەسلەيدۇ كوچا 59
بېشىمنى دىۋانىغا قويۇپ، پۇتۇمنى دېرىزىگە 61
شېئىر يېزىش گۇناھى 63
پاتىمچۇقنىڭ كىيىمى يوق 65
تۇلۇم 66
ئۇيغۇر ئاچقان بىر ئاشخانىدا 68
كارب بېلىقى 70
يېرىم كېچىنى پۇرايمەن 72
قەھۋە ئىچكەچ يازغان شېئىرىم 73
شامالدەك ئادەم 74
ئوچۇق ئىشىكنى قانداق ياپىمىز 76
تاۋار كۆرپىدە ياتقان مۈشۈك 78
پاپاققا سۆزلەيمەن 80
مەن قايتىپ كەلدىم 82
مەڭگۈلۈك قەشقەر 86
ئاي تۇتۇلغان ئاخشىمى 88

پاشا مېنى سۆيۈۋالدى 90
ماشىنلىق بىر دەرۋىش 91
سوغۇق تام 93
چاڭگا باش دەرەخ 94
چۈنكى بىلەن ئاداش مەن 96
تۇرغۇنجان قاساپ 98
قىتىق ئۈچكەن ئادەم 99
ئاسماننىڭ يەتتىنچى قەۋىتىدە 100
كۆكباش قوناقنىڭ ساقلىغا يامىشىپ 102
بىر قۇرتقا مەرسىيە 103
ئامېرىكىغا قانداق بارىمەن 104
ئىسىم كارتىسى 106
خورما يېغى 108
بىر ھەرپلىك ئائىلە 110
ئوغلۇمنىڭ قۇلىقىغا پىچىرلايمەن 112
بىر تال چاچ 114
ئەرەب يېزىسىنى سىزدىم ئۈچ سائەت 116
ماي سودىگىرى سۆزلەيدۇ ئاينى 118
ماشىنامغا خوش دېدىم 119
مېنىڭ ئۆتۈكۈم 122
تېلېفوندا ياشاش 125
قىزىل دېڭىزدىكى گۈگۈم 127
خۇددى قۇشتەك بىر ئادەم 128
ئاي كوچا 129
ساھىلدىكى يالتىراق خالتىغا مەدھىيە 130
غەربچە تاماقنى شەرقچە يېيىش 131
يالغۇزلۇققا تەڭكەش مۇزىكا 133

تۆت تامنىڭ ئاۋازى 134
ئاسمانغا كىرىپ قالدىم 136
سالام ئېتىزدىكى پەيلاسوپلار 138
قوللىرىمنىڭ قوللىرى 140
يەر بىلەن ئاسمان ئارىلىقىدىكى تەكچۈكلۈق 143
ماروژنى يەۋاتقان زاھىت 144
سۆزنىڭ پوستى يېرىلدى 145
قۇش سۆزلەيدۇ 146
يەھۇدىي بىلەن سۆزلەشتىم 147
بېلىق يېيىشتىن قورقىمەن 148
ئاسمان ئىزدەۋاتقان ئادەم 149
دېڭىزدىكى باللار 151
مۇساپىر 153
تاغ كەينىدە بىنالار 155
دوپپا 156
قاش بىلەن كىرپىك ئارىسىدا 158
تاۋۇزگۈل 159
ئۈچ يۈزلۈك ئادەم 160
تۆگە سۈتى جىلغىسى 161
قەغەز يۈزلۈك بىر ئادەم 163
مەغرىب چېيى 165
پارچە ـ پۇرات 167
يېرىمى سۇ، يېرىمى يالقۇن 169
ئايرودرۇمدا ئون سائەت توختاش 171
قانات 174
بىنادىكى قوشنىلار 175
قەغەز يۈزلۈك بىر كىشى 176

ئىسسىق قار 178
يېرىم ئاسمان 179
مېڭىش 180
گۈل بىلەن توختاش 181
سىيدام سىزما 182
مەن بۈگۈن ئاشپەز 184
گۈل تېرىدىم ئېچىڭگە 186
مۇساپىرنىڭ كۆڭلىرى 188
بوۋايلارنىڭ گۈلى 191
قولۇم كۆردى 194
ئون بارماق 195
دېڭىز ئاستىدا بىر تال قۇرۇق تاش 197
ئوغلۇم ئېھسانىنىڭ پەرۋانىسى 198
چاشقاندىن قورقتۇڭلارمۇ 199
ئوتتۇرا كېچىدە ئانار يېيىش 201
تۇرمۇشنىڭ رەڭگى 202
پەيلاسوپنىڭ ئىشكى 203
قات - قات كىيىۋالغان يالىڭاچ ئادەم 204
قۇدۇق 206
بىر غۇلاچ ئارىلىق 207
ۋەتەن قىزى 208
دېڭىز بويىدىكى مېھمانخانا 212
قىسقۇچپاقا 215
ئاسماندىكى يېزىنىڭ زېمىندىكى تەرىپى 217
ئەتىگەن سائەت نۆلدىن چىقىش 218
قولۇم بۇرتۇقال پۇرايدۇ 219
خوراز 220

خاتا تېلېفون 221
قۇش ۋە شېئىر 222
ئاق ماغزاپ 223
بىر تۈپ توغراق كېسەلدى 224
مېنىڭ ئاپپاق، كىچىك پىكاپىم 225
قايتا تۇغۇلغان تاش 227
سۇ قايىندى 228
ئەتراپىمدىكى ئەرەبلەر (چاتما) 229
قىچىش 238
كىتابلارنى ئوقۇپ بولدۇم 240
ئەرەب يېزىسى 242
دېڭىز بويىدىن قايتىش 243
خۇش پۇراق ئەخلەتخانا 244
كىچىككىش 246
ۋانگوگىنىڭ ئايىغى 249
سېھىردىن يېشىلىۋاتقان ئادەم 252
مەنچاناق 254
پاتىمچۇقنىڭ ئۆيى 255
ئۆيدىكى دولقۇن 257
چىشى مۈشۈكنىڭ قۇيرۇقىغا قاراۋاتاتتىم 259
بىر ساياھەتچىنىڭ ئادرېسى 260
يىپەك يولىدا 261
تىلىنى قاغا چوقۇغان ئادەم 261
توختۇۋالسام بولاتتى 264
چۈنكى پەرىشتىنىڭ ئايىغى يوق 265
ئۆپكە - ھېسسىي 266
تونېلدىن ئۆتۈش 268

جەنۇب يىرتىلىپ تۇراتتى 269

تۈكلۈك ئەر، تىكەنلىك ئايال 272

بىر سۈكۈتنىڭ ئەكس ساداسى 273

قارىمۇقاشلىقنىڭ بىرلىكى 275

قەشقەرنىڭ ئالدىراش ۋاقتى 277

دېرىزىدە يۈزلەر بار 279

كاۋا مانتىسى 280

نېمىشقا پىياز توغرايسەن 281

شائىرنىڭ تىلى 282

ئىككى ئادەم ئۇچراشسا ئەگەر 287

سۆزلەۋاتقان تاجسىز ھۆپۈپنىڭ يېنىدىن قايتتىم 289

سۆزلەۋاتقان تاغلار 294

ئىمزا 296

كېچىگە سۆزلەۋاتقان ئادەم 297

ئۆينىڭ تۆت پۇتى 299

كىرپىكلىك سۆز 300

ئۈچ مىستىتسىزمچى 301

تامدا بىر شوتا بار 302

ئاسماننىڭ گۈلى 304

قارا رەڭلىك مىستىتسىزمچى 305

قۇشلاردىن خەت كەلمىدى 306

يامغۇر يازغان خەت 307

يۈرىكىم چىكىلداپ تۇرغان سائەت 309

ئاي ــ ئەڭ چوڭ مىستىتسىزمچى 311

سايىسىدىن قورققان ئادەم 312

بىر دەقىقە 313

ئۆيدە ئۇچقان قۇش 314

بۇغداي 315
چېقتى كىچىدىن بىر نەچچە چېچىم 316
كۆزلەر سۆزلەيدۇ 317
يامغۇردا ئېچىلدىم 319
گېئومېترىيەلىك نۇقسان ۋە سىممېترىك گۈزەللىك 321
مىستىتسىزملىق مۇراسىم 322
شائىرنىڭ شائىرى 324
مىستىتسىزمچىلارنىڭ كىيىمى 325
داۋاندىكى ئۆيدىن چۇشۇش 326
چۈشتىن كېيىن، دەرەختىن كېيىن 328
مەن ئالمىدىن سورىدىم 329
كۆرگۈچى ۋە كۆرۈلگۈچى 330
رەڭلىك كۆزئەينەك تاقاپ ئۇخلاۋاتقان ئادەم 331
تاش ھېچنېمە دېمىدى 334
بىر ئۆن يېتىم يىراقتا 336
ۋەتەن 338
ئىچكە ئۇچۇش 339
بىر كەپتەر مېنى ياخشى كۆردى 341
يېرىم كېچىدە ئاچتىم ئىشكاپنى 343
كىتابتىكى قۇدۇق 344
قۇيرۇقلۇق ئادەم 345
بەزىدە 347
بىر تىرىكچى بىلەن كېچىچە مۇڭداشتىم 348
كەچ كىرگەندە سۆزلەر ئارا مەن 349
رۇستەمبەگ 351
بىر توخۇنىڭ تەرجىمىھالى 353
زەنجىرسىمان سۆزلەرگە ئەگىشىپ 356

بېشارەت ئەمەس 357
ئوخشىمىغان ۋاقىتتىكى نېسۋەم 358
سۇدىن بىر سۆز ئاڭلىدىم 359
ئاي يېزىلغان كىتاب 361
كوچا ۋە ئىشق 362
گۈل ۋە يارا 363
كېچىگە يۈزلىنىش 364
مايماق لوڭقىنىڭ ئىچى ـ تېشى 365
ئىچىمگە جىن كىردى 367
ئاغزىمدىن سائەت چىقتى 369
پاتمىچۇقنى ئۆلتۈرۈۋەتتىم 371
ئۆيۈمدىكى مىس 373
پۇلنىڭ يۈز ئىسمى 375
قاغىلىقتا قار 377
گۈمىنىڭ كىرپىكى 379
يەكەن سېپىلى 381
ئايدىڭ 383
قارا كۆز بەديان 384
ئوغلۇم قارغا يازغان بىر مىسرا 386
دېڭىز ئوغلى 387
ئىككى نەم توپا 390
سايدىكى تاش 392
ئاق ئۆستەڭ 394
قاش دەرياسى 395
مۆيۈنگۆزەر بازىرى 396
بىر يۈز ئۈچ ياشلىق موماي 400
سۇلتان ئۇۋەيس مازارى 402

ئەرۋاھ ۋاكالەتچىسى 404
ياغاچچى 406
بىزنىڭ پولۇ 407
ئاپتوبۇس بىكىتىدە ئەنجۈر يېيىش 409
ئاسماندىكى كىتابتىن يەردىكى كىتابخانىغا 410
كىيگەن ئايىغىم بۇغداي ئۆك 412
ئالەمدە كېتىۋاتقان ئادەم 413
«يالىڭاچ» ماركىلىق ئايالچە كوپتا 414
ئىشىك چېكىلگەن دەقىقىلەردە 415
سۇغا ئايلىنىش 416
ياغاچ ئۆي، ئاق بۇلۇت، ئورمان 418
بىر باش پىياز 419

ئۈچ يىلدىن كېيىن

ئەينەك مەندىن ئۆزگىرىش قىين
پاتقاقتىنمۇ دۇغ بىر كىشىگە .
ئۈچ يىل ئۆتتى، ئۈچ يىلدىن كېيىن
لاي كوچىنىڭ كەلدىم ئېسىگە .

گويا كۈچلۈك كىسلاتادا مەن
سېغىنىشمۇ ياكى ئېرىتىش؟
تۆكۈلۈپ تۇرغان توپا ھەر ئادەم
يوق بۇ يەردە يېڭى زېرىكىش .

تېرەكلەرگە باقتىم قانغۇچە
كىرپىكىم نەم كۆرمىدى ھېچكىم .
ھەسرەت چىقتى ئۆيگە يانغۇچە
لاينى كېچىپ پۇخادىن چىقتىم .

ياشاپتىمەن بولۇتتەك ئۈچ يىل
ياقا يۇرتتا بولۇپ مۇساپىر .
قايتىپ كەلدى ماڭا ئانا تىل
ئۆز تىلىدا سەرسان بىر شائىر .

كېچە مايماق مىسرادا كەلدى
سېغىنىشلىق چاقىدۇ پاشا .
پاراكەندە ئاسماننىڭ كەينى
ئۆچمە ئادىل، يۇلتۇزدەك ياشا!

مەن بىر قۇدۇق، ئۈچ يىلدىن كېيىن
جىمجىتلىقى قايتقان ئەكسگە .
تۈن - كۆك سىياھ، بويىدى بىردىن
قۇياش كۆمدۇم قەغەز شەرقىگە .

* *

ئۈچ يىل كېيىن كۆردۇم شامالنى،
مەن بىر جەرەن، گۈلشەنىم ۋەتەن .
يېنىمدا يار، سېغىندىم يارنى
جېنىمدا گۈل، گۈل بەرگى بەدەن .

2009 - يىلى 5 - ئاينىڭ 28 - كۈنى

تۆپىلىكتە ئوتلاۋاتقان ئات

يېشىل دۆڭدە ئاسمان بار،
كۆك ئاسماندا ئاق ئاتلار .
كۆل ۋە چىمەندىن كېيىن
مەن جىم ياتتىم، ئات ئوتلار .

2009 ـ يىلى 6 ـ ئاينىڭ 14 ـ كۈنى

گۇگۇم ۋە تاش

— قاغىلىق شائىرى ئا. ئوسمانغا

كۈندۈز دولقۇنلاپ توختىدى،
قوش قاناتلىق دەرۋازا ئالدىدا .
تاشتىن باشقا ئۇيغۇر يوقمىدى؟
مەن ئالدىدا، سايەم دالىدا
غېرىبلىققا پۈتلاشتى پۈتۈم .

گۈل ئىشكى ئېچىلدى
گۈللۈك ھويلىدا
يامغۇردىن بۇرۇن كۆنلۈك قولىدا
چىققان ئەپەندى ئابدۇللا ئوسمان .
بىر ئۆمۈر نۇر چاچقان ئىلىم يولىدا
ھويلا تېمىدا دەز كەتكەن ئاسمان .

ئەگىشمەن ئاق تېرەكلەرگە
كۆككە ئۈنسىز ئۆسۈۋاتقاندا،
يات كىشى مەن تونۇش بۇ يەرگە
گۇگۇم تاشتەك چۈشۈۋاتقاندا .

سۆزلەر گويا پەيلاسوپ شائىر
قەدىمكى ئافىنا كوچىسىدا .

كۆلاھ ـ جەنددەك جۇلتەك ھازىر
يۈز يىللىق ياڭاقتەك ئۇچىسىدا .

مەن ھومېرغا ھەيران قالمىدىم
ئەما شەھەردىن بىر شائىر چىقسا .
ئۇمۇ ئەما يىغلاپ سالمىدىم،
تاشتەك قوللىرى قولۇمنى سىقسا .

ھىلال ئاي بار سۈكۈتتىن كېيىن
تۇگىدى بىز ماڭغان خالتا كوچا .
ئايدىكى ئاپتوبۇس ماڭماقتا لېكىن،
يەردىكى يولۇچى پىيادە، توپا .

سايەم تىلسىز، سۆزى يوق ئادەم
ئادەم تاشتۇر قەدرى يوقلۇقتىن .
بىز ھەممەيلەن ئۆزى يوق ئادەم
تارتىپ چىقتىم ئۆزۈمنى توپتىن .

تېرەك سايىسىدىن قاچماقتا،
روجەك گۈگۈم بىلەن توشماقتا،
يۈرەك بۇلدۇقلاپ تاشماقتا،
شائىر ئاغزىنى ئاچماقتا،
غەزەل يۈلتۈزدەك شولا چاچماقتا ...

* *

مەن قوشاقتەك يالڭاچ بولغان
بىر ياۋايى شائىرنى كۆردۈم .
شېئىر چوڭقۇر شەھۋەتكە تولغان
تىل ئانانىزمى، مەنە ۋە ئۆلۈم .

قاراڭغۇدا قويۇق قىزىلغا .
ئۇپۇر - توپۇر قاراڭغۇلۇق
سايىلەردەك ئۆيگە تولۇپ
بىر سايىنىڭ مۇزدەك تۆمۈرى
يوتقاننى ئاچتى، تۇگىدى ئۆمرى ...

تەگلىدى تۆشۈك كېچىگە،
تەگلىدى ئىشكاپ ئىچىگە .
تەگلىدى تۆت تامغا،
تەكچىگە، يوتقانغا .
بوۋىقنى ئىمتىۋاتقان
ھىلال ئايدەك چوكانغا،
بوۋاقنىڭ كۆل سۈيىدەك چۈشىگە،
پارس مۇشۇكىدەك مۇشۇكىگە .
مۇشۇك ئامان قالدى،
مۇشۇكنىڭ قۇيرۇقى
سەھەردىن چىقىپ قالدى
تۈكلىرى شەپەق يۇقى .

* *

كۈندۈزنى بولدۇ توقۇغىلى
كۈن نۇرىنى ئېشىپ - تولغاپ .
گۈگۈمنى بولدۇ ئوقۇغىلى
تىنىپ يۇلتۇزلارنى، ئايدا توختاپ .

2009 - يىلى 7 - ئاينىڭ 22 - كۈنى

ئەتىگەن سائەت تۆتتىكى ھېكايە

يۇلتۇزلارنىڭ قورشاۋىدا،
بىر ئۆينىڭ بوسۇغىسىدا،
بىر ئۇجمىنىڭ سايىسىدا،
سايىلەرنىڭ قارشىسىدا،
تۇغۇلۇشىدىنلا ئەركىن شامالدەك
يەلپۈنۈپ تۇرغان قۇياش يالىدەك
بىر ھېكايە باشلىنىدۇ.
قىزىل غۇنچە تاشلىنىدۇ
كۆيۈۋاتقان ياز پەسلىدىن
ئوچۇق قالغان رام ئالدىغا.
كەڭ ھويلىدا باشلىنىدۇ
رەڭ قارىغۇسى تارقاتقان تۇيغۇ.
ئۆلۈم كۆزگە تاشلىنىدۇ
بىرمۇ كۆزگە كەلمەيدۇ ئۇيقۇ.
قۇش كىرپىكى چۇپلەشكەن،
پەشتاقتىن، ئىشىكتىن، دېرىزىدىن
قورقۇنچلۇق جىمجىتلىق چۈشكەن،
گاچا تىياتىر تۇگەيدۇ تېزدىن.

بۇ ياۋايى مۇراسىم،
سۆيۈقلۇق نىقابىنى ئۆزگەرتىدۇ

كۆزۈم سايە، يۈزۈم ئەينەكتە
ياشاۋاتىمەن مۇئەللەقتە،
سەزگۈلىرىم شوخا تىكەن
يۈرىكىمنى قىلماقتا قان .
قوللىرىمغا ئۇرۇنغان
غېرىبلىق يا تام .

ئۆيگە كىرىپ جۈمەكنى ئاچسام
سۇيۇق ئەينەكتە كۆرۈنۈپ يۈزۈم
يورۇق ئېقىپ كەتتى ئۆتمۈشۈم .
بارمىقىڭ تەگكۈچە بارماقلىرىمغا
سىزىلدى ئاق كىرلىككە چۈشۈم .

ئوغلۇم ئاتتىن چۈشتى،
قۇم، چېچەك، سۇ ئۇسسۇلغا چۈشتى .
سۇ سۇيۇق ئەينەك، ئۆكسۈيدۇ جۈمەك
قولۇمغا سۇيۇق غېرىبلىق چۈشتى ...

2009 ـ يىلى 8 ـ ئاينىڭ 28 ـ كۈنى

سۈيۈق ئەينەكتىكى چىرايىم

سۇدەك باشلىدىم مۇزدەك تۇرمۇشنى
ئۈچ ئىيتىز ئۆيدىكى يوقلۇق بىلەن،
ئوغلۇمنىڭ ئات مىنگەن سۈرىتى بىلەن،
بار يەنە بىرنەچچە يىگى چاشقان .
دەر مېنى گويا نەلىك سەن، كىم سەن؟
جاۋاب بېرەتتىم تىگىرقاپ بىردەم:
يۇگلۇق بەندىمەن، مۇشۇك ئەمەسمەن،
قاپقارا گىغۇ قۇدۇق ئەمەس ھەم
جەسەت ئەمەس سۇدا لەيلىگەن .
پويىز ئۇچقاندەك كېلىۋاتسا،
بىرى ئۆزىنى رېلىسقا ئاتسا
بولۇشى ناتايىن ئەمدى ئۇ كىشى
دۇنياغا تونۇلغان رۇس يازغۇچىسى .
تونۇلمىغان تونۇش ئەرۋاھلار
دېرىزەمنى چېكەر كېچىدە .
گېزىتكە ئورالغان ئەربابلار بەزەن
پېچىتىنى بۇزماستىن قىلچە
ھەشەمەتلىك ماشىنا بىلەن
توشۇلىدۇ قەبرىدىن ئۆيگە .
كىرىستاللاشقان ھاۋا ئۇستەلدە،
ھورغا ئايلانغان يۈزلەر ھاۋادا،
تورغا چۈشكەن بېلىقتەك تېنىم
جىنى ئۈزۈپ كەتسە ناۋادا ...

لوڭقا قۇرۇق شىرەدە،
شېئىر ئوچۇق قەغەزدە
كۈن بىلەن تەڭ ئولتۇردۇم .

2009 ـ يىلى 8 ـ ئاينىڭ 30 ـ كۈنى

ئۈچ پۇتلۇق لوڭقا

كۆك شىشىدە غۇنچە بار،
كۆك كېچىدە يۇلتۇزلار،
ئاي نۇرىغا تويىمدىم .

دولقۇنىدا تېنىمنىڭ
بىردە لەيلەپ بىر چۆكۈپ
دېڭىزدەك كەڭ ئويلىدىم .

ئۆي پايانسىز ئۆزۈمدىن
بۇلاپ قاچاي ئۆزۈمنى
كىتابلارنىڭ قوينىدىن .

شىشىدە گۈل شەربىتى
ئىچىمدە بىر كۆيگەن ئوت
سېغىنىشنىڭ رەڭگى توق .

سۇيۇق جىننى ئۆلتۈرۈپ
ئەتىرگۈلنى كۆتۈرۈپ
بوشلۇقۇمنى تولدۇردۇم .

قار ھەققىدە شېئىر يازسام دەيمەن

ئامالسىز ئاپتاپ يەيمەن
بىر تۈپ خورمىنىڭ سايىسىدا .
سايە كىيىمنى سىيلىغۇەتكەن،
تېرەم چىپ ـ چىپ سۇ ئىچىۋاتقان .
شامال ھاۋاغا شامال يازماي
سۆز ئۆزىدىن قېچىۋاتقان .
ئەركىنلىكىم ئاسمانغا قاراپ
پۇتىغا خېنە ياققان ئايالغا قاراپ،
خېنە رەڭ بويالغان كۆنلەرنى ئويلاپ
كەڭ دېڭىزغا كەتتى يامانلاپ .

مەن ئۇنى قايتا كۆرمىدىم
ھۆل مېۋە بازىرىدا
ھارۋىدا ئۆرۈكى سېسىپ كېتىپ
ئۆزى ئېشىپ قالغان باققالنىڭ
پىشقان ئۆمرىگە قاراپ بىرھازا .

مەن ئۇنى قايتا كۆرمىدىم
ئۇننى يۇدۇپ كېتىۋاتقاندا
ئۇن يۇقى كۆڭلىكى قېلىپ دۇنيادا
تېنى توزۇپ كەتكەن ھامماللىنىڭ
قاراپ ئۇندەك ئاق ئەرۋاھىغا .

قىزىل بوغداي

يازدىن چىقالماي
ئوت كەتكەن يازدىن
قىزىل بوغدايدەك يازاي نېمىنى؟
كەپتەر ئۇچماقتا مەرمەر مەيداندىن .

ئوقۇدى جىمجىت ئاسمان زېمىننى،
چوقۇدى كۆڭلەر بوغداي ئۆڭ مېنى .
بىر جېنى مىڭ بولۇپ چېچىلغان ئىنسان
ئۆلۈم — كەپتەر، ھاياتلىق دېنى .

دان پەس يەردە، مەن پەلەمپەيدە
قىزىل سۆزلەۋاتقان بوغداينى كۆردۈم .
مېنىڭ جېنىم ئاپپاق قەغەزدە
سۆزلەر توختىدى، ئۇچماقتا ئۆلۈم .

2009 ـ يىلى 8 ـ ئاينىڭ 31 ـ كۈنى

ئاچتىم قەغەزنى ئۇيغۇر تىلدا
قەغەز ئاپپاق تۇنجى قار ئىدى .
كۆيۈپ تۇگىدى سۆزلەر بىردىنلا
چىقماقتا شېئىردىن كۆيۈك ھىدى .

2009 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 2 ـ كۈنى

مەن ئۇنى قاردا كۆرمىدىم
كۆمۈر بازىرىدا
دۆۋە ـ دۆۋە ئوتۇنلار ئارا
قاقشال ئوتۇنچى بوۋايدىن ئىزدەپ .

مەن ئۇنى يولدا كۆرمىدىم،
سېمونتتا ئېرىپ كەتكەن
قىزىل قارنى ئويلىدىم قىز دەپ .

قار ھەققىدە يېزىشنى ئويلاپ
بۇ شېئىرنىڭ بېشىدىلا مەن،
ئۇيغۇر تىلىنى ساقلىدىم ئۇزاق
قەغەزدىكى قار قېشىدا مەن .
قارلىق ئاۋازدا ۋارقىرىدىم
يازدا غايىب بولغان كىشىلەرگە .
سۇدەك قايتىپ كەلدىم ئارقىدىن
ۋەھىمىدە چۆمۈپ سوغ تەرگە .
قار قايتىشمنى ئىزدەيدۇ يېنىك
ئاق تېرەكلەرگە ۋە ئانا يەرگە ...

قايتىپ كېلىشتىن بۇرۇن ۋەتەنگە
كونا بىر پەلسەپە كىتابنى ئاچتىم .
توپا ـ چاڭ بەتلەر ئاستىدىكى
نىتزىنىڭ[1] ئوچۇق يۈزىنى ئاچتىم .
ئاندىن ئاسماننىڭ ئاستىدىكى
ئۇيغۇرلار بار يۇلتۇزنى ئاچتىم .

---

① نىتزى (1844 ـــ 1900) ـــ گېرمانىيەلىك پەيلاسوپ، مەۋجۇدىيەتچىلىك پەلسەپىسىنىڭ ئاساسچىلىرىدىن بىرى.

جۇغۇلدىدى تېنىم ياپراقتەك
بېشىمدا مۇساپىرنىڭ تەكىيى
ئۇيغىنىپ كەتتىم «ئاھ ۋەتىنىم» دەپ .

مېنى كىم ئۇيغاتتى؟
ئاي سىزىۋاتاتتى
پۇتۇمنىڭ تىرناقلىرى،
كۆك كېچىنىڭ سىياھىدا
سىزىلىۋاتقان ئىدى چۈشۈم .

قۇدۇققا چۈشۈپ كەتتىم،
مەن يۇسۇپ، دەپ توۋلىدىم،
ئۇيغانسام چۈشۈم .

2009 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 5 ـ كۈنى

مېنى كىم ئويغاتتى

ئۇخلاۋاتاتتىم، ئويغاتقىنى كىم؟
تەن دولقۇنى قايتقان يەردىن
تۈننىڭ قاپقارا سىرلىق كەينىگە؟
ئىسسىق سىرغىپ چۈشتۈم تۆشۈكتىن
ئەتىرگۈل رەڭلىك تاڭ بەرگىگە .

مېنى ئويغاتقىنى
تەكچىدىكى لوڭقىنىڭ ئاۋازىمۇ؟
ئاق سۆگەتگۈلنىڭ پۇرىقىمۇ؟
قۇياشنىڭ ھاياجانلىق نۇتقىمۇ؟
ئەينەكلەردىن ئەكس سادا قايتماقتا ...

مېنى ئويغاتقان ئادەم كەتتىمۇ؟
شامالدىن يوپۇرماققا،
ھاۋادىن ھاۋاغا،
تومۇردىن تومۇرغا،
بىر ساپاق كېچىدىن ئۆزۈم بار يەرگە،
ئادەمسىز قۇملۇقتىن ئۆزۈم بار يەرگە .

يۇلتۇزلار تۇنجۇققان بوۋاق
تەكلىماكان ئېمىتمەكتە،
ئەمچەكلىرى خالتىلاشقان،
توغراقلار كىرپىك تىترەۋاتقان.

ئۆز ئۆيۈمدە ئۆزۈمنى كۈتۈپ .
يات كىتابلار سۆزلەيدۇ بىردىن
قىلمەن پات ـ پات ئۇيغۇرچە سۆكۈت .

2009 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 9 ـ كۈنى

ئۆزۈمنىڭ ئۆيىدە

دەرەخ بىلەن بىر توپ ئاق بۇلۇت
رەسسام سىزمىغان يىراق رەسىم
قارىسام چۈشتە ئۆيۈمدە تۇرۇپ .

چېچىلغان بىر نەچچە بۇغداي باشقى
ئورمىچىلارنى قوغلايدۇ ئۇرۇپ
قارىسام ئايغا كەچتە ئولتۇرۇپ .

ئۆزۈمنىڭ ئۆيىدە
قۇپقۇرۇق مەن بەزىدە،
ئىچى قۇرۇق ئۆتۈكۈمنىڭمۇ
كىيەر ھاۋا، كىيسە ماڭماس ياز .
ئۆزۈمنىڭ ئۆيىگە كەلدىم تۇساتتىن
ماڭماقچىدەك دەم ئېلىپ بىرئاز .

بىر ئادەم ئىشىكنى چەكتى،
ئاچسام ئۇ ھەيدىگىر[1] ئىدى،
مەن ئۇنىڭ پەلسەپىسىگە قىزىقمەن
ھازىر يوق ئىكەنلىكىنى بىلمەن .
ئاق قەغەزدىن بويىلىپ چىقتىم

---

① ھەيدىگىر (1889 — 1976) — گېرمانىيە پەيلاسوپى.

يالغۇزلۇقنىڭ گېئومېترىيەلىك شەكىللەر

مايماق ـ سايماق ياشىدىم
ئايلانماقتا كۈنلەر چەمبەردە .
ياشاشنى مەن ئۆلۈش ئاتىدىم
ئۆيۈمدىكى ئۈچ بۇرجەك يەردە .

تۆت پۇتلۇق ئورۇندۇق ـــ چىشى ياغاچ
ياغاچ ئۈستىدە قۇرت يېگەن كۆڭۈل .
ئۆيئىچى ماڭا قىپيالىڭاچ،
تېنىم بىر شاختا سايرىغان بۇلبۇل .

يالغۇزلۇقۇم ئېچىلماقتا،
تۆت بۇلۇڭدا تۆت تال گۈل گويا .
چېچىلماقتا ئۆيگە خوتۇنۇم
يېرىمى شامال، يېرىمى قۇم .

ئۆلتۈرۈۋەتتىم بىر چىۋىننى،
بىر پايپاقنى جايلىۋەتتىم
چوغدەك گىلەم ئۈستىدە
سۇيۇق نۇر، تورسىمان كېچە .

ئۆلۈۋاتىمەن سىممېترىك،
سانجىلىۋاتىمەن يالغۇزلۇققا تىك .

2009 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 12 ـ كۈنى

چاشقان ئەمدى قاچالمايدۇ

چاشقان كېچىنى تېشىۋەتتى،
ئەمدى ئۇنىڭ پەنجىسىدە ئاي .
جېنى ئاسمانغا قېچىپ كەتتى
قالغان نەرسە نان ۋە سېرىق ماي .

دېدىم ئۆزۈمگە ئوتلاۋېتىپ چاي
تاختىمۇشۇكنى قايتا ئويلىماي .
ئۆلۈم ئاسماندىن چۈشكەن گەپ
مەن پەقەتلا سەۋەبكار .

بار كەبىنى ئايلىنىۋاتقانلار
ئايلانغانلار خۇددى سائەتتەك .
كۆرگىنىمىز ئالەم سائىتى
توختاشقا بىز سەۋەبچى پەقەت .

چاشقان تۇتتۇلدى تاختىمۇشۇكتە
سائىتى توشۇپ، ئۆمرى توگەپ .
چاشقان قۇيرۇقلۇق بىر يۇلتۇز كۆكتە
قاچقان، قاچالماس ئەبەدىلئەبەد .

2009 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 10 ـ كۈنى

سارغىيىپ پىشقان بىر تۈپ ئۆرۈك
ھىدى بىلەن قىلدى مېنى مەس .
ئايالنىڭ كۈندۈزدىكى بېغىدىن مەن
پىشقان ئۆرۈكنى پۇردىم بىر پەس ...

* *

بۇرنۇم بىلەن ياشدىم ئۇزاق
يات شەھەردە غېرىبلىق پۇراپ .
پۇرىقى كەلمەكتە ئۇرۇمچىنىڭ
ئىسسىق نەمدەلمەكتە كىرپىكلىرىم ...

2009 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 14 ـ كۈنى

ئۆرۈك پۈرىقىنى پۇراپ قالدىم

كۆزۈمنى نېمىشقا ئاچقاندىمەن؟
پىلتىڭلاپ كەتتىم بېلىققا ئوخشاش
ئادەملەر ئېقىنىدا قۇيرۇقۇم بىلەن .

مەن بېلىقچى بىر تال بېلىق ھەم
تېپىرلايدۇ يۈرەك تىنماستىن
سۇدەك ئۇسسۇز، مۇزدەك قاتتىق تەن .

مەن تىرىك لاي جان پۈۋلەپ بولغان،
مەن قۇرۇق كۆپ ئاۋازغا تولغان،
مەن بىر توغراق ياپراقلار قونغان .

چۈشمەكتە بوش كىيىملىرىمدىن
سۆڭىكىمنىڭ ئەكس ساداسى،
جانىنىڭ تەنگە تەگكەن ئاۋازى،
تېرىنىڭ تېرىدىكى سۇ بويىقى .

قۇم ھەرىكىتى قۇياش ھەرىكىتى،
كارىۋاتقا مىخلانغان پەسىل سازى .
ئاتقا مىنگەن ئەرنىڭ پەرۋازى
چۈشەر يۇلتۇزلاردىن قولۇمغا ...

نېمىشقا توختىدىم ماڭماي يولۇمغا؟
تووۋلاپ تۇرسىمۇ ئىسمىم ھەر نەپەس .

ئۇيقۇغا كەتتىم
بىر سايە بىلەن،
سايەمنىڭ چۈشىدە قىپيالىڭاچ مەن
مېنىڭ چۈشۈمدە ئۇيقۇسىز ۋەتەن .

2009 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 15 ـ كۈنى

كېچە ئۆزۈمنىڭ تىلىدا

روجەكتە بىر ساپاق يۇلتۇز
تۇن ئۆزۈمنىڭ تىلىدا .
ئېتىيمەن شېئىر ۋە تۇز
مەن ئۆزۈمنىڭ تىلىدا .

ئۇيغۇر تىلىدا مەن
ئۆزۈلۈپ چۈشكەن
مىۋە پەسكە .

دۆڭگۆۋرۈكنى ئالدىم ئەسكە
بۇرۇلۇپ بۇ مىسرادىن تەستە
قاپقارالىغۇ ئارقا كوچىغا .

ئوڭغا ماڭسام
تىلىلدى تام ئۆز تىلىدا ،
سولغا ماڭسام ئورۇق بىر ئاسلان
بەخىرامان غاجار ئۇستىخان .

ئەرەب تىلىدا ماڭا بۇ ئاخشام
توختىغان گېلىمدا سۈكۈت ۋە ناخشام .

سەئۇدى ئاياللىرىنىڭ ئايىغى

دېڭىزنىڭ خورما رەڭ قىزلىرى كەلدى،
ئۇلار بار كوچىدا ماڭاي قاياققا؟
مىسرا ـ مىسرا ئىزلىرى قالدى
دەسسەپ ئۆتكەندە بۇ ۋاراققا .

كەپتەر مېڭىشىدا يۈرەكنى چوقۇپ
قەدەملىرىدە گۈللەرنى ئوقۇپ،
كەچلىرى تالاغا چىقسا يۇلتۇزدەك
ئۇيغۇر شائىرى چىقالماس قورقۇپ .

ئوتتۇرا شەرقنىڭ يۈرىكىدە
زېمىننى كۆتۈرۈپ تۇرغان بىر ئوت
قاپقارا ھىجاپتا كۆل ئىچىدە
كۆيمىسۇن دەپ دۇنيا ئۇشتۇمتۇت .

قۇتلۇق سەئۇدى ئاياللىرىنىڭ
پۇتلىرى جەننەتكە سۆرەيدۇ .
ئوتلۇق مودا ئاياغلىرىدىن
پۇت بارماقلىرى سۆزلەيدۇ .
سۆزلەر كۆزلىرىمگە
باشباشتاق ئايىغى،
ئايىغىنىڭ گۈللىرى،
گۈللىرىنىڭ رەڭگى، پۇرىقى،

ئالما دەرىخى يىتىپ كېتىپتۇ

تېلېفوندا دەپ بەردى ئىھسان
چۈمۈلە پۇراقلىق بىر ئەتىگەن
ئانىسى بىلەن باغقا كېتىپتۇ .

قارىسا، مەن ئالما ئۈزۈپ بەرگەن
بىر تۈپ ئالما يىتىپ كېتىپتۇ .

ئالما دەرىخى يىتىپ كېتىپتۇ،
ئاللا ئالمدەك ئاتقاندا مېنى
ياقا يۇرتقا.

ئۇشتۇمتۇتلا
تېپىۋالدى ئوغلۇم ئالمنى
تىل دەرىخىدىن چۈشتۈم شېئىرغا .

2009 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 16 ـ كۈنى

تاشپاقىنىڭ قۇلىقى

مۇساپىر يىغلايدۇ يۇرتلۇقىغا:
يۇرتتىكى پاقىلارنىڭ كۇركىرىشى
ئاڭلىنار ئاخشاملىرى قۇلىقىمغا .

چىلاننىڭ تەمنى ئۇنتۇپ قالدىم،
باغدىكى شوخلىق بىر تۈپ چىلان
ياماشقان، قوللىرىم قان ئەسكە ئالسام.

ئورما ناخشىلىرى، ئايدىڭ كېچە
جىگدە چېچەكلىرى دىمىقىمدا
چالما ئالما ئىكەن تۇپرىقىمدا .

بىر مەرتەم سۆزلىۋالسام ئۆز تىلىمدا
بىر ئادەم ئاڭلاپ ياتسا بىقىنىمدا —
ئاغزىدىن ھور چىقىپ تۇرغان خوتۇن .

گۆرگە ساڭگىلىدى ئىككى پۇتۇم،
تاپقىنىم تاش ئىكەن، يېگىنىم قۇم
جەننەتنىڭ پۇرىقىدا پۇرار يۇرتۇم ...

*　　　*

مۇساپىرنىڭ ۋەتىنى
دېڭىزدىكى تاشقا ئايلاندى،

هەر پۇتىنىڭ بەش مىسراسى،
هەر بارمىقىنىڭ ئۇزاق ياز پەسلى .

تىترىتەر مېنى بۇ ئاياغلارنىڭ
كوچىدىكى ئاشكارا نامايىشى .
تەرلىتەر خېنە يۇقى تىرناقلارنىڭ
ئەركىنلىك شوئارى توۋلىشى .

سۆزلەر ماڭماقتا قارا سىياھتا
كۆرمىدى قەغەزدە باشقا ئادەم .
بىر جۈپ گۈللۈك كەش ئۆتسە ناۋادا
بىر تۈپ خورمىدەك توختايدۇ قەلەم .

2009 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 19 ـ كۈنى

ئۈچ تۈپ ياڭاق ۋە بىر پادىشاھ

قىز قولنى كۆڭگە ئۇزارتتى،
ياڭاق ئالتۇن پەسلىدىكى چۈش .

ئۈچ تۈپ ياڭاق تۇراتتى
بىز ئۈچىمىز كەلگەندە،
ئېگىز ھارۋىلاردا تاك ئاتتى
قاغان كۈندىن تاج كيىگەندە .

بىر تۈپ ياڭاق ئۆتمۈشكە قايتتى
قوۋزاقلىرى ئاز كەم مىڭ يىللىق .
كاۋىكىدا بوۋاق تەۋرەيتتى
قورۇقلىرىنى سىلىسام ئىللىق .

ياڭاق سايىسى پۈتلاشتى بىزگە،
ئۆلۈم پۇتاق باش ئۇستىمىزدە،
بىز بىر دەرەخنىڭ يېشىل چۈشىدە .

سەئىدخان چۈشىدە قارا بېسىپ
دوك ياڭاققا ئايلىنىپ قالدى،
ئېلىپ قەددى يادەك ئېگىلىپ .

بىز ئۈچ ئادەم ھاۋا تام ـ توساق،
بىر سايە بىز يانمىيان تۇرساق،
بىز ئۈچ ياڭاق كۆككە بۇرۇلساق .

قۇلقى تاشپاقنىڭ قۇلقىغا .
سۇنىڭ ئاۋازى ماڭا ئاڭلاندى
ئۇنىڭ سۇكۇتى ئاڭلاندى تاشقا .

2009 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 20 ـ كۈنى

چىراغنى ئۆچۈرۈۋەتتىم

قىزغۇچ غۇنچە پۈۋلەندى
ئېچىلغىنى بىر تال تۈن .
چېچىلغىنى تۈن بەرگى
چىراغداندا كىچىك كۈن .

چىراغنى ئۆچۈرۈۋەتتىم
ئىچىمنى جىم كۆرەي دەپ .
دۇنيانى ئۆچۈرۈۋەتتىم
ئەركىن خىيال سۈرەي دەپ .

كېچىنى ئۆچۈرۈۋەتسەم
كۈندۈزدە ھايات شامىم .
تېنىمنى ئۆچۈرۈۋەتسەم
جېنىمنى ياندۇرغان كىم؟

قەغەزنى ئۆچۈرۈۋەتتىم،
خېتىم دۆۋە ـ دۆۋە كۈل .
چىراغنى ئۆچۈرۈۋەتتىم،
يارىم بىر تال قارا گۈل .

2009 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 25 ـ كۈنى

قۇياش قىيسايغاندا
ياڭاق سايىسى پادىشاھ
يەردە، سۇدا، ھاۋادا .

يول ئالدۇق تېز قاراڭغۇلۇقتا
قالمىدى ئىز يۇلتۇزدىن باشقا،
ئاسماندا قىز جىسمىم بىر شاخلاپ
ئايلىنىپ قالدىم سىرلىق ياڭاقتا .

2009 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 24 ـ كۈنى

ئامراق بىز سۆيۈق شاكىلاتقا
قولىمىزغا ئۆلۈم چاپلاشقان .
چاپلىشىمىز چىڭ تەمسىز ھاياتقا
كۆندە مىڭ قېتىم ئۆلگەندەك چاشقان.
خۇدۇكىمىز بار ئۆلۈپ ياشايمىز،
كىم بىر ئۆلۈمدىن قۇتۇلۇپ قاچقان؟

ياز توختىغان بىر چۈشتىن كېيىن
بۇرۇتۇمنى تاشلىدىم ئېلىپ،
تويغا ماڭدىم يۈزۈم سىپسىلىق .
ھازىدارادەك ماڭدى كەينىمدىن
مۈشۈك تۈكلۈك كىيىمنى كىيىپ .

تۆت چاپانلىق مۆتىۋەرگە بىز
يالىڭاچ قاراپ تۇرغاندەك خۇددى،
مۈشۈككە يىراق نەزەر سالىمىز،
مۈشۈك يېقىن سۈركىلىپ تۇردى .

2009 - يىلى 9 - ئاينىڭ 27 - كۈنى

مۇشۇك بىلەن بولغان ئارىلىقىمىز

ئارىلىقىمىز رېئاللىق بىلەن
كۈندۈزى كۆرگەن ئۆزۈن بىر چۈشتەك .

تىرنىقىمىز بار
قۇيرۇقىمىز يوق
كارىۋاتتىن چۈشسەك .

چىشلىرى، پەنجىسى ئىشلەيدۇ
مۇشۇكنىڭ رەنجىشى چاغلىق ئىش دەيدۇ،
قورقۇتساق، قىرقىتساق چىشلەيدۇ .

مۇشۇك بار بۇ ئۆي كىمنىڭ ئۆيىدۇ؟
مۇشۇكمۇ پاكىز يۈز يۇيىدۇ .
كاللىسى يۇيۇلغان ئادەم ھەرقاچان
ئۆزىگە قۇپقۇرۇق تۇيۇلىدۇ .

ئۇيىلىدۇ چاشقان بولۇشتىن
مۇشۇك ئۆلگۈچە بولىدۇ مۇشۇك .
ئىنسان ئۆزگىرىپ تۇرىدۇ دائىم
بەزەن يولۋاس، بەزىدە كۈچۈك .

بىر قېتىم كۆلۈپ باقمىدى مۇشۇك
بىزنىڭ يۈزىمىز ھەرىكەتچان، سۇيۇق .

چېپىشدۇ، چېتىشدۇ، تۇغدۇ،
تىل دۇنياسىدا ياشايدۇ يالغۇز .
قايتماس مەڭگۈلۈك بىر سۆز بىلەن
بار بولدى، كۆپەيدى، قايتمىدى ئادەم .

يازدىن چقىپ كېتەلمەيمەن
بىر تۇپ مېۋىلىك دەرەختەك مەن
لىق مەنىگە تولغان بۇ يازدىن .

قۇرۇقدىلىپ قالغانلار ئۈچۈن
بۇ شېئىرنى مەنىلىك يازدىم .
ساتاي ئەمدى كىرىستالىمنى
يوپۇرماق رەڭگىدە ئاز ـ ئازدىن .

2009 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 28 ـ كۈنى

كىرىستال ساتايمۇ ياكى يازدىن چىقىپ كېتەيمۇ

بۇنىڭدىنمۇ سۈزۈك ھايات بولمايدۇ،
كىشى غېرىبسىنسىمۇ كىرىستاللاشمايدۇ.
كىرىستال سودىگىرى مەن —
ئەينەككە بەند قىلىنغان ئادەم،
بارچە قۇياش بىزدىن ئاشمايدۇ
بىر مەڭگۈلۈك ھېچكىمدىن قاچمايدۇ.

مەن ئۆزۈمنىڭ كىرىستال مەركىزىدە
مەنىلەردىن ھۇزۇرلىنىۋاتىمەن.
مەنىنىڭ كۆندۈزدىكى ئىسسىق رەڭگىدە
رەڭلىك كىرىستال ساتىمەن.

بۇ بىر يۇملاق رەسەتخانا،
ھەربىر ئادەم بىر يۇلتۇز گويا.
ئادەمنىڭ بارار جايى يۇلتۇزدا
ئالەمنىڭ تۇغۇلغان ئۆڭكۈرى قارا.
قارا تاشنى ئايلانىماقتىمەن
نۇرغا تولدۇم مەن بارا - بارا.

ئارقىغا قايتىشقا بولمايدۇ
سۆزلەر ئېغىزدىن چىققان يۇلتۇز

يتىپ كەتتىم بەلكىم بەش مىنۇت
بىر يورۇقنى كۆرگۈچە تاكى،
ئادىل تۇنىياز قىنى دەپ سورار
بىر بۇغداي ئۆڭ شەيتان توختىماي .

ئەينىكىدىن ئاق پىكاپىمنىڭ
قاراڭغۇلۇق كىرگەندە ئۇسۇپ،
يوقتەك تۇيۇلدى بىرمۇ مەۋجۇتلۇق
مۇساپە كۆرسەتكۈچ نۆلنى كۆرسىتىپ .
يوللار ئىپىتار ئادىل تۇنىياز يوق،
ئۇستۇمگە ئۇشتۇمتۇت چۈشسە بىر يورۇق .

ئادىل تۇنىياز نەگە كەتكەندۇ
تېرىسىنى تاشلاپ كېچىگە
بۇ دۇنيانى باشلاپ ئىچىگە،
ئۇ سۈكۈتتىن چىقسۇن، چىقمىسا
شېئىر سۈكۈت يۆنىلىشىگە .

يات تۇپراقتا كۈنلەر ئاققان سۇ
ئات سۇغارغىلى كەتكەنمىدۇ ئۇ
ئۆزلۈكنى تۇتۇپ ئېگەرلەپ .
يات ـ يات بۇندا كىشىنەيدۇ بىر ئات
ئىگەم ئادىل كەلمەيدۇغۇ دەپ .

كېتىۋاتسام كوچىدا
بىر غېرىبلىق كىشىنەيدۇ
ئادىل تۇنىياز قېنى دەپ .
ئادەملەرنىڭ توپىدىن
كىملىك مېنى چىشلەيدۇ
قوي قوزىسى قېنى دەپ .
ئۆيگە كىرسەم كوچىدىن

ئادىل تۇنىياز نەگە كەتكەندۇ

بىر ئاق بۇلۇت كۆك تېرەكتىن سورىدى:
نەگە كەتكەندۇ ئادىل تۇنىياز؟
— يەردە ئەمەس ئۇنىڭ يىلتىزى
ئۇ يېنىمدا دېدى يىراق ياز .

ياز دەرەخنىڭ، سايە غېرىبنىڭ،
كىچە ئۇششاق ئاق چېچەكلەرنىڭ .
بىر تەشتەك تۇننى شىرەگە قويۇپ
قەغەزدىن گۈل ئېچىلدۇرۇۋاتسام
تۈن سىياھىدىن چاچراپ تۇرۇپ
— دادام قېنى؟ دەپ يىغلىدى بالام .

ئاسمان ماڭدى
زېمىن ئۈستىدە،
مەن قۇرۇق قول ئادەم ئاتىدەك
كېتىۋاتسام زېمىن ئۈستىدە
بىر مەنىسىزلىك كەلدى لەيلەپ،
ئادىل تۇنىياز قېنى سەن ھەي، دەپ .

كەڭ ـ كەڭرى بىر ئۇلۇغ ئۆيدە مەن
قوللىرىمدا ئالەم كىتابى .
قۇلىقىمغا ئاڭلىنىپ تۇرار
كۈن، ئاي، يۇلتۇز، يەرنىڭ خىتابى .

ئورما ناخشىسى

بىر گۈل ئېتىلىپ چىقتى ئېچىمدىن،
بىر خۇش پۇراق تېنىم، چېچىمدىن،
ھىلال ئايىم ئورغاق سال تېزرەك
بىر تال باشاق پىشتى كېچىدىن .

بويۇك جىگدە چېچەك ئېچىلدى،
بۇغداي پىشتى جېنىم چېچىلدى .
جور بولغىلى ئادەم يوق بۈگۈن
ئورما ناخشىسى يالغۇز ئېيتىلدى .

تەن ئوخشايدۇ جان مىنگەن ئاتقا،
مەن يىقىلدىم ياغاچ كارىۋاتقا .
بىز بىر دېھقان جىق ھوسۇل يىغقان،
لېكىن نېمە بەردۇق ھاياتقا؟

2009 ـ يىلى 10 ـ ئاينىڭ 1 ـ كۈنى

بىر جىمجىتلىق سۆزلەيدۇ
تاپالمىدۇق سېنى دەپ .
مېنى سىرلىق ئىزدەيدۇ
چاقىرمىغان بىر مېھمان،
قىشلىق چاپان، ئاق پەلەي
قارا كۆزئەينەك تاقىغان .
ئەزرائىلنى تونۇيمەن
كەلسىمۇ ئۇ مۇشۇنداق
ياكى باشقا بىر سىياق .

* *

مېنى سورىمىدى ئۇيغۇر ئوقۇرمەن
قېنى ئادىلجان نەگە كەتتى دەپ،
بىر تۆپ خورمىغا ئايلىنىپ قالسام .

2009 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 30 ـ كۈنى

بىر مۇراسىمغا تەييارلانغاندا
ئۇرۇمچىدىن ئۇچقان ئايروپىلان .

ئوت تۇتاشتى بارماقلىرىمغا
يالغۇزلۇقنى چىلىك تارتتۇەردىم،
دېڭىز كۆكلۈچ كۆيۈۋاتقاندا
مەن دېڭىزنى بىرلا دەم تارتىپ
چىقىپ قالغاندا تەكلىماكان،
ئېلىپ بارار ئۇيغۇر تىلىغا
ئۇرۇمچىدىن ئۇچقان ئايروپىلان .

ئەزان ئاۋازىنىڭ گۈللۈكىدىن
پەرىشتە ئۈنلۈك ئۆتۈپ كەتكەندە،
پادىشاھ فەھد دەرۋازىسىدىن
ھەرەمگە كىرگەن بىر ناتىۋان ئۇيغۇر
بىرنەچچە دەقىقە يىتىپ كەتكەندە
ئۇرۇمچىدىن ئۇچقان ئايروپىلان .

يېرىم زەردارغا ئايلىنىپ مەن
ئالتە مىللىلىق كىرىستالىمنى
دېڭىز رەڭگىدە سېتىشنى ئويلاپ
قايتا ـ قايتا قىلغاندا پىلان
ئەركىن، كۆپكۆك ئاسماننى بويلاپ
ئۇرۇمچىدىن ئۇچقان ئايروپىلان .

ئۆزلۈكۈمنىڭ چېگرا سىزىقى
قارا كىيىملىك ئايالنىڭ
مۇشۇكى تۇرغان پەلەمپەيگىچە
قىزىل رەڭ بىلەن سىزىلغاندا،
مۇشۇكنىڭ ئىسسىق، تۈكلۈك، ھۆل ئاغزى
ئاپتاپنى مالاچلىتىپ ھەزىم قىلغاندا

ئۈرۈمچىدىن ئۇچقان ئايروپىلان

ئوتتۇرا شەرقنىڭ شەرقىدە مەن،
بۇ شېئىرنىڭمۇ شەرقىدە ھەم
مۇساپىرلىققا ئىزدىدىم دالدا .
ئالتۇن شولا تاشلىغان ھالدا
ئۈرۈمچىدىن ئۇچقان ئايروپىلان .

ئولتۇرۇپ تېلېۋىزور ئالدىدا
قىسقا قىتىق نەيچىسى بىلەن
ئۇزاق يازنى تېتىۋاتقاندا
شەكلى يوپۇرماق، قانتى كۆل رەڭ
ئۈرۈمچىدىن ئۇچقان ئايروپىلان .

ئازابنىڭ كوچىدىكى سۈزۈكلۈكى،
قاغىدەك بەلگىسى بار ئاشۇ كىشى،
تىلىنى قاغا چوقۇغانلارنىڭ
سىم ـ سىم يامغۇردەك كىكەچلىشى،
تارقىتىپ غېرىبلىقنىڭ نەم ھىدىنى
ئۈرۈمچىدىن ئۇچقان ئايروپىلان .

چېچەكلىگەن ئاپپاق قەغەز
قارا رەڭلىك مېۋىگە كىرىپ،
خوتۇن تېرىسى قالغان ئىشكاپتىن
قوللىرىم بۇغداي ئۆڭ كىيىم كىيىپ

بىر تال ئىغىر پەي

ـــ گېرمان پەيلاسوپى نىتزىنغا ئاتاپ

سىنى ئۆلتۈرۈۋەتتى
سەن ئۆلتۈرگەن .

كىتابتىن بىر قۇش
ئۇچۇپ كەتتى،
ئۇچۇپ كەتتىڭ سەن .

تۇتۇۋالدىم بىر تال پەي،
كۆتۈرەلمەي، كۆتۈرەلمەي
قويۇپ قويدۇم ئاخىر
ئۇ سىنىڭ ئىدىيەڭ .

ئۆلۈك، تىرىك مۇڭدىشار پات ـ پات
ئايلانغاچقا مەڭگۈ ئاداشقا،
خوشلىشايلى دوستۇم بۇ يەردە
ماڭغان يولىمىز باشقا ـ باشقا .

2009 ـ يىلى 10 ـ ئاينىڭ 1 ـ كۈنى

بارلىق چېگرالارنى كېسىپ ئۆتۈپ
ئۈرۈمچىدىن ئۇچقان ئايروپىلان .

ئۈرۈمچىدىن ئۇچقان ئايروپىلان
ئۈچ ئوغلۇم ۋە خوتۇنۇم بىلەن
تاغلار ئېشىپ كېلىدۇ تەستە .
كۆككە باقمەن قايناق ھەۋەستە
چاۋاك چالىدۇ خورمىلار پەستە .
شامال بولۇپ ئۇچۇپ كېتىمىز
قالار تۇپراق مەڭگۈلۈك ئەستە .
شۇنداق ئويلىدىم ئۇلار كەلمەستە،
مەن يەنە يالغۇز پايانسىز كەچتە ...

2009 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 6 ـ كۈنى

سۇدەك سۈيۈق بىر كۆلكىنىڭ ئىچىدە
سويماقتا بانان ئاقپىشماق چوكان
تويماقتا قورسىقى ئاچ قالغان ئەرنىڭ .

ۋەيرانە كەپىدەك بىر كۆلكىدە
تىلسىز، ھىماتسىز، ئۈمىدسىز
سانسىز قوشنىلىرىم ئولتۇرۇشلۇق .

بەزى كۆلكە قورقۇنچلۇق
ئىچىدە قاراڭغۇ ئۇزۇن تار كوچا
قاراماي، قىزىلگۈل، ئەرۋاھ بار كوچا .

ئىچىنىشلىق بىر كۆلكە
كىرىپ كەتتى كىشلەرنىڭ ئىچىگە
سايىسى تالادا، قالدى كېچىگە .

ئاق قەغىزىم قۇپقۇرۇق كۆلدى،
قەلەم ئۇزاق كۆز يېشى قىلدى .
قاپىيەسىز بەزى ئادەملەر
ھايات مەنىسىنى ئەمدى بىلدى .

2009 ـ يىلى 10 ـ ئاينىڭ 1 ـ كۈنى

كۆلكىنىڭ ئىچىدە

ئىچىدە يىغلاپ كۆلدى جۇمەك،
جۇمەك ئىچى قاراڭغۇ،
قورقۇنچتا سۇ.

تۇن بويى ئېسەدەپ چىقتى توڭلاتقۇ،
مېنىڭ كۆزۈمگىمۇ كەلمىدى ئۇيقۇ.

تاملار يىغلار ئۆرە تۇرۇپ،
يىغلاۋەردى ئولتۇرۇپ
ئۆيۈمدىكى ئورۇندۇق.

مەن ئۇلارغا ئېيتتىم،
يىغلىغۇدەك ھېچ ئىش يوق،
ئۆلۈم دېگەن بىر قېتىم.

ماڭا ھەمراھ بولۇپ ئۇلار،
ئەمدى يالغان كۈلۈپ تۇرار.

بىر ئادەم يۈزىنى بويار
دۇمبىسىنى قىلىپ بىزگە،
كۆلكىسىنىڭ ئىچىدە.

هېلىقى

كېتىۋاتقان بىر سايە
تۇساتتىنلا پەلەمپەيدە
ئۆزىنى تونۇدى،
هېلىقى ئادەم ...

بىر ئادەم يەردىن كۆتۈرۈپ باشنى
تونۇمىدى قاراپ قۇياشنى،
هېلىقى سايە .

سايە ۋە ئادەملەر ئىچىدە هازىر
مەن ئالدىراش يېزىۋاتقان بىر
شېئىرى ئۇيغۇرچە هېلىقى ئادەم .

2009 ـ يىلى 10 ـ ئاينىڭ 3 ـ كۈنى

پەيدا بولۇپ، يوقلىپ تۇرىدىغان يۈز

قالدىم دەرەختەك ئۆزۈمگە ئۆزۈم،
ياز كەينىدە سارغايغان يۈزۈم،
پىشىۋاتقان مېۋە — ئۆزلۈكۈم .

جېنىم يالىڭاچ، قالدى تېنىم ئاچ
كىشىلەر ئارا مېنىڭ چىرايىم
غەمكىن ئۇچۇپ يۈرگەن قارلىغاچ .

يۈزۈم يوق يەردە مەن ئۆزۈم يوق،
قىممىتى يوق تىرىك ئۆلۈك مەن
يا بىر كۆلەڭگە ھەر كۈنى ئۆلگەن .

2009 ـ يىلى 10 ـ ئاينىڭ 3 ـ كۈنى

بەش ئەزانىڭ قورشاۋىدا مەن

بەش ئوغرى قاچتى،
بەش تەرەپكە مىنى ئەپقاچتى،
دىنى خەققە، جىنى ئۆزىگە .
جىندەك يالغۇز قالغىنىمدا مەن
ياغاچ تىقىپ ئەقىل كۆزىگە،
تەن پادىشاھ، ۋەسۋەسە ۋەتەن .

مەن بىر يالقۇن كارىۋاتتا ئۆچكەن،
مەن بىر ئازغۇن ئۆزۈمگە ئۆچ مەن .
مەن بىر ئۆلۈك ئەسىرگە چۈشكەن،
جەستىمنى سۆرەر بەش دۈشمەن .
نەپسىمنى سانايدۇ ھاۋا،
ئاڭلار تاملار قۇلىقى بار .
تەن زۇلمەتتە كۆرمىگەن بىلەن
ئۆلۈمنىڭ ئاۋازى، پۇرىقى بار ...

بۇرنۇم گاچا ئۇن ـ تىنسىز پۇرار،
كۆزۈم ئەسكى چەكچىيىپ تۇرار .
قولۇم قارىغۇ كۆرگەن نەرسىنى
سىلاپ ـ سىيپاپ، مۇجۇقلاپ تۇتار .
مەن تەگرىنىڭ سۈكۈناتىدا
ئۇلۇغ سۈكۈت ماڭا ئاڭلىنار .

مەن شامالغا قاراۋاتىمەن

قەغەز ئۇچمىسا بولاتتى
ئۇچتى پەسلەپ ئېغىر قانىتى .
كەپتەر پۇتى قىزغۇچ يۆتكەلدى
قاناتلىرى سۇس ئاسمان كۆكى .

مەن تالاغا قارىسام مايماق،
پۇتى يوقلار كىيىپتۇ ئاياغ،
يېشىل مايلاپ ياز توپلىيىنى
يامغۇر كىيىپ ئاياغ ـــ لىپىنى
كۆز ئالدىمدىن ئۆتتى ناىناقلاپ .

مەن كەپتەرگە يەنە قارىدىم،
خوتۇن ـ بالام ئۇچتى كۆزۈمدىن،
كەپتەر كۆزىدە يوق ئىكەن ھېچكىم .

مەن شامالغا قارىدىم بىردەم
قارا كۆزلىرىمدە ئاسمان نەم .

2009 ـ يىلى 10 ـ ئاينىڭ 5 ـ كۈنى

مۆشۈكۈمنى ئىزدەيمەن

ئىچىۋاتاتتىم يازنى گۈل رەڭدە
يامغۇردەك ئولتۇرۇپ پەلەمپەيدە،
ئېچىلدى سۆيۈق قىزىلگۈل بولۇپ
نۇرغۇن مۆشۈك سېمونت يەردە .

ئۇشتۇمتۇت مۆشۈكۈم يوق ئىزدەپ باقتىم
پۇرىقى، قۇيرۇقى ھەممە نېمىدە .
ئۆزۈم يوق، پەلسەپە كىتابتىن تاپتىم
يەنە يوقاتتىم تۇرمۇش غېمىدە .

2009 ـ يىلى 10 ـ ئاينىڭ 10 ـ كۈنى

ئەللەيلەيدۇ قەلبىمنى دولقۇن
دولقۇنلىغان دېڭىز، سەن يا قۇم .
يىراقلاردىن تىڭشار قۇلىقىم،
يېقىن كەلسەڭ تاشتەك ۋۇجۇدۇم .

مەيلى كۈندۈز، مەيلى كېچىدە
بەش ئەزايىم قىلىدۇ ھۇجۇم .
مەن ياشايمەن قورشاۋ ئىچىدە
دەيمەن غەلىبە قىلىمەن چوقۇم .

كۈندۈز ئىچىدىن چىقسام ئۆتۈكلۈك
كېچىدىن بىر پۇتۇم قالدى چىقىپ .
غارغا كىرەيمۇ، چۆلگە كېتەيمۇ؟
ئۆزۈمدىن دەرۋىشتەك توختىماي قېچىپ .

2009 ـ يىلى 10 ـ ئاينىڭ 7 ـ كۈنى

هەممە نەرسىدىن سوئال سورايمەن

قۇش ئۇچۇپ كەتسە نېمە قالدۇ؟
سۈكۈت قالدۇ، دېدى بىر تىيىن .
سۆگەت كەتمىدى، كۆز كەتتى كېيىن
پەي ـ قانىتى ئالتۇن رەڭ لېكىن .

كۆز كەتسە ئىشكاپتىن نېمە قالدۇ؟
يازدىكى سۈرىتى باللىرىمىنىڭ .
تاغ سۈيى جىمجىت ساز چالدۇ،
كىيىمى ئۇسسۇلدا مېنىڭ گۈلۈمنىڭ .

جىمجىت كۈنلەردىن نېمە قالدۇ؟
ئەينەك يۈزۈمنىڭ ئەكس ساداسى .
قەلبىم سۈكۈتتىن تىنماي سۈندۇ
قەغەزدە قەلەمنىڭ قۇرۇماس يېشى .

نېمە قالدۇ كەتسە تۈن كېچە
كۆكتىكى كۈندەك يالغۇز بىر ئادەم .
مەن تېنىمدىن قۇشتەك ئۇچقۇچە
تەن دەرىخىم، ھەسرەتلىك سايەم .

سوئال سورىدىم ھەممە نەرسىدىن
ئۇلار جاۋاب بەردى كېكەچلەپ .

ئۆمۈر روجەكلىرىدىن قىرىقىنچى كېچەمگە قاراپ

ئىچىمنى قارا مۈشۈك تاتىلايدۇ،
چېچىمنى ئاق ـ قارا مالتىلايدۇ،
كېچەمنى بىرقانچە ئاق يۇلتۇز
يازغان
يازماقتا
يازار ئۈز ...

2009 ـ يىلى 10 ـ ئاينىڭ 10 ـ كۈنى

ئۇيقۇسىزلىقنى سىزغان ئادەم

سىز مەن رەسىم كىرپىكىم بىلەن
شامالدىن بىر پارچە شامالغا ،
كىچىنى جەنۇبتىن شىمالغا .
قوللىرىم چۈشسىز ، چۈشلىرىم گۈلسىز
سىز مەن ئۇيقۇمنى ئاپپاق تۆت تامغا .

سىزسام كىرلىككە تۆشۈك ئاسمان
چوڭقۇرلۇقى ئوخشار ئايالغا .
قار مەنزىرىسى سىزسا دېرىزەم
ئوت يالقۇنىمەن سىزىلغان قارغا .

غەمسىز ئۇيغۇر مېنىڭ ھەيكىلىم
قۇم ساھىلغا تاشتىن قوپۇرغان .
مەن مۇسۇلمان كۆكتە ئەرلىكىم،
تەن بىر يۇلتۇز كۆزى ئويۇلغان،
ھەم قارا ئۆڭكۈر دەم تارتىپ تۇرغان .

قۇياش غايەت ئاسمان سائىتى
بىز ئىستىرېلكا ئوقدۇر كەبە،
ئايلىنىمىز ئۆلۈمگە قارشى
بىزگە تەڭشەكلىك كۈن، ئاي، يەر شارى .

سوئال سورىمىدىم مەڭگۈلۈكتىن مەن
چۈنكى شەكسىز ئىگەم تۇرسا دەپ .

2009 ـ يىلى 10 ـ ئاينىڭ 11 ـ كۈنى

قىزىلگۈلنى ئەسلەيدۇ كوچا

دېرىزىدە چېقىلغان ئاسمان
يەرگە ئېتىلغان يۇلتۇز ئوقلىرى
يېزىلمىغان گۇگۇمنىڭ ئىسمى .

ئەزرائىل ئۇنتۇپ كەتكەن بىر بوۋاي
چۈشنى ئۆلتۈرەر يۆلىنىپ تامغا
قولىدا پالىقى بويالغان قانغا .

ئۆلۈمنىڭ ئەتىرگۈلى يېزىلغاچقا
كوچىنىڭ ئۇ بېشىدا، بۇ بېشىدا
بىرمۇ ئادەم يوق يامغۇردىن باشقا .

بىر ئۆسمۈر ئىشكنى ئېچىش بىلەن
جېنى گۈل رەڭ، بەدىنى لوڭقا،
كەچكى شەپەق قېتىلدى توپقا .

بىر چېچەك ئېچىلدى قىز تېنىدىن
يىگىت ئايرىلدى سۇتەك جېنىدىن .

بىر چاقماق ئۆزىنى يەرگە ئاتتى،
ئاسمان ئەھلىنىڭ ياشلىرى ئاقتى .

بىر دەريا ئۆزىنى دېڭىزغا تاشلاپ
ئۆلۈۋالدى، يوقتۇر قەبرىسى .

مەن كارۋاتتىكى ئۇيقۇسىز كىشى،
مەن بىر ئۆلۈك كۆزلىرى ئوچۇق .
مەن ئاچ قالغان قۇياش بۇركۇتى
جان ساقلىغان ئۆزىنى چوقۇپ .

بۇ شېئىر مەستۇرە يۈزىنى ياپقان
كۆزى مەنە، سۆز كىرپىك قاققان .
تۈنلەر بىدار ئۇلۇغ ئاشىق مەن
جىمى ئىنسان غەپلەتتە ياتقان .

شۇنداق چاغدا دەيمەن ئاھ نىگار
تاشلاپ نىگاھ ماڭا بىر باققىن .
قولدا تەسۋى، ئاغزىمدا تەسبىھ
يېشىم يۇلتۇز تاراملاپ ئاققىن!

كەزدىم كېچىنى تاشپاقىدەك
سەدەپ قېپىمغا توشتى ئۇيقۇ .
ئەمدى پەسكە چۈشتۈم ئۆمىلەپ
ماڭدى سۆرەپ تۆت پۇتلۇق تۇيغۇ .

* *

دەل شۇ چاغدا
كەلدى شېئىر ساھىبجامال،
كاللىسىدا بىر كوزا بال،
قوللىرىدا رەڭلىك شامال،
ئۇيقۇسىزلىقنى بېشىدىن باشلاپ
تاپىنىغىچە سىزاي مەن دەرھال .

2009 ـ يىلى 10 ـ ئاينىڭ 12 ـ كۈنى

بېشىمنى دىۋانىغا قويۇپ، پۈتۈمنى دېرىزىگە

كۆزەتمەكتىمەن شاپتۇل چېچەكى رەڭ مەنىسىزلىكنى،
بېشىمنى دىۋانىغا قويۇپ، پۈتۈمنى دېرىزىگە مەن .

بەزىدە ھايات مۇشۇنداقكەن،
چېچىلغان ئۇنچىدەك قالايمىقان
مەنىلەرنى تېرىۋالىمىز .
بىر كۈننى يىپقا ئۆتكۈزۈپ ئۈتىنىك
ئۆتتى، دەپ يېنىك تىنىۋالىمىز .

كۈندۈزدىن ئېشىپ قالدىم،
ھەممە يۇنىلىشىدە غېرىبلىقنىڭ
پۈتۈمنى ئاسمانغا قىلىپ، كاللامنى ساڭگىلىتىپ
بولۇپتەك ئەركىن خىيال قىلىپ ...

ئادەم لەيلەپ قالغان بولۇپتەك
چەكسىزلىكتىن چەكسىزلىكلەرگە .

ھاۋا رەڭ يەلپۈگۈچ چۈشتى يەرگە
ئېچىلغان قارا كۈچ كۈچتۈگۈر ئەرگە .
قولۇم بىلەن كۆردۈم ھاۋانى
ئۆلۈم سۇدىن سۈزۈك كۆرۈندۇ،
باشلىدى ئۇسسۇل، كۆي ـ ناۋانى
تۇرۇبىدىن چۈشكەن بىر پۈتلۇق سۇ .

بىر بالا ئۇشتۇمتۇت ئۆچۈپ قالغان ئوت
كوچىدا ھېچكىمنىڭ ئىمزاسى يوق .

مەن بىر گېزىتنى ئوقۇۋاتقاندا،
سەن چۆچۈرە تۈگۈۋاتقاندا،
قوشنىمىزنىڭ ئوتتۇرانچى ئوغلى
ئاياغ مايلىغلى كېتىۋاتقاندا
ئەزرائىل ئاتلىق ئۆتۈپ كەتتى
ئەرۋاھ غازاڭلار لەيلەر كوچىدا ...

بىر دىنلا
كۆز كېلىپ قالدى
ئەينەكتىكى چىرايىمىزغا .

2009 ـ يىلى 10 ـ ئاينىڭ 20 ـ كۈنى

شېئىر يېزىش گۇناھى

يازنىڭ ئاچچىق قۇيرۇقىدىن
يامغۇر چۈشتى پەسلەپ ـ پەسلەپ .
قارلىغاچتەك كىردىم كەچكە
ئۆتۈكۈمنى ماكچايتىپ دەسسەپ .

تۇيۇقسىزلا چىقتى مۈشۈك ـــ
ئاق قۇيرۇقلۇق قارا مۈشۈك،
جەننەتتىكى بېشارەتتەك .

راھەت بىلەن يېتىپ ئەسنەپ
ئۇخلاپ قالدى ئادەم دەسلەپ،
ئۇيقۇلۇقتا تۇتۇپ قەلەم
ھاۋا بىر چۈش يازدى ئەسلەپ .

ئاچ قالغان بىر مۈشۈك،
قۇيرۇقى بار قاچقان چاشقان
ئۆلۈم تۆشۈك، ئۆلۈم تۆشۈك .

تام تۈۋىدىن چىقتى بىردىن
ئاق قۇيرۇقلۇق قارا مۈشۈك ـــ
قارا باشتىن باشلىنىپتۇ،
قۇيرۇقىدا ئازغىنا ئاق .
بۇ مۈشۈكنى ئىگەم سىزىپتۇ
ئاق ـ قارا رەڭ قىلىپ شۇنداق .

پۇتۇمنى ئېگىز كۆتۈرسەم
دىۋاندا باش يوق، ئاسماندا قۇياش
سۆزلەر قەغەزدە ئۈنگەن، كۆكەرگەن ...

2009 ـ يىلى 10 ـ ئاينىڭ 21 ـ كۈنى

پاتمچۇقنىڭ كىيىمى يوق

دېرىزە ئوچۇق، ئاي پۇچۇق
ئىشكاپ ئوچۇق، يوپكا قۇپقۇرۇق .
كېتىپ قالغاچ ئۇيقۇ كىيىمىم
سايىدەك يالىڭاچ ئولتۇراتتىم .

ئىشكاپ كەينىدىن چىقتى پاتمچۇق
سۆرىلىپ تۇرغان چىت كۆڭلەكتەك
گۈزەل قۇيرۇقى، پۇتلىرى ئوچۇق .

ئۇ تۇردى بىردەم ماڭا قاراپ
مەن بىر بىزەڭ ماڭدىم ئالدىراپ .
پاتمچۇقنىڭ كىيىمى يوق،
يۆگەنگۈچىمەن ئۆلۈم ئوچۇق .

2009 ـ يىلى 10 ـ ئاينىڭ 27 ـ كۈنى

بىر تۈپ خورمىنىڭ كۆندۈزىدىن
ئېشىپ قالدى قاراڭغۇلۇق .
ئاق قەغەزگە شېئىر يازدىم
شېئىر ئۇزۇن قارا قۇيرۇق .

گۇناھكارمەن، ئازار قۇيرۇق
يۆگۈلدىم تۈيۈپ شۇملۇق .
ئالدىم قەلەم ئىچىم يورۇپ
چىقتى زۇلمەت شېئىر بولۇپ .

* *

قەلەم تۇتۇش گۇناھى
شېئىر بىلەن يۈيۈلار گاھى،
مەن قايتارمەن جەننەت تۈيغۇغا
تۆۋگىچە كولاپ سۆزلەرنى .

2009 ـ يىلى 10 ـ ئاينىڭ 27 ـ كۈنى

تىرىك مۇزپىدا
تەكرار تارىخ،
مەڭگۈلۈك ئادەم .

مۇزپىدىن چىقىپ كۆرگەن نەرسەڭ
قۇرۇق تېرىدە ياشاۋاتقان مەن .

2009 ـ يىلى 11 ـ ئاينىڭ 5 ـ كۈنى

تۇلۇم

مۇزپېدا مېنىڭ كۆرگەن نەرسەم
مىس تەڭگە، تاش پۈتۈك، قولسىز قەلەم .

قولسىز قەلەم خەت يازماقتا،
قويسىز تېرە ياشىماقتا
ئۆلۈم دېگەن ئىسىم بىلەن .
بوش تېرىگە سۇ توشماقتا
تۇلۇم دېگەن ئىسىم بىلەن .

بىر ئايال تۇلۇمدىن ئۇسۇپ ئۇنى
قۇيدى سۇنى قاراڭغۇلۇقتا
سۇمبۇل چېچىدىن تاپىنىغىچە .

بىز كۈندۈزدە ساقلاپ تۇرىمىز
سۇ سارقىغان ھۆل چاچلار — كېچە .
بىز ئۆتمۈشتىن قۇتۇلالمايمىز
قىز بىر ئويماق تاش بولمىغۇچە،
بىز مۇزېيدىن چىقالمايمىز تېز
ئۆلۈك ئورنىدىن تۇرمىغۇچە .

قۇرۇق تېرە تارىخ دېگەن،
سەن تېرەڭنى سالغان پاقلان .
تېرە ئىچىگە ئاق سىياھ بىلەن
مەن بىر شېئىر يازغان ھايۋان .

قورساق ئاچقان بۇ جەننەت ماكان،
ئۇيغۇر ئاچقان بىر ئاشخانىدا
سانىغىنىم بىرنەچچە تائام
قالغىنى سانىسىز يۇلتۇز ئاخشامدا .

*　　　*

بىز شەرققە كۈندەك ناتونۇش،
بىز سۈدەك يات غەربكىمۇ ھەم .
كەڭ بىر دۇنيا داستىخىنىمىز
بار شەرقچە ھەم غەربچە تەم .

2009 ـ يىلى 11 ـ ئاينىڭ 6 ـ كۈنى

ئۇيغۇر ئاچقان بىر ئاشخانىدا

بىز دېڭىزغا ناتونۇش،
بىز شامالغا تونۇش مۇساپىر .
ئۇيغۇر پەيدا بولغان شەھەردىن
تېپىۋالدۇق ئاشخانا ئاخىر .

لەگمەن بىزگە ئۇزۇن تەسەللى
ئاچقان يەرگە باردۇ ئۇگرە .
قاسقاندىن چۇشۇپ ماگار مانتا
ماختاشقا لايىق چۆچۈرە، تۇگرە .

ئاچچىق مۇچ بىلەن قورۇلغان توخۇ
ئاچچىقنى ئالغاي، چۆپنى تەك سالغاي .
تونۇر كاۋاپ بەر، ئۆلۈك قوپۇپ يەر
يېمىگەنلەر گۆرىدە قالغاي .

بىسمىللا دەپ بېشىنى كېسىپ
قويدىن كېيىن قوي ئۆپكە ـ ھېسىپ .
سۆزلەر شېرىن ئىچ ـ باغرى قويننىڭ
بۇ مەئىشەت ئۇيغۇرغا نېسىپ .

داستىخاندا پولۇ شاھىمىز،
ئولتۇرغاندا ئۇنى چۆرىدەپ
تويار قانچە بولسا سانىمىز
بەھۇزۇر باق، سۇنغان ئاقسۆگەك .

بار ئىدى ئۇنىڭمۇ تىرنىقى، چىشى
كۆرمەيدۇ بۇنىڭدىن كېيىن ھېچ كىشى .

قىلچە ئىچىم ئاغرىمىدى
ئاغرىمىدى بىر مىسرامۇ
كەلگۈچە شېئىرنىڭ قۇيرۇقىغا .

كەلگەندە ئۇزۇپ كارىپ بېلىقى
بېلىقچى پىچىرلار قولىقىغا .

ئۇزۇپ كېتىمىز قاراڭغۇلۇققا
ئۆزىمىزدە نېمىنى تالىلاش .
مېنىڭ دوستۇم بىر سىياھبېلىقى،
مەن سۆيگەن تەقدىر كىتتەك ياشاش .

2009 ـ يىلى 11 ـ ئاينىڭ 8 ـ كۈنى

كارب بېلىقى

مېنىڭ پوستۇم قوۇم بىلەن سۇ
مېنىڭ دوستۇم كارب بېلىقى .

سۇ تونۇيدۇ سىياھبېلىقنى
ئۇ شۇڭغۇسا دېڭىز ئاستىغا
سىياھتەك بىر سۇيۇقلۇق چېچىپ
رەقىبىدىن قۇتۇلار قېچىپ .

كارب بېلىقى
مەززىلىك، يۇمشاق
يوق قىلتىرىقى .
بىلىدىكەن ئۇنى ھەر كىشى،
ئۆتكۈر ئىكەن كىتتىنمۇ چىشى .
قورقىدىكەن شۇڭغۇشتىن چوڭقۇر
ئۆيى ئىكەن پەس دېڭىز قېشى .

بىر كۈنى
كارب بېلىقى
دوستۇمغا ئايلىنىپ
يېقىن دوستۇمغا مىجەز - خۇلقى
ياشاۋاتاتتى تۇرمۇش يۈزىدە
تاللاپ مېڭىپ بولسا يول يېقى .
كۆرمىدىم ئۇنى يېقىندىن بېرى

قەھۋە ئىچكەچ يازغان شېئىرىم

چۈنىمۇ يا ئەمەسمۇ چۈنن؟
بىر تائىپە بۇ يۈزى قىلىن .

قوندى بىر چۈنن
چاپلىشىپ چىلك
ئەت رەڭ يوقلۇققا،
ئاشۇ يەردە ھەممىسى لېكىن
شەھۋەت، ئۆلۈم ۋە ھەرقانداق دىن.

ئۇچۇشقا تەمشەلگەن يەنە بىر چۈنن
ئىچىلاي دېگەن قوش ياپراقلىق گۈل .

ئالدىمدا قەھۋە رەڭ سۇيۇق ئايال
چۈنن پوقىدەك بەزىدە كۆكۈل .

2009 ـ يىلى 11 ـ ئاينىڭ 11 ـ كۈنى

يېرىم كېچىنى پۇرايمەن

بۇ كېچىنى يەنە پۇرسام
كارىۋىتىمدا ئاي يورۇقى .
دېرىزىدە قىزغۇچ يۇلتۇزدىن
كېلەر ئۇرۇمچىنىڭ پۇرىقى .

غۇۋا يورۇپ تۇرغان دۆڭكۆۋرۈك
يار چېچىدەك تۇم قارا كېچە .
ئىزدەپ ئىسسىق، تونۇش بىر ھىدنى
كىردىم پاتقاق تار كوچىغىچە .

بۇ مىسرادىن قايتتىم پۇتۇم لاي
قەغەز قارا قەلەم ياش يۇقى .
مېنى پۇراپ ئېلىپ كەت شامال
مەن غېرىبنىڭ تىرىك تۇپرىقى .

2009 ـ يىلى 11 ـ ئاينىڭ 9 ـ كۈنى

شاپتۇل چېچەكلىرى رەڭ كۆردۇم ئۆزۈمنى
ئىچىلغان نامەلۇم شادلىق ئىچىدە .

2009 ـ يىلى 12 ـ ئاينىڭ 8 ـ كۈنى

شامالدەك ئادەم

شاپتۇل چېچىكى رەڭ شامال قېشىدا
بىر تۇپ دەرەخ مەن كىرگەن گۈگۈمغا .
سېزىمەن چۆلدىكى تاش مېڭىشىدا
كۈنلەر بىر تالدىن ئايلاندى قۇمغا .

نېمىشقا ئۇشتۇمتۇت مەۋجۇتمەن بۇندا؟
مەنلەر شەبنەمدەك چاقنار تۇرمۇشتا .
روجەكتىن ئۇچۇپلا كەتكۈم كېلىدۇ
ئايلىنىپ تۇيۇقسىز بىر قارا قۇشقا .

غېرىب مەن بۇ يەردە ۋەتىنىم ھەم
غېرىب مەن يامغۇردا ياكى ئاپتاپتا .
سۆزلەيمەن ئۇيغۇرچە تاملارغا بىردەم
سۆزلەيمەن سۈكۈتتىن ئىچىم يورۇسا .

گۈللەرنىڭ بەرگىدەك كىتابنى ئاچتىم،
ئالەمگە يۈزلەندىم، ئۆزۈمدىن قاچتىم .
مەنلەر يۇلتۇزدەك چاقنىغان يەردە
تىزنىشقا باشلىدىم سۆزلەرنى باشتىن .

شاپتۇل چېچىكى رەڭ سۈكۈت ئىچىدە
بىر سايە شامالدەك چىقتى كېچىدە .

ئوچۇق ئىشكنى قانداق ئاچىمىز؟
قەلبىمىز ئوچۇق ئۆي، يېپىش كېرەك.
ھەقىقىي ئۆزلۈككە ماڭغان چاغدا بىز
يالغان ھەقىقەتتىن كېچىش كېرەك .

تاش ئېچىلىدۇ
قۇم بولۇپ،
چېچىلىدۇ،
قۇياش زېمىننى ۋاراقلىغاندا
قۇملۇقنىڭ مەخپىيىتى ئېچىلىدۇ .

تەكلىماكان تارىخىنىڭ بېشى
تىرىك مۇمىيالار تېپىلىدۇ .
كەلگەندە بۇلۇتتەك ئەركىن كىشى
قېشىدا كۈن، بېشىدا ئاق بۆك،
ئىنسانلار سىرلىرى يېپىلىدۇ
ئاسمان ئىشكى ئېچىلار كۆپكۆك...

2009 ـ يىلى 12 ـ ئاينىڭ 15 ـ كۈنى

ئوچۇق ئىشكنى قانداق ياپمىز

ئېچىلار قىزىل مەخمەلدەك
قامچىگۈلنىڭ ئىشكى
كەلگەندە كۆكلەم.

كوچا ئىشكى
شاۋقۇن ئىچىدە
كۈندۈزى كىرسەم .

سىلاپ ـ سىيپاپ ئاچار كېچىدە
ئىشكى مەھكەم ئېتىلگەن تەن .

قانداق ياپاي دەپتەرنى مەن؟
ئىشتانسىز پىكىر چەكسە قەلبىمنى،
قانداق ئويلاي، يۆگەي ھەر مەرتەم؟
سىرسىز، يالىڭاچ كۆرسەم خەلقىمنى .

ئاچتىم ئۇيغۇرغا بىر ئىشكنى مەن
بۇ ئۆزلۈكنىڭ ئىشكى بولسۇن،
ئۆزۈڭدىن باشقىسى تالادا تۇرسۇن .

ياپتىم يۈزۈڭگە بىر ئىشكنى مەن
قايتقىن ئۆزۈڭگە، ئۆز سىرىڭ بولسۇن،
بەش ئەزايىڭ كۆزەتتە تۇرسۇن .

چۇشگە، كىردى مۇشۇك چاشقاننىڭ
تاۋار كۆرپىدە تۇكلۇك كىچە،
مۇشۇك ياتار ئىچىدە قاننىڭ .

2009 ـ يىلى 12 ـ ئاينىڭ 19 ـ كۇنى

تاۋار كۆرپىدە ياتقان مۈشۈك

ئايلىنىپتۇ ياستۇق بۆشۈككە
خورۇلداپ ئۇخلاۋاتقان مۈشۈككە،
ئۇسسۇل ئوينار كۆرسە چاشقانلار
بۈگۈن بايرام دەپ كىرمەي تۆشۈككە .

گۆشلۈك بېشى مامۇققا پاتقان،
تىكلەپ پۇتىنى چاقىندا ياتقان،
بۇرۇتىدىن قۇيرۇقىغىچە
چۈش بولغان، كەچ بولغان، تاڭ ئاتقان .

قوندى گىژىلداپ بۇرنىغا چىۋىن
ئۇخلاۋەردى مىست قىلماي لىپكىن،
تارتسام تۈكىدىن بىر قاراپ قويۇپ
كۆز يۇمدى قايتا خۇشياقتىمىكىن؟

بىر يەرلىرى ئەرەبتەك ئەمەس
بىر يەرلىرى ئۇيغۇر مۈشۈكتەك،
بىزدەك بىغەم، راھەتپەرەس
بىراق بىز بىر سۇنغان ئاقسۆڭەك .

مەن مۈشۈكنىڭ چۈشىگە كىردىم
ھەم سىلىدىم چاشقاندەك قورقماي
پەنجىسىدىن قۇلىقىغىچە،

يىرتىق پاپپاققا مۇشۇنداق دېدىم،
يىپتەك چىگقىلغان نېرپىلىرىم،
يىرتىلغاندا قەغەزدە كېچە
ھەرپلەردە مەن شېئىر تىكتىم .

2009 ـ يىلى 12 ـ ئاينىڭ 23 ـ كۈنى

پايپاقڤا سۆزلەيمەن

گۇلۇم ئۆيدە يوق،
غىرىبلىق تۇتتى
بىر غېرىچ قايماق .
يالغۇزلۇقنى ئۇيغۇرچە ئاڭلاپ
چىدىيالماي يىرتىلدى پايپاق .

ئۆزۈمنى چۇۋۇپ چىقتىم
ئەشكەن يىپ تىلىدىن
قات ـ قات جىمجىتلىقنىڭ .
بىر قېتىدا ئىچى قۇرۇق مەن
بىر قېتىدا چىڭقىلغان تەن
بىر قېتى سىنىك تەختىنىڭ ئىگەم .

ۋارقىرار پايپىقىم قاراڭغۇدا:
بولما مۇنداق بوشاڭ، مۇلايىم ،
كۆڭۈل دېگەن موس ـ موس لاتا
قاتتىق بولغىن ئۆزۈڭگە دائىم!

تىكتىم ئۆزۈمنى يېڭى بىر يىپتا
ئادەمگە قاتتىق، ئالەمگە سىپتا،
خەققە ئالتۇن تاج، مەن ساڭا پايپاق
نەرخىمنى قويغۇچى ئۆزۈم تۇرمۇشتا!

ئاي چىقتى، ئاي تولدى، ئاي تۇغدى
ئۈچ ئوغلۇمنىڭ سۆزلىرىدە .

قايتتىم سۆزلەپ تۇرغان نۇرتاغدىن،
ئەكس سادا تولغان بىر غاردىن،
ئاڭلاۋاتقان چۆل ـ باياۋاندىن .
قايتتىم ماشىنىلىق
ساھابىلەر پىيادە قىلىپ
ياز تۆگىلىك ماڭغان جايدىن
قەلبىم نۇر ئىچتى خورمىلىق باغدەك
سۇرە قەمەردىكى يېڭى ئايدىن .
قايتتىم ئەجۋەد خورمىسى رەڭلىك،
قايتتىم ئەرەب قەھۋەسى تەملىك ،
قايتتىم ئەجەب كۆزلىرىم نەملىك،
قايتتىم مال يۈكلەپ شېئىر ئورنىغا
يانچۇقتا دوللار، قەلبىمدە كەملىك ...

چېچەكسىز ئەنجۈردىن قايتتىم گۈلدەك
شاخلىرى ياپراقسىز ئوت يۇرەكلەرگە .
قايتتىم ئاشىق كاككۇكتەك ئۈنلەپ
پوتلا چىقارغان كۆك تېرەكلەرگە .
ئەتىگەنلىك بازارنى ئىزدەپ
قايتتىم شاۋقۇنلۇق قىستاڭ شەھەرگە .
باردىم گۈلە ـ قاق ساتقان ھارۋىدىن
سالام بەرگىلى چار ساقال ئەرگە .
ياغلىقى ئوتتەك جەنۇبلۇق قىزدىن
سېتىۋالغىلى شوخلا، بەرەڭگە .

قايتتىم ئىسسىق كاكچا ئالغىلى
چۆپقەت ناۋايدىن چۆمۈلگەن تەرگە .
بولۇپ تىترەپ تۇرغان بىر شەبنەم

مەن قايتىپ كەلدىم

قوينۇڭنى ئاچ ۋەتىنىم
غېرىب بالاڭ مەن كەلدىم .
مۇھەببىتىم قاناتتۇر
قۇشلار بىلەن تەڭ كەلدىم .
ئاسمان ئاچتى ئىشىكنى
بۇلۇتلاردىن يەرگىچە ،
ئاچسام تونۇش زېمىننى
ئاپپاق قارلار بەلگىچە .
يۈزلىرىمنى قىزارتىپ
سۆيۈۋەردى سوغ مېنى
دۆڭكۆۋرۈككە كەلگىچە .

كېچە
رېشاتكىلار كەينىدە
ۋارقىرىدى كىم سەن؟ دەپ
جاۋاب بەردىم تەمترەپ:
ئۈرۈمچىنىڭ ماي يوللىرىدىن
ئۆتۈپ چىققان بىر ئاق تېرەك مەن .
قاغىلىقنىڭ لاي يوللىرىدىن
كۆلۈپ چۈشكەن قارا مەدەك مەن ...

يۇلتۇزلار كۈلدى
خوتۇنۇمنىڭ كۆزلىرىدە ،

مەڭگۈلۈك سىر - رىتىمنى تاپتىم .
تىرىكتاپىم قايتتى غەربتىن
ئۆلمەس كىتاب بىلەن مۇڭداشتىم .

ئۇمىد ئۈزگەن ياكى جان ئۈزگەن
پەيلاسوپلار قەبرىسى كىتاب .
ئۆزۈڭنى تاپ، ئۆزۈڭگە يۈزلەن!
كەلدى ياڭراق ئاخىرقى خىتاب .

قايتتىم ئەكس سادادەك
كىتابلاردىن ئۆزۈمگە .
ئۆزلۈكۈمنى يېتىلەپ
قايتىپ كەلدىم ئۆيۈمگە .

قايتتىم ئەكس سادادەك
ئۆزلۈكى پاك خەلققە .
ئۆيى خۇددى تالادەك
سىر يوق، سۇنۇق قەلبكە .

ئەي قوي كۆزلۈك ئوقۇرمەن
باقما مۇنداق كۆزۈمگە .
مەن ئاخىرى ھەر يەردىن
قايتتىم شىردەك ئۆزۈمگە .

* *

ۋەتەن ئوچۇق ئاسمىنىڭ
كۆك كەپتىرىڭ مەن كەلدىم .
قۇچاق ئاچتى يەر - زېمىن
كۆكلەم بىلەن تەڭ كەلدىم .

2010 - يىلى 3 - ئاي

قايتتىم باغچىغا ئەترگۈلگە مەن .
باغقا يۈگۈرۈپ چىققان تونۇشۇم
قايتتىم سەن بىلەن چىنىققىلى تەك .
قايتتىم كۈندەك كۆيۈپ سەھەرگە
نامازدىگەرگە، شام، خۇپتەنگە ھەم .
قايتتىم ئادەمگە، پەرىشتىلەرگە
قايتىپ كەلدىم كەك ھويلامغا مەن .
قوشنام قاھار قانداقراق تۇرمۇش
مۇڭدىششى ھۇزۇر قىرتاق چاي ئىچكەچ .
كاللاك ئوچۇق، روھلۇك ئەركىن قۇش
سۆزلە مۇسا بولساڭمۇ كېكەچ .
غۇنچىدەك غەم، خۇدۇك، قورۇنۇش
ئىچىمىزدىن چىقسۇن ئىچىلىپ .
ساراڭلاردەك نامەلۇم قورقۇش
ھاۋا شارىدەك كەتسۇن ئېتىلىپ .

چۈشكۈنلەشكەن ئەي ئاقسۆڭەك ئەر
قەددىڭنى كەر، تىك تۇرۇپ ياشا .
ئاق قۇشقاچمۇ ئۆزى تېپىپ يەر
رىزقىڭنى تاپ يوللار كەڭتاشا .
زېمىنغا يوك ئاجىز ـ ياۋاشلار،
كۈچلۈكلەرگە مېنىڭ قەسىدەم .
قۇرۇپ كەتسۇن يىغلاپ ـ قاقشاشلار،
ئۆز قىممىتىڭ ئۆزۈڭدە ھەردەم .

ئۇيغۇر تىلى ئېلىپبەسىدىن
ئوتتۇز ئىككى ھەرپ ماڭغاندا
ئىزدەپ مېنى تەرەپ ـ تەرەپكە .
قۇمدەك قايتتىم تەكلىماكانغا
ئايلانماستىن تاش يا ئەرەبكە .
يۇرىكىدىن ئوتلۇق شەرقىنىڭ

ئەمالار چۈش كۆرەر، كۆرستەر ئەينەك .
ئەسىر بىلەن شام ئارىسىدا
ئېچىلمىغان غۇنچىدەك بىر قىز
تار يوپكىسىدىن كەتتى تېشىپ .
بىر يىگىت بىر بېسىپ، ئىككى بېسىپ
كىردى مەسچىتكە دۇئادا قولى
كۆز يېشى مارجاندەك چېچىلغان ئويى .

ئاشىقلىق ئوتتۇر، ياغماقتا يامغۇر،
ئۆيلەر ئوخشايدۇ بالىياتقۇغا،
بالىخانا ئۆي تۇغدى قازناقتا ،
تۇغۇلغان بىنا قانات قاقماقتا ...

جۇۋاننىڭ بېشىدا كۆيەر ياغلىقى،
ئاق بۇلۇت چاقىرىپ كەتتى بىر ئەرنى،
كۆكلەم پەشتاققا سۆرەر كۆك چىمنى،
كەپتەرنىڭ يىرتىلغان ماھۇق كىيىمى،
قەشقەرنىڭ چۈشتىكى قويۇق پۇرىقى،
چىشى چۈپ قونغان شېرىن يەر،
ئەر كىشىنىڭ يوغان قۇيرۇقى،
تامدىكى چىراي، سۇپىدىكى ئەر
ئۆينىڭ دۇپۇلدەپ سوققان يۈرىكى ...

* *

قەشقەرنىڭ تەمىنى بىلىش ئۈچۈن
بىر چىنىگە لىق لىمون سىقتىم،
قەشقەرنىڭ چىرايىنى كۆرۈش ئۈچۈن
ۋاقىت ئەينىكىدىن يۈگۈرۈپ چىقتىم .

2010 ـ يىلى 1 ـ ئاينىڭ 1 ـ كۈنى

مەڭگۈلۈك قەشقەر

چىكىت قويدۇم تۇنگە مەن
يۇپيۇملاق كۈن بىلەن
كۆك تىرەكنىڭ كەينىدە،
بىر ئاق بۇلۇت مەلىدە
كونا تاملاردىن ئۇچتى ئىگىز گە
ئەرۋاھلاردەك تەلمۈرۈپ بىزگە .

خوش، توپىدىكى ئاقسۆڭەك
خوش، تامدىكى يىرىق كۆك ئاسمان،
كونا ھايات توزۇسا گۈلدەك
يېڭى ئۆلۈم ئىچىلار ئاسان .

ئۈستى ئوچۇق بىر مۇزېيدا مەن،
يېڭى قەبرە، تىرىك قەبرىستان .
كۆمۈلمەكتە توپا رەڭ شەھەر
كۆرۈۋالاي يۈزۈڭنى ئانام!

ئارقا كوچىلارنى كۆرۈش ئۈچۈن
مايماق - سايماق مىسرالىرىمدىن
كىردىم قەشقەرگە لاي - پاتقاق دەسسەپ .
ئاخىرقى قەشقەرنى كۆرۈش ئۈچۈن
ھىلال ئاي ھېيتگاھقا چۈشتى پەسلەپ .
مەڭگۈلۈك قەشقەرنى كۆرۈش ئۈچۈن

لاي كوچىغا ئاي تولدى
يىگىت بولدى ھۆۋقۇشتەك .

ئاي تۇتۇلغان ئاخشىمى
ئېرى بىلەن بىر ئايال،
چاي ئىچىشىپ، مۇڭدىشىپ
چايگۈلدەك ئېچىلار .

ئاي تۇتۇلغان ئاخشىمى
ئەزان چىقتى ئۇشتۇمتۇت،
سۈننەت ناماز ئوقۇشقا
مەسچىتلەرگە توپلاندۇق .

ئاي تۇتۇلغان ئاخشىمى
غەربتىكى بىر ئادەم
زەن سالمايدۇ ھاياتقا،
شەرقتىكى بىر ئىشىك
ئوچۇق تۇرار قۇياشقا .

كۈن تۇتۇلغان چاغدىمۇ
مەن قولۇمنى ئۇزارتتىم
ئاي ئۆرلىگەن كىتابقا .

2010 ـ يىلى 1 ـ ئاينىڭ 1 ـ كۈنى

ئاي تۇتۇلغان ئاخشىمى

قىزىل دېڭىز شامىلى
ماي يولىدىن چىقتى غۇر - غۇر،
چىقتى ئايىنى كۆتۈرۈپ
لاي ئۆيدىن ئۈچ ئۇيغۇر .
شېئىر چىقتى قەغەزدىن
يۇلتۇزلارنى يۆتىلىپ
ئاي تۇتۇلغان ئاخشىمى .

ئاي تۇتۇلغان ئاخشىمى
ئېكراندىكى كوچىلار
چۈشىمىزگە سوزۇلار .
قوغلىغىنى، قاچقىنى
كىيىم يۆتكەپ ئالغان رول
ساقچى بىلەن ئوغرىلار .

يۇلتۇز ئەما قارىيدەك
ئاي تۇتۇلغان ئاخشىمى،
ئاق ئادەممۇ قاردەك
بىلىپ بولماس ياخشىنى .

ئاي تۇتۇلغان ئاخشىمى
قىزنىڭ كۆكسى قوش مۇشتەك .

ماشنىلىق بىر دەرۋىش

يۇتتۇم بوگوننى قىزىل ئالمدەك،
يىتتىم ئالملىق بىغدا يارنىڭ
قاش ـ كىرپىكلىك سۆزلەرنى قىز دەپ،
بەڭباش قەلەم بولماسمەن تىز! دەپ .

كۆن تام كەينىگە ئۆچۈپ كەتكەن قۇش،
ماشنام زاۋالدىن ئۆتتى ئىككى رەت
تونۇش شەھەردىن چىقتىم ناتونۇش
ئۆزۈمگە مۇقەددەس تۇيغۇ ئىزدەپ .

تەنھالىق چۆلدەك كەڭ،
تەنھا يولۇچى ماڭا مۇنداق دەر:
ئاددىيلىق بىلەن ئۇلۇغلۇق بىر، تەڭ
مالچى، سودىگەر ھەمدە پەيغەمبەر .

دەرۋىشمەن ماشنام ماڭار قۇيۇندەك،
ئۇستۈمدە چاراقلاپ تۇرغان يۇلتۇزلار
ئۇلۇغۋار مەقسەتتە تىزغان ئويۇندەك،
مەن ئۆچۈن كۆڭۈللۈك ھېكمەت تۇيۇلار .

بەزىدە قەلبىمنى ئېتىپ قويۇپ،
بەزىدە ئىشكنى ئېچىپ قويۇپ
سۆزلەرنىڭ تىك پەلەمپىيدىن
چىقۋاتىمەن چۈشمەكچى بولۇپ.

پاشا مېنى سۆيۈۋالدى

قىزىلگۈلنىڭ تومۇرىدىن
تېپىۋالدى قېنىمنى
قارا ھىدلاپ تېنىمنى .
قايتىپ گۈلدەك كېچىگە
شامال سىزدىم ئۆيىقۇ ئىچىگە
شامال سىزدىم ئارقىمۇئارقا .

ئىسسىق گۆشمەن
سۆيدى دۈشمەن
قان چىققۇچە شوراپ چىلىق، راسا .

قۇتۇلدى كۆزۈمدىن جادۇ كۆزىدە
ئەجىلى توشمىغان چىشى پاشا .

قۇتۇلالمايمەن مەڭگۈلۈكتىن مەن
ئىتتىك ياشاي يا مۇنداق ئاستا .

*　*　*

پاشا مېنى ئويغىتىۋەتتى
پۈرايمەن ھاياجاندا
ئاق قەغەزنى قارا سىياھتا .

2010 ـ يىلى 1 ـ ئاينىڭ 3 ـ كۈنى

سوغۇق تام

هاۋا ئىسسىق ئىنساندىن
يەر يۇرىكى مەككىدە،
قىش ئۆتمەكتە تۆت تامدىن
تاملار ئاق قار رەڭگىدە .

غىربىلىقنىڭ كەينىدە
مەرمەر شىرە ئالدىن مەن،
سىرلىقلىقنىڭ كەينىدە
جىننى كۆردۇم ياندىن مەن .

قولۇمنى جىنغا بەردىم
چېچىمنى تۈن كېچىگە .
كارىۋىتىمغا توشتى قۇم
مەن قۇملۇقنىڭ ئىچىدە .

قار ياغماقتا كىتابتا
مۇزلاپ كەتتى بەدىنىم .
مەن مۇساپىر شۇ تاپتا
يىراق، ئاپپاق ۋەتىنىم .

2009 ـ يىلى 12 ـ ئاينىڭ 25 ـ كۈنى

تۇيۇقسىزلا
لامپىسىدا ماشىنىنىڭ
تاشلار يورۇپ،
تاش غىربىلىقتا
ئىچىم يورۇپ
كۆرۈپ قالدىم سايەمنى توپ ـ توپ ...

كاستۇم كيىگەن دەرۋىش مەن پىقىر،
توختايمەن بەزىدە ئاسمانغا يىقىن،
مىڭغۇاتقان ماشىنا ئالەم،
خورما دەرىخى توختىغان ئادەم .

2009 ـ يىلى 12 ـ ئاينىڭ 25 ـ كۈنى

دەرەخ ماڭسا يول بارمۇ
يەردە ئەمەس ھاۋادا .
ماڭا سۇنار قول بارمۇ؟
مۆدۈرسەم ناۋادا .

2009 ـ يىلى 12 ـ ئاينىڭ 28 ـ كۈنى

چاڭگا باش دەرەخ

مېڭىپ ھېرىپ قالغاندەك
يول بويىدا توختاپتۇ
بىر تۇپ پاخما باش دەرەخ .
كۆز ئالدىدىن ئۆتۈپتۇ
بىر تاز پاخما باش خوتۇننى ئويلاپ،
تۇل خوتۇن بىر قۇچاق ئوتۇننى ئويلاپ،
دەرەخ سايىسى ئۆزىنى ئويلاپ،
ئاق بۇلۇت مېڭىپتۇ ئاسماننى بويلاپ .

مەن توختاتتىم تۇۋلاپ
شاخلارنىڭ كەينىدىكى
يازدىن قايتقان خىيالنى.
قاناپ تۇرغان خىيالىم
تۇتمىغۇچە ئاپتاپنى .
قىزىل ئەمەس قىزىلگۈل
يۇتمىغۇچە ئازابنى .

چاڭگا ساقال، سالۋار چاچ
بۇ دەرەخنىڭ دەرۋىشى
تاشلاپ كەتكەن ئورماننى .
كۆكلەمدەك كۆك كەلگۈسى
يات ئەللەردە يۈرىمەن
قۇچۇپ گۈزەل ئارماننى .

باستى چەكسىز يالغۇزلۇق
سۇغا چۆككەن ئاق تاش مەن .
مۇڭداشقۇدەك ئۆلپەت يوق
چۈن بىلەن ئاداش مەن .

2010 ـ يىلى 1 ـ ئاينىڭ 3 ـ كۈنى

چۈن بىلەن ئاداش مەن

مەن قىڭغىيىپ ئولتۇرغان
ئىككى پۇتلۇق ئورۇندۇق .
چۈن بىلەن ئوينايمەن
ئويناشقۇدەك ئادەم يوق .

ئوغلۇم مىنگەن قارا ئات
چىپىپ كەتتى سۇرەتتىن .
تاغ، يېشىل ياز، قارىقات
چىقىپ كەتتى يۇرەكتىن .

كىيىپ گۆللۈك كېپىشنى
جىملىق كېزەر ئۆيمۇئۆي .
تەشتى سۈكۈت قەلبىمنى
ئەسلىمىلەر چىك - چىك سۆي .

بىر ئاق بۇلۇت دەرەختە
بىر توپ ئۇيغۇر بۇلۇتتا .
ئاق بۇلۇتتەك لەيلەيمەن
كۆك ئاسماندەك يۇرتتا .

خىيال سۇرەر دېرىزە
ئۆي سۆزلەيدۇ ئىچى بوش .
قەلەم يىغلار توختىماي
ئاق قەغەزنىڭ كۆڭلى خوش .

قېتىق ئىچكەن ئادەم

ئۇسساپ قېتىق ئىچكەن بىر ئادەم
لەۋلىرىنى باسار دەممۇدەم
جانان چىنىنىڭ مۇزدەك لىۋىگە .

زېرىكىپ قېتىق ئىچكەن ئادەم
زورلاپ ئىچەر قويۇق ھەم ئاپپاق
سوزۇلۇپ تۇرغان چۈش ۋاقتىنى تەك .

قېتىقنى قېتىق دەپ ئىچكەن ئادەم
سېزىدۇ بارمىقىنى، بارلىقىنى
سۈزىدۇ كۆڭلىنىڭ قايمىقىنى .

2010 ـ يىلى 1 ـ ئاينىڭ 4 ـ كۈنى

تۇرغۇنجان قاسساپ

تۆت تام ئۇنى كېلدۇ قاپساپ،
مەرەۋاتقان تۆت بالا پات - پات .
ئۆيى بىلەن قوشخانا ئارا
تېپىرلايدۇ تۇرغۇنجان قاسساپ .

تۇرغۇنجاندىن ئەھۋال سورايمەن،
قاندىن ئىسسىق يازنى پۇرايمەن .
قارىياغاچقا ئېسىپ قويۇلغان
يازنىڭ يېشىل تېرىسى دەيمەن .

تۇرۇپ - تۇرۇپ بېسۋالار غەم
ئولتۇرۇپ ئۇندا گۆشگىردە يەيمەن .
قويدەك مېھرىبان كىشىلەر ئارا
ۋالىلدىغان ئىتتىك كۈندۈزدىن
غايىب بولىمەن بارا - بارا .

كېچە — مېنىڭ قاراmتۇل تېرەم
ئىسسىق تېرىگە كىرىشتىن بۇرۇن،
چوڭقۇر، شىلىمشىق غېرىبلىقتا مەن .

2010 - يىلى 1 - ئاينىڭ 4 - كۈنى

مەن ئەمەس كاللامدا ئەكس ئەتكەن،
ئالەمنىڭ پارلاق ئەينىكىدە سەن .

ئۇيغۇر يەردە ئەمەس، بۇ يەردە ئەمەس
ئاسماننىڭ يەتتىنچى قەۋىتىدە .
بىلسەڭ ئاللانىڭ ئاشىقى دە،
بىلمىسەڭ، دۇنيانىڭ جەننىتىدە .

2010 ـ يىلى 1 ـ ئاينىڭ 5 ـ كۈنى

ئاسمانىنىڭ يەتتىنچى قەۋىتىدە

ئاچتىم ئالەمنىڭ كىتابىنى،
قاچتىم بىر ھەرپ ـ بىر ھەرپتىن
مەن كىرىپ قالغان بۇلۇتلاردىن
تەن كىرىپ قالغان تېگى يوق ياردىن .

توۋلايتتى ئېچىمدىن بىرى
دارغا ئېسىلىپ قالغان ئادەمدەك،
توۋلايتتى قوي دەپ ئۆلگىلى
ياشقۇچە يالغان ئادەمدەك .

مەن ئىككىگە پارچىلاندىم
بىرى ئاشىق، بىرى گۇناھكار
شانۇ شەۋكەتلىك پادىشاھتىن
كەچتىم يار دەپ بولۇپ خارۇزار .

ئېسىلىپ يارنىڭ ئارغامچىسىغا
ئاخىر قۇتۇلۇپ كەتتىم ئۆزۈمدىن،
كەتتىم قۇملۇققا دەرۋىشتەك خۇشال
نەچچە ئەسىرلەپ ھالقىپ ئۆلۈمدىن .

مەن ئەمەس سايىدەك مىليونلاپ ئادەم،
ئاسىيانىڭ قاداق يۈرىكىدە مەن .

بىر قۇرتقا مەرسىيە

يېتىپتۇ تۇگۇلۇپ
بارلىقى ئىچىدە
يوقلۇقى كۆلۈپ .

مەرمەردە يۇمشاق كېتىۋېتىپ
روبىرو ئۇچراپ قاپتۇ مەڭگۈلۈك
شۇندىن بېرى قاپتۇ ئۆلۈپ .

خەت ئۆمىلەپ چىقتى قەغەزگە
قەغەزدە سوزۇلۇپ ياتقان شېئىر
ئۆلۈك قۇرتقا يازغان مەرسىيە .

2010 ـ يىلى 1 ـ ئاينىڭ 5 ـ كۈنى

كۆكباش قوناقنىڭ ساقلىغا يامىشىپ

كۆز قويىندا سۈتباش قوناق
شامالدا ساقلى يەلپۈنىدۇ .
سايەمنىڭ سايىسىدا سۈتلۈك ئايال
ساقاللىرىمغا تەلپۈنىدۇ .

يارسىز كېسىپ ئۆتتۈم كۆز پەسلىنى
سەپىرىمنىڭ ئاخىرى باركەن .
يېشىل كىيىمدە سۈتلۈك تېنى
قوناقنىڭ بىر تۇتام ساقلى باركەن .

ئۆستۈڭلار كۆككە تەلپۈنۈپ-ھامان
ئىنسان يەرگە سۆرەر، ئاسمانغا ئەمەس،
ئۆستۈڭلار چەكسىزلىك يېشىل ئاسمان
دوزاخ پەستىكى بىردەملىك ھەۋەس .

مەن سۆزلەرگە قىزغۇچ رەڭ بېرىپ
سۈت قوناقنى ساقاللىق سىزدىم .
قوناقتىكى تىرناق ئىزىدىن
ھەي، بۇ كۆزمۇ تۈگەپتۇ دېدىم .

2010 ـ يىلى 1 ـ ئاينىڭ 5 ـ كۈنى

يالتىراق خالتىغا قاچىلاپ يەپ .
ئايرودرومغا سوقۇنۇۋالغان
ئاشۇ تېررورچى ئەبلەخلەرگە مەن
ئۆيغۇرچە سۆكۈت قىلىشىم كېرەك
بىخەتەرلىكىم ئۈچۈن ھەر نۆۋەت .
نيۇيوركتىكى دەرەخلەرگە ھەم
كىلىمات ھەققىدە ساتىمەن گەپ
ئىنگلىز تىلىدا بۈيۈك كېكەچلەپ .

شېئىر ئىچىدە كېتىۋاتىمەن
سۆزلەر پەلەمپەي بىر - بىرىدىن تار ،
شېئىر تېشىدا يامغۇر ياغماقتا
قولۇمدا كۈنلۈك يوق، قەلەملا بار .

ئاستىمدا قەغەز ، كۆك ئاسمان ئۈستۈم
ئۈچۈش ئالدىدا يات تىلغا بۆگۈن
ئايروپىلان شوتىسىدىن سىيرىلىپ چۈشتۈم
بۇ مېنىڭ بۇرۇنقى ئامېرىكا چۈشۈم .

2010 - يىلى 1 - ئاينىڭ 5 - كۈنى

ئامېرىكىغا قانداق بارىمەن

بۇ مېنىڭ تۇنجى سەپىرىم
ۋاشىنگتونغا
شېئىرىي يول بىلەن .
ئامېرىكا ئوخشار سۈيۈق بېتونغا
قورساق، پۇرساق، تۇتساق قول بىلەن .

قول ئۈزارتتىم كۆرۈشكىلى مەن
ۋولت ۋىيتمان[1] قارلىق بىر كاشتان،
مېنىڭ قولۇم كاشتان رەڭگىدە .
دېڭىز بويىدا لاڭستون[2] بىلەن
پۇرىدىم سۇنى قاراملۇل، تېرەن
بىر شېئىر يازدۇق قوم تەمدە تەڭ .
شېئىر ئاقسارايغا يۈگۈرگەندە
كۆردۇم قارا پىرېزىدېنتنى مەن
جىددىيلەشكەن ساقچىلار كۈندە .

سەپەر تەييارلىقىم پۈتتى بىر - بىرلەپ
ئامېرىكچە ئەركىنلىكنى
يېشىل ئەخلەت دەپ .
ئامېرىكچە ئەخلەتنى

① ۋولت ۋىيتمان (1819 — 1892) — ئامېرىكا ئەركىن شېئىر شەكلىنىڭ ئاساسچىلىرىدىن بىرى .
② لاڭستون (1902 — 1967) — ئامېرىكىلىق مەشھۇر قارا تەنلىك شائىر.

ئەزرائىل قولىدا ئىسىم كارتام،
ئالدىنئالا خەۋەر قىلماي
فاكس ياكى ئېلخەتمۇ قىلماي
كېلىپلا ئالار بارچە ۋاقتىمنى .

نام كارتامنى ئۆزارتتىم ئاستا
ئۆزارتتى ماڭا قەھەد ئەپەندى .
ئۇيغۇر تىلىدا شائىرمەن كاتتا
ئەرەب تىلىدا ماي سودىگىرى .

2010 ـ يىلى 1 ـ ئاينىڭ 6 ـ كۈنى

ئىسىم كارتىسى

بۇ مېنىڭ مەن ئەمەس قەغەزلىكىم،
بۇ مېنىڭ تۆت چاسا، رەڭلىك مەنلىكىم .
مەن يوقىقا ھېساب كارتام بولمىسا
ئۆزۈم كەينىدە ئۇنى تەڭلىدىم .

فەھەد ئەپەندى
كارتىسىنى ئالدى ئالدىرىماي .

مەن ئەمدى مەۋجۇتلۇقنىڭ مەندە ئەمەس
ئۆزگىدىلىكىگە ئىشەندۈرەي .
ئۆزىنى ئەمەس ئاينى كۆرسەتكەن
خورما دەرىخىدەك چۈشەندۈرەي .

مەن بىلەن كارتىنىڭ مۇناسىۋىتى،
ئادەمنىڭ سىمۋولغا موھتاجلىقى .
ئالەمنىڭ سۇ ياكى تاشلىقى،
تاشنىڭ كەبىدىكى قۇياشلىقى .

بەرگەن رىتىم بارچە ھەرىكەتكە
قۇياشنىڭ كەينىدىكى باشلىقى ...

ئىسىم كارتام تۈگىدى،
ئەرەبنىڭ قولىدا
ئالەمنىڭ خېتى .

پولۇ قازاندا دەم يەۋاتقاندا،
مېنىڭ كېسىلىم بىر ۋە كۆپ شاخلىق
تومۇردا قان لايدەك قاتقاندا،
خورما يېغى ساپ، خولېستېرىنسىز
ھەزىم بولۇپ تېز ئايلىنار قاندا .

قايتتى دوستۇم قولى ماي يۇقى
خوتۇنغا ئېلىپ سوۋغاتلىق .
قويدى قاچىنى تولۇن ئاي يۇقى
ئاش تاتلىقمۇ ياكى قول تاتلىق؟

داستىخان ئەمدى يىغىلدۇ تېز
كۆزدە تېپىشماق، لەۋلەردە شادلىق .
خورما دەرىخى يۇر قايتايلى بىز
مايلىق بۇ ئاخشام بىزگە ئۇياتلىق .

2010 - يىلى 1 - ئاينىڭ 6 - كۈنى

خورما يېغى

1

ساپ ھەسەلدەك سۈيۈق، سۈپسۈزۈك
مەن مەككىدىن ئېلىپ قايتقاندا،
خورما رەڭ جۇۋان، بىر موللام مۇشۇك
بوسۇغامغا كېلىپ قايتقاندا .
بەرىكەتلىك تائامدىن لەززەتلىك بىر كۈچ
بەدەنگە ۋەسۋەسە سېلىپ قايتقاندا
ۋەتەنگە كەلگىنى خورما دەرىخى
شېشىدە يېغى، ياپرىقى جاندا ...

2

خورما ياپرىقى سۆزلەر ئەرەبچە
قىزىل دېڭىزدىن چىققان شامالدا،
پاكلانغان قەلب نۇرلانغان خەلق
تەۋەررۈك زېمىندىن كەلگەن سۇ مايدا .

3

مېنىڭ غېرىبلىقىم ئاستا، ئاۋازلىق
بىر تۇپ خورما يىغلاۋاتقاندا،
مېنىڭ سۈكۈتۈم قويۇق ۋە مايلىق

بىر ھەرپ ـ بىر ھەرپتىن .
بىر سۆز لاپپىدە ئاچتى كۆزىنى
ئادەم، دېگەن بىر سۆزدۇر ھەركىم .

بىر ئادەم كىتابنى ئاچتى
يۈرىكى دۇپۇلدەپ سوقۇپ .
قولىمىزدا ئالەم كىتابى
بىز ئوقۇيمىز ئەيمىنىپ، قورقۇپ .

بىر تىنىق، بىر يۇلتۇز، بىر قاپىيە بىز
بارلىقىمىز ئىلاھىي رىتىم .
رىتىم بۇزۇلغان كۈنى ھالاك بىز
يەر شارى لاۋۇلداپ كۆيگەن پېتىم .

2010 ـ يىلى 1 ـ ئاينىڭ 7 ـ كۈنى

بىر ھەرپلىك ئائىلە

بۇ يەمەنلىك ئائىنە
ئىسمى فەھەد
دادىسى قويغان،
خوتۇنىنىڭ ئىسمىنى قويغان
قىزىلگۈلدۇر نەمخۇش ئاۋازدا،
قىزىل دېڭىزغا چۈشكەندە كۆك نۇر
ئىسمىنىڭ بېشى «ف» ئاخىرى غۇۋا .

دادىسىنى تارتقان باش ھەرپى
ئالتە ئىسمىنىڭ كىرپىكلىرىدىن
بۇلاقتەك كۆزلەر ئېچىلدى بىردىن،
لاپپىدە چاقناپ ئەرەب تىلىدىن .

ئەرەب پولۇسى يەۋاتقان مەن،
فەھەد بولسا بىر كاپام يېمەي
ئىنگلىز تىلىدا تۇراتتى ساقلاپ .

بىر توپ ئىسمنى ساقلىغان ھەرپ،
بىر ھەرپكە ئەگەشكەن ئەرەب .
بىر تۈپ خورما كۆرسەتكەن ئاي
ئاسماندىكى بىز كەلگەن تەرەپ .

ئەلف، لام، مىم
ئالەمنى ئاچتى كىم؟

ئۇشتۇمتۇت
تىلىمنى قاغا چوقۇۋالدى
ساقلىدىم سۆزلەرنى ئىچىمگە يۇتۇپ،
ئەقىللىك ئوقۇرمەن ئوقۇۋالدى .

2010 ـ يىلى 1 ـ ئاينىڭ 13 ـ كۈنى

ئوغلۇمنىڭ قولىقىغا پىچىرلايمەن

كۈندۈزدىكى قۇياش بولساڭمۇ
سىرىڭ بولسۇن كېچىدە ئوغلۇم .
بولدۇقلاپ ئېچىلغان پاتماي تۇرساڭمۇ
بول پىچەتلىك شىشىدە ئوغلۇم .

قالماس سېنىڭ بىرمۇ غۇنچەڭ
ئېچىلسا سىرىڭ جاراھەتتەك ،
تېرىسى يوق قىزىل لوق گۆشسەن
تىلىڭ ھەر دەم ئۆزۈڭگە دۈشمەن .

ئەيىبىڭنى ئېيتمىغىن تاشقا
يىقىلغاندا تېگەر ئۇ باشقا .
مۇڭگۈزۈم بار دەپ ئېيتساڭ قۇدۇققا
قۇدۇق ئېيتپ قويار قومۇشقا .

مەخپىيىتىڭنى دەپ بەرسەڭ قۇشقا
تۇغدۇرۇۋېتەر تۇغقاندەك تۇخۇم .
سىرىڭ بولسا باردۇر خەزىنەڭ ،
تىل دەرۋازا چىڭ ساقلا ئوغلۇم .

ئوغلۇمنىڭ قۇلىقىغا شامال كىردى ،
مېنىڭ ئاغزىمغا قىزىل ياقۇت .
ئادەمنىڭ جېنى چىقار ئاغزىدىن
ئۆلۈكنىمۇ بەرمەي ساقلار بۇت .

ئۇيغۇر تىلى دېرىزەم
توساتتىنلا چىقتى ئاي .

2010 ـ يىلى 1 ـ ئاينىڭ 16 ـ كۈنى

بىر تال چاچ

ياستۇقۇمدا بىر تال چاچ
ئېزىپ كەتتىم ئۇقۇغاچ .
تۈن كېچىدىن چىقماقتا
چاچنىڭ رەڭگى قاتمۇقات .

ئۇزاق - ئۇزاق سۆزلەيدۇ
چاچنىڭ تىلى سۇكۇنات .
كېچەم سېنى كۆرمەيدۇ
مېنىڭ قەلبىم توكۇر ئات .

بىر تال چاچنى پۇرايمەن
تونۇش گۈلدەك قىلىدۇ .
هاياتىمنى پۇرايمەن
قايقارا هىد كېلىدۇ .

چاچتەك تال - تال خىيالىم
يار بويىغا ئېسىلغان .
يار چېچىنى دار دېدىم
مەن شۇ دارغا ئېسىلغان .

بىر تال چاچنى سۆرەيمەن
تۈندىن - تۈنگە چىقالماي .

بىر گۈل ئاز قاپتۇ دەرۋازىغا
سىزدىم ئۇنى قىزىل سۆز بىلەن .
ئوت يالقۇنى كىردى يېزىغا،
سىزىپ چىقتىم قارا كۆز بىلەن .

2010 - يىلى 1 - ئاينىڭ 17 - كۈنى

ئەرەب يېزىسىنى سىزدىم ئۈچ سائەت

تاغ بېشىدا ئاق بۇلۇت،
تاغ تېشىدا ئۆچكەن ئوت .
تاغ تېشىدا ئىككى ئۆچكە
مەن بىلەن ئايلاندى ئۈچكە .

ئادەم توپىدىن ئايرىدە بولغان،
بۇ يەردىكى توپا ئەرەبمۇ؟
بىر توپ ئۇيغۇر ئاسماننى تۇتقان،
بىز توپىمۇ شامالدا ئۇچقان؟

مەن ئېگىزدە،
پەس ھويلىدا ــ
چىمدەك ئەركىن كىشلەر ،
ئايال مەڭگۈ بىر چىشلەم
بۇندا بىر ئەر تۆت چىشلەر .

سائەت بىردە ماي يولنى سىزدىم،
ئاق رەڭگە قايتماس ماشىنام تېزدىن .
سائەت ئىككىدە سىزدىم پېشىننى،
ناماز ۋاقتى ئاز قالغان بىزدىن .
ئۈچ سائەت سىزدىم تىمتاس يېزىنى
مەڭگۈلۈك چۈشمەكتە پەسكە ئېگىزدىن .

ماشنامغا خوش دېدىم

قاناتلىق ئىدىم
يوللارنىڭ ئاسمىنىدا،
ماشنامغا خوش دېدىم،
ماشنامغا خوش دېدىم
ماشىنا بازىرىدا
ئاخىرقى قېتىم .

خۇداغا ئامانەت تۇمۇر ئېتىم،
خۇددى بىر ئادەم يالغۇز قالغاندەك
خۇددى بىر مىللەت قالغاندەك يېتىم
سۆكۈلدى چېكىدىن يۈرەك قېتىم .

سارالغىلاردەك ئالدىرىسام مەن
ئەسەبىي بىر ماشىنا بىلەن
كوچىدىلا سۆيۈشۈپ كەتكەن
ئاغزى مايماق قېلىن ماشىنام .
باللىرىم شەربەت ئىچكەندە
شەربەت ئىچىپ سىرىق، هال رەڭدە
شالتاق بولۇپ كېلىك ماشىنام .
مېڭىشى سىلىق سۇدا ماڭغاندەك
يېيىشى بېلىق مېنىڭ ماشىنام .

ماي سودىگەرى سۆزلەيدۇ ئاينى

ئايلاندىم غېرىبلىقتا
قوڭغۇر رەڭ سۈيۈقلۇققا،
يېزىلمىغان خورما مېيى دەپ .

ئاي خەت يازدى يوقلۇققا
تىجارەتچى ساتىدۇ يوقنى
كۆك ئاسماندا بولسىمۇ ئىزدەپ .

ئاي نۇرىنىڭ بارماقلىرىدا
خەت يازدىم قاراڭغۇلۇققا
ئاي ئاللانىڭ ئېيى دەپ .

2010 ـ يىلى 1 ـ ئاينىڭ 18 ـ كۈنى

ئەتسى گۈگۈم چۈشكۈچە،
ئۆيدىن چىقىشنى ئويلاپمۇ باقماي
ئويلىدىم مېھرىم چۈشكەن تۆمۈرنى .
تۈزچىنىڭ ئېشىكىدەك مېنىڭ خۇشياقماي
ئۆيدە ئۆتكۈزدۈم بىر كۈن ئۆمرۈمنى .

ئۆمرۈم مېنىڭ گۈزەل بىر رومان
بىلمەيمەن نەچچە بېتى قالغان؟
بىلمەن مەككىدىكى ئاي كوچىدا
كۆڭلۈم ۋاراقلىرى ــ خېتى قالغان .

* *

ماشىنامنى خەققە ساتقاندا
ئۇنىڭ ئىسمى ئىدى «كوروللا»
دېگىنىز بويلاپ ئۆيگە قايتقاندا
سۇنىڭ ئىسمى ئاق چۈش يەنىلا .

2010 ـ يىلى 1 ـ ئاينىڭ 19 ـ كۈنى

تۇنۇگۇنگىچە
ئۇنى ساتمايتتىم ،
مەن بىر سۇنغان ئاقسۆڭەك
ئۇ ۋاپادار ئاخىرقى دېدەك،
ئاخىر ئۇنى سېتىۋېتەي دەپ
قۇل بازىرىغا كەلدىم يېتىلەپ .

دېدەك مارجان ئاسسا
كىرمىگەن ئۆيى قالماس .
قۇل مىنىسە ئاتقا
چىقمىغان دۆڭى قالماس .

— ئۇيغۇر خەلق ماقالى

مىنگىلى قويدۇم تېگى ياتقا
قۇل ئوخشايدۇ، بېگى قالماپتۇ .
مېنىڭ ئاقپىشماق تۆمۈر توقۇلۇم .
مېنىڭ كوچىدىكى ئارتۇق خۇدۇكۇم ،
مېنىڭ كېچىدىكى يېنىك ئازابىم،
مېنىڭ كۆتۈرۈشلۈك كۈچلۈك ئۇيغۇرۇم
ئۇزاق يوللاردا ھەمراھىم دەيتتىم،
سۆزلەيتتىم جىم - جىم ئاڭلاپ بېرەتتىڭ .

بىر تال ئەتىرگۈلنى
ماشىنامغا بەردىم،
ئۇزۇپ ئۇيغۇرچە خۇشبۇي سۆزلەردىن .
ئاندىن ئۆيۈمگە پىيادە كەلدىم،
قۇتۇلغاندىمەن يامان كۆزلەردىن .

ماشىنام ئاق رەڭلىك ئىدى
ئاق ئىدى گۇگۇم چۈشكۈچە .

ئۇچىدۇ بۇلۇتلاردا
ماڭىدۇ سۇ ئۈستىدە
مېنىڭ ئۆتۈكۈم.

ئۆتۈكۈم يۇلتۇزلۇق كۆكۈمدىن چىقسا
پۇت بارماقلىرىم چاقناپ كېتىدۇ.
ئۆتۈكۈم چاڭ - توزان، تاش - قۇمدىن چىقسا
پۇتلىرىم يىغلاپ، قاقشاپ كېتىدۇ.
پەيلەپ، ئەپلەپ چوڭقۇر چىڭ تىقسا
ئۆتۈك پۇتۇمنى ماختاپ كېتىدۇ...

يۇملاق كېتىۋاتىمەن
ئاسماندا
بىر پۇتۇم بىلەن،
ئىسمىم قۇياش.

يالاڭ ئاياغ كېتىۋاتىمەن
سۇ ئاستىدا
مېنىڭ ئىسمىم تاش.

مايماق كېتىۋاتىمەن
بۇلاقبېشى كوچىسىدا
مەن ئىششىز ياش.

پۇتسىز كېتىۋاتىمەن
مازاردىن بازارغا
مەن ئىگىسىز غېرىب كەش.

مېنىڭ ئۆتۈكۈم

ئوقۇۋاتىمەن يالاڭ ئاياغ
پەلسەپە كىتابنى
باشتىن ـ ئاياغ،
قاراخانىيلار خانلىقىنىڭ بىر
كۆتۈپخانا باشقۇرغۇچىسى
ئوقۇغاندەك ئېگىلىپ بېشى .

ئىشىكنى چەكتى بىرى
ئاچسام سۆكۈت،
ياپسام بىر كىشى،
مېڭىش ـ تۇرۇشلىرى سىر كىشى .

بەزى كۈنبويى ئۆيۈمدىن چىقماي
باي بولۇشنى خىيال قىلىمەن .
ئايىغىم ۋالىلدىغان ئالتۇن دىنار
بىلەن لىق تولۇشنى خىيال قىلىمەن .

ئۇشتۇمتۇت مۇنداق قارار قىلىمەن:
قوڭالتاقلارنىڭ ھەقىقىتىنى
تېپىۋېتىپ بار كۈچۈم بىلەن
تالادىن ئالتۇن كەش كىيىپ كېلىمەن ...
پۇتۇمنىڭ چۈشىدە

تېلېفوندا ياشاش

هاپاش قىلدىم ئۈچ ئوغلۇمنى مەن
تېلېفوندىن دۈمبەمگە ئېلىپ .
باغاشلىدىم يىراقتىن ۋەتەن
سېنى تۇتقۇم، پۇرىغۇم كېلىپ .

تۇرۇپكىغا ياقىمەن قۇلاق،
بىر ئاۋاز بار شىلدىرلار بۇلاق .
بىر ئاۋاز بار خۇش پۇراق چاچقان
شۇ ئاۋازدا ياشايمەن ئۇزاق .

كىتىرلايدۇ چاشقانلار بىردەم
جىمجىتلىقنى تۇتۇپ، تېتىپ يەپ .
خەۋەر قىلدىم چاشقانلارغا ھەم
ياخشى كۆرىمەن سىلەرنىمۇ دەپ .

تېلېفوندىن تارتسام قولۇڭنى
ئالىقىنىمغا چۈشسەڭ ئالمدەك .
ئاق بۇلۇتلار ئاچتى يولۇڭنى
مەن ھاۋادا تۇرىمەن لەيلەپ .

بۇ كۈنلىرىم سۈكۈت قوينىدا
جىرىڭلايدۇ تېلېفون پات ـ پات .

تەپتىم ئازابنى،
تەپتىم بىر قاپنى
بازارنى پىيادە كېسىپ ئۆتكەچ .

2010 ـ يىلى 1 ـ ئاينىڭ 23 ـ كۈنى

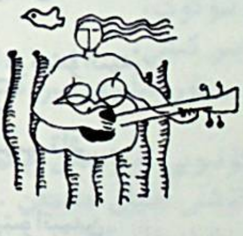

قىزىل دېڭىزدىكى گۇگۇم

گۇگۇم ــ دېڭىزنىڭ ئوتتۇرىدا
دەسسەپ گويا ئاپپاق دولقۇنغا
كېتىۋاتقان چۇمبەللىك ئايال .

دېڭىز بىلەن ئەر مۇنداقتۇر:
بېسىلمايدىغان چوڭقۇر ھاياجان
مەڭگۈلۈك چەك، بىر تېمىم ئىنسان .

ئىنسان بىلەن بېلىق مۇنداقتۇر:
قۇرۇقلۇققا چىققان بىر بېلىق
سۇدا ياشاۋاتقان بىر ئادەم .

غېرىچلىسام گۇگۇمنى
بىر غېرىچقا يەتمەيدۇ .
غۇلاچلىسام ئۆمرۈمنى
بىر ئۆلۈمۇم يەتمەيدۇ .

2010 ـ يىلى 1 ـ ئاينىڭ 25 ـ كۈنى

مەن چەت ئەلدە دېڭىز بويىدا
دولقۇنلىغان ئاۋازىڭ ئاپپاق .

2010 ـ يىلى 1 ـ ئاينىڭ 25 ـ كۈنى

ئاي كوچا

سەن ماڭغاندا ھىجرەتكە
قايسى ئىشىك، قاي كوچا؟
مەن ماڭغاندا ھەرەمگە
بۇ مىسفەلە لاي كوچا .
كىرسەم سۇرە قەمەرگە
بىر ئۇچىدا ئاي كوچا .

2010 ـ يىلى 1 ـ ئاينىڭ 30 ـ كۈنى

خۇددى قۇشتەك بىر ئادەم

قانات قاقتى ئىچىدىن
خۇددى قۇشتەك بىر كىشى،
سۇغا قونسا قونار جىم
سۈزۈك سۇدەك تۇرمۇشى .

قۇشتەك يېنىك بىر ئادەم
قانات قاقتى كارىۋاتتا،
يالغۇز قالغان مەن، ئالەم
يوقتەكلا تەن ھاياتتا .

كوچىلاردا، ئۆيدە
قۇشتەك ئۇچقان بىر ئادەم .
ئاسمان يېقىن ئۆگزىدە
ساقلار يورۇق سىر ئادەم .

بەدەن سىرلىق دەرەخكەن
بىر قۇش ئۇنىڭ ئۆزىدە .
ئۇچۇپ يۈرگەن بىر قۇشمەن
ياراتقۇچى كۆزىدە .

2010 ـ يىلى 1 ـ ئاينىڭ 26 ـ كۈنى

غەربچە تاماقنى شەرقچە يېيىش

غەربتە تاماق يېيىلمەيدۇ
قورساقنى بىر ۋاق توقلاش ئۈچۈن .
بەلكى ئېستېتىك زوقلىنىدۇ
رەڭگى، شەكلى، تەم ـ پۇرىقىدىن .

مەن زامانىنىڭ بىر مۇساپىرى
ئورتا شەرقتە يۇرگەن لەپەڭلەپ .
ئۇيقۇم قاچسا ئوقۇيمەن قۇرئان
قورساق ئاچسا توخۇ كاۋاپ يەپ .

ئۇيغۇرچە لەڭمەن يېگۈم بار بۈگۈن
مۇھەببەتلىك جان ساقلاش ئۈچۈن .
سالات بۇيرۇدۇم چۈشلۈك تاماققا
قورساقنى غەربچە ئالداش ئۈچۈن .

بىر چاي قايىنىمى ۋاقىتتىن كېيىن
كەلدى ئالدىمغا ئاي شارىدىن
پۇچۇق تەخسىدە ئالما سالات .

دەز كەتكەن تەخسە يېرىم تەخسە
نازۇ نېمەت بىلەن تولسىمۇ،
كەمتۈك گۈزەل بىز ئەتكەن نەرسە
ئاي مۇكەممەل يېرىم بولسىمۇ .

ساھىلدىكى يالتىراق خالتىغا مەدھىيە

كۆك سۇنى بىر كەچكۇم كېلىپ
دېڭىز بويىدا
تۇرغىنىمدا ئاياغ سېلىپ،
نەدىندۇر بىر يالتىراق خالتا
ئۇچۇپ چۈشتى ئالدىمغا كېلىپ .
رەھمەت دېدىم خالتىنى ئېلىپ
ئايىغىمنى قويدۇم سېلىپ .

ئالەم تەڭگەش خور ئىچىدە
ئادەم، قۇياش ھەممە نەرسە،
كۆك يالتىراق ئۇچۇپ كەلدى
كۆكتىن بىر سۆز چۈشۈپ يەرگە .

دىلدىكىنى بىلىپ تۇرار
پەرمانبەردار ئاڭا شامال،
ھەر نەرسىدىن كۆردۇم سېنى
دىلدىن ياخشى كۆردۇم سېنى،
مەدھىيەلەيمەن شامالنى مەن
ھەم شامالنىڭ ئىگىسىنى .

2010 ـ يىلى 1 ـ ئاينىڭ 28 ـ كۈنى

يالغۇزلۇقتا تەڭكەش مۇزىكا

كارىۋات يوغان ئىسكرىپكا،
تۆكلىرىم بېسىلغان نازۇك تار .
تۈن مۇزىكا تارقىلار ئاستا،
ئالەم مېنى چالغان تەنها يار .

2010 ـ يىلى 1 ـ ئاينىڭ 25 ـ كۈنى

مېنىڭ كۆڭلۈم بولسىمۇ يېرىم
پۈتۈن يارالغان ئادەممەن لېكىن .
غەربچە ئالما سالات يەۋېتىپ
ھىلال ئايدەك ئۆتتۈم كېسىپ
يۇرتۇمنىڭ ئالمىلىق باغلىرىدىن .

2010 ـ يىلى 1 ـ ئاينىڭ 31 ـ كۈنى

4

تۆت تەرپىمدە
تۆت بۇرجەك مەخلۇق
چۇشۇۋالدىم كارىۋاتتىن قورقۇپ .
نەدە سەن ئەي ئۈچ بۇرجەك ئايال
قۇيرۇقۇمنى ئۈزۈۋەت چوقۇپ .

5

ئۆي ئەمدى بىر ئاچ قالغان بۆركۆت
ئۇن چىقارماي يېمەكتە مېنى .
ئۇنلۇك ئاۋازدا ئوقۇپ تۆت سۆكۆت
خۇدانىڭ ئەسرى دېمەكتە مېنى .

2010 ـ يىلى 1 ـ ئاينىڭ 27 ـ كۈنى

تۆت تامنىڭ ئاۋازى

1

تۆت تارلىق بۇ سازنىڭ ئاۋازى
ئاجراتماقتا تېنىمنى ئاستا .
روھىم ئاپپاق پەرۋاز قىلماقتا
لاي قەپەستىن تۆت چاسا .

2

داقا ـ دۇمباق چالمايلا
تۆت تەرەپتىن قىستاپ كەلگەن ياۋ ،
بۇ ئۆزۈكسىز بىر قورشاۋ
بۇ ھەم چېكىنىش شەھەر ئالمايلا .

3

تۆت ئادەمنىڭ جەستى
ئاق كېپەنگە ئورالغان
ئاندىن ئۆي دەپ ئىسمى قويۇلغان .
مەن بىر ئۆلۈك، بۇغداي ئۆڭلۈك
ياتقان، قوپقان، ئولتۇرغان .

يېزىلغان بىر توم كىتاب
ھاياجاندا ئاچىمەن.

لەيلەپ قالدىم قەغەزدەك
خەتسىز ئاپپاق بوشلۇقتا،
ئۇچتۇم ئاندىن كەپتەردەك
زاھىتلاردەك خۇشلۇقتا .

ۋاراقلار مېنى ئىگەم
ۋاراقلىرىم ئۇچماقتا .
سۆكۈت ئۇيغۇر ئوقۇرمەن
قۇيرۇقۇمنى تۇتماقتا .

*　　*

سۆزلەرنىڭ شوتىسىدىن
ئاسمانغا چىقىپ قالدىم .

2010 ـ يىلى 2 ـ ئاينىڭ 1 ـ كۈنى

ئاسمانغا كىرىپ قالدىم

قۇش پېيدەك يەڭگىل مەن،
مەن شېئىردىكى ئادەم .
ئاسمانغا كىرىپ قالدىم
بىر سۆزگە كىرىش بىلەن .

مەن ئۆزۈمنى يوق دېسەم
يوقلار كېلەر يوقلىشىپ .
مەن بىر قورام تاش دېسەم
كەتتىم بۇلدۇقلاپ تېشىپ .

ئەي گۈل مېنى پۇرىۋال
مەن ئاجايىپ خۇش پۇراق .
مەن مۇزنىكا قۇلاق سال
شامالدىكى يوپۇرماق .

دۇنيا ماڭا شۇ تاپتا
قىپيالىڭاچ ئايالنى
يۆگەپ تۇرغان يوپۇرماق،
بىر دالدىغا قاچىمەن .

دۇنيا ماڭا شۇ تاپتا
ئەمالار يېزىقىدا

شاپاق دوپپىلىق پەيلاسوپ بولسا
گۆش ـ گۆش دەسسەپ ماڭدى مەسچىتكە .

دەيمەن غەربىنىڭ مەن بىر شاتۇتى
سىلەر توپ پادا ئۆزلۈكسىز ، «مەن» سىز .
قولۇم سىياھ، كۆزۈم ياش يۇقى
مەنە ئىزدەيمەن، ھايات مەنىسىز .

شاپاق دوپپىلىق پەيلاسوپلار خوش
سىلەر يوقلۇقتا لېكىن دائىم خۇش .
پەلسەپە ئېقىممىز باشقا ـ باشقا
مەقستىمىز بىر — ياشىسۇن تۇرمۇش!

2010 ـ يىلى 2 ـ ئاينىڭ 2 ـ كۈنى

سالام ئېتىزدىكى پەيلاسوپلار

ئىنگلىز تىلىدا ئازابلىنىمەن
باسقاندا مېنى كىتاب بىلەن غەم .
پەيلاسوپ كېلەر قولىدا ئورغاق
ئۇيغۇر تىلىدا بۇغداي دېسەم مەن .

سالام ئېتىزدىكى پەيلاسوپلار
نەچچە مىڭ يىللىق ئەسىرنىڭلار .
پەلسەپىدىن قوچۇلدى كاللام
كەتمىدى لېكىن تەسىرىڭلار .

ھەربىكەت ئۇلۇغ دەپ توۋلار سوقرات
ئافىنا كوچىسىدا كېتىۋېتىپ .
ھەربىكەت سىلەرنىڭ تەلىماتىڭلار
ئويلايمەن لوم ـ لومدە ئېزىلىپ يېتىپ .

سۇ دەپ شېئىر يازدىم ھاياجان بىلەن
سۇنى خىمىك دوستۇم قىلار تەجربە .
سىلەر ئېتىزغا سۇ باشلىغاندا
سۇ بىزگە سوغۇق، ناتونۇش نەرسە .

مەۋجۇتلۇق مەۋجۇتمۇ ياكى يوقتۇر
كۆزئەينەكلىك دوكتور ئويلار تېخچە .

كەلدى نورۇز ئاخشىمى
مەن قولۇمنى كۆتۈرسەم
بارماقلىرى باھارنىڭ
چىمدۇر ئۈنۈپ كۆكەرگەن .
كۈن بىلەن تۈن تەڭلەشتى
كىمدۇر ئۇنى ئەكەلگەن؟
سىزدى بىر يىل قۇياشنى
قىلىپ توغرا، دۈپدۈگىلەك .
يەتتە تەتۈر چۆرگۈلەپ
قوللىرىمنى كۆتۈردۈم
مەن كەبىنى سائەت دەپ .

ئايال قارا ھىجابلىق
تۈندەك يۆگەر تېنىنى .
ئەر كىيگەن ئاق ئىھراملىق
كۈندۈز — يىپسىز ئىشتىنى .
سائەت توشۇپ بارماقتا
ئىستىرىلكا ئىنسانلار
بىز ئەكسگە ئىتتىرىپ
ئايلاندۇق كۈن تېشنى .

سەن كۈننى كۆرسەتتىڭ
توشۇپ سەۋر ـ تاقىتىڭ .
مەن ئاينى كۆرسەتتىم
توشمىدى ئاي سائىتىم .

قوللار قولغا ئىچىلىپ
يەر قۇياشقا ئاز قالغان .

قوللىرىمنىڭ قوللىرى

مەن چىراغنى ياقاي دەپ
قوللىرىمنى كۆتۈرسەم
زۇلمەت ئاققان ئېرىقكەن .
قوللىرىمنىڭ بارمىقى
ئۈزۈپ يۈرگەن بىلىقكەن .
مەن قولۇمغا ئىشىنىسام
قولۇم مەندىن غېرىبكەن .

قول كۆتۈرسەم دۇئاغا
قوللىرىمنىڭ سۆكۈتى
ئاڭلانماقتا خۇداغا .

يار قولىنى كۆتۈردى
مېنىڭ تېنىم شاخلىدى .
يارنىڭ تېنى مېۋىلىك
ئەگسەم نازۇك شاخلىرى .

قولسىز قارا كېچىدە
بارماقلىرىڭ چاراقلار .
سەن قۇياشنىڭ ئىچىدە
تىرناقلىرىڭ ھىلال ئاي .

يەر بىلەن ئاسمان ئارىلىقىدىكى تەڭپۇڭلۇق

بۈركۈت ئىبادەت قىلدۇ كۆكتە
ئىككى قانىتى ئېچىلغان هالدا،
ئۇچماقتىمەن زېمىن ئۈستىدە
ئىككى قولۇمنى ئېچىپ دۇئاغا .

2010 ـ يىلى 2 ـ ئاينىڭ 2 ـ كۈنى

قۇياش دورار بىز قېلىپ
يەر شارى ئوت ياز قالغان .

مەن قولۇمنى تۇتىمەن
خۇددى روزا تۇتقاندەك .
تىزگىنى يوق سانسىز تەن
قۇياش ئاينى يۇتقاندەك .

بەش مېيىتقا بەش ناماز
بەش كۆمۈلگەن ئىنسانلار .
يەر شارى بىر قەبرىستان
قەبرە تېشى هىلال ئاي .

مەن قولۇمنى كۆتۈردۇم
ئاي كۆتۈردى قولى يوق .
قۇياش سائەت بۇزۇلسا
يەردە هايات يولى يوق .

2010 ـ يىلى 2 ـ ئاينىڭ 2 ـ كۈنى

سۆزنىڭ پوستى يېرىلدى

ئانار كىمگە بېرىلدى
ئالدىم كۈزنىڭ قولىدىن .
سۆزنىڭ پوستى يېرىلدى
پىشقان ئۇيغۇر تىلىدىن .

تۆت پەسىلسىز دەرەخ بىز ،
شېرىن بولغاچ مېۋىمىز
شۇ ئاداققى كۈنگىچە
چەكلىنىۋەتكەن ئىگىمىز .

چىقار چاغدا جەننەتتىن
ئانار تېنىڭ يېرىلدى ،
نېمەت قىلىپ بېرىلدى
يىتكەن مەنە تىلىمغا .

مېنىڭ تىلىم باغلانغان
سېھىردىن كەڭ مەنىگە ،
مېنىڭ قولۇم باغلانغان
كىرىش ئۈچۈن شېئىردىن
ئىنسانىيەت قەلبىگە .

2010 ـ يىلى 2 ـ ئاينىڭ 4 ـ كۈنى

ماروژنى يەۋاتقان زاھت

ئىپتار قىلدىم ھاۋا بەك ئىسسىق
بىر ماروژنى يېيىش ئىبادەت .
ئىككىنچىسى رەڭلىك، قايماقلىق
يېيىش — ئازدۇرغۇچى ئىجادىيەت .
ئۈچىنچى ماروژنى يېيىش مەن ئۈچۈن
زىيىنىغا قىلغان تىجارەت .

2010 ـ يىلى 2 ـ ئاينىڭ 2 ـ كۈنى

يەھۇدىي بىلەن سۆزلەشتىم

خۇدا بىلەن سۆزلەشتى
دىلى ئۆلۈپ تىرىلدى .
ئۇنىڭ بىلەن سۆزلەشتىم
تىلى ئۆلۈپ تىرىلدى .

كۈن تاش بىلەن يۈزلەشتىم
مېنىڭ دىلىم قارايماس .
تۇتۇش ئۈچۈن نۇرنى چىڭ
نۇرغۇن تىلدىن ئۆزلەشتىم
مېنىڭ تىلىم يوقالماس .

2010 ـ يىلى 2 ـ ئاينىڭ 4 ـ كۈنى

قۇش سۆزلەيدۇ

قۇش سۆزلەيدۇ بىلمەيسەن،
مېنىڭ تىلىم شۇ ئىدى .
باشپاناھلىق تىلەيسەن
پۈتۈن زېمىن سۇ ئىدى .

ئۇچۇپ كەلدىم تىلىمدا
زەيتۇن شېخى كۆتۈرۈپ .
بىر خۇش خەۋەر دىلىمدا
زېمىن قايتا كۆكىرۈپ .

بىز بەيتۇللا ئالدىدا
ئۇچۇپ يۈرگەن كەپتەرلەر .
دان تاشلاڭلار ئالدىمغا
ھەر تەرەپتىن كەلگەنلەر ...

2010 ـ يىلى 2 ـ ئاينىڭ 4 ـ كۈنى

ئاسمان ئىزدەۋاتقان ئادەم

— مەرھۇم ئۇستازىم ئابدۇللا ئوسمانغا

ئاخىرقى قار يوللىرىمدا
ئاپرېل كېلىپلا ئېرىپ كەتتى،
تۇرۇپكا تۇتقان قوللىرىمدا
دۇنيا بىردەمدە قېرىپ كەتتى .

بىر ئادەم كۆك ئاسمانىنى ئىزدەپ
مۇنبەردىن يەرگە كىرىپ كەتتى .
ئاسمان ئابدۇللا ئوسمانىنى ئىزدەپ
پەسكە چۈشۈپ چېقىلىپ كەتتى .

ئاھ، مەن كىمنى ئىزدەرمەن ئەمدى
قارا قاغىدەك بارسام ئۇ يەرگە.
قۇرۇم تاغلىرى قارا باغلىدى
باغرىدا قارىغايدەك يىقىلغان ئەرگە .

تەجەللى بۇندىن كەتكەندىن كېيىن
كەلگەن بۇ شەپكىلىك ئالىم ۋە شائىر .
تىرىك نەسرىدىن ئىدى بۇ قېتىم
كۆتۈرەلمەپتۇ چاقچاق ئەزرائىل .

تېلېفوندىن بىر تال قىزىلگۈل
لەيلەپ چۈشتى باھار پەسلىگە .

بېلىق يېيىشتىن قورقمەن

ئادەم چىققان بېھىشتىن
ئويلانمايلا يېيىشتىن،
بېلىق سۇدىن چىقىدۇ،
قورقىمەن بېلىق يېيىشتىن .

توپان تېشىپ چىققاندا
نوھ كېمىگە چىققاندا
تەقۋادارنى تونۇيدۇ
سۇ ھەر دۆڭگە چىققاندا .

تونۇمايلا يەپ سالسام
قانداق بېلىق دەپ قالسام،
قورقىمەن بېلىق يېيىشتىن
كۆزلىرىگە سەپسالسام .

2010 ـ يىلى 2 ـ ئاينىڭ 4 ـ كۈنى

دېڭىزدىكى بالىلار

بىر توپ بالا دېڭىزدا
ئويىنار سەكرەپ، ئەركىلەپ .
ئۇلار دېدى: ئويۇنىمىز
بالاڭ جىقمۇ ئەكەل دەپ .

دېڭىزدىكى بالىلار
بار ئۇلارنىڭ بارمىقى،
بار ئۇلارنىڭ قۇلىقى،
بار كۆزى ۋە قارىقى .
پىلتىڭلىشار چېچى نەم
بار چېچىنىڭ پۇرىقى .
سۇ ئىچىدە خاتىرجەم
سوقار چوڭقۇر يۈرىكى .

بالىمىز بار بىزنىڭمۇ
دېڭىزدىكى يۇلتۇزدەك .
يوق ئۇلارنىڭ بارمىقى
يوق كۆز، قۇلاق، قارىقى
يوق چاچلىرى قۇندۇزدەك،
ئۇلار يىغلار قىرقىرار
بىز ئۆلۈكلەر قوتقۇز، دەپ .

غۇنچىلىدى ھەسرەتتىن كۆڭۈل
ئۇ يەتتى مەڭگۈلۈك يار ۋەسلىگە .

2010 - يىلى 4 - ئاينىڭ 20 - كۈنى

مۇساپىر

مەككە شەھرىدە
بىر ئۇيغۇر
ئېسىلىپ تۇرىدۇ
ئاسمان قەرىدە،
چىقالماي ياكى چۈشەلمەي يەرگە.
يەنە بىر ئۇيغۇر قايتتى مەھشەرگە
قۇلىقىغىچە چۆمۈلۈپ تەرگە.

قاناتسىز ئايال
پالاقلار
ئېگىلگەن خورما شېخىدا .
پاناھسىز بىر ئەر
مىنا تېغىدا
ئۆز يۈزىنى خۇرجۇنغا سېلىپ
خۇرجۇندىن يۇرتىنىڭ مېلىنى ئېلىپ
ساتىدۇ قورققانچە ئالدىغا يېيىپ .

يەنە بىر بوۋاي
ئۇيغۇر تىلىنى ھاسا قىلغانچە
ئادەملەر ئارا تېنەپ يۈرمەكتە .

بىز ئۇلارنى بىرەر رەت
ئالغان ئەمەس قۇچاققا .
بىزمۇ بىر كۈن ئۆلىمىز
ئايلىنىمىز تۇپراققا .

ئەرۋاھلارغا ئەگىشىپ
مەن ئاسماندىن چۈشكەندە
ئاق بولۇتتەك باللار
زېمىندىكى چۈشكەن - دە؟

2006 - يىلى 10 - ئاينىڭ 4 - كۈنى

تاغ كەينىدە بىنالار

تاغ كەينىدە رەت ـ رەت ئىمارەت
تاغلار ئىشىك ئاچقان ئەرەبكە .
شامال مېنىڭ قولۇمدىن سۆرەپ
ئېلىپ ماڭار ۋەتەن تەرەپكە .

مەن ۋەتەننى سۆيدۇم شامالدا
باشقا يەردە يوق بىزگە دالدا ،
كۆيۈك ناندەك پۇرىدىم ئۇزاق
يۈرەك ـ باغرىم ئېزىلگەن ھالدا .

يامغۇر توختاپ كىردى ھال رەڭگە ،
خىياللىرىم قىزغۇچ مىس رەڭگە .
يات ئەللەردە بولدۇم مۇساپىر
قاراملىقنى يۈكلەپ زىممەمگە .

تاغ كەينىدە بىنالار چەكسىز
بىنالاردا سۈكۈت ۋە ھەرىكەت .
تاغ كەينىدە بىر كۈچ بار شەكسىز
قىل تەۋەككۇل ھەرىكەتتە بەرىكەت!

2006 ـ يىلى 12 ـ ئاينىڭ 4 ـ كۈنى

بىر ئىت سايەمنى تالاۋاتىدۇ
بىر شېئىر ئىچىمدىن چىقتى ئېتىلىپ .
بىر ئاۋاز ئىچىمدە ياڭراۋاتىدۇ
تۇرىمەن ئادەمسىز يولدا قىستىلىپ .

دۇئا قىلىمەن ئېزىلىپ ئۇزاق
قىلىمەن بۇ كۆيۈك تاغلاردەك سۈكۈت .
ئۇيغۇر تىلىدا ئۇچقان قۇرغۇي مەن
ئەي ئىگەم كەينىمدە دەرەخمۇ، بۈركۈت ؟

2006 ـ يىلى 11 ـ ئاينىڭ 13 ـ كۈنى

ئاھ، بىر ئۆمۈر دوپپا تىككەن قول
بوش ساڭگىلاپ تۇرار تاۋۇتتىن .
ئۆرۈلمەكتە ئۆپكىسى يەرنىڭ
ئۆرلىمەكتە ئىسلار زاۋۇتتىن
نۇسخىسى بىر، بىر رەڭ، بىر قېلىپ
مىڭلاپ دوپپا چىقار تىكىلىپ .

قالمىغاندا ئىشنىڭ مەنىسى
قالمىغاندا ئاشنىڭ مەززىسى
قالمىغاندا بىر بۈيۈك كىشى
مەن ئىزدەيمەن ئۆز دوپپىمىزنى
دەيمەن قېنى دوپپىدا بېشى؟

2006 ـ يىلى 11 ـ ئاينىڭ 13 ـ كۈنى

دوپپا

ئېچىلغاندا ئاسمان ئىشكى
چىقىپ كېلەر نۇرلۇق بىر كىشى
قۇياش ئۇنىڭ دوپپىسى .

ئېچىلغاندا قىزىلگۈل شاختا
يېشىل بۆكلۈك غۇنچىسى
كۈلۈمسىرەر خۇش پۇراق، ئاستا .

يۈرگىنىمدە يات ئەلدە، تاشتا
كۆز ئالدىمغا كەلدى ئۇيغۇرۇم
مېھرى ئىسسىق دوپپىسى باشتا .

گۈل گۈل ئەمەس
ۋاقىت كۈل ئەمەس
كۆزۈمدە ۋەتەن .

نۇر ۋە توپا ئۆرلىگەن خوتەن
يول - يوللاردا ئاقار كىشىلەر،
ياغلىق چىگكەن ھەمدە بۆك كىيگەن .
قەشقەرنىڭ تار كوچىلىرىدا
دوپپا تىكىپ، گۈل چېكىپ ساتقان
ئۆرۈم چاچلىق دوپپىلىق قىزلار .
يەنە جىق - جىق تونۇش شەھەرلەر
كىرپىكىمدە ئېرىدى تېزلا ...

تاۋۇزگۈل

ماي يول بويىدا
كۆك گۈل يېنىدا
قالدى ئېچىلىپ
مۇساپىرچىلىق ...

ماشىنا ھەيدەپ كېتىۋاتاتتىم
كۆز ئالدىمدا كۆپكۆك بالىلىق
سۆسۈن رەڭدە خىيالغا پاتتىم .

تاۋۇزگۈل
گۈل ئىدى بىر سۆسۈن رەڭدىكى
تىكىنى يوق، ياپرىقى يوغان .
كىم بولغاي بۇ تىكەنسىز ئىنسان؟
گەجگىسىدىن بېسىلىپ تۇرغان ...

بىز دۇنيانىڭ مۇساپىرلىرى
نەگە بېرىپ ياشايلى نەدە؟
بىر خۇدانىڭ رەڭدار گۈللىرى
زېمىندىكى ھەر يەر ـ ھەر يەردە .

2007 ـ يىلى 3 ـ ئاينىڭ 20 ـ كۈنى

قاش بىلەن كىرپىك ئارىسىدا

قارام شوپۇر ھەيدەر غۇيۇلداپ
قاش بىلەن كىرپىك ئارىسىدا جان .
ئۆلۈم بىر لەھزە قويىدى قۇرۇقداپ
توختاپ قالدى قۇپقۇرۇق كاللام .

خوتۇنۇم چىرقىرار
چاق ھاۋادا پىرقىرار
خورما دەرىخى يەرگە يىقىلار ،
ئىككى قۇشقاچ ئوغۇللىرىمىز
دېرىزىدىن قانات چىقىرار .
ئىككى ماشىنا ئارىسىدا بىز ،
ئىككى دۇنيا سالدى تەڭلا ئىز ،
كۆزىمىزنى ئاچقاندا قايتا
شۈكۈر ، ئەزرائىل كېتىپ قاپتۇ تېز .

2006 ـ يىلى 12 ـ ئاينىڭ 15 ـ كۈنى

تۆگە سۈتى جىلغىسى

بارا ـ بارا
تاغلار ئارا
سۈس يېشىللىق ۋە قېنىق ھەۋەس .

بەدەۋى ئەمەس
پادىچى ئەرەب
سىغىپ بەردى تۆگە سۈتىنى
كۆيدۈرمەكتە قىزىق ئىچمنى .

ئىدىر ئاپتاپ ئىچمەكتە
چېدىر شامال ئىچمەكتە .
خىيال ئۇچتى يىراققا
يىراقلار قان ئىچمەكتە .

پېتىۋاتقان كۈننىڭ شولىسى ،
قېتىۋاتقان قان ۋە ھاياجان ،
كېتىۋاتقان سايىلەر توپى ،
سايىمۇ سەن ، ئەي ، غاپىل ئىنسان .
بىردىن ـ بىردىن ئىچەرمىز ئۆلۈم
بىر ساقىيمىز قۇيىدۇ پىنھان .

ئۈچ يۈزلۈك ئادەم

بىرىنچى يۈزى ئاپتاپپەرەس
ئىچىلىپ تۇرغان
ئالتۇن بار يەردە .

ئىككىنچىسى تۈكلۈك، قارا يۈز
ئىتنىڭ، مۈشۈكنىڭ، يولۋاسنىڭ،
ئادەملىكى بىر نىقاب ـ پەردە .

ئۈچىنچى يۈزنى ئاچساڭ ئەگەردە
يىغلاپ ئولتۇرغان يۈزسىز سودىگەر —
ئۆلۈكنى چىلىڭ قۇچاقلاپ،
ئۆزى بەك بۇرۇن بولغاچقا ۋاپات ...

2007 ـ يىلى 3 ـ ئاينىڭ 21 ـ كۈنى

قەغەز يۈزلۈك بىر ئادەم

ئاي دېگەن سۆز قۇدۇقتا
قىز دېگەن سۆز يورۇقتا
دولقۇنلىنار چايلىقلار .
قەغەز يۈزلۈك بىر ئادەم
ھەپىلەشسە سۆز بىلەن
كۆي ـ مۇزىكا تارقىلار .

ئەينەك دېگەن سۆز سۇزۇك
مەن ئۇنىڭغا قارىسام
كۆرۈندۇ بىر ئۆلۈك
تالاشقىلى جېنىمنى .

ئۆلۈم دېگەن قانداق سۆز؟
مەن مۇشۇكنىڭ تۈكىنى
سىلاۋاتقان ۋاقتىتا
غايىب بولدى قوللىرىم .

ھايات دېگەن قانداق سۆز؟
كېتىۋاتسام تۇيۇقسىز
غايىب بولدى يوللىرىم .

سۆزدىكى سۆز ئىچىدە
مەسچىتلەرنىڭ ئىچىدە
ئادەم دېگەن سۆز ئەمەس .

جىلغا سۇسلاپ، قاراڭغۇ قۇتراپ
يۇلتۇزلارغا تۇشتى تۆت ئەتراپ .

2007 ـ يىلى 3 ـ ئاينىڭ 27 ـ كۈنى

مەغرىب چېپى

تۆتتى ئەرەب مەغرىب چېپى دەپ
بىر يۇتۇمدىن ئۇتلىدىم پۇۋلەپ .

قىزىق،
قىرتاق،
قان رەڭلىك،

بىر ئىستاكان ۋەتىنىم
تەشنالىقىم بېسىلار ئەمەس .

شېكەر قوشۇلغان تاڭسۇق غېرىبلىق
مەشرىق شائىرى ئەيلىدى ھەۋەس .
مەن مەغرىبنى غەربقۇ دېسەم
ئەرەبچە مەنىسى ماراكەش ئىكەن .

قۇياشى ئاستىدا ئافرىقىنىڭ
يېشىل تۆكلۆك كىچىك بىر دۆلەت
ئەركىن، ئىسسىق ئالماقتا نەپەس،
(كۆن مەغرىبكە پاتقاندىن كېيىن
فرانسۇزلار ئىگىلەپ بىرپەس) .

ئىچكەچ ماڭدىم ماشىنا ھەيدەپ
پاھ، خۇمارلىق مەغرىب چېپى دەپ .

يوق كۆرۈندى قەلبىمدە
كۆرگەن نەرسە كۆز ئەمەس .

مەن ئۆلگەندە، كۆمگەندە
ئەبەدىيلىك باشلىنار .
شېئىرلىرىم ئۆلگەندە
قەغەز يىرتىپ تاشلىنار .

قەغەز يۈزلۈك بىر ئادەم .

2007 ـ يىلى 4 ـ ئاينىڭ 23 ـ كۈنى

پارچە ـ پۇرات

1

قاش قارايغان چاغ ئىدى،
بىر قوڭغۇز ماڭدى
گۇگۇم رەڭگىدە .
تېپىلدى
قۇم رەڭگىدە .
ئويلاندى جىم
تېزەك رەڭگىدە .
جان ئۈزدى كېيىن
ئاستا ـ ئاستا
چېچەك رەڭگىدە،
تۆت پۇتىنى ئاسمانغا قىلىپ .

2

پۇتلىرىنى ئاسمانغا قىلىپ
شائىر ئىسمىم ئۆلدى يات يەردە،
ئۈستىدىكى كۆك ئاسمان كىمنىڭ؟
ئاستىدىكى تاش ـ تۇپراق كىمنىڭ؟
گاچا قىزدەك شېئىرلىرىمنىڭ .

بىر ئىستاكان ۋەتىنىم
ئۇسسۇزلۇقۇم ھېچ قانار ئەمەس .

2007 ـ يىلى 5 ـ ئاينىڭ 9 ـ كۈنى

يېرىمى سۇ، يېرىمى يالقۇن

ئوتتەك كارۋاتتا
چىك قۇچاقلاپ
ياز ئاخشىمىنى
ياتىمەن يالغۇز .

يېرىمى سۇ، يېرىمى يالقۇن
قىچقىرىدۇ كۆڭلۈمنى قۇم .

ئايدەك تولۇپ
ئىچىمدىكى تەنھالىق
شولا تارتىپ چىقتى گۈگۈمدا
كۆيۈۋاتقان قىزىل دېڭىزغا .

خورمىلاردەك قايتتىم ئەگىشىپ
چۈمۈلىگە، خورما رەڭ قىزغا .

بولۇپ ئورمان مەۋجۇتلۇق بارلىق
چىرماشقاندا يىلتىز ـ يىلتىزغا،
قانداق چوڭقۇر، زۇلمەتلىك سىرلار
ئايلاندۇردى مېنى يىلپىزغا؟

3

سىنىڭ قولۇڭ خېمىردا،
مېنىڭ قولۇم نېمىشقا
پارچىلىماس كۆڭۈلەرنى راۋرۇس؟
تاقىتىڭدىن پىشتى تاۋۇز،
ئارزۇيۇڭدىن پىشتى ئاسمان
تۈگكىنىڭ چۆچۈرىمۇ، يۇلتۇز؟
كەل قوشناچىم، تەك يەيلى
ھېچكىم دەردنى يېمەيدۇ يالغۇز .
مەن چايقالغان مەيىن بىر دولقۇن
سەن سۈدىكى خۇش پۇراق يالپۇز .

4

قوڭغۇزلارمۇ، يۇلتۇزلار؟

ھېچكىم بىزگە بەرمىدى ۋەدە .
زەڭگەر رەڭلىك بىر مىللەت
مەۋجۇت بولدى نېمە دەپ؟
زەڭگەر ئاسمان يوقالغان يەردە ...

5

سۈت تۆكۈلدى شىرەگە،
ئاي شولىسى شەھەرگە،
كارنۋات مايماق، ئاي نۇرى مايماق .
چىنىدىكى سۈت بولسا ئايال
قايماق تۇتار كېچىدە ئاپپاق ...

2007 ـ يىلى 6 ـ ئاينىڭ 5 ـ كۈنى

ئايرودۇرۇمدا ئون سائەت توختاش

يول قۇيرۇقۇمنى چىشلەۋاتقاندا
قول بىر قولنى يانغا تارتقاندا
بىر ئادەم ئۈشتۈمتۈت ئەينەك شەھەردە
چىرايى ۋەجىدىن غەمگە پاتقاندا
توختىدىم،
ھېكايە توقۇشتىن
شېئىردەك تۇرمۇشتا .

بىر سايە ھاۋادا لەيلەپ تۇراتتى،
بىر قوۋم كىملىكنى ئىزدەۋاتاتتى،
بىر قورقۇنچ تېزلەۋاتاتتى ...
تاغدەك دۆۋىلەنگەن ماللار ئارا
قىزىل ياقۇت ياقۇت ئەمەس، تاش .

ياشاش ئادەمگە ئېغىر كەلمەيدۇ
ئېغىر كېلىدۇ ئون سائەت توختاش .

توختىدىم ئاسماننىڭ پارچىسى بىلەن
يەرگە چۈشۈپ سۇنغاندا ئاسمان.
ھاۋادا ياشىدىم لەيلەپ ئون سائەت
ئادەملەر چۈمۈلە كۆزنەكتىن باقسام .

ھارارەتلىك ئوتتۇرا شەرق
سەن زېمىننىڭ بالىياتقۇسى،
ئوت ئىچىگە بولارمۇ غەرق
سەندىن چىققان ئادەمنىڭ پۇشتى؟

روجەكلەر ئۆچكەن، تۈن ئىچىلغان كەڭ
چۈشتۈم كارىۋاتتىن
شارقىراتما مەن .

خوتۇنۇم چاقىرار، ئىرىپ تامچىلار
ئالقىنىدا قىپقىزىل ۋەتەن .

2007 ـ يىلى 7 ـ ئاينىڭ 14 ـ كۈنى

تۆكلۈك قۈيرۇقلۇق قوپسام كارىۋاتتىن
پىقىر ئون سائەت توختىغان يەردە
تۆن تامچىلىرى، سەپەر ھاردۇقى .

توختىدىم پارس گىلىمى بىلەن
گۈللىرى ئېچىلغان پارس شاھىنىڭ
مىڭ يىل بۇرۇنقى ھەرەم بېغىدا .

توختىدىم
ئۆلۈكلەرگە پۈتلىشىپ بەلكىم
شېھىتلەر سايىدا تاشقا ئايلانغان
تاشلار مەرمەرگە، تاش پەلەمپەيگە .

توختىدىم ۋاقىتنىڭ كەينى يۈزىدە
ئاياللار پىل چىشىدىن ياسالغان،
بوۋاقلار ئۆلۈك ياكى يالغان .
ئەرلەر ئىشتاننى يېشىپ ئەسەبىي
ئاستا يېگىلگەن يا سۇيۇقلانغان .

روھىم سۇدەك ئاقسىمۇ گەرچە
توختاپ
تاش تىلىدا بەردىم چۈشەنچە .
نان دېگەن نېمە؟ ۋەھىمە نېمە؟
بىلمەس ھېچبىرى بىلمەي ئۈيغۇرچە .

توختىدىم يۈملاق
ئايرودۇرۇمنىڭ شەكلى مۇشۇنداق .
مەلۇم گېئومېترىيەلىك شەكىل بىلەن
ئويلانغاندا يا قۇرغاندا بىز
ئالەم پۈتۈپ بولغان چەكسىز، نۇقسانسىز
ئادەم كۆلۈپ تۇرغان قاشلىق، كىرپىكلىك
بىراق بىز بۇلارنى ئالمايمىز ئىلىك .

ئاسماندىن چۈشتۈم
گۈگۈم قاچتى، تۆكلۈك قۇيرۇقى .

بىنادىكى قوشنىلار

يۈزلىرىمىز كۆرگەن بىر كىتاب
ئۆيلىرىمىز ئەنقا ئۇۋىسى .
تۈن يېرىمدا روجەكنى ئاچسام
سالام قىلدى ئاي،
ئاي يېقىن قوشنام .

2007 ـ يىلى 10 ـ ئاينىڭ 15 ـ كۈنى

قانات

ياز ئۇچقاندا يەر بويلاپ
يەلپۈنلىگەن قانىتى
يېشىل ياپراق گۈل ـ گىياھ .

ئۇچۇپ كەلدى قارلىغاچ
دەسلەپ بۇلۇت، ئاندىن سۇ .

قارلىغاچنىڭ قانىتى
قارا بۇلۇت ئەمەسقۇ؟

ئۇچۇق تۇرغان قەغەزدىن
كۆتۈرۈلگەن قانىتىم
ماھۇق، گۈزەل قانىتىم
ئۇيغۇر تىلى ئەمەسمۇ؟

كۆز يەتكۈسىز زېمىندا
خۇدا يازغان بىر مىسرا
پالاقلىدىم بىر دىنالا .

يامغۇر كىمنىڭ قانىتى؟
چاقماق چاقار ئورماندا .

2007 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 25 ـ كۈنى

مەن قۇياشنىڭ تۆكنى
سىلاۋاتقان ۋاقتتا،
مەن سايەمنىڭ ئۆمرىنى
سەرلەۋاتقان ۋاقتتا ...

بىز سۆزلەرنىڭ ئىچىدە .

سەن توپىنى خەلقىم دە،
ئادەم توپا، سۆز ئەمەس .
يوق كۆرۈندى قەلبىمدە
كۆرگەن نەرسە كۆز ئەمەس .

سىياھ بىلەن بويالغان
قەغەز يۈزلۈك بىر كىشى،
بۇ شېئىرنى يازماقتا
بۇ ئۆزىنى يىرتىشى .

2007 ـ يىلى 4 ـ ئاينىڭ 23 ـ كۈنى

قەغەز يۇزلۇك بىر كىشى

ئاي دېگەن سۆز بۇلاقتا،
ئايال سۆزى قۇلاقتا،
مۇزىكىدەك ئاڭلىنار .
قەغەز يۇزلۇك بىر ئادەم
ھەپىلىشىپ سۆز بىلەن
كۆك سىياھتەك تارقىلار .

ئەينەك دېگەن سۆز سۆزۈك
مەن ئۇنىڭغا قارىسام
كۆرۈندۇ بىر نىقاب
تالاشقىلى يۇزۈمنى .

ئۇيغۇر دېگەن قۇمدەك سۆز
قۇم ئاستىدا شەھەرلەر
قارىچۇقسىز قارا كۆز،
دەريالاردا ئاقىدۇ
سۇيۇقلانغان ئەركەكلەر ...

يۇمۇۋالدىم كۆزۈمنى .

ئۆلۈم دېگەن تىرىك سۆز .

يېرىم ئاسمان

غىزالاندۇق
دېڭىز بويىدا .

توخۇ سۆڭىكى،
غەم پارچىلىرى،
چۈشتىن كېيىن .

دەرەختىن كېيىن،
يېرىم ئاسمان .

ئاسماندىن كېيىن
يېرىم ئادەم ...

2007 ـ يىلى 11 ـ ئاينىڭ 7 ـ كۈنى

ئىسسىق قار

قايتىپ كەلسەم سوغۇق خىيالدىن
ياز ئۆتمەكتە ئىشىكتىن، تامدىن،
ئاپتاپ چەكسىز غىربىلىق نۇرى .
قوينۇمدىكى ئاپپاق، ئىسسىق قار
بوينۇمدىكى ۋەتەننىڭ قولى .

تەلمۈرمەن بىر ئوت يۈرەكتە،
تونۇش يوللار چۈشۈمگە كىرىپ .
ئۆتمۈش چاقناپ تۇرار روجەكتە
دەرەختىكى يۇلتۇزدەك يېنىپ .

يەنە كەلدىم يات كوچىلارغا
يەنە قايتتىم ھەسرەتتىن ئېرىپ .
يەنە كەلدىم بىپايان يازغا
ياشلىق ئېتى ئاستىلاپ، ھېرىپ .

ئاپپاق، ئىسسىق قارغا كۆمۈلدۈم
چىققىنىمدا ئاپپاق خىيالدىن .
ئۆيئىچىدە سۆكۈت قىلىمەن
ئەكس سادا قايتماقتا تامدىن .

2007 ـ يىلى 11 ـ ئاينىڭ 1 ـ كۈنى

گۈل بىلەن توختاش

ياشاۋاتىمەن ئەرەب چۆلدە
بىر نەچچە تال گۈل بىلەن .

گۈلنىڭ گۈلى پىنھانە ئىكەن .

ئۈنىنىڭ گۈلى ــ ئەزان ئاۋازى،
كۈنىنىڭ گۈلى ــ شەبنەمسىز شامال .
يول ئوتتۇرىدا ئېچىلغان گۈلنىڭ
ئىسمى قارا كىيىملىك ئايال .

ماشىنامنى توختاتتىم،
توساتتىن ئېچىلغان بىر تال گۈل ئۈچۈن .

2007 ـ يىلى 12 ـ ئاينىڭ 4 ـ كۈنى

مېڭىش

ئوڭغۇل ـ دوڭغۇل ئارقا كوچىدا
ئوغلۇم ئوغلاقتەك قەدەم تاشلاپ
يايلىقىمىزغا ماڭدى باشلاپ .

بىر مۇشۇك بىر دەسسەپ، ئىككى دەسسەپ
چېكقىچۇش ئىچىگە كىردى دەسلەپ
قۇيرۇقى چۇشتىن كېيىنگە پەسلەپ .

قېرى بىر تۇپ خورما دەرىخى
بوغۇم ـ بوغۇم مېڭىپ بىر ئۆمۈر
كونا تام تۈۋىدە قاپتۇ توختاپ .

ماڭماقتىمىز بىرنەچچە ئەۋلاد،
ۋاقىتنىڭ ئاستىدا، قۇمنىڭ ئۈستىدە
ئاينىڭ ئەگىم تىغى ئۈستىدە .

چەت ئەلدىكى بىر شەھەردە مەن
شامالدەك ئەگرى ـ بۈگرى كېتىۋاتىمەن،
ئانام توغراقتەك كۆرەر چۈشىدە .

2007 ـ يىلى 11 ـ ئاينىڭ 15 ـ كۈنى

يىغلىدى گويا كى قاقشال بىر توغراق
كۆك قىرلاردىن شامالنى يۆراپ ...

بىر ئۇيغۇر بوۋاي
خورما تۈۋىدە
بېشىدا ئەمەس دىلىدا تاجى،
يىللار پويىزىدەك ئۆتەر تاراقلاپ
ئۇنىڭغا نە چارە، نېمە ئىلاجى؟

مەككە تاغلىرى
سۆزلەۋاتقاندا
چال يۆلەنگەن خورما دەرىخى
قولىنى ئۇزارتتى بىر تال يۇلتۇزغا .

2007 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 6 ـ كۈنى

سىيدام سىزما

پىر ئەۋن سول قولنى كۆتۈرگەندە
بوۋاقلار قورساقتىن چۈشۈپ كېتەر
بىلىقلار تۈنجۇقۇپ قالىدۇ سۇدا .
چاقماقتەك تارقىلىدۇ چىن ئەقدە
يامغۇردەك تەبەسسۇم قىلىدۇ خۇدا .

مەككىدە
ياشاۋاتسام دەككە - دۈككىدە،
كۆززۇمگە لۆممدە ياش كەلدى
كەلدى ۋەتەندىن ھاجىلار يەنە
ئېلىپ ئۇيغۇرنىڭ پۇرىقىنى؛
ئېتىز - باغلارنىڭ، تونۇش تاغلارنىڭ
شامىلىنى، تەق - تۇرقىنى .

بىر بوۋاي
تاشلاپ يۈزىگە قورۇقىنى
تاشلاپ گۆگۈمغا غەم يورۇقىنى
ھەرەمدىكى تاش پەلەمپەيدە
توقاچ ناندىن يېمەكتە ئۇۋاپ .
ئاندىن يۈزىنى كەبىگە سۇۋاپ
يىغلىدى يىغلىغان كەبى بىر بوۋاق،

ئۇسسۇل ئوينار قازاندا چۆمۈچ
شۇنچە يېڭى، شۇنچە كالانپاي .

ناخشا ئېيتار چىنە ـ تەخسىلەر
قانداق ئويناي مەن ئۇنى چاقماي؟

بىراق بۈگۈن خۇشال ئاشپەزمەن
مېھمانخانىدىن چىقتى بىز ئىنىڭ ئاي .

2007 ـ يىلى 11 ـ ئاينىڭ 23 ـ كۈنى

مەن بۆگۈن ئاشپەز

بېلىمدە پەرتۇق، قولۇمدا چۆمۈچ
قۇيدۇم قازانغا سۆيگۈ بىلەن ماي .
ئوغۇللىرىم بىلەن ئولتۇرغاچ
مېھمانخانىدا كۈلۈپ بىزنىڭ ئاي .

بۆگۈن ئۇنىڭ تۇغۇلغان كۈنى .

بۆگۈن سۇنىڭ ئاۋازى يۇمشاق
ئاش ئەتكىلى ئاچسام تۇرۇبنى
سۆيگۈ ئوقچۇپ چىقتى جۇمەكتىن .
ياخشى كۆرۈپ قالدىم مەن ئۇنى
ياخشى كۆرۈپ قالدىم بۆلەكتىن .

ئۆزگەرمەيدۇ مېھرىمىز رەڭگى
مەن شوخلىغا ئاشۇنداق دېدىم .
ئۇنىڭ تەمى ھاياتنىڭ تەمى
مەن تۇزغىمۇ مۇشۇنداق دېدىم .
پىياز، سامساق، مۇچنى توغرىغاچ
كۆزلىرىم ياش، مەن ئامراق دېدىم .

مۇھەببەتنىڭ سازى قولۇمدا
چېلىۋاتمەن شوخ، تىنىم تاپماي .

قار كەشمىر تېغىدا،
يار — ئاق يۈزى دەپتەرنىڭ،
ۋاراقلاپ ئېچىپ نازۇك بىر قاتلاپ
تېگىگە يەتكىلى بولسۇن قانداقمۇ
جان بىلەن يازغان ئىسسىق خەتلەرنىڭ؟
قۇرلىرىڭ ئارا قارىغۇمەن ئازغان،
قوللىرىڭ مۇخەممەس ئىلاھىم يازغان!

يىرتىق تۇرىدۇ ئالدى ـ كەينى تەڭ
كەينى كۆپ چېكىت، ئالدى زۇلمەت رەڭ
تارىخ ئىچىدە ئۇرماقتىمەن لەڭ .

دۇنيا چۆل بولدى بىر بەتنى ئاچسام
چۆل ئىچىدىن يۈگۈرۈپ چىقىپ
گۈل تېرىدىم ئىچىگە ئاخشام .

2008 ـ يىلى 1 ـ ئاينىڭ 19 ـ كۈنى

گۆل تېرىدىم ئىچىڭگە

— «تارىخى رەشىدىي»نىڭ ئۇيغۇرچە نەشرىنى ئوقۇپ

قولۇم كوچىلارغا ئۆرۈلماقتا
خالتا كوچىلاردىن چىقىپ كېتىپ،
كەلدىم بىر جۈملىنىڭ ئاخىرىغا
پۇتۇم جەسەتلەرگە پۇتلاشماقتا
ئېتىم قۇملۇققا قالدى پېتىپ .

بىر ئادەم مىڭ پاتمان غەمگە پېتىپ
ھەرپلەر ئورىدىسىغا كەلدى يېتىپ،
بىر خەلق چېچىلغان تۈن ئاسمىنىغا
كىم قويسۇن مەڭگۈلۈك يولنى كۆرسىتىپ؟

ئابدۇرەشىدخان،
يېزىلمىغان ئاق بەتتىن چىقىپ
ئولتۇردى ۋە ئۆلتۈردى شۇ ئان .
ئېقىپ تۇرىدۇ سۈكۈت بىلەن قان
تېڭىلغان ئاغزىدىن شورلۇق يەرلەرنىڭ ...
«تارىخى رەشىدىي»نى مانا مەن يازغان!
ۋارقىرار ئەرۋاھى مىرزا ھەيدەرنىڭ،
كوچىلىرىدا قۇملۇق شەھەرنىڭ .

4

يىگنە تۆشۈكىدىن ئۆتەر كىشىلەر
يامغۇر بار
زېمىن يوق يەردە،
زېمىن بار
ئۇيغۇر يوق يەردە،
دەرەخ ئەمەس يا بۇلۇت ئەمەس
بىز ھاۋادا مۇساپىر بەندە .

5

خورما بازىرىغا بارغاندا
تىرىلدۇردۇم ۋەتىنىمنى
ئېتى بىلەن،
تەمى بىلەن،
تاغ ـ دەرياسى، نېفتى بىلەن .

پەلەستىنلىك خورما ساتقۇچى
توپىسىنى پۇۋلىمەي ئېلىپ
كەمچىگە سېلىپ
سەرلىمەكتە دۇنيانى .
قوندى بىر چۈن ۋىگىلداپ كېلىپ
ئادەم بەزىدە بىر خورمىچىلىك .

6

ئۆلتۈرۈۋەتتىم بىر كۆك باشاقنى،
ئۆلتۈرۈۋەتتىم پۈتۈن بىر يازنى،

مۇساپىرنىڭ كۈنلىرى

1

كۈنلەر شىردەك ئېتىلىپ كېلىپ
پارچە ـ پارچە قىلىپ يېمەكتە
ياشلىقىمنى ئەرەب چۆلىدە .

2

كېتىۋاتىمەن غۇيۇلداپ
رادىيودىن يامغۇرنى ئاڭلاپ،
بىر قولۇمدا ماشىنا رولى،
بىر قولۇمدا قەغەز ئىستاكان
ئۆرلەر ئىسسىق قەھۋەنىڭ ھورى .
ئۆرلەر ئۆپكەم: ئاھ تەكلىماكان
بۇ تۈگىمەس غېرىبلىق يولى .

3

شاختا ساڭگىلاپ تۇرغان بىر مېۋە،
قولنى ئۇزارتقان يالىڭاچ مەخلۇق —
مەن ئاشۇ ياۋاش، ئۇسسۇز، ئاچ مەخلۇق،
ئۆزدۈم قىپقىزىل پىشقان ۋەتەننى .

بوۋايلارنىڭ گۆلى

توختاخۇن دېگەن باتۇر
قانتو ئۇستىدە ياتۇر،
كۆپنىڭ غېمىنى كۆزلەپ
ئۆز بېشىنى يەپ ياتۇر.
— يەتتەسۇ ئۇيغۇر خەلق قوشىقى

ماشىنام كېسىپ ئۆتتى قىش پەسلىنى،
قارا تاشنىڭ ئىسسىق قىشنى،
ماڭغىنىمدا يوقلاپ ئاتايىن
ئاللا رەھمەت قىلغان كىشىنى.

پۈۋلەر ۋەتەن
ئىسسىز كۆيۈۋاتقان بىر ئادەم
كۆرمەكتىمەن ئىچى - تېشىنى.
ياز بىزگە يالغان.
ئۆمۈر بېغىدا
ئېچىلىپ بولغان
چېچىلىپ تۇرغان بوۋاي - مومايلار
پەرۋا قىلماي قىلار ئىشىنى.
تارىخ ھىڭگىيىپ تۇرغىنى تۇرغان
چىقىرىپ بىزگە كوماك چىشىنى.

دېرىزىدىن قاراپ ئولتۇرۇپ .
شېئىر مېنىڭ جان تالىشىشىم .

قاغا ـ قۇزغۇنى ھەرپلەرنىڭ
ئاق قەغەزگە ئولاشتى توپ ـ توپ
ئىچ ـ باغرىمنى يېگىلى چوقۇپ .

7

غېرىبلىقتىن ئۆلۈپ كەتسەم
يولدا قويماڭلار مېنى،
تاغدا قويساڭلار قويۇڭلار
چۆلدە قويماڭلار مېنى ...

2008 ـ يىلى 3 ـ ئاينىڭ 12 ـ كۈنى

*   *

كم ئۇھ تارتۇر
يېزىلىۋاتقان
شېئىر ئىچىدە؟

توختاخۇن دېگەن باتۇر
ئەلنىڭ غېمىنى كۆزلەپ
ئاپپاق قەغەز ئۈستىدە
ئۆزىگە ئۆزى سۆزلەپ
قارا رەڭلىك دەرد تارتۇر
توختاخۇن دېگەن باتۇر ...

2008 ـ يىلى 3 ـ ئاينىڭ 13 ـ كۈنى

بوۋايلارنىڭ گۈلى ئىكەن ئۇ .
كېرىيە دەرياسىدەك
ئايلىنىپ ـ ئايلىنىپ
توختىغان ئەركىن
ئەگمەچ كېچىسىدە ياقا يۇرتىنىڭ،
ئۆمرى يىراق ئېقىۋاتقان سۇ .
ئۆتكۈزۈپتۇ چىشلەپ چىشىنى
مۇساپىرلىقنىڭ يازۇ قىشىنى،
تەگرىتېغىنىڭ قارلىرى بىلەن
ئاقارتقۇچە غېرىب بېشىنى .

قانداق شېرىن بۇ ۋەتەن دېگەن!
يېگىلى بولسا ھەتتا تېشىنى .
قانداق قاتتىق بۇ ھايات دېگەن!
قۇرۇتمسا كۆزنىڭ يېشىنى .

بورانلىق بىر كۈندە قۇم دېڭىزىدىن
بىر جەسەت دەس تۇرۇپ مېڭىپ كەتتى .
ئۇپۇقتا تۇرۇپ بىر ئادەم بىزدىن
قۇياشتەك تېزدىن قەلەم تەۋرەتتى .

نى ـ نى باتۇرلار يېدى بېشىنى
بىر باش چامغۇر كۈتمىدى بىزدىن .
قەھرىمانىنىڭ قەبرە تېشىنى
ئورناتماس چۈنكى بۇ يەردە ھېچكىم .

مويسىپىتنىڭ گۈلى ئېچىلدى
خالىس نىيەت مۇزدەك ھەسرەتتىن .
بىر كۆرسەم، بىر ئەمەس مىڭلاپ كىشىنى
ئېچىلىپ ـ يېپىلغان ھەربىر پۇرسەتتىن .

ئون بارماق

قاراپ باقساق ئەقىل كۆزىدە
ئون بارماقنىڭ مىدىرلىشى
بىر يەردىكى ئون مۆجىزە .

ئۇ بىردىن بۇ بىرى ئۇماق،
پۇسما كىيگەن، كىيگەن ئاق قالپاق
قايسى ئەركەك، قايسىسى چىشى؟

بىردىن باشلاپ سانىساق
قاتار - قاتار ئون ھىلال ئاي
ئاسماندىكى ئون بىرىنچىسى .

دۇبۇلغىلىق، ساۋۇت - قۇياقلىق
ئېگىز - پەس تۇرغان ئون سەركەردە
ئوننىڭ بىرى ئۇيغۇر شاھزادە .

ئەگەردە
دەردىمىزنى يۆگىسەك
بىر تال شاختا بەش چىچەك .

بۇ بىچارە بارماقلىرىم
باللىرى گاچا ئاسماننىڭ،
شەرەت بىلەن سۆزلەر ئون يۇلتۇز .
پادىشاھى بوز تۇپراقنىڭ

قولۇم كۆردى

قولۇم كۆردى ئاق تېرەك قوۋزىقىنى
سىلىق، ئويما يېزىقلارنى ئوقۇدى .
قولۇم كۆردى ئەتىرگۈلنى تۈندىكى
كارىۋىتىمدىن تارقالماقتا گۈل ھىدى .

مەن كۆرۈندۇم قولى يوق بىر مىللەتتە
قولۇم كۆردى ئالەم ئەتىرگۈلنى .
ئۈنىڭ مېھرى توشتى مېنىڭ قەلبىمگە
تارقاتماقتا قەلبىم سۆيگۈ كۈيىنى .

2008 ـ يىلى 3 ـ ئاينىڭ 12 ـ كۈنى

دېڭىز ئاستىدا بىر تال قۇرۇق تاش

ئۆلۈۋالدى بىر شائىر
سۇغا تاشلاپ ئۆزىنى،
شېئىرلىرى لەيلەپ يۈرگەن
ئاق نىلۇپەر .

ئۆلۈپ قالدى بىر شائىر
پۇچۇق قەدەھ قولدا،
تەخسىسىدە مۇزدەك ئاي
شېئىر قىسقان چوكىدا .

مەن باشقا شائىر
مەسچىتتىن چىقىپ
ئادەم دېڭىزىدا كېتىمەن ئېقىپ .

دېڭىز ئاستىدا بىر تال قۇرۇق تاش
ئۆلۈم بۇ يەردە مەڭگۈلۈك ياشاش .

2008 ـ يىلى 4 ـ ئاينىڭ 16 ـ كۈنى

تەسەللىگە موھتاج بىز، قۇتقۇز!
ئاتلار قاچتى تەرەپ - تەرەپكە
توپلانغىلى قۇم ئەرلەر قېنى؟
كومزەك كۆتۈرگەن سۇ پەرىسگە
ئۇسساۋاتقان شەھەرلەر قېنى؟

قول ئېچىلدى
كۈننىڭ نەزىر سۇپىسى شەرق.
يول ئېچىلدى قۇملۇق ئىچىدىن
مەسچىت مۇنارى، ئەزان، ھىلال ئاي
قەدىمىي كوچىلار بولمىغان غەرق.
ئاق تېرەكلەر چالىدۇ چاۋاك
ئۇسسۇل ئوينار يالىڭاچ خەلق.
ئالىقان ئېچىلغان خۇداغا قاراپ
زامان ئېچىلغان سىرلىرى چاقناپ.

سۆزلەۋاتقان ئون بارماق
بەزى - بەزىدە قالىدۇ توختاپ
بىر جۈملىدە بىر يالاڭ تىرناق.

2008 - يىلى 4 - ئاينىڭ 18 - كۈنى

چاشقاندىن قورقتۇغلارمۇ

پار ـ پۇر تۈكلۈك كېچىدە
ياپياڭ چىنە ئىچىدە
شىپىرلىغان ئىز قالدى .

بىرلا تەگدى قۇيرۇقى
قارا قازان تۈۋىدە
سۈكۈت يەنە قىز قالدى .

ئۇنىنىڭ ئاپپاق ئەرۋاھى
چىقىپ تۆشۈك خالتىدىن
قېچىپ كەتتى پۇرردە .

نازۇك يەرگە چاڭ سېلىپ
ئوت ئىزدەيدۇ چىشى جىن
گاز ئوچاقنىڭ ئۈستىدە .

مايماق ـ سايماق يۈزلەردىن
ئەينەكلىرى ئىشكاپنىڭ
جۇغۇلدىدى چۈشىدە .

غۇنچە ئەمەس قىزىل كەش
مىخش ئەمەس پورەكلەش
بوش ئاياغنىڭ تۈنىدە .

ئوغلۇم ئېهسانىنىڭ پەرۋانىسى

ئەسىر ئېلىپ
شىشىگە سېلىپ
ساقلىدى ئۈچ كۈن

تۆتىنچى كۈندىكى ئاق قاناتلىق قىز
ئۇخلاپ قالغان تۇمارىسمۇ سىز؟

بەشىنچى كۈنى جىنىم شىشىدە
تۇتۇپ بېرەي ئۇنى قوش قوللاپ
بالام يىغلاپ قوپسا كېچىدە
ئۆلۈك پەرۋانىسىنى ئويلاپ .

ئالتىنچى كۈنى
ئۆلۈپ قالدى ئوت يالقۇنىمۇ
بارا ـ بارا كۆكتىن تۆم قارا .

يەتتىنچى كۈنى ئۈستىمىز ئاسمان
شىشىدىكى مەخلۇق بىز پىنهان .
ئۇيغۇر تىلىدا ئۈچتۇم قەغەزدىن
دىل يارىسىنى ئۇنتۇدى ئېهسان .

2008 ـ يىلى 4 ـ ئاينىڭ 19 ـ كۈنى

ئوتتۇرا كېچىدە ئانار يېيىش

بېھىشتىن چىققان مېۋە ــ
يېرىلىپ پىشقان ئايال .
ئۇيقۇم كەلمەي تېگىنى يېدىم،
تېگى ئېشىپ قالدى كېچىنىڭ
دانلىرى ئاق، پىشماي ئېچىنىڭ .

2008 ـ يىلى 4 ـ ئاينىڭ 20 ـ كۈنى

خىرۇستالمۇ يا مىس جام
جاراڭ ـ جۇرۇڭ گەپ قىلغان
يات تائىپە كۈندە .

ئاندىن
قورقۇپ چاشقاندىن
جىمجىتلىقنىڭ جىق بوۋاقلىرى
كىرىۋالدى تۇغۇلغان يەرگە .

* *

مەن چاشقان بار كېچىدىن چىقىپ
دېرىزەمنى ئاچتىم سەھەرگە .
شېئىرىمدىن بىر تۆشۈك ئېچىپ
مارىماقتا چاشقان شەھەرگە .

2008 ـ يىلى 4 ـ ئاينىڭ 19 ـ كۈنى

پەيلاسوپىنىڭ ئېشكى

قىزغۇچ تۈكى
ۋالىلدىغان كۈن
چىقتى سوكۇلداپ تاغلار كەينىدىن
قۇيرۇقى مايماق، ئۇستىدە يۈكى .

پەيلاسوپتىن سورىغىنىم يوق:
«تۇرمۇش كىمنىڭ قوتۇر ئېشكى؟»

بۈگۈن بىرىپ يۈگرەيمەن ئەتە
تۈگمگۈچە بارچە يول تاكى .

بىر ئېشەكلىك يۈك بولسا سەندە
بارار يېرىڭ ئوقۇر، ئەي، بەندە .

ئاتتەك قوپقان بىر ئەتىگەندە
پەيلاسوپقا چۈشمەس ھاجىتىم
بولار دۈلدۈل قانىتى مەندە .

2008 ـ يىلى 5 ـ ئاينىڭ 27 ـ كۈنى

تۇرمۇشنىڭ رەڭگى

تېرەكلەر تەڭگە بولغاندا
قىز - چوكانلار بولۇپتۇ بەڭگى .

سورىدىم بىردىن ماي ئاسمىنىدىن
نېچۈن كۆپكۆك ئازابىنىڭ رەڭگى .

سورىدىم مەن قۇرۇق دەريادىن
قەيەرگە ئاقىدۇ سۇنىڭ ئەركى؟

سورىدىم شاپتۇل چېچەكلىرىدىن
نېچۈن ھەسرەتتەك قاتمۇقات بەرگى؟

كۆكلەم غېرىب، كۆڭلۈم ۋەيرانە
غېرىبقا كاككۇك نېمە دەركى؟

قارايمەن يىراق ئاق بۇلۇتلارغا
مۇشۇنداقمۇ بەختىنىڭ رەڭگى؟

2008 - يىلى 5 - ئاينىڭ 2 - كۈنى

قىپيالىڭاچ قالغان بىر ئادەم
بىمەنىلىكنى كىيگەن كىيىمدەك .
مەن ئۆزۈمنى ئۆزۈم پالىدىم
يەردە قاڭقىپ، ئاسماندا لەيلەپ ...

2008 ـ يىلى 6 ـ ئاينىڭ 1 ـ كۈنى

قات ـ قات كىيىۋالغان يالڭاچ ئادەم

ئەششاپتۇلىنىڭ رەڭگىدىن چىقتى
مەنىسىزلىك تۈكلۈك ۋە مايماق .

ئورنۇمدىن قوپسام سايىسى چۈشتى
ئۆلۈم ئالدىمدا سالپاڭ قۇلاق .

پاس ـ پاس قىلىپ چىقتى سىڭىزدىن
ئىچ پۇشۇقى نوردەك ئىڭىزنىڭ .

بۇرنىنى كوچىلار سىپمىز بىر ئايال
كوچىلار تاكى تاپقۇچە ئامال .

كوچىغا مەلىكە نۇر چاچتى كۈندەك
يۇگۈردى ھەممىنى ئۇنتۇپ بىر جۈندەك .

كارىۋات ئاستىدىن، قەغەز ئۈستىدىن
ئۆزۈمنى ئىتتەك چىقاردىم ھەيدەپ .

جان بەردى كالتەك يەپ ئۆيۈمدە چاشقان
مەنە شۇمكىن مەن بۇگۈن تاپقان؟

بىر غولاچ ئارىلىق

چۆلدىن چۆل چىقتى،
يولدىن گۇل چىقتى،
كۆرۈندى بىر پاكار قاشا تام
چۈشكىنىدە دۆڭدىن ماشىنام .

تۆگىچى تۆگىسىنى ساغماقتا
مەن بىلەن تەنھالىق ئارىسىدا،
مەنە ئىپادىلەر تىلسىز بوتىلاق
مەن بىلەن ئۇيغۇر تىلى ئارىسىدا .

ئىچتىم ئىسسىق سۈت
داق يەردە ئولتۇرۇپ
ئاستا ـ ئاستا ئىچمەكتە ئۇپۇق
قىزىق قەدەھنى لىق تولدۇرۇپ .

بىر غولاچ يەردە قاراڭغۇلۇق
بىر غولاچ يەردە سايىدەك دۇنيا،
مەن بىر غولاچ يەردە قۇپقۇرۇق .

2008 ـ يىلى 6 ـ ئاينىڭ 23 ـ كۈنى ،

قۇدۇق

بىر تۈپ كۆكنار قۇدۇق بويىدا،
بىر توپ ئاتلىق ئاق بۇلۇتلاردا .
تونىيوقوق قاغان توختاتتى ئاتنى
قۇدۇق ئىچىدە ئاپپاق، ھۆل سەھەر ...

ئۇخلىيالماي چۈش كۆرسە ئەگەر
يۈندى يولى بۇزۇلغان شەھەر
ئۇنىڭ قەدىم كوچىلىرىدىن
كۆكنار گۈلىنىڭ پۇرىقى كېلەر ...

بىر ئۇيغۇر ئىشچى
بېشىنى تىقىپ
چىقارغۇچە لاي
يۈندى قۇدۇقىدا
كۆرۈندى ئاي .

مەن بولسام تاڭ ئاتقان شېئىردىن چىقىپ
ئىچمەكتىمەن ئەتىگەنلىك چاي .

2008 - يىلى 4 - ئاينىڭ 29 - كۈنى

بىر جەسەت كانىيىدىن سىمنى تارتقان،
بىر يىگىت زەي تاملاردا قىز دەۋاتقان،
بىر بالا ئاق قەغەزدە ئوق يەۋاتقان،
بىر بېلىق ئون بارماقلىق، قاشلىق، چاچلىق
سوغ سۇدا جان تالىشىپ جان دەۋاتقان،
بىر ئادەم توك ئادەم، ئۇنى يوق ئادەم،
سىرغىسا بەدىنىدىن قىزىل شەبنەم
قىزىلگۈل تىكىنىنى مىخ دەۋاتقان .
بىر ئۇستىخان
سۇنغان، بوشاپ قالغان، تاشتەك قاتقان .
بىر تۇپ توغراق
قۇرۇغان، قۇرت يېگەن، دەرد تارتقان .
بىر يۇلتۇز، مىڭ يۇلتۇز، كىرپىكلىك يۇلتۇز
يۇلغۇنلۇق سايلاردا چەكچىيىپ ياتقان ...

سۆيۈنۈپ
ئوقۇدۇم
گۈل
قۇم
سۆيۈملۈك يۇرتۇم
يۇرتۇمنىڭ قەھرىمان قىزى
ئۆزى ئايدا، يەردە يىلتىزى .
دېڭىز ئويغاتقان كېچىلەردە
كۆز ئېچىپ سىغىنىش بىلەن
قارايدۇ روجەكتىن يىراقلارغا
غېرىب چاقنىغان چىراغلارغا .

ۋەتەن قىزى

ئۆمۈر ئىزى ـــ
كىتابىتىكى قارىغايلىقتىن
چۇشۇۋاتقان تاغ سۈيى،
كەچكى شەپەق رەڭگىدە .
يۈزى رەيھان بەرگىدە
ئېڭىشكەندە سۇ قۇيغىلى
تەشتەكتىكى گۈللىرىگە
ئەينەك ئۆيدە ياقا يۇرتتىكى .
سۇنۇق ئەينەككە قارىغانسېرى
پارقىراق ۋەتەننىڭ سۇنۇقلىرى
قان قىلار يۈرىكىنى ئەينەك قىرى .

سۆيۈن
گۈل
زەر كىرپىكلىك كۆن .
كۆل!

كەپتەرلەر ئۇچۇپ كەتسۇن ئاۋازىڭدىن،
كۆچەتلەر چۆچۈپ كەتسۇن پەسىللەردىن،
ئۆلۈكلەر قوپۇپ كەتسۇن ئۆلگەن يەردىن .
بىر ئۆلۈك ئىچ ـ باغرىنى ئىزدەۋاتقان،

ئۆزى باسقان تاغ يوللىرىنى،
ئاق كېپەندەك ئاپپاق ۋاراققا .
ئۆزىنىڭ پاك قەيسەر روھىنى
قويۇپ كەلدى ۋەتەن ـ ئەۋلادقا .

*   *

سۆيۈنىمەن ئازابتىن بەزى
شۈركۈنىمەن بەزەن بەختتىن .
شۇلا چېچەپ ئورۇن ئالدىڭىز
شېئىرىمدىكى ئالتۇن تەختتىن .

2008 ـ يىلى 6 ـ ئاينىڭ 25 ـ كۈنى

قارايدۇ
دولقۇن تۇغقان ئاپپاق ۋە يۇمران
بۇدۇر چاچلىق شوخ بوۋاقلارغا .
ئۆركىشى قاتقان قۇم دېڭىزىدا
يالىڭاچ ياتقان يوق بوۋاقلارغا .
ئاندىن
ئاق چىچى يەلپۈنگەن دېڭىز بولۇپ
قۇچىقىنى كەڭ ئاچقان پېتى
تەكلىماكان كېتەر قۇرۇپ .

ئەگىم ئاي
ئاچتى روجەكنى
كىتابتىكى،
كىتابتىكى يىللاردا تۇرۇپ
توختىتالماي كۆز ياشلىرىمنى
ياقا يىرتتىم يىغلاپ ئاھ ئۇرۇپ .

غېرىب غېرىبنىڭ قاياشى
سەن قېنى
ئەي مۇساپىر ،
پۈتى يوق شامال؟
قىيسايغاندا ئۆمۈر قۇياشى
نەگە كۆمدى تەنھا ۋەتەنگۈل
ئېرىنى ۋە ۋەتىنىنى؟

كۆمدى ۋەتەنگۈل
ئۆزى پۈتكۈزگەن ئالىي مەكتەپنى،
ئۆزى ئۆتكۈزگەن ئېغىر كۈنلەرنى،

غېرىبلىقىم باشلاندى مۇنداق:
مەن بىر ئۇيغۇر ئۆزىدىن يىراق،
بۇژغۇنلاردا مېنىڭ ۋەتىنىم .
كۈن زېمىنغا ياققاندا چىراغ
يۈرىكىمنى ئۆرتەيدۇ پىراق .

بۈگۈن دېڭىز مۇنداق باشلاندى:
ساھىلدا بار بىر جۈپ ئەر ـ ئايال،
ئىككى ئوغلى ئوينايدۇ خۇشال .
بالىلىقى ئاپپاق قۇم قەلئە
يۇزلەنگەندە دېڭىزغا ئۇلار .
چوڭ بولىدۇ كىچىك باللار
ھاياتى بىر رولچى بار كېمە .

دېڭىز نېمە؟ ئادەم دېڭىزى
تامچە ـ تامچە شەھۋىتى ئۇنىڭ .
يەر چۆكۈشكە باشلىغان كېمە
چەكسىزلىكى ئالدىدا سۇنىڭ .

سۇ ئاستىدا گۈزەل قۇم خەلقى،
سەرسانلىقتا چېچىلغان ئەركى .
خىرە، سوغۇق، قۇمساڭغۇ بەتلەر
خاتىرىسى دېڭىزنىڭ بەلكى .

گۇگۇم بىزگە باشلاندى مۇنداق:
مېھمانخانا دېرىزىسىدىن
قايرىلغاندا ھاۋا رەڭ پەردە،
مۇساپىر ئاي كۆرۈندى بىردىن
دېڭىز ئۇھ تارتار يېقىنلا يەردە .

دېڭىز بويىدىكى مېھمانخانا

شېئىر مۇنداق باشلىنار:
بۇغدايلىقتا ھىلال ئاي .

دېڭىز مۇنداق باشلىنار:
مېھمانخانا پەلەمپىيىدىن
كۆك چىملارغا ئەگىشىپ چۈشسەك
ئوڭ تەرەپتە نەم شامال بىردىن
كۆرۈندۇ دولقۇنلار چۈشتەك .

دېڭىز ، دېڭىز ، بىپايان دېڭىز
گويا مامات يېيىلىپ ياتقان،
دېڭىز گويا ئاخىرى يوقتەك،
ھايات ئۇچۇپ ئۆتكەن بىر قۇشتەك .

ھېكايىلەر باشلىنار مۇنداق:
ئاۋۋال بىر ئەر، ئاندىن بىر قىزچاق
ئاق دولقۇنلۇق دېڭىز بويىدا
كۆرۈندۇ گۈللەر قولىدا .
كۈلۈشىدۇ، كەپتەرلەر ئۇچار
سۆيۈشىدۇ دولقۇن قوينىدا .
قايتار دولقۇن چاچلىرى ئاپپاق،
قايتقانلارنى قۇچاقلار تۇپراق .

قىسقۇچپاقا

دېڭىز بويىدا،
قارا لىباسلىق قىز قولىدا
لىق سۈيۈق گۈگۈم .

تۈكلۈك،
ئىسسىق،
قورام تاشنىڭ يېرىقىدا
يىغلىسپ قالغان لەش سۇ .

ئۆملىدى،
ئۆلمىدى بۇ
قىسقۇچپاقا.

بىر پۇتى
ئىككى پۇتى
راھەتلەنگەن ئۈچىنچى پۇتى .

يەتتىنچى پۇتى پۇت ئەمەس ئاسمان
ئېرىگەن سۈزۈك ئاسمان سۇدىكى .

ئۇشبۇ مىسرالارنىڭ ئاستىدا
دېڭىزنىڭ ھۆل دۈمبىسى،

*   *

سەيلە ئۇزاق داۋاملاشمايدۇ،
شېئىرمۇ بىر بەتتىن ئاشمايدۇ،
تەنهالىقتىن دېڭىز تاشمايدۇ،
ئاسمان مەڭگۈ ئاخىرلاشمايدۇ.

2008 ـ يىلى 7 ـ ئاينىڭ 25 ـ كۈنى

ئاسماندىكى يېزىنىڭ زېمىندىكى تەرىپى

دادىسى چاقماق
ئانىسى يامغۇر
بالىسى توغراق .

قىزغۇچ، يىراق قۇم دۆڭلىرىدىن
كۆنىنىڭ بېشى چۇشتى دوملاپ .

تۇردۇ بىر مىللەت نېمىنى ئويلاپ
غېرىب، تاقىر تاغلارنى بويلاپ .

كىرپىكلىرى قويۇق يېزىلار
دەريا ئاقار ئەزان توۋلاپ .

2008 ـ يىلى 7 ـ ئاينىڭ 25 ـ كۈنى

قىسقۇچپاقا ئۇۋىسى،
قارا بۇلۇتتىكى قىز شولىسى .

2008 ـ يىلى 7 ـ ئاينىڭ 25 ـ كۈنى

قولۇم بۇرتۇقال پۇرايدۇ

يېدىم شۆپۆكلەپ كۆنلەرنى بىر ـ بىر
دېدىم بۆگۈنۈم ئانار رەڭگىدە .
ئاغزىم بۇرتۇقال پۇرايدۇ هازىر
قولۇم غېربىلىق پۇرار بەزىدە .

خىلمۇخىل مېۋىلەرگە قول ئۇزارتتىم
نېمەتلەر ئالدىدا نا شۆكۈر بەندە .
ئۆزلۈك يوق يەردە ئۆزۈمنى تاپتىم
پىشقىن يۈرەك ياپراقسىز تەندە .

شۇمشىيىپ بۇرتۇقال يەۋاتىمەن
ئاغزىم چۈچۈك مېۋە تەملىك .
مەن ئىككىگە بۆلۈنگەن ئادەم
قولۇم شوخ بولسا، بارمىقىم غەملىك .

شامال كۈز پەسلىدىن چىقىپ كەتتى
ئايال قوڭغۇراقسىز، خۇش پۇراقلىق .
پۇرار كېچىدىن نەم يۇلتۇزلارنى
تېنىم كارىۋاتتا چىپىپ ئاتلىق .

2010 ـ يىلى 1 ـ ئاينىڭ 4 ـ كۈنى

ئەتىگەن سائەت نۆلدىن چىقىش

1

چىقتىم
ئىبلىپىسسىمان كېچىدىن،
تېنىمنىڭ ئىسترېلكىسى
كۆرسىتەر دەقىقىلەرنى
مەڭگۈلۈك ئىچىدىن،
قۇياش نۆل.

2

چىقتىم ھاڭگا تىرەكتەك
پۇت ـ قولۇم ــ شاخ ـ پۇتاق .
يوپۇرماقسىز ئەڭ كىچىك مېۋە
ھىلال ئاي بار چىمەلتەك بارماق .

3

مەن ھەسەل قۇتىسىدا شىلىمشىق بال،
سەن سەھەر بوسۇغىسىدا نۇردىن كىچىك .
سەن كېچىنىڭ زىنىخىدا خال،
مەن ئاسمانغا قويغان كۆن چېكىت .

كىردىم قۇياشقا .

2009 ـ يىلى 10 ـ ئاينىڭ 22 ـ كۈنى

خاتا تېلېفون

كۆڭلۈم جىرىڭلار
قۇپقۇرۇق، ئۇزاق،
كەلگەندەك بىر خاتا تېلېفون
چوڭقۇرۇمغا سالمەن قۇلاق .

جىمجىت ئۆلۈم، خىلمۇخىل ئۆلۈم
يىلتىزىمنى تۇرار قاماللاپ .
دولقۇنلىرى ھاياتىنىڭ بىر كۈن
چەكسىزلىككە قويىدۇ تاشلاپ .

سىرلىق بىرى قىلار تېلېفون،
بىزدە ئەمەس بىر ئۈچى سىمىنىڭ،
كىمنىڭ ئاۋازى، جىمجىتلىق كىمنىڭ؟

ئۈزۈلگەن تۇرۇپكا
يا ئۈزۈلگەن گۈل
خېلىغىچە بولسەن سەپرا
غىژىلداشتىن توختىماس كۆڭۈل .

2008 ـ يىلى 7 ـ ئاينىڭ 31 ـ كۈنى

خوراز

پۇت سىزدى قۇياشقا ئوغلۇم
قىزىل تاجلىق خوراز بولسۇن دەپ .
قۇياش ماڭدى قەغەزنى دەسسەپ
مېڭىشلىرى ئەمدى توخۇنىڭ .

سۇ جۇمكى قىزغۇچ داتلاشقان،
كۆمۈش داننى چېچىپ دانلاشقان
ئاڭلانغىنى چىللىشى سۇنىڭ .

بۇ جىمجىت بىر چۈش ۋاقتى ئىدى
سۇ تېپىپتۇ ئەركىنلىكنى .

ئۇرۇلماقتا ئازابىنىڭ ھىدى .

خوراز بولدى ئوغلۇم سىزغان كۈن
ئاندىن ئۇنى بوغۇزلىۋەتتىم .

2008 ـ يىلى 7 ـ ئاينىڭ 31 ـ كۈنى

ئاق ماغزاپ

ئاق ماغزاپ
ئۆزى كەتتى
ئىسمى ئەستە قالدى يالتراپ .

دۇنيا ئۆچتى كەچ كىرىش بىلەن
ئىسمىنىلا ئىپسىمدە ساقلاپ
مەن دۇنيانى چىقتىم ۋاراقلاپ .

غەم ۋە شادلىق پۇۋۇلەر ئۆمۈرنى
ئەي، گۈزىلىم تۇرمامسەن چاقناپ
نېچۈن يېرىم قىلدىڭ كۆڭۈلنى؟

2008 ـ يىلى 7 ـ ئاينىڭ 31 ـ كۈنى

قۇش ۋە شېئىر

ساھىلدىكى ئاق قۇم ئۈستىگە
يازدى بېغىرتاق نازۇك بىر شېئىر
يازنى ھەيدەپ قۇيرۇقى بىلەن .

ئاق قەغەزدە چاقىندى پىكىر
شېئىرىمدا بىر قۇش بار لەۋەن .

تۈنجى شېئىرنى يازغىنى ئىگەم
قۇشقا «پەيدا بول» دېگەن سۆز بىلەن .

2008 ـ يىلى 7 ـ ئاينىڭ 31 ـ كۈنى

مېنىڭ ئاپپاق، كىچىك پىكاپىم

تۇزدەك ئاق
توزدەك ئويناق
قوزغالدى يول بويلاپ بىر كىچىك پىكاپ
ئۆي ئۆيلاپ توختىدى ئۆيدىن ئادىل .
ئالدىراشلارغا قىلمەن خىتاب
تۇگەيدۇ بۇ يولمۇ توختايمىز ئاخىر .

توختايمىز ئالدىدا
بىر پاتمان ئىشنىڭ،
بىر توپ كىشىنىڭ،
قارىلىق باغلاپ جىم بولغان قىشنىڭ،
ياكى بىر پەيلاسوپ چىش كولىغۇچتا
كىرىنى چىقارغان ھالدا چىشىنىڭ،
ياكى بىر كىشى شۇ مۇراسىمدا
غەيۋىتىنى قىلىپ بىرسىنىڭ
ئالدىراپ مېڭىشقا تەمشەلگەن چاغدا،
كۆز ئالدىمىزدا ئاخىرقى ئىشىك
توختايمىز مەڭگۇلۇك قالغاندەك داغدا .

مەن ماشىنامنى تورمۇزلاپ ئىتتىك
بۇرۇلدۇم قايناق سودا سارايغا،
بۇ غېرىبلىقتىن .

بىر تۈپ توغراق كېسىلدى

بىر تۈپ توغراق كېسىۋېتىلدى،
كۆكلەكلىرى ياپيېشىل ئىدى،
قۇچىقىدىن چۇشتى توپىغا
ياپراق بوۋاق ئىڭرىغان پېتى .

بىر تۈپ توغراق كېسىۋېتىلدى
بېشى يەردە، توپا ساقىلى،
يۈرەك سۆزى كۆپ ئىدى يازغا
بىر شۇئىرلاپ توختىدى تىلى .

بىر تۈپ توغراق كېسىۋېتىلدى
ئۆپكىلەيدۇ هازىدار ئورمان .
كېپەنلىگەن ئانا يەر ئېيتار
بىر تۈپ توغراق بولساڭ نە ئارمان!

بىر تۈپ توغراق
ئۇ بىر يېشىل يەڭ،
يەڭ ئىچىدە بىزنىڭ قولىمىز .
ئىنسانىيەت قىلدى مۇنداق جەڭ:
تەبىئەتنىڭ قولى كېسىلگەن،
كېسىك ئەمدى هايات يولىمىز .

2008 ـ يىلى 8 ـ ئاينىڭ 2 ـ كۈنى

قايتا تۇغۇلغان تاش

تىرىك ئىدى مىليون يىل بۇرۇن
ئاسمانغا قاراپ ئولتۇراتتى،
نىلۇپەردىن چۈشۈپ بۇ خوتۇن
چولتوككىدە كۆلگە تاش ئاتتى.

قۇشقاچلار پۇرۇردە ئۇچۇپ كەتتى،
ئۇچۇپ كېتىپ ئۇنىڭ روھمۇ
مىليون يىلدا ئايلاندى تاشقا.

تۇغۇلغاندا تاش قايتا
جىددەدىكى بىر كوچىدا
كۆردۈم ھىندى قىزنى،
قىزىل سارا ئۇچىسىدا
مۇز قايماق يەپ، كۆز تاشلىدى لەپ ...

تاشنىڭ روھى چۆرگۈلەپ
قىز بولۇپ كەپتۇ.

2008 ـ يىلى 8 ـ ئاينىڭ 2 ـ كۈنى

ياشسام دەر ھەركىم چىقىپ ئايغا
يالغۇز ئۆتەلمەس ھېچكىممۇ لېكىن .
ئەگەر ياشىساق كەڭ بىر دالىدا
ھىماتسىز ، ھەمراھسىز ، ھېچكىم يوق ھالدا
چىدىيالمايمىز ئۆلۈم بىر دالىدا .

تىقىپ قويغان خۇدا ئۆلۈمنى
سۇغا، توپىغا، ئورمانغا، تاغقا،
بومبىغا، چاقماققا، توكقا، ئىشكاپقا .
خۇدا ئەجەلنى يوشۇرۇپ قويغان،
ئاھ، ئىنسانلار جېنىدىن تويغان
ئىزدەر ئۇنى چېپىپ ھەر ياققا .

ئادەم دېڭىزى يامرىغان كوچا
ماشىنام دېڭىزىنىڭ كىچىك بىر كېتى .
كەچ كىرگەندە توختىتىپ قويسام
تۆمۈر ئاچقۇچقا زەنجىر بەند دېۋە
يول ياقىسىدا ئاق ئىسكىلىتى .

*　　*

مېنىڭ ئاپپاق، كىچىك پىكاپىم
مەن بۇ يەردە بولغاندا سەرسان
بولدى مېنىڭ قېلىن نىقابىم .
مەن ۋاقتقا بولغاندا سەرسان
كۆرۈنمەيمەن، ئۆلۈم نىقابىم .

2008 ـ يىلى 8 ـ ئاينىڭ 2 ـ كۈنى

ئەتراپىمدىكى ئەرەبلەر

(چاتما)

مۇھەممەد سەئىد مەھمادى

مەن مەككىگە كېلىپ ئەتىسى
ئۆي ئىزدەپ بىرىپ تونۇشقان كىشى،
شۇنداقلا مەن خوشلاشقان چاغدا
ئۇنتۇلۇپ كەتكەن ئاخىرقى ئىسمى .

بىرنەچچە تۇپ خورما دەرىخى
ئۇنىڭ يېنىدا تۆت قەۋەت ئۆيى
لاغايلاپ يۈرەتتى بىكار كۈنبويى.

ئۇنىڭغا ئەگىشىپ يۈرگەن نەرسىلەر
سايىسى، بەش ناماز، كېسەل ئانىسى .

بىر كۈنى
كۈن قوزا چۈش بولغاندا
كېتىپ قالدى ئانىسى ئاستا
بىر كۈن ئەمەس مەڭگۈ ياشاشقا .

سۇ قايندى

سىر قالمىدى
ئوتنىڭ قىزىل ئاغزىدا،
سۇنىڭ سۈزۈك قەلبىدە،
كۆتۈرۈلدى ھورلار ئاق،
مىس ئاپتۇۋا، گاز ئوچاق
سۇ قاينايدۇ ۋاراقلاپ .

بىر چاي قاينىمى ئۆتكەندىن كېيىن
بىز يەنىلا تۇرمۇشنىڭ قولى
بىر قەپەستە بىز يالىڭاچ .

2008 ـ يىلى 8 ـ ئاينىڭ 7 ـ كۈنى

دوكتور ئەخمەد غامدى

چۈشتىكى ئاپتاپتا كۆيۈپ ـ كۆيۈپ
چۈشتىن كېيىنگە خورما قالمدى،
چۈشتىن كېيىنمۇ ئاگلايمەن سۆيۈپ
دوكتور ئەخمەد غامدى
ئىنگلىزچە سۆزلىگەندە
چار ساقلىنى يەلپۈتۈپ .

ئىنگلىزچە ئۆلدى ئەپلاتۇن،
ئۆلۈمگە گىرىك تىلىدا
سەۋەب بولغان شۇ ۋات ـ ۋات خوتۇن.
موزدۇزنى پەيلاسوپ قىلدى، قىلدى ۋە
چىچىنى سۈپۈرگە، قولىنى ئوتۇن .

شېكىسپىر درامىسى تۈگىگەندە
بىر ۋەھىمە باشلاندى مەندە،
تاك شېئىرلىرىدەك نىقابلىق كىشى
تۇراتتى پىچاقلىق كەينىمدە ھامان
مەن تۇرغان يەر تۇرمۇش سەھنىسى .

ئوكتاۋىئو پازنى سۆزلىمەي
سۆزلەر دوكتور ۋودسۋوردسنى .
ساقلىغا ئوت قويۇپ بەردىم،
ئۆزۈم ئوقۇپ بەردىم بورخىسنى .

تۈگەشتى ئامېرىكا ئوبزورچىلىرى
ئۇلار ئاپتورنى بوياپ چىقىشتى .

ئىشكىمنى چېكەر مۇھەممەد
ھىجرىيە كالېنداردا
ئوخشاش كۈندە، ئايدا بىر نۆۋەت .
كۆچۈپ كەتكەن بولسامۇ گەرچە
ياشماقتا چۈشۈم شۇ ئۆيدە
پات ـ پات يەنە ئىجارە تۆلەپ .

سالىھ تارۇق باغدادى

باغدات كوچىسىدا كېتىۋاتقان
ئۈچ قەلەندەر ئىشىكنى ئاچتى،
بۇمۇ شۇنداق نامازشام ۋاقتى .

زاۋال پەردىسى
ئۇنىڭ چىرايىنى
ئايلاندۇراتتى غىل ـ غىل سىمابقا،
ئۇ ماشىنا ئوڭشاۋاتاتتى .

رېمونتچى سالىھ باغدادى
ماشىنامنىڭ قاپقىسىنى ئاچتى
دىۋە بار كوزىنى ئاچقاندەك خۇددى .

غېرىبلىقمۇ بىر خىل سۇيۇقلۇق
قوللىرىمغا
يۈزلىرىمگە
چاپلاشتى .

ئۇنىڭ ئىسمى يادىمدىن كەچسە
بۇرنۇمغا گۈپپىدە بېنزىن پۇرايدۇ
بۇ پۇراققا ئۈچ يىلدىن ئاشتى .

مەن ھازىر
يېرىم مەرۋايىتچى
يېرىمىم شائىر .
شائىردىن بۇرۇن
ئۆمۈچۈك توردىكى ئادەم ئىدىم،
ئۇنىڭدىن بۇرۇن مىنىپ ئاق ئايغىر
بېشىمدا تاج، كەزگەن دالا ــ قىر،
قەدىمكى شامالدا، ئوتلاردا ھىدىم ...
ئاندىن
قەدەم ئالدىم ئېغىر ۋە ھارغىن
ۋالىلدىغان دۇكانلار تامان .
ئابدۇللا بىن قۇرەيش
قەھۋە ئىچكەچ ئالاتتى ئارام .
ياغلىقى ئوتتەك تۈرك قىزى
كىرىپ كەلدى بويىندا مارجان
قولۇمدىكى مەرۋايىت كۆيدى،
ئىچىم كۆيدى، كۆيدى يىپتەك جان .

ئابدۇللا بىن قۇرەيش ئاندىن
مەرۋايىتىمنى ئالدى قولىغا .
ئاندىن ئۇنىڭ قولىدىن چىقىپ
ئېسىلدۇ قىزلار بويىنىغا .
ئاندىن ئۇلار سۇ پەرىسىدەك
شۇڭغۇپ كىرەر يارى قوينىغا .
تۇرمۇش ــ دېڭىز، سۆيگۈ ــ جاۋاھىر
ئاندىن دۇنيا توشار شولىغا ...

دوكتور دېدى كېينكى دەرس
كېينكى مۇستەملىكە ئەدەبىياتى .

مەن ئاڭلىمىدىم،
دوكتورنىڭ گېپى يالغاندەك
ياكى مەن بىر توپ تەنقىدچى ئارا
قىيالىغاچ بولۇپ قالغاندەك .

ھۆرمەتلىك دوكتورۇم
ئەخمەد غامدى،
كۆك قۇم كۆيگەن بۇ چۆشتىن كېيىن
ئاسمان رەڭلىك پىكاپى بىلەن
كىتابتىن چىقىپ نەگە ماڭدىكىن؟

ئابدۇللا بىن قۇرەيش

جاۋاھىر ساتقۇچى
ئابدۇللا بىن قۇرەيش
ۋال - ۋۇل دۇكاندا مىڭ بىر كېچىسى،
مىڭ ئىككىنچى كېچىدە ئادىل
ۋىجدان ساتماي مال ساتىمەن دەپ
كەلدى بىر سومكا مەرۋايىت يۆكلەپ .
تۆشۈك يۇلتۇزلار
يۇلتۇزلاردىن بۇرۇن
سۇدىكى تاش .
تاشتىن بۇرۇن تارتىۋېلىنغان
قۇلۇلىنىڭ ئەركىگە ئوخشاش
كۆز چاقاتتى كۆللەر تەكتىدىن،
ئالدىم ئۇنى بىيجىڭ شەھىرىدىن .

ئۇ يۈزىنى شەرققە قىلىپ
ئاھ، ۋەتىنىم ئاشۇ ياقتا دەر .

خورما دەرىخى چېچەكلىگەندە
چېچەكلىدى ئاشۇ يات ئەلدە
چېچەكلىرى ئېغىر، جىمجىت نەم
توختاخۇن بىر تۈپ دوغاق جىگدە
ساغىلاپ تۇرغان مېۋىسى ۋەتەن .

كېتىۋاتسا قىزىل دېڭىزدەك
تېز سۈرئەتلىك تاشيولنى بويلاپ
سەرسان شامالنى پايپداسىغا
سېلىۋالار ئۆزىدەك ئويلاپ .

ئۇزاق يىللار كەلدى تەڭ ياشاپ
بىر يېشىل چۆل ئۇنىڭ چۈشىدە،
يېقىن بىر چۆل كۆڭلىدە ئۆيىدە .

كەبىگە ماگسا ئەگىشىپ ئايغا
ۋەتەن ئاينىڭ ئىككىنچى يۈزى .
ئۇ مېھماندۇر قىچقارغان ئاللا
ئۆيى ۋەتەن، يات تالا ـ تۈزى .
سېغىنىپ ئۆز يۇرتىغا بارسا
ئۆيى تالا، تالادا ئۆزى .

3

قىزىل دېڭىز قىزارغاندا
تونۇشلار دېڭىزدىن قول سۇندۇ
ئايلىنىپ كەتكەن كۆپلىرى تاشقا ...

يېرىم ئەرەب توختاخۇن

1

توختاخۇن چالا ئەرەب
ئەرەبچە پەرىجسى .
بالىسى يېرىم ئۇيغۇر
پۈتۈن ئەرەب نەۋرىسى .

يۇرت دېسە نېمە دەرمەن؟
ئوردا ئالدىمۇ ، سەمەن؟
دادىكام ئېلىپ كەلگەن
يۇرىكىمدە قەبرىسى .

مەككە يولدا رودۇپاي
چاپلاشسا قويۇپ بەرمەس .
تىلىمنى گاچا قىلدى ،
كۆزۈمنى ئويۇپ بەرمەس
بىزمۇ خۇدا بەندىسى .
ئاتىسى بارمۇ توشقاننىڭ؟
ئانىسى بارمۇ توشقاننىڭ؟
ھاجىلارغا قالغان يول
سەفا بىلەن مەرۋىسى.

2

كۈننىڭ كېسىلگەن كاللىسىنى
ئۇپۇقتا سىلىپ سۆرىسە سەھەر

قارا كىيىم ئۇشۇقىغىچە
كۆزۈم چۈشتى يېقىن كەلگۈچە
دولقۇن سۆيگەن يالىڭاچ پۇتى .

ئىزدەپ بارسام سەھەردە ئۇنى
قارا ئەمەس يېشىل كىيىنگەن
بىر تۈپ خورما دەرىخى ئىكەن .

2008 ـ يىلى 8 ـ ئاي

تونۇش تاشلار، خالتا كوچا، سامان سۇۋاق خام كېسەك تاملار، تۈگلۈك، كۈنگۈرىلىك لاي پەشتاقلىق بالىخانىلار؛ توپا ـ چاڭ ئارىسىدا ئىككى كۆزى مۆلدۈرلەپ تۇرغان بازارچىلار، كەپتەرۋازلار، تۈزچى، دوغچى، خالۋاپ، باققاللار، بېدىكلەر، ھۆپىگەرلەر، دېھقانلار؛ دوپپا تىكىپ، كەشتە توقۇپ، رېشلىيە ئىشلەپ، چۆچۈرە تۈگۈپ، لەگمۇك ئۈيۈتۈپ ياكى ناۋات، مۇراببا ياساپ ساتقان ئايالالار؛ يول بويىدا ئورۇندۇق قويۇپ ئۇستىرىنى كاپلاپ، خېرىدار ساقلاپ كەلگەنلەرنىڭ ئېڭىكىنى ئۈزاققىچە ئۇۋۇلاپ، چاچ ـ ساقلىنى يىرىك ئالىقىنىدا نەمدەپ يۇمشىتىپ يېزا بازىرىدا ساتىراشلىق قىلىۋاتقانلار؛ نان ئۈۋىقىنى يەردىن ئېلىپ، توپىسىنى پۈۋلىۋېتىپ ئالىقىنىدا كاپ ئېتىپ بىر بۇلۇڭدا گىردە يەۋاتقانلار؛ بۇرۇتىنى دىڭگايتىپ، دوپپىسىنى قىرلاپ كىيىپ، توغرا كېسىپ ئۆتكەن ئادەمگە چار خورازدەك ھۇرپىيىپ، پىت بازىرىدا نوچىلىق بىلەن كېلىۋاتقانلار ...

غەرق بولدى دېڭىزغا
ھەممە ئادەم بىردىنلا .

توختاخۇن يىغلىماقتا
ئۇيغۇر تىلىدا ...

نەخىل بىنتۇ ئەرەب

گۇگۇمدىكى دېڭىز بويىدا
پۈتلىرىمنى غىدىقلايتتى قۇم،
جىمىرلىدى يۇلتۇز ئېچىمدە
ئەرەب ئايال بىلەن تونۇشتۇم .

مەن بىر قاچاق
قېچىۋاتقان مەڭگۈلۈكتىن
تەلۋىلەرچە ئىشلەپ، ياشاپ،
قۇتۇلالماس ھېچكىم لېكىن ...

2008 ـ يىلى 8 ـ ئاينىڭ 11 ـ كۈنى

قىچىش

بىر تۇپ دەرەخ پەسىللەردىن
قىچىۋاتقان قىپيالىڭاچ،
تۇرمۇش قاراقچىدەك قوغلار
مۆكسۈن شائىر ئىشكىنى ئاچ .

بۇ ئادەملەر بەك ئالدىراش
بۇ كوچىلار پاراكەندە،
تاملار ئەينەك، تامدا پايلاش
ئۆيۈم ئەسلى تالاكەن ـ دە؟

تۇرمۇش جىددىي، شەھەر قىستاڭ
چىپىپ ئىنسان ھېرىپ كەتتى .
بومبا ساقال غېرىب توغراق
قىچىپ چۆلگە كىرىپ كەتتى .

كۆكلەمدىكى كۆپكۆك دالا
قىچىپ بارار قورقۇپ، تەرلەپ .
دىئۇدەك بىر ئېگىز بىنا
قۇيرۇقىدىن تۇتتى دەسسەپ .

يۇلتۇز سانسىز، ئاسمان ئويغاق
دوختۇرخانا يورۇق، ئاپپاق
قىچىپ كەلدى بىر توپ بوۋاق
يەر ئانىنىڭ قۇچىقىغا .

ئۆيسىز قالار يىراقلاپ كەتسە
ئىدىيەسى ئىشىكسىز، تامسىز .

بىر ئەدىب ئىنجىقلاپ ئولتۇرۇۋېرىپ
بىر پاتمان چىقىرىپ قويدى ئاخىرى،
يىقىنلاش بۇرنۇڭنى، كۆزۈڭنى ئىتىپ
ئەي ساددا ئوقۇرمەن كەت ياكى نېرى .

بەزىدە سەن ئاپتوردىن چىچەن
دۆتلىشسەن ئوقۇغانسېرى .

كىتابلارنى ئوقۇپ بولدۇق،
ئازابلاندىڭ، قورقۇپ بولدۇق .
ئىشكىڭنى ئاچقىن دېگىنىڭغا
ئوقۇغىنىڭ ھەر كۈنى بۈگۈن .

ھاياتىمىز كىتاب ئەمەس
ھەر دەققە يېڭى نەپەس،
يېڭى ئاسمان
يېڭى شامال
ئىسسىق بىر نان .

2008 - يىلى 8 - ئاينىڭ 14 - كۈنى

كىتابلارنى ئوقۇپ بولدۇم

يۈرەكنى ئەزگۈچى كىتابلار تۈندە
ئوقۇۋاتىمەن ئاسمانسىز ئۆيدە،
باللىرىم چۆچۈپ ئويغاندى،
پەي ـ قاناتلىرى، كىيىمى يەردە.

كىتابلارنى ئوقۇپ بولدۇم
ۋاراقلاي بىردەم ئۆزۈمنى ئۆزۈم.
ئارام ئالاي يالغۇز، جىممىدە
مېنىڭ بولسۇن تىل، قۇلاق، كۆزۈم.

يۈرەككە تاش پېتىپ كەتكەندە
يۈرەك تاشتەك قېتىپ كەتكەندە
قاتار قۇرلاردا، قارا يوللاردا
جەسەتلەر سۇۋارى يېتىپ كەتكەندە

تارىخ كىتابنى يېپىپ قويدۇم.

قەبرىستان ئەمەسمۇ كىتاب دېگەن؟
ئوچۇق جەسەت، ئوچۇق كۆزلەرنى
ياپتىم، قات ـ قات قەغەزلەر بىلەن.

تۆمۈر پەنجىرىلىك سوغۇق پەلسەپە
تۇتقۇن بولار كىم ھەپىلەشسە،

دېڭىز بويىدىن قايتىش

كەينىمدە قايتقان قۇياش
كەينىمدە قايتقان دولقۇن
مەن بىر قىيا تاش .

دەرەختىن كېيىن قايتقان
شەپەقتىن كېيىن قايتقان
مەن تەنها ئادەم .

نازۇك، ئۇزۇن بارماقلاردا
سويۇلۇپ ئاپپاق، قايتقان
مەن بىر تال بانان .

تاشپاقىدىن كېيىن قالدىم،
دېڭىزدىن كېيىن قايتتىم،
مەن ئەركىنلىك .

مەن بىر دۆۋە قايتقان تاش ـ تۇپراق
مەن زېمىندا بىر غېرىب ئادەم .

2008 ـ يىلى 8 ـ ئاينىڭ 15 ـ كۈنى

ئەرەب يېزىسى

بىر لوكىلىق تۆگە،
ئىككى لوكىلىق ئايال
ئۈچ لوكىلىق توختىغان نەزمە .

كۈندۈز ئۆچتى سۈت كۆپۈكىدە
ئىسسىق يېزا،
شامال ئۈستۈمدە .

2008 ـ يىلى 8 ـ ئاينىڭ 15 ـ كۈنى

شېئىرىم قەغەزدە قىزنىڭ ئىسمى دەپ
تۇرىدۇ ئاغزىدا قىزىل چوغ چىشلەپ .

بىر ئالىغاي چۈن
قىزنى كۆرمەي يېقىرنى كۆردى،
بەخت قۇشىدەك ئۇچۇپ كېلىپ
قىز ماڭغان كوچىدا پۇتۇمنى سۆيدى .

ئىمان كۆچىدە يۇمدۇم كۆزۈمنى
دوزاخ ئىچىمدە لاۋۇلداپ كۆيدى .
كۆز زىناسىدىن تارتتىم ئۆزۈمنى
ئىچىمدە غالجىر ئىت زەنجىرلىك ئۆلدى .

ئەزان ئاۋازى ئاڭلانماي قالسا
ئەخلەت بىز ئۆز بولساقمۇ قانچە
ياشايمىز پەقەتلا ئەخلەتخانىدا .

2008 ـ يىلى 8 ـ ئاينىڭ 16 ـ كۈنى

خۇش پۇراق ئەخلەتخانا

ئەسىردىن كېيىن بويىغا يېتىپ،
مېڭشى تېخمۇ چىرايلىقلىشىپ
تاپىنىغىچە يۆگەنگەن قىزچاق
قالدى ئەخلەت تۆككىلى چىقىپ .
ماڭدى ئىپار كېيىكى گويا
ئەتراپىغا خۇش پۇراق چېچىپ .

ئادەمسىز ئارقا كوچىدا
مۇكەممەل، ساق
ئىمان كۆچىدە
كۆزدىن يىراق
قولدىن يىراق
چاقناپ تۇرغان غۇنچىدەك قىزچاق .

مەن بىلمەيمەن ئۇنىڭ ئىسمىنى،
تاش بىلمەيدۇ سۇنىڭ ئىسمىنى ،
ئۆز ئىسمىنى بىلمەس شۇ تاپتا
خۇش پۇراق تولغان ئەخلەتخانا .

بىر قارا مۇشۇك
قۇيرۇقىنى شىپپاڭشىتىپ
تۇرماقتا گويا قىزىلگۈل چىشلەپ .

ئوقۇتقۇچى كىچىكتى
مۇدىر قارار سائەتكە،
ئەڭ چوڭ سائەت قۇياشتۇر
بارچە ئىنسانىيەتكە .

نۇرغۇن يىگىت سولاندى
كىتاب دېگەن تۈرمىگە،
ئېپى بار جىق سودىگەر
دەل ئۆلگۈردى ئۆلۈمگە .

خىجىل قىلما ئەركىنلىك
تاشپاقىدەك ماڭساق بىز .

خىجىل قىلما ئەركىنلىك
كىيىملىرى غەربچە
يانپاشلىرى ئوچۇق قىز
باراۋەتكە كىچىكسە .

ئاق ساقىلى جىق ئىدى
ئاق تېرەكمۇ كىچىكتى .
كىچىك ئىدى مۇشتۇمدەك
قىز بوۋاقمۇ كىچىكتى .

بىز ئىشىكنىڭ ئالدىدا
ئەي مەڭگۈلۈك ئۇلۇغ يار،
بىز كىچىكتۇق ئالدىڭدا
ساڭا ئايان ۋەجى بار .

كېچكىش

باھانە ـ سەۋەب ئىزدەيمەن
مېنىڭ ئىسمىم كېچكىش .

ناۋاي ياقتى تونۇرغا
كۆندەك دۈگىلەك نانلارنى
ساقلىنى كۆيدۈرۈپ .

قاسساپ ئويلاپ ئولتۇرماي
ئۆمۈر بويى گۆش ساتار
ھەربىر كۈننى ئۆلتۈرۈپ .

مېۋە سېتىپ توختىماي
زېرىكمىدى يا باققال،
مەن تۇتۇپ ۋە سەن تۇتۇپ
سېسىپ كەتتى ئاي ـ يىللار .

دېھقان ئېشەك ھارۋىغا
بېسىپ پاختا يا بۇغداي
ماڭار ئىكەن ئالدىرىماي،
بارار يېرى بازاردۇر .
بازارلىقلار ئالدىرار
توختار يېرى مازاردۇر .

ۋانگوكنىڭ ئايغى

خۇدا ئىككى پۇت سىزدى
ۋانگوكنىڭ جۇپ پۇتىنى،
بىر جۇپ ئاياغ سىزدى ۋانگوك
مەشهۇر رەسسام ئاتىدۇق .

پۇتى كېتىپ ۋانگوكنىڭ
قاپتۇ قۇرۇق ئايىغى
بۇ رەسىملىك كىتابتا .

بىر جۇپ ئاياغ شۇ تاپتا
رەڭسىز قاراپ تۇرماقتا .

چىدىيالماي قاراشقا
بىر جۇپ كونا ئاياغقا،
يۈرەك ـ باغرىم ئېزىلىپ
ئېلىپ ماڭدىم مايلاشقا
رەسىمدىكى ئاياغنى .

موزدۇز كۆلۈپ تۇراتتى،
ئاياغلىرى يىغلايتتى،
باشلىغاندا ياماشقا .
بەك ئالدىراپ بەك چاپقان

ھايات دېگەن كېچىكىش،
ئۆلۈم دېگەن كىچىك ئىش
ئالدىرىغان ئادەمگە .

2008 - يىلى 8 - ئاينىڭ 18 - كۈنى

بىر پۇت كېلىپ كىيىشتىن بۇرۇن
بىركىم كۆرۈپ قېلىشتىن بۇرۇن .

ئايىغى قالدى مەڭگۈلۈك ئاياغ
ۋانگوك كەتتى يالاڭ ئاياغ
پەرۋەردىگار قېشىغا .

2008 ـ يىلى 8 ـ ئاينىڭ 18 ـ كۈنى

توختاپ قالغان تېز ئۆتۈك.
تۇمشۇقنى ئەپقاچقان
نازۇك ئۆتۈك ــ قىز ئۆتۈك .
مۇنداق دەيدۇ ئاياغلار :
«سىلەر يوق پۇت، بىز ئۆتۈك.»

كالانپاي پۇتلىرىمىزدا مەڭگۈ مۆكۈپ تۇرغان ئوتتۇرانچى بارماق.
كەم دىدار، كەم سۆز، قىسىق كۆز، ئەركە چىمچىلاق.
شېئىر دېگەننى چۈشەنمەيدىغان توم باش بارماق .
تۆكلۈك پۇتتىكى دۇبۇلغا ـ قۇياقلىق، ھىڭگىيىپ تۇرغان نامسىز بارماق .
نازۇك پۇتتىكى خېنە قويۇقلۇق، چىرايلىق دىڭگىيىپ تۇرغان نامسىز بارماق . سۇركىلىش، تېپىرلاش، ئاياغ ئىچىدە يەنە سۈركىلىش، تېپىرلاشلىرى، بەش گاچا بارماقنىڭ ھاياجاندا شوئار توۋلاپ بىلجىرلاشلىرى ...

بەش قەبىلىگە پارچىلانغان بىر پۇت،
دورىلىق ئوت ـ چۆپتەك پۇت پۇرىقى،
تەر، مەھكۇملۇق، ئازاب پۇرىقى .
ئېگىزلىكتىن چۈشۈۋاتقان بەش شارقىراتما .
ھەر قېتىمدا بەش قېتىم ۋارقىرىغان پۇت .
ئەكس ساداغا تولغان ئاياغلار .
موزدۇز قولىغا ئېلىپ، ئۆرۈپ ـ چۆرۈپ
بىگىزنى تىقىپ شېئىر پۈتۈپ قويغان ئاياغلار .

ۋانگوگنىڭ كونا ئايىغىنى مەن
يەنە قويۇپ قويدۇم رەسىمگە،

ئۆمۈچۈكنىڭ تورىدا
تۇرغان تۈكلۈك بىر كىشى
تۇخۇمنى ئالماقتا،
ئىسسىق ـ ئىسسىق سۆزلەرنى
ئاق قەغەزگە سالماقتا .

تېز سۈرئەتلىك يولدىكى
سېھىرلەنگەن چۆلدىكى
قارا گۈل بار تەرەپتە
ئۆلۈم ھىدى پۇرىدى،
قۇيۇن مىنگەن ئەرەبكە .

يول بويىدا مۈگدىگەن
يېشىل غەملىك ئۈيغۇرۇم
ئايلاندىڭمۇ دەرەخكە؟

چىدىغۇسىز غېرىبلىق
كەچكە يېقىن توختىدى
يۈزلەندىم ئاي تەرەپكە .

بېشىم ياڭاق، قولۇم شاخ
تۈن ساناقسىز قاغىدەك
ماڭا قاراپ ھەر ياقتىن
ئۈچۈپ كەلدى قاق ـ قاق ـ قاق ...

2008 ـ يىلى 8 ـ ئاينىڭ 22 ـ كۈنى

سىھىردىن يىشىلىۋاتقان ئادەم

ھەممە نەرسە ھەر ياقتا
سىھىرلەندى ئاپتاپتا .

ئەسلىمدە يۇيۇلۇپ
چىقتىم سۇيۇق ئەينەكتىن
ئىزىم قالدى كارىۋاتتا .

ئاستا - ئاستا قويۇلۇپ
چۈش بولۇشقا باشلىدى .

بىر سودىگەر شۇ تاپتا
خورمىنى يەپ كىتابتا
ئۇرۇقىنى تاشلىدى .
«بالام ئۆلدى بىسىلىپ»،
دەپ ئۇنىڭغا ئىسىلىپ
جىن جىدەلنى باشلىدى .

قۇياش يىرتىپ تاشلىدى
ئاسماننى ئەك ئىگىزدىن .
ئاپتاپ چىقىپ تاشلىدى
ئەينەكلەرنى دىگىزدىن .

پاتمچۇقنىڭ ئۆيى

ئۆينىڭ ئەمەس تالانىڭ
ساڭگىلاپ تۇرغان نەم، ئىسسىق تىلى
يامغۇردىن كېيىنكى تام يېرىقلىرى .

تالادىن كىرسەم ئۆيگە
بىر پاتمچۇق تۇرۇپتۇ،
تۇرۇپتۇ ئۇيقۇدىن يېڭى
پەنجىرىنىڭ يېنىدىلا ئۇ
يات قوۋمدەك كۆزىتىپ مېنى .

مەن ئوخشايمەن ئۇنىڭ مېھمىنى
ئۆز ئىشىنى قىلىۋەردى ئۇ
دەپمۇ قويماي مەرھەممەت قېنى،
ئىختىيارسىز سۇر باستى مېنى .

تېرىسى ئاق،
قوللىرى ئۇششاق
قارىشىپ قالدۇق خېلى ئۇزاق .

مەنچاناق

ئېتلدى غارتىلداپ سېپىل قوۋۇقى،
ئىدىقۇتنىڭ ئاپپاق ئۇپۇقى
ئاستا ـ ئاستا بولدى قان يۇقى،
كۆن پاتقاندا شەھەر ئىچگە
يۇلتۇزدىن كۆپ ياۋ لەشكەر ئوقى .

مەنچاناقتىن تاش ئېتىپ پەسكە
قوغداپ قىلىش توختىدى تەسكە
ئىس ۋە كىچە ئۆرلىگەن شەھەر .

ئەتىسى سەھەر
ئېسىپ قويغاندا
شەرقىي قوۋۇققا تەنسىز بىر باشنى
ئەڭ ئاخىرقى بىر ئۇيغۇر لەشكەر
مەنچاناققا سالدى قۇياشنى .

سۇ ئەمەس سىزىۋاتقان ۋاقىت كارىزدا
بۇ ئۆزۈك ھېكايە يىراق تارىختا .

2008 ـ يىلى 8 ـ ئاينىڭ 23 ـ كۈنى

ئۆيدىكى دولقۇن

مۇھەببەتنىڭ ئاق دولقۇنلىرى
كۆتۈرۈلسە تېگىدۇ تامغا
قايتقىنىدا تېگىدۇ جانغا .

سۆيگۈ يوق ئۆي قۇپقۇرۇق ئۆيدۇر،
سۆيگۈ بولسا تەلدۇر توققۇزى.
ئۆيدە ئوت بار مۇھەببەت ئوتى،
ئۆيدە تۇز بار تۇرمۇشنىڭ تۇزى .

تۇرمۇش تاشلاپ قويار دولقۇنلاپ
بەزىدە سېنى ئۆز قارشىسىغا .
سەن يارىڭنىڭ قولىدا ئاستا
قايتىپ كېلىسەن ئۆزۈڭ قېشىغا .

يىغلىغان يار يىغلىغان ئەمەس،
چىنە يىغلىسا تېشىدا يىغلار .
ئەينەك سۇنسىمۇ سۆيگەن دىل سۇنماس
سۇنۇقى نۇرلۇق ئوبرازنى يىغار .

ئەي ھاڭۋاقتى
ۋاقتى ئۆتكەن قىلچىڭنى پوقىقا چاپ،
ھەر كۈنى سەن ئۈچۈن مۇھەببەت ۋاقتى .

بىز ئىككى مېھمان بىر ئىگىمىزگە،
بۇ ئۆي ۋاقىتلىق ئۆتەڭدۇر بىزگە .
ئىككى غېرىب بىز زېمىندىكى
ئۆي تالادۇر ھەر ئىككىمىزگە .

2008 ـ يىلى 8 ـ ئاينىڭ 23 ـ كۈنى

چىشى مۈشۈكنىڭ قۇيرۇقىغا قاراۋاتاتتىم

كوچىدا غېرىبلىققا قاراۋاتاتتىم،
قايتتىم ئاسفالت رەڭگىدىن تاشقا .
قايتتىم سۈدەك سۆيۈق بولغاچقا
يىلتىزىمدىن چوڭقۇرلۇقلارغا .

گۈگۈمنىڭ قىزىللىقىدا قىزىق بىر چوغ
پەرەنجىلىك قىز قايتتى قۇياشقا،
مەن يول بويىدا ئامان قالغان تاش
يولدىكى تاشلار ئۆلۈپ قالغاچقا .

مۈشۈك قۇيرۇقىنى ئوينىغاچقا
تۆشۈك تام ئىچىدە ئويلىغاچقا
تۆشۈك تامغا قاراپ ئويلىدىم،
سايەم باشقا، سۈلكىتىم باشقا .

2008 ـ يىلى 8 ـ ئاينىڭ 27 ـ كۈنى

گۈلدۈرماملىق بىر چاقماق چاقتى،
تۆن كۈلۈمسىرەر كىرپىكلىرى ياش
ئېرەر مېھرىدە ئاي يۈز، قەلەم قاش .

سۆيگەن سۆيەر كىرپىكلىرى ياش
ئۆيدىكى ئادەم سۈزۈك ئېقىن سۇ،
تالادىكى ئىككى پۇتلۇق تاش .

شىر بالىسىنى چىشلەپ قايتقاندا،
ئورمان بارمىقىنى چىشلەۋاتقاندا،
دېڭىز تىنچىغان دولقۇن قايتقاندا
ئۆيدىكى ئادەم — ئادەم ۋە ھەۋۋا
ئىشكى ئېچىلغان كۆك دېڭىزغا .

ھەۋۋا ئانا دېڭىز بويىدا
كۆك كەپتەرلەرگە چاچار ئىدى دان .
ئادەم دۇم يېتىپ قۇم كىتاب يازار
باللىرى خۇشال كىتابخان .

2008 ـ يىلى 8 ـ ئاينىڭ 25 ـ كۈنى

يىپەك يولىدا

يىپەك يولىدا
كېتىۋاتىمەن
قۇمدەك قۇرغاق
شامالدەك يۇمشاق .

يىپەك يولىدا شېئىرنىڭ
ھەرپلەر مەنە يۈكلىگەن كارۋان .

يىپەك يولىدا ئۆلۈمنىڭ
ئىسسىق بالىياتقۇ تەكلىماكان .
تېمىپ كەتكەن بىر تېمىم قۇياش
ئۆملەپ چىقار قىزغۇچ دۆڭلەردىن
ھەر سەھەردە بوۋاققا ئوخشاش .

يىپەك يولىدا ئۆزۈمنىڭ
كىرگەن يېرىم بىر خالتا كوچا
قالغان ئىزىم مىسرا ـ مىسرادا .

2008 ـ يىلى 8 ـ ئاينىڭ 27 ـ كۈنى

بىر ساياھەتچىنىڭ ئادرېسى

مەن ۋاقىتنىڭ ساياھەتچىسى،
مەن مۇساپىر ياقا يۇرتتىكى،
ئۆيۈمنىڭ يېنىغا جايلاشقان مەسچىت،
ئۆلۈمنىڭ يېنىدا، بىز قوشنىسى .

كۈنلەر يېنىمدىن ئۆتەر غۇيۇلداپ
مېيىت توشۇش ماشىنىسىدەك،
مەن جىمجىت توپا باشقا شەھەردە
كەلسەك بىر كۈنلەر مېنى ئىزدەپ .

2008 ـ يىلى 8 ـ ئاينىڭ 27 ـ كۈنى

قاغا قاقىلدار ناخشا ئېيتالماس .
ناخشا ئېيتسىمۇ ئاپتاپپەرەس
ئاۋازى سارغايغان،
چۈنكى ئۇنىڭ يۈزىنى
قۇياشتىن ئۆتنە ئالغان .

باشقا تىلدا بۇ شېئىر يالغان،
چۈنكى شائىرمەن تىلى چوقۇلغان ...

2008 ـ يىلى 8 ـ ئاينىڭ 28 ـ كۈنى

تىلىنى قاغا چوقۇغان ئادەم

تىلىنى قاغا چوقۇغان ئادەم
شېئىرىمدىن چىقىپ كېتىدۇ،
ئاغزى گەپ يۇقى،
كۆزى ياش يۇقى،
ئۇ قاغىنىڭ تىلدا قۇرۇق
بىر تۇپ ياڭاقنى يازماقچى تولۇق.

غازاڭلىرىدا يېشىل ياز يۇقى
قەلىمى قەغەزدە كېچە يۇقى،
قولى ھەر نەرسىدە غېرىبلىق يۇقى.
تىلىنى قاغا چوقۇغان ئادەم.

تىلىنى قاغا چوقۇغان بالام
«دادا!» دېدى
چۆشەنمىدىم.
يىغلىدى،
ئىشەنمىدىم.

نان يېدى
لېكىن كۆنبويى روھى ئاچ يۈردى.
تىلىنى قاغا چوقۇۋالغان باي
ئارىمىزدا يالىڭاچ ئىدى.

چۈنكى پەرىشتىنىڭ ئايىغى يوق

يوق بۇ يەردە
تامدىن باشقا ئاۋاز،
تام تاتارغان، جىمجىت ئاۋازى
ئاۋاز توختىغان بۇزۇلۇپ سازى .

نېمىشقا قەلبىمنى ئاختۇرىمەن؟
كېچە ـ كېچىلەپ كىرپىك قاقماي .
غېرىب ـ مۇساپىردەك ئاھ ئۇرىمەن
ئىچىدە ئۆزۈم بار ئىشكنى قاقماي .

گۈلدىن باشقا ئاۋاز يوق ئۆيدە،
ھاۋا رەڭ پەردىدە ئېچىلغان سۈكۈت .
قەلبىم ئېيتار: يالغۇزلۇقتا يار
ئاۋازلاردىن چىقىپ ئۈنى كۈت .

تۈن توپلاندى شېرىن سۈكۈتكە
پۈت بارمىقىڭدىن باشقا ئاۋاز يوق .
ماڭمىدۇق، بۇلۇتتىن ئۇچۇپ چۈشتۇق
بىز قىپيالىڭاچ، يالاڭ ئاياغ .
چۈنكى پەرىشتىنىڭ ئايىغى يوق،
چۈنكى خۇدا كىيمەيدۇ ئاياغ ...

2008 ـ يىلى 8 ـ ئاينىڭ 28 ـ كۈنى

توختىتۋالسام بولاتتى

توختاپ قالسام بولاتتى
ياغاچ غېرىبلىقتا ئولتۇرۇپ .
قاچان غازاڭ بولغان دەرەخ بۇ؟
قاچان غېرىبلىق بولغان ئورۇندۇق؟

توختىتۋالسام بولاتتى
ئاسماننىڭ يان ئىشكىدە
مېھرىبان ئىگەمگە قىسىپ بويۇن،
مەن توغرۇلۇق خەت ـ خەۋەر ئېلىپ
ئەزرائىل ئالدىراش قايتىشتىن بۇرۇن .

توختىتۋالسام بولاتتى
ھېيتگاھنىڭ پەلەمپىيىدە
سېلىنماستا داۋزىغا قولۇپ،
يامغۇرنىڭ بىر تامچىسى بولۇپ
ئۇيغۇرنىڭ بىرقانچىسى بولۇپ .

توختاي دېدىم، توختىيالمىدىم،
مۇساپىر بولۇپ ئەرەب تىلىغا،
ئانا ۋەتەن، يوقلىيالمىدىم.

2008 ـ يىلى 8 ـ ئاينىڭ 28 ـ كۈنى

ئۆپكەم ئۆرۈلدى ۋەتەن دېسەم
ماڭغىنىم يول ئەمەس يېگىنىم يېگەن
ئالدىمدا ئۆز ئۆپكەم قۇيۇلغان لېگەن .

2008 ـ يىلى 8 ـ ئاينىڭ 29 ـ كۈنى

ئۆپكە ـ ھېسىپ

بىر توپ ئۇيغۇر ياقا يۇرتتا
توغراپ، كېسىپ
چوكدا قىسىپ
نېسىۋىسىنى يەۋاتقاندا،
بىز يېگەن
بىر لېگەن
ئۆپكە ـ ھېسىپ
سۆزلىمەكتە، داستىخاندا .

ۋەتىنى بار دىۋانىنىڭ
قورسىقى توق، كۆڭلى پۈتۈن،
«دىۋانى لۇغاتىت تۈرك»نىڭ
بىر بېتىنى بۇ تائام ئۈچۈن
ئاچتى بوۋىمىز مەھمۇد كاشغەرىي،
مىڭ يىل كېيىن كىتابنى ئاچتىم
ئۇيغۇر غىزاسىنى ئوقۇپ باشتىن .

بېشى يوق قوي سۆزلىمەيدۇ،
سۆزلىمەيدۇ بېشى بار قويمۇ .
سۆزلەر شېرىن قويىنىڭ ئىچ ـ باغرى
ئىشتەي نەغمىسى ياڭرىدى خويمۇ .

جەنۇب يىرتىلىپ تۇراتتى

مەن شېئىرنى باشلىشىم بىلەن
كۆچكە تولۇپ چىققىلدى قەلەم،
جەنۇب قەغەزدە، جەنۇب بەك لەۋەن
يىرتىلىپ تۇردۇ ئىلھامىم بىلەن.

مەن توپىدا ئويناۋاتقاندا
سۇ ئۈستەڭدە سەكرەپ ئويناقلاپ
چوڭ بولۇشنى ئويلاۋاتقاندا
جەنۇبمۇ مەندەك جۈندەك ئىدى،
تامبىلىنىڭ يىرتىقىدىن
ئوغۇل بالىلىقى چىقىپ تۇراتتى.

ئاپتاپتا كۆيگەن قارام يىگىتلەر
بۇقىدەك ئىپتىلىپ تۇراتتى.
چۈمبەل ئىچىدىن، گۈللۈك كىپچىدىن
جەنۇب يىرتىلىپ تۇراتتى.

جەنۇب يىرتىلىپ تۇراتتى
تاغلىرىدىن،
باغلىرىدىن،
ئىپتىلىپ چىققان ئەركەك سۇلىرى،
سۇغا تىكىلىپ تۇرغانىتىم بىردەم

تونېلدىن ئۆتۈش

بىر توپ يۇلتۇز بىلەن تاغدىن چۈشۈپ
بىر تۈپ خورما بىلەن تەشمىدىن چىقسام،
ئۈشتۈمتۈت بۇزۇلۇپ قالدى ماشىنام
دېگەندەك گويا يوق ئىدى ماڭغۇم .

مەن تۆگىلىك ئەرەبتەك خۇشال،
يولدا قالدى مېنىڭ غەم ـ قايغۇم .

2008 ـ يىلى 8 ـ ئاينىڭ 29 ـ كۈنى

بەزەن كۈنلىرىنىڭ قوڭغا تېپەي»
دەيتتى دېھقان تاغام مەتنىيازخان
كېۋەزلىكىگە يوقلاپ بارسام .

مەن جەنۇبتا تۇغۇلغان
يۇمشاق خەلقىم بىلەن،
قاتتىق تاغلار بىلەن
بوران، قۇم، توپا، يامغۇر ـ يېشىن
مېۋىلىك چۆل، گۈل ـ باغلار بىلەن .

مەن سۆيىمەن جەنۇبنى .

جەنۇب يىرتىلىپ تۇراتتى
كىيىۋەرگەچكە يىل بويى،
شىمالدىكى ئۆيۈمدە ئۇنى .

2008 ـ يىلى 8 ـ ئاينىڭ 29 ـ كۈنى

سۇ كۆزۈمگە قىزىل كۆرۈندى،
سۇدىن قىزىلگۈللەر كۆرۈندى،
گۈلگە تولغان كۆنلەر كۆرۈندى ...

جەنۇب ئاسمىنىدا
قۇياش دۈپۈلدەپ سوقۇپ تۇراتتى،
ئاخشامدا يۇلتۇزلار چوقۇپ تۇراتتى ،
ئاچقاندا كەپتەرۋاز قۇمنى بەزى
كەپتەرلەر ئاسماندىن قورقۇپ تۇراتتى .
كۆردۈم
جەنۇب ئىچىگە قارا يوللارنىڭ
كىرىپ كەتكىنىنى مايلىق، شىلىمشىق .
ۋارقىرىشىنى ئاڭلىدىم زاۋۇتلارنىڭ
جەنۇبنىڭ قۇلاق تۈۋىگە كېلىپ
ساپ ھاۋاسىدىن، يەر، سۇلىرىدىن
جەنۇب تۇراتتى يىرتىلىپ .

جەنۇب يىرتىلىپ تۇراتتى
پاتماي ئىچىگە گاز ۋە نېفتى .
تاغدەك دۆۋىلەنگەن پاختىلاردىن
قەۋەت ـ قەۋەت بىنالاردىن
يېپىشكە، كىيىشكە بولىدىغان
كۆندىلىك تۇرمۇشتىكى مىنالاردىن
ئىس ھىدى كېلەتتى سانائەتنىڭ،
پۇرىقى كېلەتتى ئۇپا ـ ئەڭلىكنىڭ،
شەپىسى كېلەتتى غەلتە، يېڭى
بايلىقنىڭ، كېسەلنىڭ، تەڭلىكنىڭ .

«خۇدايىمنىڭ
بەزەن كۆنلىرىدىن ئۆرگۈلۈپ كېتەي،

بىر سۆكۆتنىڭ ئەكس ساداسى

تۇرمۇشۇم قوم،
ئايالىم ئالماقتا
ئوچۇم - ئوچۇم،
سالماقتا
خىرۇستال جامغا،
قەندانغا،
تىزماقتا يۇلتۇزدەك
تەكچىگە قويۇلغان
گۈللۈك ئاخشامغا .

تۇرمۇشۇم قوم،
كىردىم قۇملۇققا
دېڭىزنى ئىلىپ.
خوتۇنۇم دېڭىز ئۆز چوڭقۇرىدا
چاقنىغان ئالتۇنبېلىقنى ئىلىپ،
بېلىق ئىسسىق قاراڭغۇلۇقتا
ئەركىلەپ، پىلتىڭلاپ، چايقىلىپ
باشقا دۇنيادىن قايتتى قېشىمغا .

قولۇم بېلىقنى تىڭشىدى
ئالتۇن قاسراقلىق ئۇيغۇرچە سۆز .
قولۇم بېلىقنىڭ پۇتىنى كۆردى
ئالقىنىمدا ئېچىلغان لىق كۆز .

تۆكلۆك ئەر، تىكەنلىك ئايال

يۇمشاق ئېرىنى
ياخشى كۆردى
تىكەنلىك ئايال،
ئېرىقتا سۇ ئېقۋاتاتتى
چىقىۋاتاتتى پەسىللىك شامال.

ئۆمرى تالاغا ئېقىۋاتاتتى،
ئۆيدىن شامال چىقىۋاتاتتى،
ئۆيدىكى تۆكلۆك ئەر، شوخلىق ئايال.

شىلدىرلاۋاتقان ئېرىق بويىدا
هايات ئىشقى گۈل ـ چېچەك ھىدى.
خۇشپېقىپ ياتقان، مىدىرلاۋاتقان
تۆكلۆك ئەر بىلەن تىكەنلىك ئايال
بىر تال ماماكاپ ۋە كىرپە ئىدى.

2008 ـ يىلى 8 ـ ئاينىڭ 29 ـ كۈنى

قارىمۇقارشىلىقنىڭ بىرلىكى

(بۇ شېئىر پەش ـ چېكىتسىز)

ئىسسىق تېرىسىگە
كىردىم تالانىڭ

پاتمىچۇق قارايدۇ
بېشىنى چىقىرىپ
سالقىن كامارىدىن

ئارىمىزدا تام
كوچا ئوڭغۇل ـ دوڭغۇل
ماڭسام مايماق
ماڭالماي چوڭقۇر
پاتمىچۇق كۆرۈپ قېلىپ
مېنى ياخشى كۆرۈپ قېلىپ
تىللىماقتا ناز قىلىپ
«سەت تاز! مايماق تاز!»

مىدىرلاپ نەم تىلى
پاتمىچۇق سايرىدى
«ئەسكى ئوغرى! سەت ئوغرى!»
تەنلىرىم يايرىدى

خوتۇنۇم ئاشخانىدا
توختىدى سۆگەتتەك
ئىچىدە يۇمران كۆچەت،
تېشىدا گۈزەل كۆكلەم
قېشىدا مەيىن شامال مەن .

خوتۇنۇم ئايال بۇلاق
تەۋرىنىپ ئۆزمەكتە بوۋاق .
ئۇنىڭ يېڭى قەدەم تىۋىشى
بوسۇغامغا قالدى يېقىنلاپ .

بىر بىلىقنىڭ قەدەم تىۋىشى
بۇ قىرغاققا قالدى يېقىنلاپ،
سۇ ئىچىدە ئۇنىڭ دۇنياسى
روھتىن تەنگە سىزغان چېگراسى .

بوسۇغامغا قالدى يېقىنلاپ
ئالەمدىن كەلگەن
مەندىن قايتقان
بىر سۈكۈتنىڭ ئەكس ساداسى .

2008 ـ يىلى 8 ـ ئاينىڭ 30 ـ كۈنى

قەشقەرنىڭ ئالدىراش ۋاقتى

تىلىمنىڭ ئىشىكى ئېچىلدى،
سۆزلەر ئالما تاتلىقى سۆزلەر .
دىلىمنىڭ ئىشىكى ئېچىلدى
كۆزۈمدە مۆلدۈرلەپ تۇرغان لىق كۆزلەر.
ھېيتگاھنىڭ ئىشىكى ئېچىلدى،
بۇ ناماز ۋاقتى
ئۇيغۇر ئاقتى
كوچا ـ كوچىدىن،
پەشتاق ـ پەشتاقتىن،
ئاسماندىكى گۈللەر بار ياقتىن،
مەيداندىكى ئۆلۈم يوق جايدىن،
تۆت كوچىدىكى قىزىل چىراغدىن
قوڭالتاق سۇ خالتا كوچىغا
تاشلىۋەتكەن سۇزۇك ئاياقتىن،
ئەمدى سىپىسىق، سۈيۈق ئاياقتىن
ماڭدى كىشىلەر ئەڭ پاكىز يەرگە .

نەقشلىك تاملار سۇكۇتتە ئاڭلار
ھاسىلىق مۆتىۋەر چىقتى مۇنبەرگە .
بۇ كۆز ۋاقتى
ئۇيغۇر تىلىدا

پاتمچۇق چۇكۇلدار
ئاپتاپنى مەدھىيەلەپ
مەن قارغايمەن ئاپتاپنى
شۇرۇلداپ تەرلەپ

2008 ـ يىلى 8 ـ ئاينىڭ 30 ـ كۈنى

دېرىزىدە يۈزلەر بار

مەن روجەكنى تاڭغا ئېچىپ
كۆردۈم قۇياش بوپتۇ شېھىت .

يۈزلەر تولدى پەنجىرىگە،
ئايان بولدى قايسى يىگىت؟

ئاشىق بولبۇل چۆچۈپ كەتتى
تۈندە يوپۇرماقنى ئېچىپ،
گۈلنىڭ يۈزى كەتكەن قېچىپ .

كۆرۈپ قالدىم بىر قارا يۈزنى
دېرىزەمنى يېپىۋېتىپ .

2008 ـ يىلى 8 ـ ئاينىڭ 31 ـ كۈنى

بۇ قەشقەرنىڭ ئالدىراش ۋاقتى .
تېرەكنىڭ قۇچىقىدا ئالتۇن بوۋاقلار
يەر ئانا ئۈن ـ تىنسىز قوينىنى ئاچتى .
ئېرىقلار غىڭشىيدۇ مۇڭلۇق مۇقامغا
بۇ ئاق قوناقنىڭ سارغىيىش ۋاقتى.
ئىشلەمچىلەر غازاڭدەك ئالدىراش
سايلىرى ئۇزۇن هاڭۋاقتى .

بىر چۈن قىزغۇچ قانات قاقتى
يولدىكى مايلىق تاشقا قونۇپ،
مېڭە قېتىقمۇ قالغان ئويۇپ؟
شوراشقا باشلىدى هۇزۇرلىنىپ .

ئادەملەر غېرىبلىققا ئالدىرىغاندا
ئادەمگە توشتى هېيتگاھ ئالدى،
بىز ئۆلۈمگە ئالدىرىمايمىز
ئالدىراش بولسىمۇ قەشقەرنىڭ ۋاقتى .

كۆرمىدىم تېرەك كىيىنگەن قاچان؟
كۆردۈم ئالتۇن رەڭ سالماقتا كىيىم .
كۆردۈم كىشىلەر مەي باغلاپ پىشقان
تېرىسى غېرىبلىق، مېۋىسى شېرىن .

2008 ـ يىلى 8 ـ ئاينىڭ 30 ـ كۈنى

ئېمشقا پىياز توغرايسەن

سەن ئېمشقا يىغلايسەن؟
ئېمشقا پىياز توغرايسەن؟

سۆيگۈنى چۈشەنمەي يىغلاتسا پىياز،
ئېمشقا ئۇنىڭغا ئۇستاز بولمايسەن؟

ئىچى بوش قات ـ قات كىيىنگەچ پىياز
توغرايسەن تۇرمۇشتا سۇرۇپ قوغلايسەن .

چايقىدىڭ پىيازنى، يۇيۇلماقتا سۇ
پاكلىقنى مانا شۇنداق قوغدايسەن .

ئوتى بار قەلبتەك قىزىدى قازان
تاشلاپ ياغقا گۈل ئاچقىن دەيسەن .

تۇرمۇش ـــ دىمىق ئۆي، ئاچتىڭ بىر روجەك
ئاپتاپنى باشلايسەن، بۇسنى ھەيدەيسەن .

پىياز ئاچچىق ئىدى، شېرىن تەم كىردى،
ئامرىقىم شۇ تەمنى مەڭگۈ بەرگەيسەن .

2008 ـ يىلى 8 ـ ئاينىڭ 31 ـ كۈنى

كاۋا مانتىسى

كاۋا
كاۋا بولدى
باراڭدا .

كاۋا
مانتا بولدى
قولاڭدا .

سەن ئەتكەن كاۋا مانتىسى
قاسقاندىن ئۆزى چۈشۈپ
داستىخاندا ماڭماقتا،
ناز ـ كەرەشمە بىلەن ماڭماقتا .

ئۇيغۇر ئىجاد قىلغان بىر غىزا
ئۇن ۋە كاۋىغا قىلدى جان ئاتا .

2008 ـ يىلى 8 ـ ئاينىڭ 31 ـ كۈنى

پەيغەمبەر مۇسا
قولىدا ھاسا
ئۇرغاندا تاشقا
تاشتا بۇلاق،
بۇلاق قۇرئاندا.
بۇلدۇقلىغان ئانا تىل بىلەن
بۇلار ماڭا ئايان بولغاندا
تاشتەك تۇرسا ئېرىمەي قەلبىم
گۇمانىمنى دارغا ئاس خەلقىم!

ئۇيغۇر تىلى مىڭگەندە ئاتقا
باغلاپ كەلگىن ئاسىي ئۆزۈمنى،
باغلاپ كەلسەم گۈلنى شامالغا
گۈل ياپرىقى دەيمەن ئۆزۈمنى
ئانا تىلىم يىلتىزدۇر جانغا .

شېئىرىمدا سۇ ئۈزسە بىر قىز
يا ساھىلدا يالىڭاچ ياتسا
پۇرىقىدىن مەست بولسام ئۈنسىز
بۇ گۈل بەدەن پېشمىدىن تارتسا،
ئۇيغۇر تىلىدىن خىجىل بولىمەن،
كېتىمەن ئۆز يولۇمغا ئاستا .

ئاپتوبۇستا ياكى كوچىدا
كەسكەن قىلىچتەك باشقا بىر تىلدا
يارىلانسا سۆز ـ جۈملىلىرىم،
ئۇيغۇر تىلىدىن خىجىل بولىمەن
مەن ئاقساق ـ چولاق، كۆڭلى يېرىم .

شائىرنىڭ تىلى

ھەسرەت ئىچىمدىن چىقتى چېچەكلەپ...
چېچەكى يىگلەپ شېئىر بولغاندا
قىزىرىپ كېتىمەن قىزىل ئالمدەك
ئۇيغۇر تىلى ئالددا .

شېئىر سىرتىدا يامغۇر ياغماقتا،
سۆزلەر پاناھ تىلەپ ئىشىك قاققاندا
باشلاپ كىرەلمىدىم يۈرەك قېتىمغا
يۈز كېلەلمەيمەن ئۇيغۇر تىلىمغا .

تاش سۆكۈتتىن يېنىپ چىققاندا
سۆكۈت تاشنى يېرىپ چىققاندا
ئىپادىلەشتە بولسا خاتايىم،
سۆرگۈن قىل مېنى تەكلىماكانغا
ئۇيغۇر تىلى، ئەي، پادىشاھىم!

چىللاۋاتسا سۇدا بىر خوراز
تارىمنىڭ قىزغۇچ دولقۇنلىرىدا
تاڭ قۇياشى دېمىسەم ئۇنى
قان قىلىڭلار ئانا تىلىمغا .

تاشقا مۆجىزە تاش بولغانلىقى
دېگىنى بىلەن سۆزلەشكەن چاغدا،
ئادەم بىلەن سۆزلەشكەن چاغدا،
ئالەم بىلەن سۆزلەشكەن چاغدا .
بىز بىر تىپقو، سۆزلىشەلەيمىز؟
يوق ئارىمىزدا ئوت ۋە سۇ چېگرا .

ھويلىسىنىڭ كەينىدە دېھقان
نېفىت كولاۋاتقان ئىشچىلارغا
بىر سېۋەت ئۆرۈكنى قىلىۋالدى پۇل.
ئۆزى ئۆستۈرگەن تىل دەرىخنىڭ
مېۋىلىرى يوق قايتتى قۇرۇق قول .

بىر ئۇيغۇر پۇقرا
قەدىمكى ئۇيغۇر تىلىنى كىيىپ
ئولتۇراتتى مۇزدەك پەشتاقتا،
قىپيالىڭاچ باشقا ئۇيغۇرنى
كۆرۈپ قالدى لۆم ـ لۆم پىكاپتا .
ھۇپپىدە قىزىرىپ كەتتى شۇ ئانا
ئۆز كىيىمى بولغانلىقىدىن .

مەن خىجىل بولىمەن يالىڭاچلىقتىن.
بارىمەن ھەتتا
شىۋىتسىيە پادىشاھى ئالدىغا
سېۋىن ھېدىن تارىمدىن قازغان
ئۆلۈكنىڭ جەندە ـ كۇلاھى بىلەن.
بۇ مېنىڭ يول خېتىم،
بۇ مېنىڭ سالاھىيىتىم،
بۇ مېنىڭ ياشاش گۇۋاھنامەم

ئۇيغۇر تىلىدىن خىجىل بولمەن
ئىلتەرىش خاقان ئويدۇرۇپ يازغان
مەڭگۈ تاشنى ئوقۇيالمىسام،
ھەجىلەپ ئوقۇسا يامغۇر ۋە ئاسمان .

يەر شارى كەنتىنىڭ تېز پويىزىدا
كىم سەن ئەي كىشى
تىلىمنى توغراپ ساندىۋىچ[1] يېگەن؟
ئەتىر شىشىسىدەك تاشلاپ تىلىمنى
كىم سەن يات تىلدا جورقىرىتىپ سىيگەن؟
ئىنگلىز تىلىمۇ قايسى نايناق ئۇ؟
ۋاگونمۇ ۋاگون، شەھەرمۇ شەھەر
ئاخىر مېنىڭ كەپەمگە كىرگەن؟

مەن سۇ
دېرىزەمنى چېقىۋەتمەڭلار
ئۆزۈم ئېقىپ چىقاي .

مەن قۇلۇلە
قېپىم ئەما
كۆزلىرىمنى ئويۇۋەتمەڭلار.
چانىقىم قالسۇن چولپان يۇلتۇزغا
دولقۇنلارغا قويۇۋەتمەڭلار .

مەن كەم تېپىلىدىغان ئادەمگىياھ
مېنى لويىلا ئوت بول دېمەڭلار .
مەن ئاز ساندىكى مۇشۇكئېيىق،
باقمىساڭلارمۇ، تۇتۇپ يېمەڭلار .

---

① ساندىۋىچ ـــ غەربچە قاتلىما.

ئىككى ئادەم ئۇچراشسا ئەگەر

ئادەمزاتسىز چۆل ـ جەزىرىدە
ئۇچراشسا ئىككى يات دىن مۇخلىسى
سالام قىلىدۇ ھەر ئىككىلىسى،
گۈلنى گۈل دەيدۇ، قاغىنى قاغا
ئادەم ئاتىنىڭ بىر تىل شىۋىسى .

ئەگەر ئۇچرىسا يۇلتۇزلار ئارا
بىر ئۆلۈككە بىر تىرىك ئادەم
سالام قىلىدۇ ئاسمان تىلىدا
قوبۇل قىلىدۇ ئۇلارنى ئالەم .

تاش ئۇچرىسا بىر مۇسۇلمانغا
مەككە شەھرىدە ئۇلۇغ قارا تاش
ئاسمان خەۋىرى ئۇنىڭ دىلىدا،
سالام قىلىدۇ قۇرئان تىلىدا .

ئاسمان ئاز قالسا بىر تۈپ دەرەخكە
ئورنىدىن قوزغالغان قۇياش ئېيتىدۇ:
كەل، ئەي تەقۋادار! ئىنسانىنى قۇتقۇز
ئادەمنى دوراپ شاللاق، باشباشتاق
يۇلتۇزلار تاپتىن چىقىپ كېتىدۇ،
خەتەر ئاستىدا كۈن، ئاي، يەر، يۇلتۇز...

يەر شارىدىكى،
بۇ مېنىڭ ئىچ كىيىمىم
پەرۋەردىگار بەرگەن.

مەن شۇنىڭ ئۈچۈن سۆزلەيمەن
يامغۇر ئۆز تىلىدا سۆزلىگەندەك،
مەن شۇ تىلدا سۆزلەيمەن
تەڭرىتاغلىرى سۆزلىگەندەك.

ىىراق، ئۇيغۇر تىلىم ئالدىدا
خىجىل بولىمەن ياۋا ياڭاقتەك
ھېچ ئىش قىلىپ بېرەلمىگەن ئورمانغا.
بۇرچۇمدىن چۆمۈلىدەك كىچىكلەپ
سورايمەن ئۆزۈمدىن نېمە قىلدىم دەپ
تۆپەمدىكى زور ئاسمانغا.

يۈز كېلەلمەيمەن، ئەي شېئىرىي تىلىم
شەنىڭگە لايىق ئىش قىلالمىدىم،
لايىقىڭدا ئىش قىلالمىدىم ...

2008 - يىلى 9 - ئاينىڭ 1 - كۈنى

سۆزلەۋاتقان تاجىسىز ھۆپۈپنىڭ يېنىدىن قايتتىم

بۇ شېئىردىن قايتىش ئەمەس
سېھىردىن قايتىش،
ئىككى تىل ئارىسىدىكى
سېمونت يەردە .

بۇ تىلىمدىن قايتىش ئەمەس
تېز سۈرئەتلىك يول بويىدا .

ماشىنىلىق بېرىپ
پىيادە قايتتىم
قاتناش ساقچىسى يېنىدىن.

بېشى بار
بېشىدا غىچ تۈكى بار
ھۆپۈپتەك تاجى يوق
يالاڭباش ساقچى يېنىدىن
قايمۇقۇپ قايتتىم بىردىن .

قايتتىم گاڭگىراپ
رامىزاننىڭ بىرىنچى كۈنى
مەككىنىڭ بوسۇغىسىدىن.

ئىككى ئادەمنىڭ، پۈتۈن ئادەمنىڭ
دەرەخ كېسىشى، قەغەز ياسىشى
يەرنىڭ ئىسسىشى باشقا ـ باشقا گەپ
توپانغا بۇ بولالماس سەۋەب .
ئىنسانىيەت چىققاندا تاپتىن
ئەرشنىڭ تەختى كېتىدۇ تەۋرەپ ...

2008 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 1 ـ كۈنى

ئوقۇغانسىرى يورۇغان ئۇچى،
ھەيرانلىق، قايىللىق چۇلغاپ قەلبىنى.

بىز شۇڭا بولدۇق مىستىتسىزمچى،
بىلدۇق ھەممىنى بۈيۈك بەلگە دەپ.
بۈزغۇچى ئەمەس سىرلىق بەلگىنى
ئوقۇماقتىمىز ئاستا، ھەجىلەپ.

بىز مىستىتسىزمچى دەپ ئاتالغان
مۇسۇلمان
يەھۇدىي
خىرىستىيان
بۇددىست
باشقىسى ياكى
بۇزۇلۇپ سىرلىق ئاتوم يادروسى
بىر تامچە سۇ ھالاك بولغۇچە
ھالاك بولغۇچە يەر شارى تاكى.

مەن مۇساپىر
مەن بۇ تىلغا مۇساپىر،
كىتابۇللانى چۈشىنىپ غۇۋا،
ئۆمرىگە ماڭغان مىستىتسىزمچى
ئاللانىڭ شەھرىگە ماڭغىنىمدا مەن،
ئالا چاپانلىق قاتناش ساقچىسى
ئەرەب تىلىدا قايت ئارقىڭغا دەر.

ھۆپۈپمۇ ئالا چاپان كىيەر
مەن ھۆپۈپنى ئادەم دېگەندە
كۆزۈمگە ئۇنىڭ تاجى كۆرۈنمەس.

تىل ئورتاق بەلگە ئادەملەر ئارا
ماشىنىلارغا باشقا بىر بەلگە .
باشقا بىر تىل بۇ شەھەرگە ،
ھەربىكەتتىكى ئالەمگە يەنە .

ھاياتلىققا ئورتاق بىر بەلگە
توختىتىلىدۇ چۈشەنمەيۋەرسە
ماشىنىمۇ ،
ئادەملەرمۇ ،
يەر شارىمۇ .

بىر كىچىك يامغۇر تامچىسىمۇ
بىر تېمىم نۇقسان يوق كائىناتتەك ،
كائىنات تامچە ـ تامچە يۇلتۇز بىلەن
چاقناپ تۇرىدۇ ئەبەدىلئەبەد .

بىز تۇرغان كۆك يۇلتۇزدىن باشقا
بىر تامچىمۇ سۇ بولمىغاچقا
بىر تېمىم ئادەم مىڭ ، مىليون بولۇپ
يەر شارىغا تولۇپ تۇرغاچقا ،
تامغانسىرى ئويلىغانسىرى
تامچە ئايلىنىپ كېتەر ئالەمگە
باشقۇرغۇچىنىڭ باشقۇرۇش سىرى
سىرلىق بەلگە بولۇپ ئالەمگە .

بىز شۇڭا بولدۇق مىستىتسىزمچى ،
مەڭگۈ ئۇستاز ئەمەس ئوقۇغۇچى ،
بىر ھەرپ ، بىر ھەرپتىن ئوقۇغۇچى
ئادەمنى ، ئالەمنى ، بارچە نەرسىنى ،

بۇرۇلدۇم چۈشەنگەن بىر تىل بىلەن
ئۆزۈم چۈشەنمىگەن يورۇق كوچىغا .
بۇرۇلدۇم ئالەمگە شەھىرى مەككىدىن
ئايلىنىپ تولۇق مىستىتىسزمچىغا .

2008 ـ يىلى9 ـ ئاينىڭ 1 ـ كۈنى

ساقچىنىڭ كۆزىگە مەن كۆرۈنگەندە
تۈزۈم كۆرۈنەر، ئىگەم كۆرۈنمەس،
ئادەمگە ئۆز تۈزۈمى كۆرۈنگەندە
ئالەمنىڭ تۈزۈمى، بەلگە كۆرۈنمەس.
ھەربىر كىشى ئۆزلۈك ساقچىسى
مىستىتسىزمچىغا ئۆزلۈك كۆرۈنمەس.
مىستىتسىزمچى بەلگىنى كۆرەر،
سىرلىق كۆلەر، سىرلار بىلەن مەست.
ياراتتى بارلىقنى مېنى كۆرگىن دەپ
ئاللانىڭ شەھرىدە ئاللا كۆرۈنمەس.
ھۆپۈپنىڭ كۆزىدە ھەممىمىز ھۆپۈپ
ساقچىمۇ ھۆپۈپ ئۆز تىلىدىكى.
ئەقلىدىن ئىنسان كىيمىسە تاج، بۆك
ئۆزگىگە باقسىمۇ كۆرۈنەر ئۆزى.
مىستىتسىزمچى ئەينەكى دۇنيا
ئۇنىڭغا باقسا ئۆزى كۆرۈنمەس.
ئادەم تاش، تۇپراق، ھەر نەرسە سۆزلەر،
سۆزلەر مەۋجۇتلۇق، سۆزى كۆرۈنمەس.

بىر تىل سۆزلىمەكتە پۈتۈن ئالەمگە
ھەر نەرسە سۆز — مەنىلىك بەلگە.

* *

مەن ئۆز تىلىمغا پادىشاھ ئىدىم
بولدۇم مۇساپىر، بۇ تىل، بۇ يەرگە.
ئەرەب ساقچىدىن قايتۇرۇلدۇم
كىرەي دېگەندە ئۇلۇغ شەھەرگە.

سۆزلەي دېسەم يۈگۈرۈپ بېرىپ
مەن بۇ تىلغا مۇساپىر ـ غېرىب .

ئالەم تۈۋرۈكسىز بىنا قىلىنغان،
ئاسمان قەۋەت ـ قەۋەت سېلىنغان .
ھەربىرىدە بىر ھېكمەت بىلەن
زېمىندا تاغ، دەريا قىلىنغان
باشقا تاغلار ئۇلۇغ قىلىنماي،
بىزنىڭ تەڭرىتاغقا قىلىنماي
كەبە مۇشۇ تاغقا قىلىنغان .

ئالەم خاتا، توغرىلانماقتا،
ئادەم خۇدا ئۇلۇغلانماقتا،
قورام تاشلار ئوغرىلانماقتا،
تاغنى يۆتكەپ بىنا سېلىنغان .

ئۆز ئەسرىم مەن يازغان شېئىر،
مەنىسىنى ئۆزۈم بىلمەن .
ئاقساقاللىق قىلما ئوقۇرمەن،
نەگە چېكت، پەشنى قويمەن .

تاغ ئاللانىڭ سۆزى، ئەسرى
تاغنى ئۇلار ئارتۇق دەپ چاغلار .
ئەي مۇھەندىس سەنمۇ تەھرىرى؟
كەبىنى ئايلىنىپ يىغلايدۇ تاغلار .

مەن يىغلىدىم ئۇيغۇر تىلىدا
مەككە تاغلىرى سۆزلەۋاتقاندا
ئايلاندى يۈرىكىم تاشقا بىردىنلا .

2008 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 2 ـ كۈنى

سۆزلەۋاتقان تاغلار

خاتا سىلىنغان
مەككىنىڭ بەزى تاغلىرى
ھەرەمگە يانمۇيان قىلىپ،
توغرىلىماقچى ئۇلار كېلىپ:
ئىنژېنېر بىر چېرتيوژنى ئېلىپ،
مىليونېر پۇل چېكىنى ئېلىپ،
ھۆركىرىگەن زەنجىر تاپانلار
قورام تاشنى تۈزلەپ، ئىنتىرىپ...

قورقۇپ كەتتىم
مەككە تاغلىرى سۆزلەۋاتقاندەك .
ئىنسان قىلار پىتنە ـ پاسات گەپ،
تاغلار سۆزلەر، ئېھ، رەببىمىز دەپ .

پەيغەمبەر كېلىپ
غارغا كىرىپ
ئولتۇرغاندا ئىبادەت قىلىپ
گۇۋاھ بولغان مەككە تاغلىرى
ئەكس سادا قايتۇردى بەلكى...
يارىلانغان بۇ تاغلار ئەمدى
تۇرماقتا ئەرەبچە سۈكۈت قىلىپ.

كېچىگە سۆزلەۋاتقان ئادەم

بىر تال قىزىق چوغنى تاشلىدىم
ئوتتۇرىغا كېچىنىڭ .

ماشىنا چەيلەپ ئۆتكەن مۇشۇكنىڭ
تېرىسىدەك بىر ئاۋاز،
تېرىسىنى تاشلاپ كىشىلەر
باشلاپ ماڭماق بولار ئۆلۈمگە .

ئاچ باشاقلار قوغلاپ كەلمەكتە
قېچىپ كەتتۇق كىتابتىن چىقىپ،
كېچە ــ ئەينەك ئۆيىمىز بىزنىڭ .

بۇركۇت ئۇچۇپ كەلدى رەسىمدىن
قورقۇنچلۇق يانار كۆزلىرى،
كۆزلىرىمنى يۇمۇۋالدىم چىڭ .

قورشىماقتا روھىمنى ئاسمان،
ئۆيئىچىدە پالاقلار تېنىم،
كۆزلىرىمنى يۇمۇۋالدىم چىڭ .

تۈن كېچىنى ئۆتكۈزمەكتە تام،
بىر جام زەھەر ئىچمەكتە يىلان
كۆزلىرىمنى يۇمۇۋالدىم چىڭ .

ئىمزا

كۈندۈز ئاپپاق بىر ۋاراق ئىدى
قارا سىياھ تۆكۈلۈپ كەتتى .

قۇياش كۆيۈۋاتقان شېئىر ئىدى
ئۇنىڭ تەپتى بىزگىچە يەتتى .

سېنىڭ ئىسمىڭ بىلەن ئوقۇۋاتسام
ھەربىر ئىسىم قۇرئاندىن چىقىپ
مەۋجۇتلۇققا چىقىپ بارلىق
نۇرلۇق ئىمزايىڭنى كۆرسەتتى .

مەن قۇياشنى ئوقۇپ بولۇپلا
يۈگۈۋالدىڭ ئاخىرقى بەتنى.

تونۇيمەن كۈندۈز ئۆز ئىمزايىڭدا
ئاق سىياھتا يېزىلغان خەتنى .

2008 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 2 ـ كۈنى

ئۆينىڭ تۆت پۇتى

كىرسەم ـ كىرمىسەم
ئۆيۈم تۇرار جىم
تۆت پۇتى بىلەن،
ئىككى پۇتىدا گۈللۈك گىلەم،
ئۈچىنچىسىدە بىر تالمۇ گۈل يوق
تۆتىنچىسى تام ــ تۆتىنچى پۇت .

ئۆي ئۆرە تۇرار
تۆت پۇتلاپ
يوقلۇققا قاراپ
مېڭىپ كەتكۈچە .

ئاسمان ئۆرە تۇرار
قىيامەتكىچە .

ئالەم كاتتا ئۆي بىرمۇ تۈۋرۈكسىز،
بۇ ئۆينى سالغۇچى ئەمەس لېكىن بىز .

ئۆيلەردىن يۇلتۇزغا كۆچۈپ يۈرىمىز،
پۇتلىرىمىز توپا ـ چاڭ بەزەن .

2008 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 3 ـ كۈنى

بوغاز كېچە ئۆينىڭ ئىچىدە
مەن كېچىدىن باشقا كېچىدە .

ئاخىرىغا كېچىنىڭ
سېنى ھىلال ئايدەك تاشلىدىم،
ئارقىدىنلا روجەك ئالدىدا
شېئىر بىلەن تاڭنى باشلىدىم .

2008 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 2 ـ كۈنى

ئۈچ مسسىتتسنزمچى

ئاي ئايدا يالىڭاچ ئىدى،
كۈن يورۇتتۇۋەتتى ھەممە يېرىنى .

سۇنىڭ دېرىزىسى ئوچۇق ئىدى
چۈشتى ئۇدۇل ئاي نۇرى .

مېنىڭ كۆڭلۈم تۇرغاندا ئوچۇق
تاشلىدىڭ نىگاھ بولدى يوپيورۇق .

ئاي، سۇ، ئادىل
ئۈچى بىر ئەينەك
ئۆزىدىن ئۆزگىنى ئەكس ئېتتىشتى
ھاياتى سىرلىق يورۇپ كېتىشتى .

2008 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 3 ـ كۈنى

كىرپىكلىك سۆز

سۆز مېنى كۆرەلمىدى،
چەكچىيىپ قاراۋەردى
«كۆز» دېگەن سۆز قەغەزدە .

مەن سۆزنى كۆرۈپ
پۇراپ، تۇتۇپ، سۆيۈپ
شېئىر يازىمەن .

ئالەمنىڭ ئەي كاتتا شائىرى
توق قاپىيەلىك شېئىرىڭدىكى
كىرپىكلىك بىر سۆز مەن،
كۆرەلمەس سېنى كۆزۈم .

بىردىنلا ماڭا چۈشتى نەزىرىڭ
ۋاللىدە يورۇپ كەتتى ئىچىم .

مەن سالام بەرگەن تاشتىن سورىساڭ
مىستىتىسىزمچى شائىردۇر ئېتىم .

2008 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 2 ـ كۈنى

ئىشىنەر ئۆيدىكى ئادەم ھەمىشە
ئۆزىگە ئەمەس باشقا نەرسىگە .
چوقۇنغان بولسا بىر تۈپ دەرەخكە
ئاسماننى كۆرسىتەر دەرەخنىڭ ئۇچى
ئاسمان يۇزلىنىپ تۇردۇ يەرگە .

بارلىق ئۆزىدىن باشقا نەرسە .
ئۆيدىكى ئادەم مىستىتىسىزمچى
سىغىنىدۇ بىر ئىگىسىنى
قارنىڭ، قاغىنىڭ، جىمى رەڭلەرنىڭ .

تامدا بىر شوتا بار،
ئۆگزىگە چىققىلى بولىدۇ،
چىققىلى بولىدۇ ئاسمانغىمۇ
لېكىن ئاسماننىڭ بولماس تۇتقىلى .

2008 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 3 ـ كۈنى

تامدا بىر شوتا بار

تامدا بىر شوتا بار،
تامدىكى شوتىنىڭ بالداقلىرى قار .
قاغا قاردا كۆزەتمەكتە:
قاردا كەتكەن ئادەمنىڭ ئىزى،
تامدا تۇرغىنى ئاپپاق ئۆزى .

قاغا كۆزىتىپ، كۆزىتىپ
دۇنيانى بىلدى ئاخىرى،
قاغا خەت يازدى پۇتلىرى بىلەن
يازغان كىتابى ئاق ئىدى .

قار ۋاراقلىدى
پەلسەپە كىتابنى .

قار قارنى ئوقۇپ،
قاغا ئۆزىنى ئوقۇپ،
بولىدۇ پەيلاسوپ .

تامدا بىر شوتا بار،
تۆت تام ئىچىدە تۇرغان بىر ئادەم
كېچە ـ كۈندۈز ئىبادەت قىلار،
يوقلۇققا يۈزلەنگەن، ئالدىدا ئالەم .

قارا رەڭلىك مىستىتسىزمچى

قاغا قاغا بولغاندا
قورسىقى تاراقلاپ ئېچىپ كەتتى،
يېگىلى كور ياڭىقى بولدى .

قاغا پەيلاسوپ بولغاندا
كېچە ئۈنىڭ تامىقى بولدى،
كۈندۈزنى چوقۇپ قويۇپ قېچىپ كەتتى .

قاغا مىستىتسىزمچى بولغاندا
تىلىدا ئىلاھىي تىلى بولدى،
دىلىدا ھەزىنىم قىلىپ ئاق ـ قارىنى تەڭ
دۇنيانى شاد ـ خۇرام چېچىپ كەتتى .

2008 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 5 ـ كۈنى

ئاسماننىڭ گۈلى

يەرنىڭ گۈلى بىز،
كۈن ــ كۆكتىكى گۈل.

ئالەمنىڭ گۈلى،
ئادەمنىڭ گۈلى،
گۈللەرنىڭ گۈلى ــ
پىنھان ئىگىمىز.

كۆرۈش ئۈچۈن مەنىنى يىگى
سۆزلەر بىلەن كىيىم تىكىمىز.

2008 - يىلى 9 - ئاينىڭ 4 - كۈنى

يامغۇر يازغان خەت

ئاسماندىكى نۇر دەرىخى
گۈلدۈرلىگەن چاقماق بىلەن
قومۇرۇلدى يىلتىزلىرى،
چۈشتى يەرگە ئۈزۈپ ـ ئۈزۈپ
مەي باغلىغان مېۋىلىرى .

چۈشتى توك ـ توك مېۋىلىرى
قىشمىغا،
بېشىمغا،
بۇ غېرىبلىق .
يەرنى يامغۇر بېسىپ كەتتى
سۇ غېرىبلىق .
چىقىۋالدۇق كېمىگە
ئەگىشىپ كىمگە؟

تەندىكى چاقماق —
بىر تامچە ئادەم .
بۇ ئۈگىزدىن پەسكە ئاقماق
يۈندى ئازگىلدا بىرقانچە ئادەم .

بۇ بىر گۇناھكار قوۋم
نەزىرگە ئاتىغان

قۇشلاردىن خەت كەلمىدى

مەن بۇگۈن ئۇزاق جىمىپ كەتتىم
قەلبىم كۈزدىكى دەرەخنىڭ قەلبى .
ئوقۇيمەن سارغايغان غازاڭلارنى
قۇشلاردىن ماڭا بىر خەت كەلمىدى .

سۇدەك خىيال سۇرەرمەن ئەمدى
سۇدا قۇياشنىڭ يىرتىق خېتى .
بىر كۈن ياشىدىم ئۆلۈك دېڭىزدەك
كۈندە شاۋقۇنلاشنىڭ نېمە ھاجىتى؟

قۇشلاردىن بۈگۈن مەكتۇپ كەلمىدى
يىراقلارغا تىكتىم كۆزۈمنى،
ئوقۇدۇم كۈزنى قايتا ـ قايتا،
ۋاراقلىدىم سارغۇچ ئۆزۈمنى .

خەت كەلمىدى خۇدادىن ماڭا
دۇنيا بۈگۈن ئاغزى ئېتىك خەت.
كەت يېنىمدىن بارچە مەۋجۇدات
كۈتەي خەۋەر يوقلۇقتىن پەقەت .

2008 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 5 ـ كۈنى

يۈرىكىم چىكىلداپ تۇرغان سائەت

ئالەمنىڭ سوقۇۋاتقان يۈرىكى بىز،
قۇياش بىز ئۈچۈن كۆيگەن يۈرەك،
چىكىلدىغان سائەت يۈرىكىمىز
كائىنات بىز ئۈچۈن ئاسقان سائەت.

ئاللانىڭ
ئۆيىدە
بىز.

چۈنكى، ئاللانىڭ ئۆيىدە بىز
ئايلىنىمىز كېچە - كۈندۈز
ئالدىمىزدا كۆيگەن قارا تاش.

ئاللانىڭ ئۆيىدە كېچە - كۈندۈز
ئايلىنار كۈننى يەر شارىمىز
قۇياش بىز ئۈچۈن كۆيۈۋاتقان تاش.

ئالەم توغرىلانغان بىر سائەت
زاپچاسلىرى كۈن، ئاي، يەر، يۇلتۇز،
سائەتتىكى بىزنىڭ ۋاقتىمىز.

قارا قويدەك .
بۇ قۇملۇقتىكى دەپنە مۇراسىمى
ئۆتكۈزۈلۈۋاتقان خۇددى تويدەك .

مەن ئۆيۈمدىن قېچىپ چىقىپ
ئادەملەر ئارىسىغا كىرىۋالدىم .
دالدا ئىزدەپ چىقىپ غېرىبلىقتىن
يامغۇرغا كىرىۋالغان مېنىڭ خەلقىم .

ئۇسساپ كەتتىم
سۇغا ئەمەس،
قۇمغا ئەمەس،
كۆك ئاسمانغا...

ئاسمان تېمىم ـ تېمىم يامغۇر بولۇپ
مەڭگۈلۈكتىن چۈشمەكتە ماڭا .

2008 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 5 ـ كۈنى

ئاي ــ ئەڭ چوڭ مستنتسزمچى

ئارىسدا ئاي بىلەن كۈننىڭ
باشلاپ ماڭدى بىر ئاۋاز بىزنى .
ئاينى كۆرۈپ بولدۇق روزىدار ،
ئايغا ئاچتۇق ئىشكمىزنى .

ئاي ئاينىڭ ئۆيى ئەمەس ،
ئاي ئاينىڭ ئۆزى ئەمەس ،
بىر مەنبەنى ئەكس ئېتەر ئاي
ئاي ئەڭ چوڭ مستنتسزمچى .

بىز ئەڭ كۆپ مستنتسزمچى
يەردىكى ،
ئايغا توغرىلىغان سائىتىمىزنى .

2008 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 5 ـ كۈنى

ئاللانىڭ ئۆيىدە بەيتۇللادا بىز
ئالەمنى توختىتىپ قويماسلىق ئۈچۈن،
سائەتكە قارشى ئايلانماقتىمىز...

2008 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 5 ـ كۈنى

بىر دەقىقە

ماي يولنىڭ قۇيرۇقى قۇيرۇق ئەمەس،
ماي يولنىڭ قۇيرۇقى شامال ئەمەس،
شامالنىڭ قۇيرۇقى هال رەڭ ئەمەس،
شامال ئەينەككە قارشى ۋارقىراپ
توختىغاندا ماشىنام
توختىدى ئۇدۇلدا بىر تۈپ خورما،
ئارىلىقىمىز بىرنەچچە چامدام .

بىر تۈپ دەرەخنىڭ سايىسى مەن
سايىداۋاتقان .

2008 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 7 ـ كۈنى

سايىسىدىن قورققان ئادەم

ئۇلۇغ تەرىپىمدىن شامال كېلىدۇ
كېتىدۇ ئەگىشىپ توپ ـ توپ ئەرەبكە .
سول تەرىپىمدىن جىمجىتلىق كېلەر
ئۇيغۇرچە سۆزلەپ كۆيگەن دەرەخكە .

سول تەرىپىمدىن ئاۋاز كېتىدۇ
قۇياشتىن چۈشكەن سىرلىق بىر ئادەم .
سايەم پىچىر ـ پىچىر قىلىدۇ
ئۇلۇغ تەرىپىمدە تۇرغان دەرەخ مەن .

قورقۇپ قالدىم چاقىرغان تاشتىن
مېنى سىرلىق، بۈيۈك ئاۋازدا .
قورقۇپ قالدىم بۈگۈن قۇياشتىن
قاقاس زېمىندا ئىزدىدىم دالدا .

2008 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 6 ـ كۈنى

بۇغداي

مەيدانغا چېچىلغان بۇغداي دېنى
كۆتمەكتە ئىدى يالىڭاچ
سېمونتتا قىزغۇچ بەدىنى .

كەپتەرلەر ئۇچۇپ چۈشۈپ
خۇشال ـ خۇرام چوقۇماقتا
ھەرەم ئالدىدىكى مەيداندا .

مەن ئالانىڭ ئۆيىگە قاراپ
كېتىۋاتقان بۇغداي ئۆك ئادەم
باشاقتەك ئېغىر گۇناھى بىلەن،
يەپ تۈگەتكىن ئۇنى ئەي ئىگەم...

كۆتۈۋاتىمەن بىر تۈپ بۇغدايدەك
قاچان ماڭا ئورغاق تېگەر دەپ .

2008 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 8 ـ كۈنى

ئۆيدە ئۇچقان قۇش

ھۇما قۇشنى كۆردۇڭلارمۇ؟
ئۆيدە بولىدۇ، بولمايدۇ كۆكتە .
ئايالنىڭ ئۇچۇشنى كۆردۇڭلارمۇ؟
قەپەستە تۇرمايدۇ، تۇرىدۇ بۆكتە .

2008 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 7 ـ كۈنى

كۆزلەر سۆزلەيدۇ

ئۆلۈمنىڭ كۆزى كۆك
ئەمەس،
ئۆمرۈمنىڭ كۆزى يوق،
ئۇسەر بىر كۈنى ئۇسكەندەك مەست .
توختاپ قالىمەن ئۇشتۇمتۇت
تىزغىنىم كىرپىكتەك بىر قۇر سۆز،
ئىككىنچى قۇرىغا كەلگەندە يېزىپ
يۇمۇلدۇ كۆز،
يۇمۇلدۇ كۆز...

ئۆلۈمنىڭ كۆزى قارا
ئەمەس،
قارا كۆزلەر ئارىسىدا مەن،
هاياتىنىڭ رەڭگىگە زەن سېلىپ بىر پەس
سۆيدۇم تېخىمۇ مۇهەببەت بىلەن .
قارا بويالغان كۆزلەردىن چىقىپ
چۈشمەن زېمىنغا يۇلتۇزدەك ئېقىپ .

ئۆلۈمنىڭ كۆزى كور ئەمەس،
كۆرەر، پۇرار، تۇتار دەممۇدەم .
ئۆلۈمنىڭ كۆزى بىر ئەمەس،

چىققتى كېچىدىن بىرنەچچە چېچىم

مەن كېچىنى مۇنداق ئاتىدىم
ئۇچۇپ كەلدى ساناقسىز قاغا .
مەن كۈندۈزگە چاچنى سانجىدىم
ئاق يۇقۇپتۇ بىرنەچچە تالغا .

كىتابتىكى گۇناھكار ئىدىم،
توۋا قىلدىم، يوشۇردۇم، يۇدۇم .

ئەمدى مېنى مۇنداق ئاتاشلار:

ئىسمىم قاغا،
كىيىمىم قارا،
يورۇق ئىچىم .

2008 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 10 ـ كۈنى

يامغۇردا ئېچىلدىم

يامغۇردا ئېچىلدىم
دېرىزىمەن،
ئۈزۈلگەن يامغۇر بىلەن دۇتار ئارا،
تىرىڭلايدۇ بىناۋا قەلبىم،
يامغۇر تارىنى ئۈزۈۋەتكەن كىم؟

يامغۇردا ئېچىلدىم
كۆزلىرىم بىلەن،
روجەكنىڭ ئالدىدىكى نەم
ئىككى تال قارا گۈل مەن .

يامغۇردا ئېچىلدىم
ئۇيغۇرچە بىر شېئىر كىتاب مەن
يامغۇر ئۈنلۈك ئوقۇدى مېنى .
تامچىلار ۋاراقلار ئاچ كۆزلۈك بىلەن
تەكلىماكاننىڭ قۇم كىتابىنى .
كېچىگە يېزىلغان تىلسىز يۇلتۇزلار
كۆكتىنمۇ كۆك ئوقۇ خەلقىمنى!

يامغۇردا ئېچىلدىم
مەن نېمىدېگەن تۈكلۈك،

نەگە قېچىپ ماڭدىڭ، ئەي ئادەم .
ئۆلۈمنىڭ كۆزى كۆز ئەمەس
تېنەپ يۈرگەن قول، پۇتتۇر جەزمەن،
ياكى زۇلمەتتە چەكچىيىپ تۇرغان
كۆزدىن يىراق شۇ بىر ئەزا ھەم .

ماڭماقتا ئادەم يىلتىزى بىلەن
تەن شېخىدا
كۆكۈچ
تۇم قارا
قوڭۇر
سارغۇچ
ئاجايىپ گۈللەر
دۇنيا جىمجىت كۆز گۈلزارلىقى
گاچا ئۇندا بۇلبۇلدەك ئۈنلەر .

گۈلۈمنى قىسۋالدىم گۈللەر ئالدىدا،
كۆزۈمنى قىسۋالدىم بىر گۈل ئالدىدا،
كۆزۈمنى يۇمۇۋالدىم بىر كۆز ئالدىدا
ئۇ ماڭا مەڭگۈلۈك قاراپ تۇرغان كۆز...

2008 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 12 ـ كۈنى

گېئومېترىيەلىك نۇقسان ۋە سىممېترىك گۈزەللىك

ئەر سوزۇلۇپ ياتقاندا
كېچىدىن پۇتى چىقىپ قالدى .
ئايال كۆزىنى ئاچقاندا
چاچ قىسقۇچى كېچىنى قىسىۋالدى .
گېئومېترىيەلىك نۇقسانى ئىككى ئادەمنىڭ
سىممېترىك گۈزەللىكى ئىدى ئالەمنىڭ .

2008 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 13 ـ كۈنى

ئىچىمدە جان تالاشقان ئاشۇ ھايۋان
ئاخىرقى تامچىدا بولۇپ قالار شۈك .
مەن جان بېرەرمەن قەغەز ئۈستىدە
يامغۇر تىركىشەر ساناقسىز، سۈزۈك .

2008 - يىلى 9 - ئاينىڭ 13 - كۈنى

كەمتۈك ئايال بولدى كۈن جامال،
تەشكەن ئىككى قۇلىقىدا،
ساڭگىلاپ تۇرار كۈندۈزىمۇ ئاي .

2008 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 14 ـ كۈنى

مىستىتسىزلىق مۇراسىم

گۇناھكار ئەر .

ئەرزىمەس بىر كىچىك باش
باشباشتاقلىق قىلغاچ
نۇقسانسىز ئالەم ئالدىدا،
بۇيرۇلدى كېسىشكە شارتتىدە .

چالا ئەر
بولدى مۇكەممەل
قىلىنىپ خەتنە .

شۇندىن كېيىن قۇياشنى ئەر
تامبىلىنىڭ ئىچىگە تىقىپ
كۈندۈزدىمۇ ئەيمىنىپ يۈرەر
تۈن قۇيرۇقىدىن تۇرار كۈن چىقىپ...

گۇناھكار ئايال .

تۆشۈكى تۇرۇپ
ئاگىلىمغان قۇلاقنى
تېشىۋەتتى .

مستىتسىزمچىلارنىڭ كىيىمى

كىيىۋالدى مستىتسىزمچى
كىچىدىكى بىر قات دۇنيانى .
قاغا قارا چاپان كىيگەندەك
قابىل ئۇچۇن يۆگەپ گۇناھنى .
سۇ شاد ـ خۇرام يۇگۇرۇپ يۈرگەندەك
كىيىپ جۇل ـ جۇل جەندە ـ كۇلاھنى .

يۆگىنىۋالغان مستىتسىزمچى
يورۇپ كىتىپ يوقلۇقتىن ئىچى .

كۆرگەن نەرسەڭ بولسا يوقالغان
ئەمەس يالغان ئۇنىڭ بارلىقى
ئۇ بىر كىيىم مەۋجۇتلۇق سالغان .

لىباسلار بىز ئادەم ئاتالغان .

تاش كىيىمى تاش ،
سۇ كىيىمى سۇ ،
كىيىمنى سىلىۋەتكەندە
ھەممە نەرسە ئۇ .

2008 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 5 ـ كۈنى

شائىرنىڭ شائىرى

ئاق قەغەز ئۆزىنى ئوقۇماقتا
بۇنى بىر شائىر يازغان ئەمەس .
مەن ئاڭلايمەن ھەيرانلىق بىلەن،
ئىچىمدىكى ئوقۇلماقتا پەس .

دورامچۇق شائىر شېئىر يازدىم دەر،
داڭلىق شائىر ئاڭلاپ خاتىرىلەر،
مەن يەردىكى ئۇيغۇر ئوقۇرمەن
ئوقۇيمەن ئاستا، ئاسماندا دەپتەر .

2008 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 14 ـ كۈنى

خۇپتەندىن كېيىن
چۈشتۈم داۋاندىن
چۈشتى دوملاپ تونۇش بىر گەۋدە
ئۇيغۇر تىلىدىكى داردىن .
شېئىر يىراق تاغلارغا ئوخشاش
كۆتۈرۈلدى ھىلال ئاي ئاندىن .

2008 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 15 ـ كۈنى

داۋاندىكى ئۆيدىن چۇشۇش

ئېگىز چۇش ۋاقتى
پەس چۇشتىن كېيىن،
قوشنام ناماز پېشىندىن كېيىن
داۋاندىكى ئىشىكنى ئاچتى
تىلىدا سۇ بىلەن ھاۋانىڭ .
غېرىبلىق ـــ سەل، ئىچىمدىن تاشتى،
ئوت تۇتاشتى قەغەز ـ قەلەمگە
ئانا تىلىمدىن ياز پەسلى قاچتى .

ئەسىردىن كېيىن
مەككە شەھىرىدە غېرىب بولغۇچى
قارا تاش بىلەن قايتا ئۇچراشتى .
ئازابلانماس ھېچكىممۇ ئەمدى
ئەرەب تىلىدىن غېرىبلىق قاچتى .

شام ۋاقتىدا شەيتان خوشلاشتى
كۆرەلمەيدۇ تاملار سايەمنى،
چىقتىم داۋاندىكى ئۆيۈمدىن
گۇگۇم ساقلاپ تۇراتتى مېنى،
دەيتتى: قېنى، ماڭا كىر ئادەم!
چۇشەر پەسكە تاش پەلەمپەيدىن
قىرلىق تاشلار، يۇمشاق بىر ئادەم .

مەن ئالمىدىن سورىدىم

سورىدىم مەن قىزىل ئالمىدىن
كىمنىڭ چوغدەك يۈرىكى سەن؟
جاۋاب بەردى ئالمىمۇ بىردىن
تېخىمۇ قىزىل سۈكۈت بىلەن .

ئالما تاتلىقى يوق كۈنلەردە
سېغىنغاندا ۋەتىنىمنى مەن
ئۇشتۇمتۇت يامغۇر ياغدى بۇ يەردە
يۇرايمەن ئۇيغۇرچە سۆزلەرنى نەم .

سېزىپ تۇرىدۇ ھەربىر سۆز مېنى
بارلىق سېنىڭ سۆزلىرىڭ ئىگەم .
سورىدى ئالەم، يۈرىكىم قېنى؟
قۇياش بىز ئۇچۇن سوقار ئىكەن .

2009 ـ يىلى 2 ـ ئاينىڭ 2 ـ كۈنى

چۈشتىن كېيىن، دەرەختىن كېيىن

شاخلاردىن كېيىن
ئاپتاپقا قايتتىم،
مەن ئاڭلىغان بارچە ئاۋازنىڭ
قايتقىنىنى كۆرۈپ توساتتىن
جىمجىتلىققا قايتتى ھاياتىم .

سايىلەر ئېگىلگەن چۈشتىن كېيىنگە
سۇ ئۇسسۇل ئوينار ھۆل كىيىمدە .
توختاپ ئۇسسۇلدىن بىر كۈنى تېنىم
كىيىملىرىم يىغلايدۇ قۇرۇق،
ئىچىدە مەن يوق، ئىچىمدە مەن يوق ...

بىر سۆزدىن كېيىن قۇياش ئولتۇرغان
بىر سۆزدىن كېيىن ئۆلۈك مەن تۇرغان،
ياپراقلار تىزىلدى چۈشتىن كېيىنگە
تۆت كىتاب ئاسمانغا،
چۈشمەكتە قۇرئان .

دەرەخمەن كەينىمدە تۆت پەسىل يوق،
قوۋزاقتەك سوزۇلۇپ چۈشمەكتە سايەم .
چېچەكلەپ چىقماقتا سۆزلەر ئاغزىڭدىن
سەن ئايال دەرەخ، مەن قاقشال ئادەم .

2009 ـ يىلى 1 ـ ئاينىڭ 29 ـ كۈنى

رەڭلىك كۆزئەينەك تاقاپ ئۇخلاۋاتقان ئادەم

كۆزلىرى ئوچۇق ئۇخلاپ
ئادەملەر كوچىغا يۇگۈردى .
رەڭلىك كۆزئەينەك تاقاپ
دۇنيانى رەڭلىك كۆرۈپ ئۇلگۈردى .

قىزىلگۇل سۇدەك سۈيۈق ئىدى
قىزىل ئەمەستەك تارىمنىڭ سۈيى .
ئۆيدە ياققان قار ئاق كۆرۈنمەيتتى
ئاسمان مەڭگۈ كۆك قەلبىمىزدىكى .
رەڭلىك كۆزئەينەك تاقىۋالغاندا
ھەركىم ھاياتنى ھەر رەڭدە كۆرۈپ
ئۆلۈمنىڭ رەڭگىنى بىلىشمەيتتى .

كۈندۈز كەتتى تۈرلۈك رەڭلەردە
كېچە كېلىپ چېقىۋەتتى
ھەر رەڭدىكى كۆزئەينەكلەرنى .

كۆزئەينىكى چېقىق ئادەممەن
قەلبى ئوچۇق، كۆزلىرى يۇمۇق .
كۆردۈم رەڭلەرنى ئۆيئىچىدىكى،
كېچىدىكى سۇ ئۇخلاۋاتاتتى،
ئويغانسا قىزىل ئەينەك تاقايتتى .

كۆرگۈچى ۋە كۆرۈلگۈچى

كۆرۈپ دەرەخ يالڭاچ قشنى
كىيۋالدى ئاق تۇت چاپان .

كۆلدى ئەتىياز كۆرۈپ دەرەخنى
سۆيگۈ بىلەن چېچەكلىدى جان .

كۆرۈپ يازلىق بىر مېۋە مېنى
دېدى: ئەي، مېۋە ياپرىقلىق قېنى؟

يەردە ياتقان كۆز غازاڭلىرى
كۆردى يالڭاچ دەرەخ تېنىنى .

سورىسام نەدە دەپ بىزنى كۆرگۈچى
ئاسماننى كۆرسەتتى دەرەخلەر ئۇچى .

2008 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 16 ـ كۈنى

سەن ئۈچۈن مەندە بوياق قالمىدى
كۆندەك توپلاندىم بۇ ئاق قەغەزگە .

2008 - يىلى 9 - ئاينىڭ 16 - كۈنى

كۆك ئاستىدا ئەبەدىي ئەركىن
بىر قىز خىيال سۇرۇۋاتاتتى .
چۈشۈم تەكرار چۈشەيتتى ئۇنى
ئۇنى ئاسمىنىم دەپ ئاتايتتى .

كۆردۇم يىپىق ئىشىكىمنىڭ
توختىماي ئېچىلىپ ـ يېپىلغىنىنى،
كىشىلەر توختىماي كىرىۋاتاتتى ـــ
تىنسام ئىچىمگە كىرەلەيدىغان
يىپىق ئىشىكتىن كىرەلەيدىغان
ئىشلىرى پىنھان رەتلىك كىشىلەر ...
كۆردۇم پۈتۈمنىڭ بەش بارمىقىنى
بىردىن بەشكىچە ساناۋاتاتتى،
پايپىقىم يەنە ماڭدى قوڭالتاق
ئۇنى ئەپلەپ كىيىۋالغۇچى
قوڭالتاق ئىدى قىيامەتكىچە،
كۆرۈنمەيتتى پۈتىنىڭ ئۇچى ...

مەڭگۈلۈكنى كۆردۇم بۇ يەردە
مەن مەڭگۈلۈك ئۇيقۇنى كۆردۈم
ئۆز ـ ئۆزىنى كۆرگەندە كۆزۈم .

بۇ سىرلىق تۈن
دۇنيا رەڭسىز
تۈنىنىڭ نىگاھلىرى قارا ئەمەس،
قارا بىر ئەمەس يەتتە رەڭدە .
ئەي، كېچىگە بوياق بەرگۈچى
ئەي، رەسىم سىزغۇچى پۈتۈن ئالەمگە،

باشلىدىم تاشتەك خىيال سۇرۇشكە،
كەتتىم ئاسماننىڭ ئاخىرىغا .

2009 ـ يىلى 2 ـ ئاينىڭ 12 ـ كۈنى

تاش ھېچنېمە دېمىدى

گەپ قىلمىدى قۇياشمۇ ماڭا
ھەتتا ئاياغلىرىم ئاستىدا
ئۇنلۇك ئويغىنىۋاتقان ئاق تاشمۇ .
بۇ مۇشۇكنىڭ كوچىسى ئىدى،
دۇمبىسىدىكى ئالا خەرىتە
كۆرسىتىپ تۇراتتى چۈشتىن كېيىننى .

نەگە ماڭسام ھاۋا — سۈزۈك تام .

كۆرۈۋاتقىنىم ئاز قالغان ئاسمان
دېرىزەم تالاغا ئېچىلغان كۆك غەم .
بارلىقىم ھاۋادا شاخ - يوپۇرماقتەك
مەن بۇ جايدىكى يىلتىزسىز ئادەم .

تام ھېچنېمە دېمىدى ماڭا
يۈرىكىم تامدا سوقار دۈپۈلدەپ .
تونۇش ۋەھىمە قاقار ئىشىكنى
كوچىغا باشسىز چىقمەن يۈگرەپ .

ھېچكىم ھېچنېمە دېمىدى
دۇنيانىڭ بۇ مۇساپىرىغا،

باشلاپ ماڭار بىر كىشى مەۋجۇتلۇقى سىر كىشى،
ئارقىسىدىن ئەگەشتىم مايماق ـ سايماق مىسرادا
تولدى ئەكس ساداغا مەڭگۈلۈكنىڭ كوچىسى .

2009 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 16 ـ كۈنى

بىر ئۆن يېتىم يىراقتا

بىر ئۆن يېتىم ئارىلىق
ئېچىلماقتا، يىرتىلماقتا شايىدەك،
قۇياشنىڭ موي قەلىمى سىزغان سۇس رەسىمدەك،
مەن تۇرغان بۇ كوچىنىڭ
بىر ئۇچىدا ئادەمدەك غايىب بولغان كەپتەرلەر
بىر ئۇچىدىن ئۇچۇپ كەتكەن ئادەملەر .

كەلگىنىمدە دوقمۇشقا ۋارقىرىدى «توختا!» دەپ
تۆشۈكلەردىن يۇلتۇزى پارقىرىغان بىر ئادەم .
ئۆز تىلىمدا ئوق تېگىپ بۇ شېئىرغا قاچتىم مەن،
قاچتىم هال رەڭ پىدىگەنىنىڭ ئىچىگە
ياكى ئىسسىق سۇيۇقلۇقتا ئايلىنىپ
تومۇرلىرى سوقۇۋاتقان كېچىگە .

بىر ئۆن يېتىم يىراقتا تامدىن چىققان چىرايىم،
بارماقلىرىم تەگكەن يەردە يامغۇردىن هۆل ئاۋازىم،
خىياللىرىم چۇۋۇلغان، باشاقلىرىم تۆكۈلگەن هالدا،
تۆت ئادىل شامالدا، تۆت تەرەپتە يوق دالدا .

دېرىزەمنىڭ ئالدىدا
دورىماقتا ئاي مېنى
قاراڭغۇدا مەنىلەرگە تەقلىد قىلار سۇ،
مەنە مېنى ئىزدەيدۇ تېشىپ چوڭقۇر كېچىنى .

ئىچىگە ئۇچۇش

جابدۇندۇم سەپەرگە
چامادانغا قاچىلاپ
يېڭى ئىشتاننى، ئۇپرىغان جاننى
چىش چوتكىسىنى، يۇمشاق ھەميانىنى،
قارنىڭ رەڭگىنى، رەڭسىز ئازابنى،
دۇئا كىتابنى، يۇڭ پوپايكامنى،
يېزامدا تۇغۇلغان كۆك شامالارنى ...
قەلەم تۇتقان بارماقلىرىمدا
سۇيۇق شاكىلاتقا ئايلاندۇرۇلغان
تەملىك، قەھۋە رەڭلىك ئايالارنى .

قارنى ئەتىياز ئېرىتىۋاتقان،
لاي ئۆيلەر ئەندىكىپ ياتقان،
پەشتاقلارغا چۈشكەن سايەڭنى
قىزىل سىزىقلار ئالدىراتقان،
مانا بۇ ئۇرۇمچى ئايرودۇرۇمى .

تۇيغۇدەك تۇيۇلغان بەزەن نەرسىلەر
سۇيۇق شاكىلاتتىنمۇ راست بولۇپ چىقار،
قولۇڭغا چاپلىشار، يۈزۈڭگە يۇقار .

ۋەتەن

ئاتتىم بىر چاڭگال قارنى
ياز سىرتىغا،
بىراق بىردەمدىن كېيىن
قايتىپ كەلدى دېرىزىدىن
ئوت يەۋاتقان ئادەمنىڭ
سۇغا سۆزلەۋاتقان ئادەمنىڭ
لايغا مىلىنىپ ياتقان ئادەمنىڭ
مەڭگۈلۈك ۋەتىنى ئالەمدىكى .

2009 ـ يىلى 2 ـ ئاينىڭ 22 ـ كۈنى

بىر كەپتەر مېنى ياخشى كۆردى

مەن سۆيگەن قۇم قۇملۇقتىن چىقىپ
كىرگەندە تارىمنىڭ چۇشىگە ئىقىپ،
ئۇزاق يازدەك بولدۇم مۇساپىر
خورما دەرىخىگە ئەگىشىپ .

بىر تۇپ خورمىغا ئاچىمەن ئىشىك
ھەر قېتىم ئۆيدىن تالاغا چىقىپ .

ئۆي لەمپىسى كۆك كەپتەرنىڭ
ئارىلاپ ئاي نۇرلىرىنىڭ، يامغۇرنىڭ،
مەن ئۇنىڭ يارى، ناتونۇش يارى
ئاشىق بولاتتىم كۆز ئۇزمەي بېقىپ .
سوۋغا قىلاتتىم ئۇيغۇر تىلىنىڭ
شەرقىدىكى بىر تۇپ تېرەكنى،
تىلسىز كۇنلەردە قۇياشتەك چىقىپ .

جاۋاب كۈتەتتىم كۆك كەپتىرىمدىن
ئالدىمدىن ئۆتكەندە نازلىق بېقىپ .
ياكى لەمپىدە كۆك قانات قېقىپ
نازۇك تۇمشۇقىنى كۆتۈرگەندە
قالدىغاندەك مېنى قىچقىرىپ،
مەستخۇش ئاۋازدا ياكى كۆك رەڭدە .

ئېزرا فوندتەك[1] ئويلاپ ئۆزۈڭنى
ياۋروپادىكى مەلۇم بىر جايدا
قەھۋە ئىچىشكە يۈمۈپ كۆزۈڭنى
ئاخىرلىشدۇ بىر مىنۇتتىلا .

سېمونتتىكى بىر مىنۇتتىلا
سەن شېئىردىن قايتىپ كېلىسەن
سەن بىلەن ئايرودۇرۇم ئارىسىدا
قېلىن بىر ئەينەك تامنى سېزىسەن .

كۆك ئاسماندەك ئويلاۋاتاتتىم
شۇبھىلىك كۆزلەر قورشاپ ھەر ياندىن
تۆكتۈم ھەممىنى ئېلىپ چامادانىدىن .

ئايرودۇرۇم ئۇچماقتا گويا
تام، دېرىزە، مىللەت ۋە تېرە
ئاق قۇشقاچتەك ئۈركۈپ پۇررىدە .

ئۈرۈمچى ئايرودۇرۇمى —
كېچىشىش نۇقتىسى
كۆك ئاسمان بىلەن سېمونت يەرنىڭ،
يالغان مەن بىلەن راست سايەمنىڭ،
ماڭا ئالاقىسى يوق دەپ ئويلىغان
ئىسمى سانسىز بىرلا ئادەمنىڭ .

تۇرۇۋاتىمەن ئۇچۇش ئالدىدا
قارا قۇشمەن شەپەقتىن كەلگەن .
بىر پارچە رەسىم قانات ئاستىمدا
ئەتىياز سۇسقىنا بوياق بەرگەن .

2009 ـ يىلى 3 ـ ئاينىڭ 3 ـ كۈنى

---

① ئېزرا فوند — ھازىرقى زامان ئامېرىكا شائىرى .

يېرىم كېچىدە ئاچتىم ئىشكاپنى

ئاچتىم كېچىنىڭ يېرىمىنى،
كارىۋاتىمدا زۇلمەت دېڭىزى
پۇت ـ قولۇمدا دولقۇنلار ئىزى .

ئاچتىم قەدىمىي بىر ياغاچنى مەن
دەرەخ قەبرىسى، قوش چاڭگىسى
ئىشكاپتىن كىيىملىرىم ئاڭلاندى .

ئاچتىم ھاۋانى،
سايىدەك كۆرۈندى قولۇم بوشلۇقتا
نۇر ــ سايىنىڭ ئاق ئىسكىلىتى .

ئاچتىم بىر مىللەتنىڭ ئاۋازىنى،
قاچتىم ياغاچتىكى ئەكس سادادەك
چالماقتا قەلبىمدە ئورمان سازىنى .

ئاچتىم سۇكۇتنى ئۆلۈك سۇدىكى
سۇ ئۆزىنى چۈشەيتتى قىزىل
تولدى ئىشكاپقا روھلار چۇقانى .

2009 ـ يىلى 3 ـ ئاينىڭ 8 ـ كۈنى

تالاغا چىقسام بۈگۈن سەھەردە
كەپتەر پوقى بېشىمغا چۈشتى،
«... يارىمنىڭ تىللىغىنى تىللاچە بار ...»
بۇ بىر يېڭى مۇھەببەت چۈشى .

2009 ـ يىلى 3 ـ ئاينىڭ 4 ـ كۈنى

قۇيرۇقلۇق ئادەم

كىرسە ئىشىكتىن كىرمەيدۇ،
سالام ـ سەھەتنى تېخى بىلمەيدۇ.
قاچا ـ قۇچا بار ئىشكاپ ئىچىدە
ئۆزىدىنمۇ تۆكلۈك كېچىدە
قورقۇنچىمنى مەززە قىپ يېگەن
قۇيرۇقلۇق ئادەم.

ئۇچ نەزىرىمۇ،
يەتتىسىمۇ،
قىرقىمۇ ئاشكارا ئۆتكۈزۈلمىگەن
ئاشۇ مۇرۇۋۋەتلىك بىر ئادەم
گويا چاشقاننىڭ سىياقىدا
پەيدا بولغاندەك ئۆيۈمدە بىردەم.

مەن ھىندى دىنى مۇرىتى ئەمەس
جانىۋارنى ئادەمنىڭ روھى دەيدىغان.
مەن ئېكولوگىيەلىك مۇھىتتا ئەمەس
چاشقاننى، بىر جاننى قوغدايدىغان.

ئۆزۈمنى ساقلاشقا تىرىشسامۇ
چاشقان قورۇمىسى يېگەن ئەمەس.
بولسىمۇ تومتاق ياشاش پەلسەپەم
مۇشۈكنى پەيلاسوپ دېگەن ئەمەس.

كىتابتىكى قۇدۇق

تۈيۈقسىز بىر كىتابنى ئېچىشىم بىلەن
قۇدۇق بويىغا كېلىپ قاپتىمەن .

قۇدۇقتا قان رەڭ چاقنىغان قۇمدىن
كۆرۈپ قالدىم ئۆز چىرايىمنى .
تىلىمنىڭ هال رەڭ گۇگۇمدىن
كىمدۇر قۇدۇققا ئىتتىردى مېنى .

ئاق ۋاراق ئېچىلىپ ئاق كەپتەردەك
سىياھ ئېقىشتىن توختىدى بىر رەت .
تەنها سۆزلەر بوۋىقى يوق سۆز
كۆزلەر پارقىراپ ئىچىدە ھەسرەت .

كىتابنى ھەسرەتلىك يېپىشىم بىلەن
تىلىم كېسىلگەن، بىر قۇدۇقتا مەن .

2009 ـ يىلى 3 ـ ئاينىڭ 14 ـ كۈنى

بەزىدە

بەزىدە رەڭسىز ئويغىنىمەن
ئۆلۈمنىڭ رەڭگى بولمىغاچقا
ھاياتىم تولغاچقا ئۆز شولىسىغا .

ئەخلەت چېلىكى يېنىدا بەزەن
ئەتىر شىشىسىدىن كېتىمەن چىقىپ
ئەركىنلىكنىڭ پۇرىقىغا ئەگىشىپ .

بەزىدە قالىمەن ئۇخلاپ
تاملارنىڭ ئۆلۈكى
ئۇياقتا، بۇياقتا .

2009 ـ يىلى 4 ـ ئاينىڭ 1 ـ كۈنى

قوپسام تۆشۈكتىن چالا ئۇيقۇلۇق
قاچقان بولدى ئاشخانا ئۆيدىن
چاشقان ئاۋازلىق، قۇيرۇقلۇق .

قۇيرۇقلۇق، ئاۋازلىق سۈكۈتۈم
يىللار كاللەك يەپ يېيىلغان،
پوپايكام تۆشۈك، نان پۇچۇق
ئىشكاپتا كىتابىم قىيىلغان .

بىر كۈنى تۇيۇقسىز ۋەھىمىدە
ھاياتىم شولىدەك چىچىلسا،
بىر تۆشۈك تاپالماي كىرەرگە
مېڭەمدىن بىر تۆشۈك ئېچىلسا ...

ئويلىما چاشقانغا ئىچ ئاغرىتتى دەپ
سورىما ئۆلۈك كۈندۈزنى مەندىن .
قىلما رەت بۇنى «چاشقانىزىم» دەپ
چىقىپ كەت تۈكلۈك قارا كېچەمدىن .

2009 ـ يىلى 3 ـ ئاينىڭ 20 ـ كۈنى

كەچ كىرگەندە سۆزلەر ئارا مەن

ئالما پىشتى، قۇملۇققا چۈشتى،
قىزارغان سۆزلەردە كۆردۈم مەن كۈننى .

سۆگەت سايىسنى ئۈركۈتۈۋەتمەي دەپ
ئاۋايلاپ دەسسەپ ماڭدىم يولۇمنى .

سۇدا ئېرىدۇق، تاشتا ئۇيۇدۇق
قولۇمنى تەگكۈزۈپ سەزدىم گۆگۈمنى .

قاراڭغۇ چۈشمەكتە چاچتەك يېيىلىپ
يالىڭاچ دەريا تېپچەكلەر قۇمنى .

مەن يۇلتۇزلارنىڭ نەزەربەندىدە
سەن مەنە دەشتىدە تارتتىڭ زوقۇمنى .

تۈن سۇزۇك تىلنى قورشىغان يەردە
ئاچ قاپىيەدە ئاچتىم ئۆيۈمنى .

ساقلاپ ئولتۇرغان قاتىل ئوقۇرمەن
يوشۇرۇش مۇمكىنمۇ سەندىن ئۆزۈمنى؟

بىر تېرىچى بىلەن كېچىچە مۇڭداشتىم

سۇغۇرۇلۇپ چىقتۇق بىز،
سويۇلۇپ تونىنىڭ بىر پارچىسى
ئېسىپ قويۇلدى دېرىزىگە تېز .

بىر تېرە سودىگىرى
ئىككى كۆزىتىش نۇقتىسىدا!
قوغلىماقتا، قاچماقتا .

تېرىسى يوق قوي،
تۇگمىسى يوق باي،
ئوخشاش قىسمەت قوچاق ئاچماقتا .

ئاسمان قاندى، قۇياش قېنى؟
ئاشلىغان تېرىدەك ئاق قەغەزدە
هور چىقىپ تۇرغان ئۇيغۇرچە سۆزلەر،
يالىڭاچ يۈگۈرەر شائىرنىڭ جېنى .

2009 ـ يىلى 4 ـ ئاينىڭ 2 ـ كۈنى

رۇستەمبەگ

ئەزىزانە قەشقەر
غېرىبانە ئاقسۇ

— ئۇيغۇر خەلق ئېغىز ئەدەبىياتىدىن

غېرىبانە ئاقسۇ، ئۆتمۈش ئاققان سۇ
بىر بەت تارىخنى ئاسمان ئاچقانمۇ؟
رۇستەمبەگ[1] تۆت مىڭ ئۈچ يۈز مو يەرنى
يامغۇردا سۇغىرىپ، چاقماقتا ئاچقانمۇ؟
بۇلۇتتەك قويلارنى، ئاپتاپتەك تىللالارنى
ئۈششۈك شامىلىدا سورۇپ چاچقانمۇ؟
ئاندىن ئۆزى قاچقانمۇ؟
قىيامەتكىچە ئاۋات شەھەرگە
شاش يورغىسىنى چاپتۇرغان پېتى ...

ئادەمسىز قايتتى ئۆلۈم ئېتى
گۇمبەزلىك، جىمجىت توپا شەھەر .
ئۈستى ئوچۇق شام گۆردىكى
بىر ئادەمنى ئويغاتتى سەھەر .

---

① رۇستەمبەگ — ئىلدىكو بېللېر خانىنىڭ ئىنگلىزچە «شىنجاڭدىكى ئىجتىمائىي ئەھۋاللار (Commonity Matters in Xinjiang)» ناملىق كىتابىدا بايان قىلىنغان، 19- ئەسىرنىڭ ئوتتۇرىلىرىدا ئاقسۇدا ئۆتكەن ئۇيغۇر دېھقان.

سۆزلەر ئارا مەن، نمجان يارا مەن
گاچچدە ئۈزۈپ قويدۇڭ سۆزۈمنى .

سەن ئشنى تۈگتپ چقۋاتقاندا
مەن قارا قاندا يۈمدۇم كۆزۈمنى .

2009 ـ يىلى 4 ـ ئاينىڭ 3 ـ كۈنى

بىر توخۇنىڭ تەرجىمھالى

مەككىدە بىر تاش بار،
ئۇنىڭ ئىسمى بار
قەلبىمدە .

مەككىدە بىر ياش بار،
ئۇنىڭ ئىسمى يوق
خەلقىمدە .

كەلگەندە بوۋىسى ئۇنىڭ
كۆتۈرۈپ ئۇيغۇرچە ئىسمىنى
قۇياشنىڭ، دەريانىڭ، قىزىل سۇنىڭ،
بىرمۇ تىلدا ئىسمى يوق ئىدى
يانفون، ھاۋادان، توڭلاتقۇنىڭ .

«سىز ئۇيغۇرمۇ» دېگەن سۆزۈمنى
تۈنجى ئاڭلىشى ئىكەن ئۇنىڭ .

ئۇيغۇر دېگەن نېمە؟
نېمىدېگەن بىمەنە
بەرسەم ئەگەر مۇنداق ئىزاھات:
كەم ئۇچرايدىغان بىر تۈپ دەرەخ ئۇ
بوران ئىچىدە چېچەكلەيدىغان،

مەن ئۇنى تونۇدۇم
ئۇنىڭ قاراڭغۇ ئاۋازىدىن
شۇرقىراپ تۆكۈلەتتى قۇم .

بۇ ۋاقىتنىڭ قاتتىق ھالىتى،
سۇ بىر رەڭسىز، غەمسىز سۇيۇقلۇق،
قولۇمنى يۇغاندا غېرىبلىق ئېتى .
قولۇم چاقىرسا يار كۆكسى يىراق،
قولۇم ۋارقىرىسا قىزىل، يېپپىشقاق،
قولۇم پارقىرىسا قورققىنىدىن
پالاقلايدۇ مۇشۇكياپىلاق
مەھەللىمىزدىكى يالغۇز ياڭاقتىن .

بېلىق قىلتىرىقىدەك جىمجىتلىقتا مەن
تارىخ كىتابىنى ۋاراقلاپ بىردەم
قۇلاق سالدىم قىستۇرما كۆيگە .
ئۆزۈمنى سوراقلاپ قايتا ـ قايتا ھەم
كىردىم سۆزلەرنىڭ تار ئۆيگە .

ئۆيۈم بەشىنچى قەۋەتتە
ئاسماننى ئېچىپ كىرىمەن .
ئالىقانچىلىك قەغەزدە
كەتمەن ئەمەس قەلەم بىلەن
تېرىقچىلىق قىلىمەن .

2009 ـ يىلى 4 ـ ئاينىڭ 2 ـ كۈنى

هېچكىممۇ توخۇنى قانتى يوق دەپ
قانات قاقسىمۇ ئۇچالماس ئەبەد.

*　　　　*

يىراق جايدا مەن تەكلىماكاندىن،
يېشىل ئەرۋاھتەك توپ ـ توپ يۇلغۇن
چاقىردۇ مېنى ھەر ياندىن،
ئاۋازى قىزىل چېچەكلىگەن قۇم .

2009 ـ يىلى 4 ـ ئاينىڭ 4 ـ كۈنى

مېۋىسىنى ئاقسۆڭەكلەرلا
جەننەتكە كىرىپ قالسا يەيدىغان .

ئۇيغۇر —
قۇلۇلە قېپىدىكى سەدەپنىڭ
سۇ ياردار قىلغان بىر قىسمى .

ياكى ھۇما قۇشنىڭ ئىسمى
مالچى تازنىڭ بېشىغا قونغان؛
بىر پادىشاھ ئۇ پىت بازىرىدا
ھۆپۈپگەر تونۇماي خىزىر تونۇغان؛
ياكى چۈشىن ئۇلىشىپ تۇرغان
شىرىن ئۈزۈم، پىشقان مانداىن؛
مۇراسىملاردا كىيىلمەيدىغان
سېھىرلىك قەدىمكى كىيىم؛
تالانتتەك ئۆسۈۋاتقان مېڭە ئۆسمىسى؛
يا ئاسماندىكى گۆللۈككە تەۋە
ئىنسانلارنىڭ گۈلى — غۇنچىسى؛
شەيتان ئەينەك ئالدىدىكى مەن
بېشى يەردە باشقا بىر كىشى...
توخۇنىڭ بىر تۆرى دېسەم ئەگەردە
پاھ، ئەجەبمۇ مەززىلىككەن دەپ
بۇ چاغقىچە بولار ئىدى يەپ .

لېكىن ئۇنداق چۈشەندۈرمىدىم .

ئۇ كۆزۈمگە كۆرۈندى مېنىڭ
تاجى ھەيۋەت خورازدەك بىردىن
لېكىن ھېچكىم خوراز تاجىنى
ئويلىماس تاج دەپ،

بېشارەت ئەمەس

ماشىنام چۈش كۆرمەكتە
بىر ئاق كەپتەر
قوندى ئۈستىگە
كۈندۈز يالقۇنى ئۆچكەن تەرەپتە .

چۈشۈمدە تۇيۇقسىز
پىكاپىمنىڭ ئالدىدىن ئۆتكەن
ئاق كۆڭلەكلىك قىز
ئۇچۇپ كەتتى پۇررىدە قىلىپ
قارا بولۇتتىن كىيىم كىيىپ .

ئويغىنىپ بۇ شېئىرنى يازدىم
تۈن يالقۇنى كۆكۈچ تەرەپتە .

2009 ـ يىلى 4 ـ ئاينىڭ 5 ـ كۈنى

زەنجىرسىمان سۆزلەرگە ئەگىشىپ

يىللار ئاقساپ ئۆتمەكتە
ئاقساق تۆمۈر بىر ئۆمۈر
ئالالمىغان مەن تۇرغان يەردە .

ئالەم شائىرى ئەگەردە
قويۇپ قويسا بىر چېكىت
كۆن دەپتەرنىڭ غەربىدە .

ئۆمرى ئاسمانغا تامچىلار
كەمچىنى يانتۇ تۇتۇپ ياغچىلار
كور دېھقانغا ياغنى كەم تارتسا
بىرى ئاسماندىن ئۈنسىز زەن سالسا.

ئاسمان ئۈنىگغا نېمە دېسۇن
بىر ئادەم ساھىلدا ئوگدا ياتسا
پۇتلىرى دېڭىزنى يوقاتسا .

2009 ـ يىلى 4 ـ ئاينىڭ 5 ـ كۈنى

سۇدىن بىر سۆز ئاڭلىدىم

ئىشىكىمنى چەككەندە قوشنام
سۇدىن بىر سۆز ئاڭلىدىم،
زەمزەم ئەكەلمەكچى بولۇپ
كىرگەن ئىكەن ماشىنىسى يوق،
ئالدىراش دەپ بارمىدىم .

ئاسمىنىم سۇدەك ئۈسسۈز ئىدى،
قوشنامنىڭ ئاپپاق بۇلۇتلىرى
تامنىڭ كەينىگە ئۆتۈپ كەتتى .

بىر كۈن ئۆتۈپ كەتتى پەشتاقلاردىن .

قايتتۇاتسام ماشىنا بىلەن
بىر تۈپ خورمىدا ئازراقلا كىچە،
ئالدىرايتتىم يوق ئىدى ۋاقتىم
بىرىۋالاي تاك سۇزۇلگۇچە .

ماشىنامنىڭ قىزىل تىلىدىن
بىر شۇم خەۋەر كەلدى ئۇشتۇمتۇت،
ئۇچۇق ئاڭلىدىم سۇدىن بىر جۈملە
موتور سۇسىز، ئوت كەتمەكچى ئوت .

يول بويىدا تاغلار ئارا مەن
ئەمدى مېنىڭ يوق كېچەم

ئوخشىمىغان ۋاقىتتىكى نىسۋەم

سەھەرنى سۈزۈۋالدىم
بىر كۈننىڭ قايمىقى دەپ،
ئىرىمەستە ئاغزىمغا سالدىم .

تاھارەت ئېلىۋاتسام پېشىندا
پۇتۇمنىڭ چىمچىلىقى كۆلۈپ كەتتى
نامىسىز بارماقنى كۆرۈپ قېشىدا .

كەچتە بىر تۈپ ئالمىغا كىردىم،
قاپتۇ قۇرۇق ئىككى شاخ بىلەن
يوپۇرماقسىز ئالما بىردىن .

2009 ـ يىلى 4 ـ ئاينىڭ 7 ـ كۈنى

ئاي يېزىلغان كىتاب

ئاي يېزىلغان ئاق ۋاراق
ئايلاندۇرار تۈننى سىياھقا .

ئاي يېزىلغان قارا لاي ـ پاتقاق
يۇلتۇزلارنى تىزار دەرياغا .

ئاي يېزىلغان تاش كىتاب
ئۆتمۈش لاي سۇ، ئاقىدۇ سايغا .

ئاي يېزىلغان قۇم بويلىرىدىن
كىردۇق غېرىب ئايۋان سارايغا .

ئىمزا قويۇلدى ئاپپاق شولىدىن
ھەربىر ياپراق، ھەربىر شامالغا .

ئاي يېزىلغان ئوقۇرمەن يول يوق
قاچان، قانداق، نەگە بارارغا .

كەتتىم ئاشىق ئوقۇرمەن بولۇپ
ئاي يۈزىگە يېزىلغان يارغا .

2009 ـ يىلى 4 ـ ئاينىڭ 10 ـ كۈنى

چىققان چاغدا تونېلدىن جەزمەن .
تەشكەن تاغدا توختىدىم ئۈزاق
تاشلار ئۈسسۈز يوق بىرەر بۇلاق .

سۇدىن بىر سۆز ئاڭلىدىم،
گىياھلار چاقىردى پەس ئاۋازدا
تونېلنىڭ تاش ئاراچلىرىدىن .

يىغلىپ قالغان يامغۇر سۈيى
مېنىڭ ئەمەس ئۇلارنىڭ ئىدى .
سوۋغا قىلدى شاھلاردەك خۇددى
ئۈسۈپ ئىلىپ قۇيدۇم موتۇرغا .

كىكەچلەيدۇ سۇ ئۆز تىلىدا
دەپتىمەن سۇ يالغۇز بىرنەرسە .
سۇنىڭ ئاۋازى ئۇنىڭ ئاۋازى
سۇ سۆزلەيدۇ ماڭا ھەر يەردە .

مەن بىلمەيمەن ۋاقتىم بارمۇ، يوق
ماشىنام قايتا ماڭدى قوزغۇلۇپ .
تاڭ ئاتتى يول، سۆزۈلمەكتىمەن
ئۈزارتتى قول خورملار يورۇق .

2009 - يىلى 4 - ئاينىڭ 9 - كۈنى

گۈل ۋە يارا

قەغەزدىكى يارا ـــ
گۈلى سىياھنىڭ .

سەندىكى يارا ـــ
گۈلۈم مېنىڭ .

مەندىكى يارا ـــ
گۈلى شېئىرنىڭ .

2009 ـ يىلى 4 ـ ئاينىڭ 11 ـ كۈنى

كوچا ۋە ئىشك

رەڭسىز ياز پىيادىلەر يولىدا
كۆندۈز كەتتى ئاق پىكاپ بىلەن .

يول بويىدا
قولىدا ئۈچ چاڭگىلەك پىشقان خورما
توختىدى بىر يېشىل ئادەم .

خۇشبۇي ئايال چىقتى ئىچىدىن
تېشىغا بىر تۈپ دەرەخ بولۇپ،
چۈنكى كوچىدا باشقا ئىشىك يوق .

سەل تۆپىدە بىر ئەگىم ئىشك
ئۇنىڭ ئىسمى ھىلال ئاي .

كىرىپ كەتتىم ئەگمەچ ئىشكتىن
چوڭقۇر، ئىسسىق كېچىگە بىردىن .

2009 ـ يىلى 4 ـ ئاينىڭ 11 ـ كۈنى

مايماق لوڭقىنىڭ ئىچى - تېشى

مايماق لوڭقىنىڭ
ئىچى گۈل،
گۈل ئىچىدە
ھېچنېمە .

مايماق لوڭقىنىڭ
سىرتىدا
مايماق ھېچنېمە .

سىرتىدا دېرىزىنىڭ
بىر تۇتام گۈل
بىر تۇتام گۈل بۇ كېچە .

دېرىزە ئىچىدە
مىڭ تال گۈل سەن
چاچلىرىڭدىن تاپىنىڭغىچە .

تېنىڭ لوڭقىدۇر
گۈل قۇرۇغۇچە،
جېنىم سۇنغۇچە .

كىرىستال كېچە،
ئىچىنىڭ ئىچىدىكى
تېشىنىڭ تېشىدىكى

كىچىگە يۈزلىنىش

بۇ ئىچىگە يۈزلىنىش
سۈيى مۇزدەك قۇدۇقنىڭ .

تاغدىن يۈگۈرۈپ كەلگەن شىر
تۈگۈلۈپ مەغرىبتە ئۆلدى قىپقىزىل .

ئېچىرقاپ كەتكەن ئەنجۈرنى مەن
يېدىم چىشلەپ چوڭقۇر بىر چىشلەم .

شەھەر تېشىدا بىر ياۋا ئاي بار
قۇدۇق ئىچىدە قارا قارىغاي .

قۇدۇق ئىچىدە مېنىڭ ئاۋازىم
تەلپۈندۇ ئاسمانغا دائىم .
ئەما يۇلتۇزلار تۇرار پارقىراپ
ئويغاق كېچىگە قارىسام دائىم .

2009 ـ يىلى 4 ـ ئاينىڭ 11 ـ كۈنى

ئىچىمگە جىن كىردى

ئىچىمگە جىن كىردى
كىردى نەم ھاۋا
بۇلۇتتىكى .

ئىچىمگە جىنلار كىرىپ چىقىدۇ،
ئىچىمدىن ئادىل ھېرىپ چىقىدۇ .
تۇكلۇك جىننى قوغلۇۋېتەلمەي
ياشلىقتا چىقماي قېرىپ چىقىدۇ .

جىننى تۇتتۇم يېرىم كېچىدە
بىر پارچە ئاق قەغەز ئۈستىدە .
جىن مېنى تۇتتى يۇمشاق قولىدا
تېپىرلىدىم سۆزلەر ئىچىدە
سۆزلەر قاچتى تەرەپ - تەرەپكە .

چىشى جىنلار سۇدا ياشايدۇ
بىز ياشايمىز ئۆز تېنىمىزدە
گۆگۈم تۈكلۈك سۇغا كىرگەندە .

جىننى جىن دېگۈلۈك، شاپتۇلنى شاپتۇل
ئەڭ گۈزەل ئايال شاپتۇل يېگەندە .

گۈلمۇ ئەمەس، لوڭقىمۇ ئەمەس
لوڭقا بىلەن گۈلنىڭ ئىگىسى .

2008 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 17 ـ كۈنى

ئاغزىمدىن سائەت چىقتى

سائەت چىقتى ئاغزىمدىن
يۈز بىردۇ بەزى ئىش ئالدىن،
توشقان چاغدا ۋاقتى - سائىتى .

سائەت سۈنىڭ سائىتى بولسا
ھۆل بولمايمىز چۈشسەكمۇ سۇغا .
رىزقىمىزنى يەيمىز، ئىچىمىز
سۇ ئىچكەندەك كۆلدىن بىر بۇغا .

سائەت قۇمنىڭ سائىتى بولسا
بىز ئۆلمەيمىز مۇشۇ قۇملۇقتا .
تۆگىقۇشنىڭ ئاپپاق تۇخۇمى
نۇر چاچىدۇ ماگساق ئۇپۇقتا .

سائەت يازنىڭ سائىتى بولسا
چېكىلدايدۇ ياپراقلار شاختا .

ئەگەر سائەت بولسا ئۇيغۇرنىڭ
قېتىپ قالار ۋاقىت بىر تاشتا .

ئاغزىدىن سائەت چىققان ئادەم
بېشىنى چاڭگاللاپ ئولتۇرۇپ قالدى
يۇلتۇزلىرى چېچىلغان ھالدا .

جن كردى هاۋادىن
تىرناقلىرى سۇپسۇزۇك .
ئۇنى قوغلاپ تۇتاي دەپ
سۇدىن چىقتىم يۈگۈرۈپ .

2008 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 17 ـ كۈنى

پاتمىچۇقنى ئۆلتۈرۈۋەتتىم

سالمىچۇق قارا بەكرەك،
پاتمىچۇق سەل ئاقسۆڭەكرەك،
تامدا ئەمەس
18 ـ ئەسىردىكى پارىژدا
تانىسىدىن قايتىۋاتقان
يۈزىنى سەپكۈن باسقان
خېنىمدەك ئاق .

ياق، ياق
ئۆلدى ئۇنىڭدىنمۇ رومانتىك
ئۇنىڭدىنمۇ راھەتلىك، يۇمشاق ...

پاتمىچۇق كۆرگەندە مېنى
قاراپ ئۇششاق بارماقلىرىغا
ئەزرائىلنى قولسىز ئويلىغان،
ئويلىغاندۇ يەنە نېمىنى؟

كۆرگەندە مېنى
كۆرگەندى ئۆز ئۆلۈمىنى،
ئۇنىڭ ئۆلۈمى كۆرگەندى
ھاياتىنىڭ مەڭگۈلۈكىنى .

شۇندىن بېرى
ئۆلتۈرۈپ باقمىدىم باشقا بىرىنى،

ئاغزىدىن سائەت چىققان بىر يىگىت
قىزىلگۈلدەك كەتتى ئېچىلىپ .

ئۆلۈم بىزنىڭ كۆز ئالدىمىزدا
ھايات بىزنىڭ ئۆز ئاغزىمىزدا
ئاغزىمىزدىن سائەت چىققاندا .

2008 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 17 ـ كۈنى

ئۆيۈمدىكى مىس

ئۆيۈمنىڭ ئىچىدىكى مىس
داتلاشقان كېچىدىكى مىس،
چاشقان پۇتلاشقان كونا مىس كورا .

مىسنىڭ ئاۋازى قىزغۇچ،
مىسنىڭ ئاۋازى ۋەھىمىلىك،
مىسنىڭ ئاۋازى — ئۇچلۇق ئوق .
مىسنىڭ ئاۋازى
ئۆيدىن ئۆيگە كىرىدۇ،
مېنى تىنتىپ ئاختۇرىدۇ،
ئاخىر كارىۋاتتىن تاپىدۇ،
ئاندىن ۋاڭگىدە ئاتىدۇ ...
كەتكەن چاغدا ئۇلار دۈپۈرلەپ،
ئورنۇمدىن تۇرىمەن قىزىلگۈلدەك،
شېئىرلىرىمغا تايىنىپ .

ئوقۇرمەنلەر مەندىن قاچىدۇ .
خىزمەتداشلار، تونۇش - بىلىشلەر
قوللىرىنى ئەپقاچىدۇ
مېنى يۇقۇپ قالىدۇ دەپ .

كىيىپ پاتمىچۇقنىڭ كىيىمنى
سېلىپ ھاياتلىق نىقابىنى ...

2008 - يىلى 9 - ئاينىڭ 18 - كۈنى

پۇلنىڭ يۈز ئىسمى

چۈشۈم بۇزۇلدى
چۈشتۈم ئاسماندىن
يەكچەشمىلەر شەھرىگە .
پۇل ھۆركىرەر ئارتىلىپ تامدىن
ھەممە ئادەم چۆمۈلگەن تەرگە .

پۇلنىڭ يۈز ئىسمى
سۇدا، ھاۋادا،
كوچا، سارايدا .
بىر ئىسمىدىن چاقماق چاقىلاندا
بىر ئىسمى كۆنلۈك قىلىمىز دالدا .
گاچا ئىسمى سۆزلەيدۇ پۇلنىڭ
بويۇن قىسىپ ئاڭلار ۋائىزلار .

پۇلنىڭ قىزىل ئىسمى ئاستىدا
يىغىنە ساتار ئۆلىما خۇشال،
ساتىراشچىلىقتا داڭ چىقىرار تاز .
زەردار يەنە كەتتى پارقىراپ
تويا باستى دېھقان چېھرىنى .
ئەمالارنىڭ كۆزى ئېچىلدى
يالغان تېۋىپ پۇۋلەر سېھرىنى .
ئوخشاش نەرسە پۇل بىلەن چۈشىن
نىجاسەتتىن ئۈزمەس مېھرىنى .

ئۇلار تۇكلۇك كىيىمنى كىيىپ
چاشقاندەك قېچىپ كەتتى .
مىستەك بىر نەرسە يالتتىدە قىلىپ
ھاياتىم رەڭگىنى ئۆزگەرتىۋەتتى .

2008 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 18 ـ كۈنى

قاغىلىقتا قار

مۇز ئېتىزلار ئۈستىدە
قاغىلارنىڭ چۇشىدە
قات ـ قات ئاپپاق پەي .
ئاق كىيىملىك بىرى چاقىردى
شاھزادىدەك كېتىۋاتسام، ھەي ...

كۆن ئاغزىنى ئاچقاندا
خەق پاتىپاراق بولۇپ قاچقاندا
مەن ئۆزۈمنى قويدۇم يوقۇتۇپ .
ئېلىپ ماڭار مەڭگۈلۈك جايغا
ۋاقت مېنىڭ قولۇمدىن تۇتۇپ .

ئۇچۇۋاتقان قۇرغۇي كۆزىدە
قېتىپ قالغان مېنىڭ مەھەللەم
ئۆتمۈش ئاپپاق، تاشلىدىم قەدەم .

بىر ئايال تىرەكتە،
ئاي چىلەكتە،
لەپەڭلەيدۇ تەن بىلەن ھوشۇم .
بىھوشلۇقنىڭ سارقىندىسى بىز
دائىم ساراڭ بىر چىشلەم گۆشۇم .

كەلدىم بازارغا
پۇلدىن باشقا ئادەم يوق،
كەلدىم مازارغا
مىليونېرنىڭ قولى قۇپقۇرۇق ...

چۈشۈم بۇزۇلدى،
چۆچۈپ ئاچقان چاغدا كۆزۈمنى
كۆرەرمەن سالپاڭ قۇلاقلىق
ئالتۇن ھارۋا تارتقان ئۆزۈمنى .

2006 ـ يىلى 1 ـ ئاينىڭ 30 ـ كۈنى

گۇمنىڭ كىرپىكى

كەلدىم قىشتا
يالغاچ ھەمراھ
تېرەك ـ تېرەككە .
قاتار كەتكەن تېرەكلەر ئارا
بىر مىسرا يول يۇرەك ـ يۇرەككە .

تېرەكلەر
گۇمنىڭ كىرپىكى
گۇمنىڭ كۆزى شائىرلارمىكى؟

مەنزىلىمىز يەنە ئاشخانا
چىنە ـ تەخسە قىلماقتا نەغمە .
ھەزىم قىلار قۇلاقلىرىمىز ،
سۇكۇت رومان، پاراڭلار نەزمە .
ئۆلۈپ كەتكەن بىر ئادەممۇ بار
چاي ئىچمەكتە بىز بىلەن بىللە ،
تىنىقىدىن ئۇيپار تارقىلار ...
ئەي تىرىكلەر باغرىمنى ئەزمە ،
ھايات بىزگە يەنىلا بەزمە .

دېرىزە سىرتىدا
ئىككى ئەرنىڭ يۈزى بار ،
بىرى ئەرۋاھ، بىرى تىرىك جان .

قاغىلىقتا قار
ئەرۋاھلاردەك ئۈن ـ تىنسىز ماڭار
ئەتىيازنىڭ ئىچىگە قاراپ .
سەزدىم قاتقان تىرىك بىر كۆچنى
ئۈستۈمدىكى كىچىگە قاراپ ...

قارنىڭ سايىسى
ھۆل ۋە چاپلاشقاق .
كۆزدىن يىتتى يارنىڭ قارىسى
كۆڭلۈم مىچ ـ مىچ، ھەممە يەر پاتقاق .

2006 ـ يىلى 2 ـ ئاينىڭ 23 ـ كۈنى

يەكەن سىپىلى

ئەتىرگۈلدەك يېڭى سەھەردە
قۇياش قولىغا موي قەلەم ئالدى،
ئاسماندىكى تارىخ كىتابىنىڭ
بىر ۋارىقى يەكەندە قالدى .

ئەگىم قىلىچتەك ئاي
كېسىپ ئۆتەر رەستىلەرنى،
پەنجىردە ئاي يۈزلۈك ئايال
بىر ئەر ماڭدى كۆككە قارىماي
بېشى يوقتەك ياكى يۈرىكى...

بالىلارنىڭ يىڭناغۇچلىرى
قونۇپ قەدىمىي گۈمبەزلەرگە
ياكى يېڭى قەبرە تاشقا
باشلىدى بىخۇدۇك ياشاشقا .

ئۇپۇقتىن چىققان ئادەم
كىرىپ قالدى بىناغا،
سالام قىلمىدى ھېچكىم قۇياشقا
ساقاللىرى تىترەر پەشتاقتا .

مىغىلدايدۇ ئادەم كوچىدا
بەزىمىز راست، بەزىمىز يالغان .

بىر قىزىلگۈل
قىشنى چوغدەك كېسىپ ئۆتتى،
يوقاتقۇچە ئۆزىنى كۆكۆل
دوقمۇشقا كېلىپلا لەپپىدە ئۆچتى .

يۈزىمىز كەچ بولدى،
تېرەكلەردە چىچەكلەر يۇلتۇز،
ئاسمان ئاھۇ كۆزىگە تولدى ...

2006 ـ يىلى 2 ـ ئاينىڭ 25 ـ كۈنى

ئايدىڭ

ئۆتكەن ئۆمرۈم ياقا يۇرتلاردا
قايتقان دولقۇندەك،
ياكى ئەرۋاھتەك .

هويلامدا بىر تۈپ ئاق ئۆجمە
ئۆجمە سايىسى مايماق ـ سايماق .

بىر ئىت قاۋاپ چىقتى ئايدىڭدا،
ئاي شولىسى ئاچچىق ئاغزىمدا .

2006 ـ يىلى 2 ـ ئاينىڭ 29 ـ كۈنى

يەكەن سىپىلى
ئاق ئىسكىلىتى
دىنازاۋۇرنىڭ،
ياكى بىر خانلىقنىڭ كىتابلاردىكى.

2006 ـ يىلى 2 ـ ئاينىڭ 25 ـ كۈنى

ئۇيغۇر ــ قەدىمكى يېگى ئۇچۇر
ئالەمنىڭ ھاياتلىق كىتابىدا،
بىز ساق، زامانلارغا قارىساق،
بىز ساق كېسەللىك نىقابىدا .

2006 ـ يىلى 3 ـ ئاينىڭ 1 ـ كۈنى

قارا كۆز بەدىيان

بۇ دورىلىق گىياھنىڭ ئىسمى
جېنى
تېنى
يوپۇرمىقى بار،
كۆزى قارا ئېھتىمال .

قۇرۇق شاختەك ئادەملەر
قارا گۈلى ئېچىلار .

كېسەل ماڭا قاپاق تۈرگەندە
گۈلۈم سەنلا خۇش چىراي .

قارا كۆز بەدىياننى تېۋىپ
مس كەمچىگە مسقاللاپ سېلىپ
بۇيرۇدى ئىچىشكە چايلىق قىلىپ .

بىر مىللەتنىڭ قەلبىگە يازغان
سىرىق چېچەكتىن شىپالىق رېتسېپ .

غەرب تېبابىتى كەلمەكتە بېسىپ ...

دېڭىز ئوغلى

— خەنزۇ شائىرى خەيزىگە

1

«قۇياش ئۆزىنىڭ بېشى
گىياھلار ئۆزىنىڭ شېئىرى.»
شېئىر، ئۆلۈم، باشقا بىر كىشى
ياشار ئىسمىڭ ئاستىدا تېخى.
ئۆزى يالغۇز ئولتۇرۇپ دېڭىز
يەيدۇ سۇغا كىرگەن ئاسماننى،
تاغدىن كەلگەن قورام تاشلارنى
قۇم باشلارنى مەن بار جايدىكى.
بىراق، سېنى ھەزىم قىلالماي
لۆمشىيدۇ دېڭىز، ئەي دېڭىز ئوغلى!

2

شېئىرىڭ بىلەن تۇتاتتىڭ
بىر - بىرىدىن نەم شەھەرلەرنى،
قۇرۇتاتتىڭ سويۇپ تېرەڭنى
كۈنىڭ قىزىق ئىدىيەسىدە.
تاش سېپىلغا ئۇرۇپ ئۆزىنى
كۆكۈملىرىڭ بولاتتى زېدە.
كىچىك، ئاپپاق، نازۇك يۇلتۇزلار

ئوغلۇم قارغا يازغان بىر مىسرا

«قار ئاغرىدى...»
دەسسەلگەن قار .

ئاستىدا
ئوغلۇمنىڭ ئىزى،
بىر مىسرا شېئىر ئاستىدا
ئەتىيازنىڭ تەرلىگەن يۈزى .

2006 ـ يىلى 3 ـ ئاينىڭ 6 ـ كۈنى

ھىلال ئاي بار شېئىر ئىچىدە .
ئەمما، سەن كۆزۈمگە كۆرۈندۈڭ پات ـ پات
سۇدىكى ئوتتا كۆيۈپ يالقۇنلاپ .

5

ئۆلۈم سېنى ئۆلتۈرەلمىدى
ئۆلتۈرۈۋالدىڭ سەن ئۆزۈڭنى،
يۇمۇۋالدىم مەن كۆزۈمنى .

چۈنكى
ئەي دېڭىز ئوغلى
دېڭىز قۇم يەيدۇ
سۇنى پەقەت سۇ .

2006 ـ يىلى 3 ـ ئاينىڭ 13 ـ كۈنى

كارۋىتىڭغا تولۇپ بەزىدە
ھاسىرايتتىڭ، دولقۇنلىناتتىڭ،
قان سىرغىپ تۇرغان شېئىرىڭ بىلەن
ئاخىر ئۆزۈڭدىن ئۆزۈڭگە قايتتىڭ .

3

قۇم قەپەستە مېنىڭ بەدىنىم،
سۇ قەپەستە سېنىڭ ئەرۋاھىڭ .
پالاقلايدۇ قاناتلىق خەلق
ۋاقىت قەپىسى ئىچىدە دائىم .
ئەي دېڭىز ئوغلى، مەن بىردەم ساقلاي
ئۆز كالللىسىنى ساقلىغاندەك كۈن .
سەن ئەركىنلىكتە قويۇپ بەر بۈگۈن
ئۆملەۋاتقان شېئىرنى پۈتۈن .

4

قۇرت يېگەن ئالمىدىن چىقتىم
ئوغلۇمنىڭ چۈشىدە،
سايىلەر تىرىلىپ قوپماقتا
چۈشتىكى ئاپپاق دېڭىز يۈزىدە .
تەكلىماكان قۇرۇغان دېڭىز
ناماز ئوقۇيمىز دېڭىز ئىچىدە،
ئوت قالايدۇ تونۇرغا ناۋاي
چاي ئىچىمىز دېڭىز ئىچىدە .
سەن يادىمدىن كەچتىڭ چاي ئىچكەچ
كەچتىم شېئىردىن دېڭىز ئىچىدە .
دۇئا قىلدىم ئېگىز تاغلاردەك

كېتىدۇ جان ـــ تاتلىق قىز،
قالار ئۆلۈم ئاتلىق قىز،
مەن ئالىمەن قۇچاققا
ئايلىنىپ سوغ تۇپراققا .

2006 ـ يىلى 3 ـ ئاينىڭ 19 ـ كۈنى

ئىككى نەم توپا

باھار كۈنى تۇيۇقسىز
كىردى ئۆيگە ئىككى قىز،
لاي پۇرىدى بۇرنۇمغا
(بەدىنىدە نەمخۇش ئىز).

ئۆيگە كىرگەن ئىككى قىز،
بىرىدە گۈل ئېچىلدى،
بىرىدە تاش تۇغۇلدى
ئۇلتۇرغاچقا ئۇن - تىنسىز .

ئىككى توپا دىۋاندا
پۇتى بىلەن ئۇخلىدى،
ئاغزى بىلەن ئويغاندى،
كۆزى بىلەن ئويلاندى .

ئۇسسۇل ئوينار سۆكۈتلەر
قارا لىباس ئىچىدە
ھۆل ۋە ئىسسىق ئىككى لاي .

بىر كۈنلەردە تۇيۇقسىز
باھار كېتەر دەرەخكە،
دەرەخ كېتەر تۇپراققا،
ئۆزۈم يالغۇز قالىمەن
ئايلىنىپ سوغ تۇپراققا .

پۇلاڭلايدۇ قوللىرى
ئاق ئۈجمە، ئۆرۈكلەرنىڭ .

قۇياش تاجلىق پادىشاھ
تاشتىن قۇمغا ئايلاندى
يامغۇر مىنگەن ئەرۋاھى .

سۇيۇق تاشنى بىر چەكسەم
چىقتى بۇلاق بۇلدۇقلاپ
ئۇنىڭ ئىسمى شېئىركەن .

ئۇيغۇر بىلەن ئۇسساپ مەن،
يامغۇر بىلەن قايتتىم،
كۆك نۇر بىلەن ئۇخلىدىم .
كېچەم سانسىز چېكىلدى
يۇلتۇزمىدۇ ئۇقمىدىم .

2006 ـ يىلى 5 ـ ئاينىڭ 30 ـ كۈنى

سايدىكى تاش

سايدا تاشلار ھەر قىسمەتتە ياتىدۇ،
بەزىسىنىڭ ئىچىدە تاڭ ئاتىدۇ،
بەزىلىرى تەنسىز باشتەك ياتىدۇ،
بەزىلىرى كۆندىن ـ كۆنگە قاتىدۇ
كىچىك قىزنىڭ ئۈستىخىنىدەك .

بەزى تاشلار ئۇخلايدۇ،
بەزى تاشلار ئويغىنىپ
سۇ ئاستىدا يىغلايدۇ .
بەزى تاشلار ئوقۇمايدۇ
روجەكلىرى ئىپتىلگەن
تامغا، كۆككە، شامالغا ...

يىرىلىك تاشىم، يىرىلىك
بىر ئەمەس بىز نەچچە مىڭ .

تاشتىن بىرنى چەكسەم
كىرىۋاپتۇ قۇم ئادەم،
قۇم ئادەملەر تىلى تاش،
پۇت ـ قولى شاش، دىلى شاش .

تاشتىن ئۈچنى چەكسەم
قوۋۇقلىرى ئېچىلدى
ئاي يورۇقى شەھەرنىڭ .

قاش دەرياسى

يېشىل چۆلدە بىر ئاشىق
راۋابىنى چالىدۇ،
تارلىرى سۇ، زەخمەك تاش.
قاش دەرياسى يۈگۈرەر
يالاڭ ئاياغ، يالىڭاچ.

قاش قارايغان چاغ ئىدى
ئۇچۇپ كەلدى قارلىغاچ
پەي قەلىمى دۇۋەتتە
بوشلۇقلارنى سىزىپ ئاچ.

دولقۇنلايدۇ دەريادا
يۈگەم - يۈگەم قارا چاچ.

سۆيۈشمەكتە ئېرەنلىك،
بۇ يېشىل چۆل چىمەنلىك
يالغۇز شائىر سەن تېز قاچ.

قاش دەرياسى قاچماقتا
يالاڭ ئاياغ، يالىڭاچ.
تېرەك قاچتى گۈگۈمغا
ئاشىق بولساڭ چۆلگە قاچ.

2006 - يىلى 5 - ئاينىڭ 30 - كۈنى

ئاق ئۆستەڭ

سادىرنىڭ ئەرۋاھى
گاھى
ئېقىۋاتقان ئاق ئۆستەڭ .

كېسىپ ئۆتسەڭ
ئېتىزلارنى
بىز يېشىل رەڭ .

كېسىپ ئۆتسەڭ
بېلىق قارنىنى
بىز تېرىسى يوق ئادەم .

كېسىپ ئۆتسەڭ
تارىخنى
بىز ئېچىلغان سۇنىڭ ۋارىقى .

ئاسماندا ئاق بۇلۇت
يەردە ئاق ئۆستەڭ .

2006 ـ يىلى 6 ـ ئاينىڭ 6 ـ كۈنى

بەزىسىنىڭ سېۋىتىدە سۇ،
بەزىسىنىڭ ئۆشنىسىدە جان،
بىرلىرىنىڭ يايمىسى ئوتياش
بىرلىرىنىڭ تۇمشۇقىدا دان.

بەزىسى جۇۋان ياغلىقى ئوتقاش،
بەزىسى ئەر ئاشىقۇ ۋەيران.
بەزىلىرى شامال ھالەتتە
كېزىپ يۈرەر نىشانسىز سەرسان.
قازاق ئاقىن مىنگەن ئاق بۇلۇت
چېپىپ كەلدى يىقىن يايلاققا،
ياز گۈللىرى قومۇز چالماقتا.

بىر جىن سۆگەتتە ئۇسسۇل ئوينار،
بىر بوۋاي تەتۈر سۆگەت سايىسىدا
ئۆزىنى بىر سايە دەپ ئويلار.
قىزىل يامغۇر قاچان توختىدى
قايتتى ئېغىلغا ئىگىسىز قويلار.

ساتىراش
چېچىمنى ئالدى بېشىمنى ئالماي،
ئويلىسا كېرەك ئۆلۈپ بوپتۇ دەپ،
تۇرۇپ كەتتىم مەنمۇ بوپتۇ دەپ.
ئاۋارىچىلىك تىرىكلەرگىلا
بېشى يوقلار تۇرماس ئۆچرەت.

بۇلبۇل
قۇشلار شائىرى يېشىللىقتىكى،
شائىر بۇ يەردە

مۆيۈنگۈزەر بازىرى①

چوڭ ئايلام مازىرى
ئېچۋەتتى دەرۋازىسىنى،
قېچىپ چىقتى ئەرۋاھلار
مىنىپ سىم ــ سىم يامغۇرغا
مۆيۈنگۈزەر بازىرىغا .

مۆيۈنگۈزەر بازىرى
تېرەكتەك يىگىت بىلەن قۇشتەك قىزلارنىڭ
سانائەت، كۆك ئېتىزلارنىڭ
كېسىشىش نۇقتىسى ئۇپۇقتىكى .

ئۇپۇقتا،
قىزىلگۈل ئېچىلدى
«گۈلنى ئۈزسەڭ تاۋارغا ئورا.»
ئۇپۇقتا،
ئالتۇن قۇياشنىڭ بېشى كېسىلدى،
تېنىنى قىزىل توپىدىن سورا .
توپا ئۈستىدە ئىشىك ئېچىلدى
ئەرۋاھلار بىر ــ بىرىنى ئىتتىرىشىپ
كوچىلارغا كىرمەكتە بېسىپ .

---

① مۆيۈنگۈزەر بازىرى ــ توققۇزتارا ناھىيەسىدىكى بىر كەنت بازىرى .

مەن بولاي ئاداشلىرى ...
چوڭ ئايلام دۆڭدىكى مازىرىدا
ئايغىرلار كىشنەيدۇ، تاراقلايدۇ .
ئەرۋاھلار مۈيۈنگۈزەر بازىرىدا
كۆزلىرى يۇلتۇزدەك چاراقلايدۇ .
شائىرلار بىر كۆرۈنۈپ، بىر كۆرۈنمەي
زاۋالنىڭ كىتابىنى ۋاراقلايدۇ .

ئاسماندىن چۈشكەن توپ ـ توپ ئادەم
كىردى باغقا، ياماشتى تاغقا .
يەردىن ئۈنگەن بىر توپ ئادەم
نەقەدەر ئامراق ياۋا ياڭاققا .
مەھەللىنىڭ ئايغىدا بىر توپ يۇلتۇز
ياش يۇلتۇزى تولدى چاناققا .

چېچەكلىگەن بىر تۈپ دولانا
قايتتى گۇگۇمدا ئاق چېچەككە .
قايتتى ئۆزىگە پاتمىغان ئۈستەڭ
يىرتىلغان سۇنىڭ تېرىسىگە .
بىز قايتتۇق كۈندۈزدىكى رىيالىلىقنىڭ
قاراڭتۇل نېرىسىدىن ـ نېرىسىگە .
بازار ئۇخلىدى
ئاغزىدا ئاي نۇرى،
دۈمبىسىدە ماموق قانتى،
چۈشىدە ئەنسىز ئويغىنىپ كەتكەن
بىنەملەرنىڭ يېشىل جەستى .

2006 ـ يىلى 5 ـ ئاينىڭ 31 ـ كۈنى

ئۇيغۇرنىڭ بىر پارچە يېشىل چۆلى .
شائىر ئابدۇخېلىل
ئىككى قىزنىڭ سۇرتۇپ يېشىنى
قولتۇقىغا قىسىپ بېشىنى
چىقىپ كەتتى چۆل - باياۋانغا .
تېپىۋالدىم يوقلاپ كېلىپ مەن
ياتاتتى چىلىشىپ كۆك رەڭلىك قانغا
بىر پارچە قەغەزدە ئۇنىڭ جەستى .
ئەرۋاھ ئابدۇخېلىل قولىدا پىچاق
سويۇپ ئوغلاق ئەزىز مېھمانغا
زامىن بولماقچى ئىسسىق بىر جانغا ...

... ئاھ، خېنىم شەرۋانىخان
نەچچىدە باردۇ ياشلىرى .
ئاھ، جېنىم خېنىم ئايلام
يالغۇز يېتىپلا تاغ باغرىدا
يۇمشاق توپا يانپاشلىرى .
يامغۇرمىكىن، چاقماقمىكىن
تاپانغا چۈشكەن چاچلىرى .

ياۋغا خەنجەر سايتىلا
مەن بولاي سەپداشلىرى .
ھۆر - پەردەك ياتسىلا
ئۈنگەن قىياقكەن قاشلىرى .
ئاق ئايلام، ئاپپاق ئايلام
توققۇزتارانىڭ سۆيدەك شوخ
جىلمىيىپ قاراشلىرى .
بىر سۆيەي، يۈزمىڭ ئۆلەي

كۆتۈپ ـ كۆتۈپ
ئۆچۈشقا تەمشەلدى
ئاق چېچىنى يەلپۈتۈپ
ئاينىڭ ئىچگە ...

2006 ـ يىلى 5 ـ ئاينىڭ 30 ـ كۈنى

بىر يۈز ئۈچ ياشلىق موماي

ئۇ خالمۇراتنىڭ چوڭ ئانىسى،
خالمۇرات ھۆسنخەت يازغان چاغدىمۇ
ئۆيدىن دۇكىنىغا ماڭغان چاغدىمۇ .

موماي كونا ئۇيغۇرچە كىتاب
ۋاراقلايلى بىز ئالدىرىماي .
بۈگۈن ئۇ سۇپىدا ياتىدۇ بىتاپ
ئۆزى بىر قىز يۈزلىرى نىقاب .

ھويلىسىدىكى ھاڭگا تېرەكتە
مۈڭگۈزدەك تۇرغان مۇزقاپاق ئاي،
لاۋۇلدايدۇ بىر ئوت يۈرەكتە .

ئوق يۇلتۇزلار تولغان زېمىن
بىر يىگىت يىقىلدى ئاسمانغا لېكىن،
كۆزىنى لاپپىدە ئاچتى موماي
توي كۈنى پۈۋلەپ ئىچكەن چاي قېنىكىن؟

شاختىكى ئاي
ئاستا ـ ئاستا قوندى يەرگە .
ئاسىيخان موماي

ئورمان سۈكۈت قىلماقتا،
تاۋاپچىلار قايتماقتا،
سۆزلىرى شاختا،
يۈرىكى سۈلتان بار ياقتا
پۇلاڭلاپ .

پىكاپ كېچىگە ئاز قالغاندا
توختاپ قالدۇق زۇلمەتنى ئاڭلاپ .

ئاسمان گۇمبىزى ئاستىدا ئەمما
بىر خەلق مەڭگۈلۈك تۇردۇ پارلاپ .

2006 ـ يىلى 5 ـ ئاينىڭ 31 ـ كۈنى

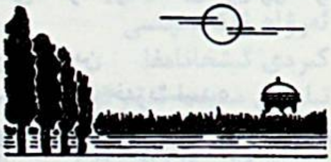

سۇلتان ئۇۋەيس مازارى

شەيخ مەھەللىنىڭ شەيخى ھىلال ئاي
تېرەكلەر كېچىگە كىرىپ كەتكەندە .
ئاستىمىزدا كىشنەر تۇمۇر ئات
مازاردا توختىدۇق ھېرىپ كەتكەندە .

يېشىل ئەسكەرلەر تۇتۇپ تۇغ ـ لاتا
ئۇيقۇغا كېتىپتۇ سۇلتان كەتكەندە .

ماڭدى ئاق بۇلۇت
راۋاق ماڭماقتا .
تۇيۇقسىز
توختىدى مەلىكە
قەبرىسى ئاياقتا .

يېرىمى قىز، يېرىمى شۇۋاق
قەدەملىرىمدە قەدىم خۇش پۇراق،
تىنىپ قورۇنۇپ، يۇرىكىم تونۇپ
چىشى شامالنى ھىدلىدىم ئۇزاق .

مەن كىمنىڭ قولى، يىلتىزىم قېنى؟
كىمنىڭ يېشىل روھى شاخ ـ پۇتاق .

سۇ قىرائەت قىلماقتا،
ئۇۋەيسخان تىڭشىماقتا،

ئۇ ئوقاركەن شېئىرلىرىمنى
يات گۆگۆمدا دېڭىزغا قاراپ
كىرپىكدە يۇلتۇزلار چاقناپ .

ئۇ ۋەتەننى سۆيگەن قۇچاقلاپ
سىلاپ، پۇراپ نېرى - نېرىدىن .
شېئىرىمنى يەر ئىكەن چايناپ
هامبۇرگ بولكىسى ئۆتمەي گېلىدىن .

سەرسان بولغان ئۇيغۇر يىگىتى
ياقا يۇرتتىن قىلغاندا پەرۋاز
تېنى لايدا، ۋەتىنى ئايدا
ئاي ئۇنىڭغا چۈشۈردى ناماز .

ئۇنىڭ قەبرىسى قارىنغايدا ئەمەس،
ئۇنىڭ قەبرىسى دېڭىزدا ئەمەس،
ئۇنىڭ قەبرىسى يۇلتۇزدا ئەمەس،
ئۇنىڭ قەبرىسى ئاتا - ئانىسى ...

*　　　*

يامغۇرلۇق بىر كۈنى
ئەرۋاھ ۋاكالەتچىسى
كىردى ئىشخانامغا
تېلېفون سىمىدا ئەتىرگۈل ئاۋاز،
سىم - سىم يامغۇردەك ئاستا، هۆل ئاۋاز ...

2006 - يىلى 7 - ئاينىڭ 11 - كۈنى

ئەرۋاھ ۋاكالەتچىسى

ئەرۋاھ ۋاكالەتچىسى ماڭا ناتونۇش
بەردى تېلېفون ماڭا ناتونۇش
تەن ئورمىنىدىن ئۇچقاندا بىر قۇش .

ياز ھەسرەتلىك بۇرۇلۇش
دەرەختىن دەرەخنىڭ يىلتىزىغا ،
ئىشىكتىن ئىشىكسىز كەڭ كوچىغا،
كوچىدىن ئۆلۈمنىڭ ئېغىزىغا .
ماشىنا ھەيدەپ كەلدى ئەزرائىل
ئارقىدىن قان كوچا چۈشتى ئىزىغا .

ئۇ كۈنى بىر ئۇيغۇر مەڭگۈلۈك ئۇيغۇر،
ئۆلۈم چاقماق كۆز يېشى يامغۇر
يېڭى دەرد يۈكلەندى ئۇيغۇر قىزىغا .

بۇرھانىدىن
يېشىللىقنىڭ خەرىتىسىدە
توختاپ قالغان قاقشال بىر توغراق
ئانىسى يامغۇر ئۇنىڭ چۈشىدە .

سۆزلەيتتى يات تىلدا ھەممە نەرسىسى
ئانا تىلى غېرىبلىق ۋە تاش،
يات بىر ئەلدە تاپتى كۆلبىنى
نېسىپ بولۇپ ئەرۋاھتەك ياشاش .

بىزنىڭ پولۇ

يىغلىغاندىن بېرى يەر
ھەممە يېرى زەي
شال ئېتىزنىڭ .
ئاپپاق گۈرۈچ، قاسراقسىز خەلق
پولۇ تاماق شاھىمىز بىزنىڭ .

كەلمەكتە تاماق شاھىمىز بىزنىڭ
قىيما ـ چىيما سەۋزىلەر بىلەن،
بېھى، ئۈزۈم، قاق بىلەن گاھى.
قورۇلغان ۋە ئۇزاق دەم يېگەن
بۇس ئىچىدە گۆش ـ ياغنىڭ ئاھى .
پىشىپ چىققاندا لىگەن ـ لىگەن
ئېچىلدى ئاچ ئەرۋاھنىڭ ئىشتىھايى .

تام تۈۋىدە بويىنىنى قىسىپ
هارۋىغا مۈك بېسىپ ئولتۇرغان ئۇيغۇر .
ئازنا بازاردا دوغ سېتىپ، ئىسسىپ
باللىرىنى تويدۇرغان ئۇيغۇر،
پاقلان سويۇپ داش قازان ئېسىپ
مېھمان كۈتكەن، قوندۇرغان ئۇيغۇر،
دەيدۇ تاماق شاھىمىز كەلدى

ياغاچچى

بىر سانتا
مىخ قاقتىم
تاختايغا،
مايمىقى
ئوخشايدۇ ئەگىم ئايغا .

ياغاچچىنىڭ قولىدا رەندە
قولىدا ياغاچ ئورۇندۇق،
ياغاچ ئۆتمۈشى
ئورمانلىقتىكى بىر تۈپ دەرەخنىڭ .

ياغاچچى ــ
بىلىقنىڭ چۈشى
ئادەم بىلىقنىڭ غېرىب سۇدىكى .

بىلىق دەيدۇ بولسام بىر كىشى
زېمىندىكى ھەرقانداق كىشى .

ئۆيۈمدىكى قۇش بار دەرەخ مەن،
ياغاچچى مەن بۇ شېئىردىكى .

2006 ـ يىلى 7 ـ ئاينىڭ 9 ـ كۈنى

ئاپتوبۇس بېكىتىدە ئەنجۈر يېيىش

ئەنجۈر يېمەكچى بولغىنىمدا
قۇياش ئەنجۈرى ئۆز بېغىنىڭ،
ئەنجۈر ئىگىسى يوق بىر سېۋەتنىڭ،
بازار باشقۇرغۇچى ماڭغاندا ئېلىپ
ماشىنىغا سىڭار يان سېلىپ .

كەتتى ئولتۇرۇپ ئاپتوبۇسقا ياز،
كەتتى قۇرۇپ ئادىل تۇنىياز
ئۆز شېئىرىدىكى بىر تۈپ ئەنجۈردەك .

ئەنجۈر شېخى بېشىمغا تەگكەندە
ئاپتاپ ئەنجۈر شاخلىرىدەك بېشىمغا تەگكەندە،
تەگكەندە
جەننەتتىن قوغلانغان ئادەمنىڭ قولى
جەننەتتىكى بىر مېۋىگە
كوچىدىن قوغلاندى ئەنجۈر ئىگىسى ...

بىز مۇھەببەتنىڭ مېۋىسى،
ھەربىر كوچىدا سۆيدۈم خەلقىمنى .

2006 ـ يىلى 8 ـ ئاينىڭ 20 ـ كۈنى

قېنى مەزەگە قول قوۋۇشتۇر .
سالام، قارا قازاندىكى شاھ!
توي ـ تۆكۈندە، نەزىر ـ چىراغدا،
مەززە قىلدۇق، قىلىشتۇق دۇئا
دەردلىرىمىز قالدى يىراقتا .

قۇش ئاغزىدەك ئۆگەندۇق ساڭا
كۆپ ئەسىرلىك ئىشق ـ پىراقتا ...

شالىلىقتا دانلارنىڭ ئاق يۇلتۇزى
يالايدۇ ئۆز يارىسىنى سۇ،
ئاغزىمىزدا بەختىنىڭ تۇزى
ئالدىمىزدا بىزنىڭ شاھ پولۇ .

2006 ـ يىلى 8 ـ ئاينىڭ 6 ـ كۈنى

زورلاپ قەلەم تەگلسەم
ئاي كۆرۈپتۇ قەغەزدە .

پۈتكەن چاغدا شېئىرىم
كۆكتىن يەرگە يىقىلدىم .
ئەمدى پېقىر كىتابخان
قەغەزدىكى كۆك ئاسمان .

2010 ـ يىلى 2 ـ ئاينىڭ 5 ـ كۈنى

ئاسماندىكى كىتابتىن يەردىكى كىتابخانىغا

كۆك ئاسماندىن چۈشكەن سۆز
زېمىنىنىڭ بىر بېتىدە .
باردۇر پۈت ـ قول، قۇلاق، كۆز
ئۇنىڭ گۈزەل خېتىدە .

بىر ئەركەك، بىر چىشى سۆز
مەنىلىرى بېھىشتە .
تەن كىيمەيدۇ يىپەك ـ بۆز،
بىر مېۋىنى يېيىشتە .

سۆز ئاچقاندا كۆزىنى
يېپىق بىزگە مەنىسى،
ئەپقاچقاندا ئۆزىنى
دۇنيا ھايات سەھنىسى .

* *

مەن سىياھى ئاق شائىر
تاشقان چاغدا ئىلھامىم
سۆزلەر دېمەس «ياق، شائىر!»
قاچقان نازۇك بىر سۆزگە

ئالەمدە كېتىۋاتقان ئادەم

كوچا ئاپتوبۇسى چۈشۈمدىن چىقتى
ھەيدەپ كېتىۋاتقان ئۆزىنى ئۆزى،
مەن ئۇخلىغاندا نىشانسىز ھايات
مەن ئويغانغاندا تەقدىر يولۇچى.

دۇكانغا كىرىپ سېتىۋالدىم كۆكتات،
نېمىلا قىلما ئۇ گوياكى چۈش.
چۈشۈمدىن چىقتى بىر توپ يېسۋىلەك
دېدىم، مەن شوپۇر، ئاپتوبۇستىن چۈش!

توختىغان ماڭار ئالەم بىلەن تەڭ،
توختاخۇن توختاڭ، قالمايسىز ۋاقچى.
ماڭدىم غۇيۇلداپ ماشىنام گۈش رەڭ،
مېنىڭ ئايىغىم ماشىنا چاقى.

بىپايان ئالەم ھەرىكەتتە مەڭگۈ
ھەيدەلمەكتە مىسلىسىز سۈرئەت.
قېنى ئەي ئىنسان، مەڭگۈلۈك سەزگۈ؟
گۆش ماشىنا سەن، باسقاندا غەپلەت.

باشقۇرالماس ئۆزىنى ئالەم،
يۈنىلىشنى ئۆزگەرتەر ئادەم —
ئۇچقۇچى، لېكىن ئەمەس ئىگىسى
يەر — بىز چۈشكەن ئالەم كېمىسى.

2010 ـ يىلى 2 ـ ئاينىڭ 11 ـ كۈنى

كيگەن ئايغىم بوُغداي ئۆك

ئۆمۈر يولىدا ئۈيقۈلۈق ئىدىم،
خۇرۇم ئاياغ كيىپ يۈرەتتىم .
ئۆمرە يولىدا ئىھرامغا[1] كىردىم
پۇتۇم بىلەن ئويغىنىپ كەتتىم .

ھەرەمدىن چىقسام ئايغىم يوق
ئەڭ قورقماس ئوغرى قىپتۇ ئوغرۇلۇق .
بۇرۇن ئۆتۈك بار، پۇتۇم يوقتەك
ئەمدى پۇتۇم بار، ئۆتۈكۈم يوق .

كيگەن ئايغىم بوُغداي ئۆك ئەمدى
ئۆز تېرەمدىن يىپسىز تىكىلگەن .
جازالانغان بىلىقتەك پۇتى
شۇنچە يەڭگىل مىڭىپ يۈرىمەن ...

پۇتۇمنىڭ قۇلىقى، كۆزى بار خۇددى
ھەربىر قەدەمنى سىزىپ يۈرىمەن ...

2010 ـ يىلى 2 ـ ئاينىڭ 8 ـ كۈنى

---

① ئىھرام ــ ھەج ۋە ئۆمرە تاۋاپ مۇراسىمىدا بەدەنگە ئورىۋالىدىغان ئاق رەخت.

ئىشىك چىكىلگەن دەقىقىلەردە

ئىشىك چېكىلمىگەن دەقىقىلەردە
كۆردۈم قولۇڭنى قولۇم بار يەردە
كىتابىڭنى ئاچقاندىن كېيىن .
يېپىق ئىشىكىم يېپىلدى بىردىن،
ئۆيۈمدە سەن بار بۇرۇن ۋە كېيىن .

دەقىقىلەردە قەلبىم چېكىلگەن
سېنى مەن بىلەن بىللە دەپ بىلدىم
يۈكۈنۈپ ئولتۇرۇپ سەجدە قىلدىم .
مەن بىر تال قۇم، قۇملۇقتا ئاڭا
كۆك ئاسماندەك يۈزلەندىم ساڭا .

ئىشىك چېكىلگەن دەقىقىلەردە
سېنى كەلدى دەپ ماڭدىم ئىشىككە،
تۇتقۇچتىن سىلىق قولۇڭنى تۇتتۇم .
قارشى ئالماقتا سېنى بارلىقىم،
چاۋاك چالماقتا ئىككى پۇتۇم ...

سېنى كەلدى دەپ ئورنۇمدىن قوپتۇم
ئىشىك چېكىلمىگەن دەقىقىلەردە .

2010 ـ يىلى 11 ـ ئاينىڭ 1 ـ كۈنى

«يالغاچ» ماركىلىق ئايالچە كوپتا

توپتا كېتىۋاتقان قىزىل توپلەي —
ئاۋازى بىر غۇلاچ، بىر غېرىچ ساز .
يەر ئۆلۈك ئەرگە: «ئورنۇڭدىن قوپ!» دەر ،
ئۆتمەكتە ماي يولدىن تار يوپكىلىق ياز .

«يالغاچ» ماركىلىق ئايالچە كوپتا
مۇراسىم كيىمى يوشۇرۇن ئاڭنىڭ،
ياز باشقا، ياز كۆيەرمىز ئوتتا ...

2010 ـ يىلى 6 ـ ئاينىڭ 3 ـ كۈنى

ئېتكاپقا كىرىپتۇ گۈللەر
سەن گۈگۈمدىن ئاڭلاندىڭ ماڭا .
سۇ شىلدىرلاپ سىپىللا كۈيلەر
ئامىن، دېدىم ئايلىنىپ سۇغا ...

2010 ـ يىلى 10 ـ ئاينىڭ 25 ـ كۈنى

سۇغا ئايلىنىش

چىقىپ بىلەن تاز ئوينار،
ئۆردەك بىلەن غاز.

—— ئۇيغۇر خەلق تەمسىلى

كەچ كۆز سۈرەت سىزغان دەپتەردە
يۈزۈم سولغۇن باغ، ئالتۇن رەڭدە،
يازنىڭ قولى قۇشتەك يىراقتا
يارنىڭ قولى مەن تۇتقان شاختا.

سۇس قىزارغان نەشپۈت غازىڭى
شىرىن جۇۋان ھىدى ھەر ياقتا.

قۇم ئېرىقتا ۋالىلدىغان ساز،
قانىتىنى قۇرۇتماقتا غاز
تارقالماقتا شوخ ئۇسسۇل كۈيى.

سۇ ئۈستىدە ماگار ئۆمۈچۈك
پاچاقلىرى ئىنچىكە، تۈكلۈك.
مېڭىپ كەتتى باغدىكى سايە
ئۆيدىكى سايە چىقتى يۈگۈرۈپ.

بىر باش پىياز

چۈشتىن كېيىنكى
ئاقپىشماق ئايال،
يوشۇرۇپ مەندىن قات ـ قېتىنى
گۈل بەدەندىن بۇزماي پېتىنى
سۆز قىلغاندا پۇرىقى بىلەن
يازدىم بوشلۇققا گۈلنىڭ ئېتىنى
تېنىمنىڭ دىلىڭ قۇلىقى بىلەن.

كۆرسە خوتۇنۇم
يۇگۈرۈپ كېلىپ، قىڭراقنى ئېلىپ
قىيما ـ چىيما قىلاتتى چوقۇم.

كەچلىك تاماق پىشتى،
بۇ قانچىلىك ئىشتى؟
ئۇيلىسا باش پىيازنىڭ ئۆمرىنى.

ھەيران مەن سىرلىرى قات ـ قات ئالەمدە
خۇددى ئەخلەتتەك كۆرسە ئادەملەر
ئۆزىنىڭ ئاخىرى بار ئۆلۈمنى.

بىز ئۆلەرمىز سويغان پىيازدەك،
بىز ياشايمىز چۈچۈمەل تەمدە
دۆشكە ئاق رەڭدە قويغان پىيازدەك.

2011 ـ يىلى 10 ـ ئاينىڭ 2 ـ كۈنى

ياغاچ ئۆي، ئاق بۇلۇت، ئورمان

قاتقان تىلىدا سۆزلەر بىر ئۇيغۇر،
چاققان قولى بەش ئەركىن مىسرا .
ھارغان نىرۋىسى كەك يېپىلغان تور
شولا چاچماقتا تار كائىناتتا .

ياغاچ ئۆي ئۇشتۇمتۇت ياغاچ غىرىبلىق
بىر پارچە ئاق بۇلۇت ئىزدەيدۇ دالدا .
ئاسمان گۈمبىزىگە پۈتۈمنى قىلىپ
تاغ ئۈستىدە ياتتىم شامالدا .

تىلىم سۈكۈت بىلەن تولغاندا
قىلدىم ساياھەت ئارزۇ ـ ئارماندا،
كېتىۋاتىمىز ئالەمگە قاراپ
بىر تۈپ دەرەخ يېتىمەس ئورماندا .

2010 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 6 ـ كۈنى

تاشقا سۆزلەۋاتقان ئادەم

(شېئىرلار)

ئاپتورى: ئادىل تۇنىياز
مەسئۇل مۇھەررىرى: گۈلباھار ئەخەت
مەسئۇل كوررېكتورى: گۈلشەھەر نىغمەت
تەكلىپلىك كوررېكتورى: ۋەلى زەيدۇن
مۇقاۋا ۋە بەت لايىھەلىگۈچى: ئەكبەر سالىھ
خەتتات: ئابلىمىت ئوسمان
نەشر قىلىپ تارقاتقۇچى: شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى
تېلېفون: 0991-2827472
ئادرېسى: ئۈرۈمچى شەھىرى جەنۇبىي ئازادلىق يولى 348 ـ نومۇر
پوچتا نومۇرى: 830001
باسقۇچى: شىنجاڭ شىنخۇا باسما زاۋۇتى
ساتقۇچى: شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق شىنخۇا كىتابخانىسى
فورماتى: 1230×880 مىللىمېتىر 1/32
باسما تاۋىقى: 13.5
نەشرى: 2012 ـ يىلى 2 ـ ئاي 1 ـ نەشرى
باسمىسى: 2012 ـ يىلى 2 ـ ئاي 1 ـ بېسىلىشى
تىراژى: 4000 — 1
كىتاب نومۇرى: ISBN 978 - 7 - 228 - 14952 - 0
باھاسى: 41.00 يۈەن

مۇقاۋىنى لايىھەلىگۈچى: ئەكبەر سالىھ

ئادىل تۇنىياز ئۆزى قۇرۇپ چىققان ئاشۇ شەكىلسىز سەلتەنەتىدە دۇنيا، ھاياتلىق، ئۆلۈم ھەققىدە مۇستەقىل ئويلاندى. ئويلانغاندىن كېيىن ئېرىشكەن تېپىشماقلىرىنى بالىلارچە تەشۋىش، ساددا تىل، تەبىئىي رىتىم بىلەن تۆكۈپ تاشلىدى. ئۇ ئۆزىنىڭ شېئىر دۇنياسىدا ھەممە نەرسىگە ھەيران قالىدۇ. بۇ ھەيرانلىق شۇ قەدەر مەسۇمكى، ئۇنىڭدىن تېخىچە دەۋرىدىن يات بىر ئىنسان بالىسىنىڭ پاكىز ھىدىنى روشەن سەزگىلى بولىدۇ.

«ئابدۇقادىر جالالىدىن ماقالىلىرى»دىن

ISBN 978-7-228-14952-0

9 787228 149520 >

定价：41.00 元